AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

JANUARI 2003

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Specialiteit verfteeknieke
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratiewerken

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 1 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND januari 2003

IN DIT NUMMER

+

blz. 3: Jaarprogramma "De Plate" voor het jaar 2003.
blz. 5: Internetnieuws.
blz. 6: **F. GEVAERT**: Iconologie van de kaft van het maandblad "De Plate".
blz. 12: **O. VILAIN**: Oostende onder water.
blz. 14: **A. SMISSAERT** (+): Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (58).
blz. 21: **S. IPPEL**: Uit mijn oude doos – deel 4.
blz. 24: Ledenlijst 2002.

HET BESTUUR VAN DE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

WENST HAAR LEDEN EEN GELUKKIG EN VRUCHTBAAR JAAR 2003

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Simon IPPEL, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende

JANUARI – ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn **leden** uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari:

Op donderdag 30 januari 2003 om 20 u.

In de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L.Colensstraat 6, 8400 Oostende

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

1. Welkomstwoord door dhr Omer **VILAIN**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. VEILING georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr Omer **VILAIN**.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden aan de individuele leden.

Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2003.

LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!!!

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" voor het jaar 2003

A. Avondvoordrachten en activiteiten

1. Donderdag 30 januari 2003 om 20 uur

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden onder leiding van dhr. Omer VILAIN.

2. Donderdag 27 februari 2003 om 20 uur

   Leopold II: levensecht en karikaturaal door dhr. Dirk BEIRENS.

3. Donderdag 27 maart 2003 om 20 uur

   In en om het kerkje van James Ensor: Onze Lieve Vrouw ter Duinen door dhr. Freddy DUFAIT

4. Donderdag 24 april 2003 om 20 uur

   Circussen te Oostende door dhr. Jan INGHELBRECHT.

5. Donderdag 22 mei 2003 om 20 uur

   Kerk van Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen (Hazegras) door dhr. Koen VERWAERDE en dhr. Jean Pierre FALISE.

6. Zondag 01 juni 2003

   STUDIEREIS onder leiding van dhr. J.P. FALISE. De bestemming zal later bepaald worden.

7. Donderdag 25 september 2003 om 20 uur

   Ontstaan van Middelkerke als toeristische gemeente in de schaduw van Oostende door dhr. Ronny VAN TROOSTENBERGHE.

8. Donderdag 30 oktober 2003 om 20 uur

   Bouw van de bibliotheek Kris Lambert en Oostende anders bekeken. Diamontage door dhr. Valère PRINZIE.

9. Donderdag 27 november 2003 om 20 uur

   Koning Albert en koningin Elisabeth in Oostende 1910-1914 door dhr. Emile SMISSAERT.

10. Donderdag 18 december 2003 om 20 uur

    Gespoeld, gespuid, gebaggerd: de haven van Oostende door dhr. Freddy HUBRECHTSEN

B. Namiddagactiviteiten

1. Zaterdag 22 februari 2003 om 10 uur 30

   Achter de schermen van de schermen. Bezoek aan cinema Rialto door dhr. Jan NUYTTEN.

2. Donderdag 20 maart 2003 om 14 uur 30

   Dhr. Omer VILAIN intervieuwt dhr. Jean (John) BOUSSY.

3. Donderdag 30 oktober om 14 uur 30

   Bouw van de bibliotheek Kris Lambert en Oostende anders bekeken. Diamontage door dhr. Valère PRINZIE (let op: deze diamontage wordt ook 's avonds vertoond).

4. Zaterdag 6 december 2003 om 12 uur

   Middagmaal en KLEINKUNSTNAMIDDAG georganiseerd door dhr. J.P. FALISE.

C. Tentoonstellingen

Van 7 december 2002 tot 6 maart 2003

Oostende onder water. Thematentoonstelling over de overstroming van 02 februari 1953.

Van 08 februari 2003 tot 14 september 2003

Gella ALLAERT. Een overzicht van het leven en werk van deze Oostendse actrice.

Van 18 oktober 2003 tot 04 januari 2004

Fototentoonstelling over Oostendse gebouwen.

INTERNETNIEUWS

Het "Zeegenootschap"

Het Zeegenootschap is gevestigd in de gebouwen van de Blankenbergse vuurtoren. Dit is de enige vuurtoren aan de Vlaamse kust, die nog vrij toegankelijk is! In de voet zit ook een museum verborgen. Naast gegevens en de geschiedenis van de vuurtoren vind je er heel wat informatie over navigatielessen, Staf VERSLUYS en het Zeegenootschap zelf.

Er is ook een "site" die wat amateuristisch is, maar het is geenszins de bedoeling van de maker van de "site" om te wedijveren met professionele websites.

Adres van de "site": users.pandora.be/zeegenootschap/

Bron: KW-magazine voor TV, film en vrije tijd; nr. 37, 13 sept. 2002, p. 8

😐 😐 😐

Wereldoorlog I

De Westhoek was tussen 1914 en 1918 vier lang de achtergrond van de zwaarste veldslagen van "Den Grooten Oorlog". Er werd een pareltje van een website over WO I gemaakt. De site is onderverdeeld in negen rubrieken. De database is zonder meer het meest geconsulteerde item. Je vindt er gedetailleerde informatie over bijna alle gedenktekens, militaire begraafplaatsen en andere sites.. Uiteraard wordt er ook uit de doeken gedaan hoe de oorlog precies verliep en waar je nog sporen kan vinden van de verwoestingen. Het valt op dat de site heel gebruiksvriendelijk is en zich niet richt tot alleen maar de geschiedenis- of oorlogsfreaks, maar ook op de geïnteresseerde leek. Aanrader!!!

www.wo1.be

Bron: KW-magazine voor TV, film en vrije tijd; nr. 37, 13 september 2002, p. 8

ICONOLOGIE VAN DE KAFT VAN HET MAANDBLAD "DE PLATE"

door **Ferdinand GEVAERT**

Sinds het nummer van de maand september 2002 van het tijdschrift "De Plate" komen twee prachtige foto's voor op de kaft. De foto's zijn afkomstig uit de verzameling R. VANMOERKERKE. Deze foto's werden genomen ter hoogte van en in de tramstelplaats, ofte: "depot van de tram" aan de Nieuwpoortsesteenweg te Oostende. Voor de situering van de stelplaats verwijzen we naar figuur 2 van deze bijdrage. Het kaartje geeft de situatie weer zoals ze voorkwam in 1952.

Bij de wet van 28 mei 1884 en het Koninklijk Besluit van 8 juni 1884 werd de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (hierna N.M.V.B.) opgericht. Deze nationale maatschappij werd opgericht met als doel het aanleggen en via concessionarissen het uitbaten van "buurtspoorlijnen" (1) en dit in samenwerking met de Staat, de provincies en gemeenten (deze werden aandeelhouders). De maatschappij zou een grote rol spelen in de ontwikkeling van de Vlaamse kust (en badplaatsen) en het platte land.

De eerste buurtspoorweglijn aangelegd door de N.M.V.B. in België was deze tussen Oostende en Nieuwpoort (langs de dorpen, niet onmiddellijk langs de kust). De lijn werd plechtig ingereden tussen Oostende en Middelkerke (dorp) op zondag 5 juli 1885 met een stoomtram (2). Iets meer dan een jaar later werd een tweede lijn, van Oostende naar Blankenberge, op 8 augustus 1886 in gebruik gesteld voor het reizigersverkeer.

Reeds in mei 1885 had de N.M.V.B. contact opgenomen met het stadsbestuur van Oostende en voorgesteld om stadsgronden te verkopen aan de maatschappij voor het inrichten en bouwen van een stelplaats voor het stellen, onderhouden en herstellen van het rollend materieel van de buurtspoorwegen (stoomlocomotieven, reizigers-, pak- en goederenwagons).

Deze stadsgronden, oorspronkelijk voorzien door de stad om het materieel van de stedelijke badendienst op te stellen, waren gelegen naast de Wellingtonrenbaan, en na toevoeging van een tweede perceel paalde het ook aan de Nieuwpoortsesteenweg. De gronden werden in twee fasen in 1886 door de stad verkocht aan de maatschappij.

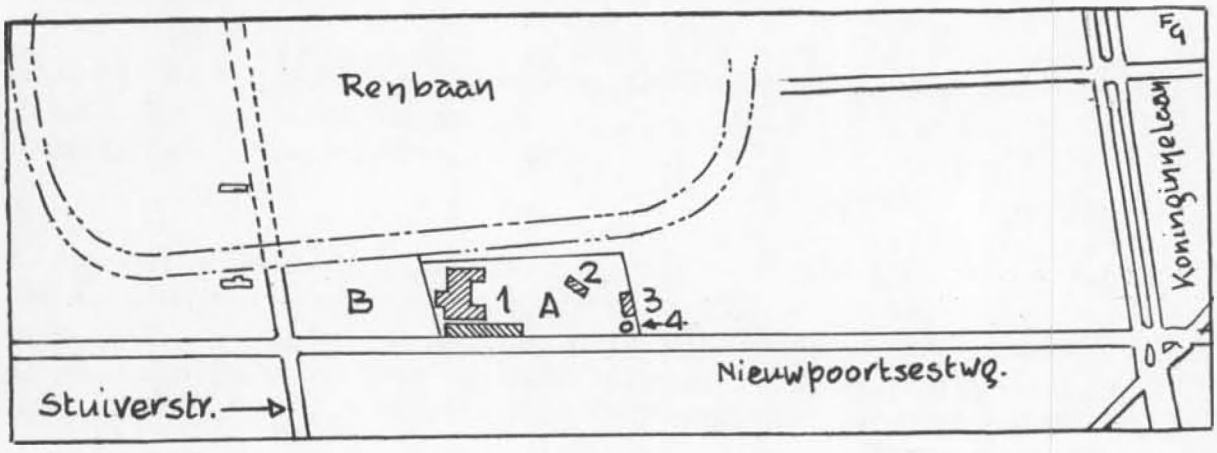
Op het terrein werden onmiddellijk, wegens de hoogdringendheid (de lijn was al in uitbating), enkele gebouwen opgetrokken, o.m. een kantoor, kolenbergplaats, een werkplaats en loodsen (remises) voor het rollend materieel.

In 1889 werd een nieuwe werkplaats gebouwd en in 1899 werd de rijtuigenloods verlengd. Tevens werd er een schilderswerkplaats met een lengte van 35 meter gebouwd.

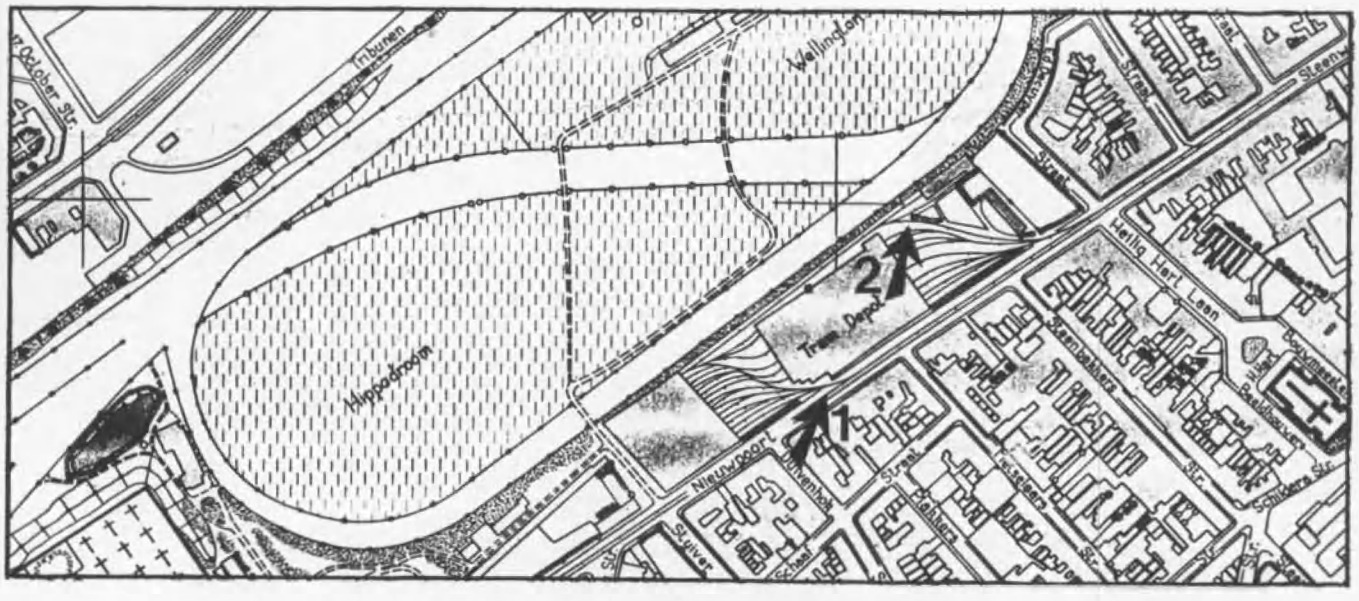
Vanaf 1897 werd een aanvang gemaakt met de elektrificatie van de verscheidene stads- en kustlijnen. In 1909 was de elektrificatie van deze lijnen voltooid.

Om het nieuw elektrisch rollend materieel op te stellen, te onderhouden en te herstellen werd in 1907 op een stuk staatsgrond, gelegen aan de Nieuwpoortsesteenweg en westelijk palend aan de bestaande stelplaats, een nieuwe "koer" ingericht en een rijtuigenloods met 17 sporen gebouwd. Terzelfdertijd werden de bestaande werkhuizen en de schilderswerkplaats nogmaals uitgebreid. De stelplaats bestond dan uit twee specifieke delen, één voor de stoomtractie en één voor elektrisch rollend materieel, respectievelijk genoemd: de stoomkoer en de elektrische koer.

Tijdens de oorlog 1914-1918 werden de werkplaatsen gebruikt door de Duitse bezetters en beschadigd door het oorlogsgeweld. Het zou duren tot medio 1919 vooraleer de tramdiensten min of meer terug geregeld reden.

Figuur nr. 1. Stelplaats van de tram te Oostende aan de Nieuwpoortsesteenweg omstreeks 1895.
1. werkhuizen en loods. 2. kolenopslagplaats. 3. kantoor. 4. waterreservoir (voor de stoomlocomotieven).
A. stoomkoer. B. de latere uitbreiding voor het opstellen van het elektrisch materieel (elektrische koer) (1907).

Figuur nr. 2. Situering van de stelplaats van de buurtspoorwegen aan de Nieuwpoortsesteenweg te Oostende, situatie 1952.
De pijlen duiden de situering van foto's 1 en 2 aan.

Nadat er in 1928 aan de Torhoutsesteenweg, op het grondgebied van de toenmalige gemeente Stene een tweede stelplaats gebouwd werd, werd in 1931 beslist om in de stelplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg een nieuw kantoorgebouw op te trekken en hierin het hoofdkantoor te vestigen, het magazijn onder te brengen en een nieuw schilderswerkplaats te bouwen, evenals aanpassingen aan andere installaties.

Tot dan was de directie van de kustlijnen gevestigd in een gebouw van de N.M.V.B. aan het Vander Sweepplein (nu Ernest Feysplein). Het gebouw was aldaar opgetrokken in 1907/1908 naar de plannen van de Oostendse stadsarchitect Achille RAOUX. Na 1932 werd het gebouw nog slechts gebruikt als wachtzaal en door de controlediensten.

Tijdens de oorlog 1940-1945 werden "plannen" gemaakt om na het beëindigen van de krijgsverrichtingen de stelplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg te ontruimen en te verhuizen naar de, sterk uit te breiden, stelplaats aan de Torhoutsesteenweg. Dit plan zou echter nooit uitgevoerd worden. Integendeel, de stelplaats aan de Torhoutsesteenweg werd een drietal decennia later ontruimd en verkocht aan de brandweermaterieelfabrikant ROSENBAUER.

Na vervanging van de stadstrams door autobussen in 1955/1956 werd de stoomkoer gebruikt voor het opstellen, onderhouden en herstellen van de autobussen.

Enige jaren later werd de toegang tot de stelplaats, de beide "koeren", die tot dan langs de Nieuwpoortsesteenweg lag, verplaatst naar de hoek van de Edouard De Cuyperstraat en verbonden met het tramspoor in de Sportstraat. Dit was noodzakelijk omdat de tramsporen op de Nieuwpoortsesteenweg zouden uitgebroken worden. Dit was al het geval in 1956 voor de sporen van bepaalde stadslijnen. Deze ingang wordt nu (2002) nog steeds gebruikt door de elektrische trams. De elektrische koer werd bereikbaar gemaakt door een lusspoor overheen de voormalige stoomkoer en een nieuw spoor aangelegd op de berm van de steenweg langsheen het kantoorgebouw. Deze toestand bestaat nu nog.

Op 01 januari verviel de concessie van de pachtende maatschappij SELVOP (letterwoord voor de franstalige benaming van de concessiehouder) en kwam de uitbating volledig in handen van de N.M.B.S. Vooraf had de maatschappij SELVOP al de haar toebehorende machines en uitrusting verkocht.

In 1980/1981 werden de toegangspoorten tot de werkplaatsen verhoogd en op de sporen 2 tot 7 van de rijtuigenloods van de elektrische koer werden de rolluiken vervangen door hogere poorten. Dit was noodzakelijk wegens de komst van de nieuwe gelede trams van het type B.N. (La Brugeoise et Nivelles, nu Bombardier – Brugge).

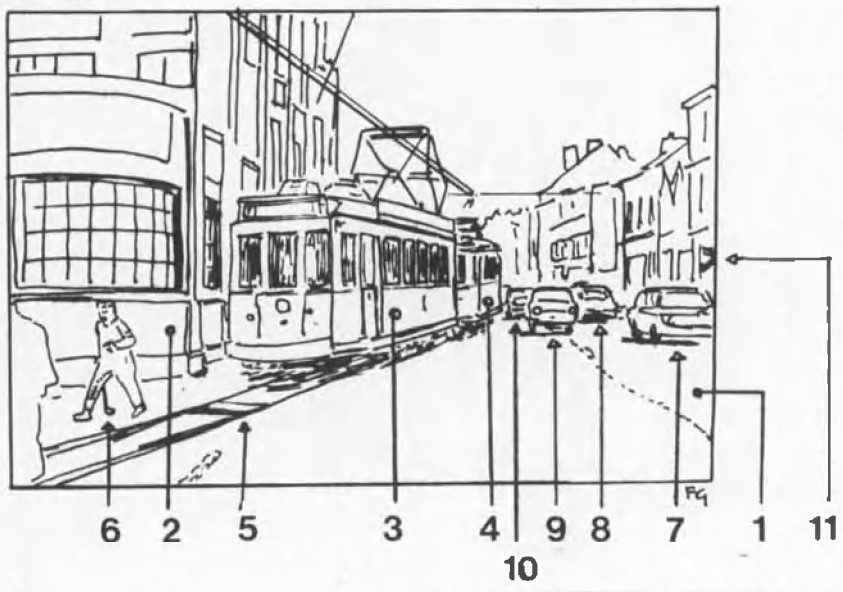
Op 1 januari 1991 werd ingevolge de staatshervorming en regionalisering de N.M.V.B. ontbonden en werd door het Vlaams gewest de Vlaamse Vervoersmaatschappij (De Lijn) opgericht.

De komst vanaf 10 juni 1980 van de nieuwe gelede trams die al de vorige vervingen en het steeds maar uitbreidend bussenbestand was het noodzakelijk de stelplaats aan de nieuwe noodwendigheden aan te passen.

Nadat op de stoomkoer de tramsporen werden opgebroken en het terrein hergeplaveid, werden vanaf 1992 de kantoren en de werkhuizen omgebouwd, gedeeltelijk gesloopt en herbouwd. De grote loods voor het opstellen van de gelede trams werd op de beide zijgevels na gesloopt en vervangen door een nieuwe constructie. Het aantal sporen werd teruggebracht van 17 naar 13 sporen. De stelplaats had een totaal ander uitzicht na het volledig beëindigen van de bouwwerken. Het

kantoorgebouw werd de zetel van de regionale directie West-Vlaanderen van De Lijn (Vlaamse Vervoersmaatschappij).

Foto 1

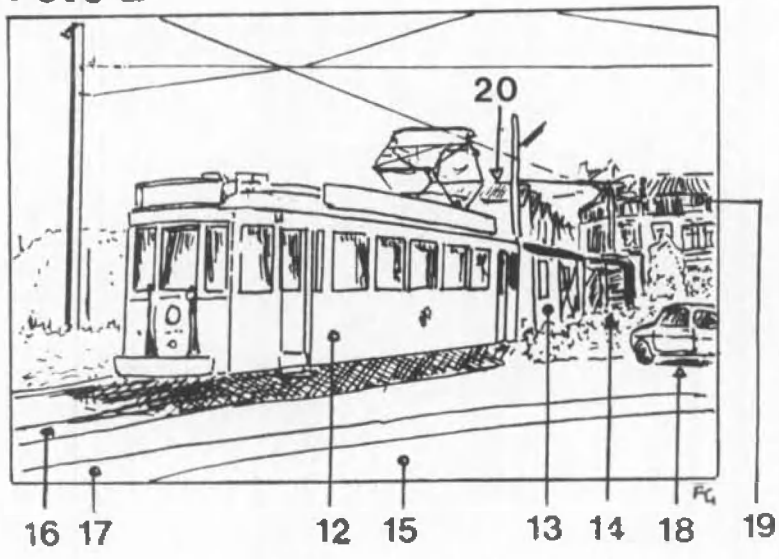

Legende:

1. Nieuwpoortsesteenweg, bemerk dat de dubbele tramsporen van de stadslijn 5 die in het midden de steenweg lagen, opgebroken zijn. De elektrische trams werden op deze stadslijn op 13 maart 1955 vervangen door autobussen. Let tevens op de toestand van de wegbedekking die duidelijk sporen toont van voorlopige wegherstellingen.
2. Kantoorgebouw van de stelplaats van de buurtspoorwegen (stads- en kustlijnen) gebouwd in 1931/1932.
3. Elektrisch motorrijtuig, nr. 9729 (II). Gebouwd als houten standaard aanhangrijtuig in 1929 en in 1931/1932 omgebouwd tot elektrisch motorrijtuig (in het jargon: tot motrice). Het voertuig kreeg het nieuw nummer 9984 toegewezen. Het werd in gebruik genomen door de diensten van de buurtspoorwegen in het Kortrijkse.
   In 1957 hernummerden de buurtspoorwegen opnieuw de voertuigen, 9984 werd 9729 (II). Op 26 maart 1963 werd de tram overgeheveld naar de diensten van de kust. Op 1 januari 1976 gebeurde het onvermijdelijke, het rijtuig kreeg terug een ander nummer. Het werd dan 9290.
   Het voertuig was al enige tijd buiten dienst genomen toen het op 4 april 1978 afgevoerd werd naar Henegouwen voor gebruik op een museumlijn.
   Noot: er waren ook elektrische motorrijtuigen die in de jaren 1929/1932 specifiek gebouwd werden voor gebruik op de kustlijnen van de buurtspoorwegen, nl.: Houten standaard kust. Deze verschilden iets van de houten standaard rijtuigen die in deze periode gebouwd werden voor de andere regionale groepen van de N.M.V.B. Ze waren nl. iets breder en hadden kopdeuren op beide fronten. Dit liet toe dat de kaartjesknipper zich tijdens het rijden van het motorvoertuig naar de aanhangrijtuigen kon begeven en vice-versa.
   Op het rijtuig 9729(II) ontbreken, vanzelfsprekend, deze kopdeuren.
4. Elektrisch motorrijtuig dat weg gerangeerd wordt naar de koer van de elektrische trams.
5. Spoor van het midden van de steenweg naar de koer van de stelplaats.
6. Trambediende die pas de spoorwissel heeft overgetrokken. Hij sleept de wisselbedieningssleutel achter zich aan. In het tramjargon spraken ze van: "de pennestok".
7. Auto, merk Ford, type Taunus P5. Dit type van auto werd vervaardigd door Ford in Duitsland vanaf eind 1964.

8. Auto, merk Volvo, type P444 of P544. Deze types werden vervaardigd in Zweden (Gote-Borg) van 1947 tot 1965.
9. Auto, merk Fiat, type 1100, gebouwd in Italië vanaf 1960.
10. Auto, merk Triumph, type Herald, gebouwd in Groot-Brittannië, omstreeks 1964.
11. Verkeersteken, Sint-Andrieskruis, "onbewaakte spooroverweg".

Foto 2

Legende:

12. Elektrisch motorrijtuig, nr. 9994. Gebouwd in 1930/1931 als aanhangrijtuig, type "houten standaard aanhangrijtuig Antwerpen", met als nummer 19136. Het voertuig was bestemd voor de Groep Antwerpen van N.M.V.B. In 1932 werd het omgebouwd tot elektrisch motorvoertuig en hernummerd tot 9994.
    Het voertuig kwam in 1966 naar Oostende voor gebruik op de kustlijnen ten behoeve van de dienst Wegen en Werken. In 1978 kreeg het een nieuw nummer, nl. 9292. Op 4 april 1978 werd het voertuig buiten dienst gesteld. Het rijtuig werd nooit gebruikt in passagiersdienst.

13 & 14. Twee goederenwagons van de buurtspoorwegen (metrisch spoor). Eertijds voeren er goederenstellen (-treinen, metrisch spoor) op de buurtspoorwegen. Deze werden vanaf 1955 niet meer ingelegd op de kustlijnen. Op 1 juni 1960 werd het goederenverkeer door de N.M.V.B. opgeheven, daar het niet meer rendabel was.

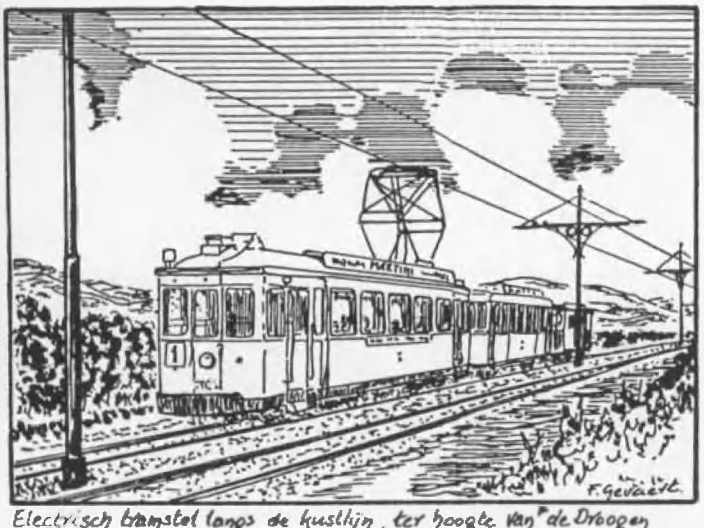
15. De stoomkoer, nu, 2002, gebruikt voor het opstellen van autobussen.
16. Rangeerspoor.
17. Spoor naar de werkplaats (loods).
18. Auto, merk Fiat, type 500L, gebouwd in Italië vanaf 1957 tot 1975.
19. Huizen in de Edouard De Cuyperstraat (naam van de voormalige directeur van de uitbatende maatschappij van de kustlijnen – 1853-1927).
20. Opslagplaats van de N.M.V.B.

Datering van foto's 1 en 2

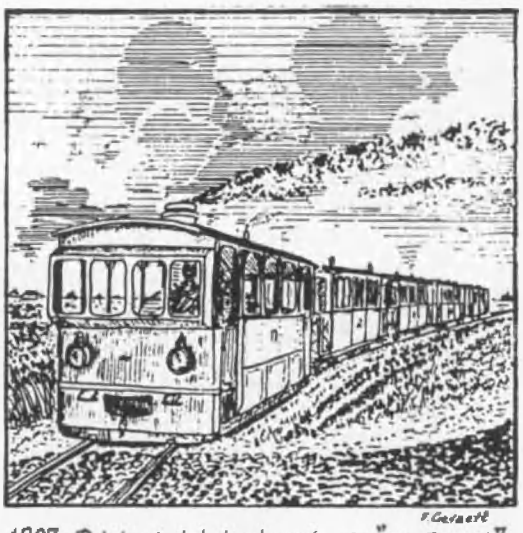
Gelet op de nummering van de beide elektrische motorrijtuigen (de data van de overbrenging naar de kustdiensten en de wijziging – of de toekenning van andere nummers) en de typebepaling van de diverse auto's moeten we besluiten dat de foto's genomen werden tussen 1965 en 1976.
Gelet op de gebrekkige toestand van de wegbedekking van de Nieuwpoortsesteenweg (het voorlopige herstel na het verwijderen van de tramsporen) moeten we stellen dat de foto's genomen werden in de late zestiger jaren.

Kantoor van de buurtspoorwegen op de stelplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg te Oostende.
Gebouwd omstreeks 1886 en gesloopt na 1932.

Electrisch trampstel langs de kustlijn, ter hoogte van "de Drooge Opganck"

1897 - Reizigerstel ter hoogte van "den Optrek" bij benadering van het station "Bredene".

Beknopte bibliografie

- R. VANCRAEYNEST. De tram maakte de kust. Oostende, 1985. 231 blz.
- D. EVELEENS en anderen. Elektrische trams aan de Belgische kust, TTO, Oostende, 1996. 225 blz.
- R VANCRAEYNEST en anderen. De Oostendse stadstram, TTO, Oostende, 1997. 167 blz.
- J. NEYENS. De buurtspoorwegen in de Provincie West-Vlaanderen 1885-1967, Van In, Lier, 1980. 149 blz.
- F. GEVAERT. 100 jaar tram te Bredene. Ter Cuere, Bredene, 1986. 100 blz.

OOSTENDE ONDER WATER

door **Omer VILAIN**
Voorzitter "De Plate"

Op 01 februari 2003 zal het juist 50 jaar geleden zijn dat Oostende één van de rampzaligste nachten uit haar geschiedenis kende.
Ouderen herinneren zich het maar al te wel wat er die dag aan onze kust gebeurde. Daarom hebben we met "De Plate" een tentoonstelling opgezet.

Een verschrikkelijke storm die maar eens om de zoveel eeuwen de kusten van de Lage Landen overstroomt, teistert en laat overstromen wist op 01 februari 1953 een rampgeschiedenis voor Oostende te schrijven.

Het oude stadsdeel van Oostende met dewelke men het handelscentrum en het visserskwartier aanduidt kreeg het bijzonder zwaar te verduren.

Heel zware golven, meters hoog, beukten tegen de zeedijk en maakten tevens dat de havengeul en de achterhaven, alsook de handelsdokken langs de Vindictivelaan, overliepen.

Het drama werd nog erger toen de riolen volliepen en heel wat vuilnis en afval lieten bovendrijven. Vervuilde olie en mazout kwamen aan de oppervlakte, wat een grote stank veroorzaakte.

Men kon in de koude en volledige duisternis, want de elektriciteitsverlichting viel uit, moeilijk overal tegelijk reddingsoperaties organiseren

Het drama voor Oostende werd tegen de ochtend nog vreselijker toen men vernam dat 8 Oostendenaars door verdrinking om het leven waren gekomen. Het ging o.a. om een vrouwtje van 83 jaar dat in de Sint-Paulusstraat in kelderkeukens, zoals men dat noemde, woonde.

In de Frère-Orbanstraat was er ook een Oostendenaar die om het leven kwam. Vier personen die langs de Bredense Steenweg woonden kwamen door de stroom water, die uit de haven in hun laaggelegen huisjes terechtkwam en blank zette, jammerlijk om het leven.

Uit de wachtpost van het Oosterhoofd vluchtte een vrouw met haar tweejarig kind in de armen. De verschrikkelijke wind rukte het kind uit haar armen zodat het in het ziedend en opgezweept water

terechtkwam en verdronk. Het achtste slachtoffer was een Oostendse visser die uit zijn vaartuig zonder verweer over boord terechtkwam en verdronk.
De 8 namen kunt U lezen in één van de toonkasten.

We hebben een poging gedaan om met 110 foto's de gevolgen van die vreselijke nacht in herinnering te brengen. Ook enkele kranten en weekbladen uit die dagen hebben we weten samen te brengen om hier te tonen. Een kleine brochure werd door de Uitgeverij Unitas met het relaas en foto's van die eerste februari 1953 gedrukt. Het werd geschreven door Dries VAN DAMME.

We konden ook niet nalaten om een toonkast aan Nederland te wijden, waar in 24 uur meer dan 1.400 mensen omkwamen! De boeren uit Zeeland en het ondergelopen poldergebied moesten vaststellen dat 30.000 koeien en 1.500 paarden door verdrinking en koude stierven.
Wat voor onze Noorderburen een probleem was is dat zij zonder drinkbaar water zaten en de aanvoer door de weggespoelde wegen moeilijk kon.
De Belgische helicopter-piloot de TREMERY, heeft verschillende Nederlanders van hun daken weten te plukken, waar zij al uren aan wind en vochtigheid bloot gesteld waren en ten dode opgeschreven.

Ook veel oudere Oostendenaars herinneren zich nog heel wat anekdotes over de overstroming van Oostende. Om er maar een aantal te vertellen:

Er was een avondbal in de zaal "Chez Pan" in de kelderverdieping op de hoek van de Koninklijke Schouwburg. Toen het zeewater plots langs de trap naar beneden gutste, wilden alle gasten in hun avondkledij zo vlug mogelijk de trap op wat gelukkig nog tijdig lukte, al hebben velen hun jas in de vestiaire moeten achterlaten.

In het druk bezochte "Café des Sports" in de Langestraat zagen enkele kaartspelers van het late uur water van onder de deur binnenstromen. Niet getreurd! Men zette dan maar de stoelen op de tafels, men kroop erop en men kaartte maar verder door tot 's ochtends er toch redding kwam, zij het met een bootje, of op de rug van een pompier die de ingeslotenen op het droge bracht.

De badmeester van het badenpaleis woonde in de Christinastraat en moest om 9 uur zijn dagtaak beginnen. Hij zag de voordeur openstaan, wat ongewoon was, en plots zag hij een kano voorbij peddelen. Hij dacht dat hij nog niet goed wakker was en daalde nog enkele trappen af tot in de gang waar hij plaats bijna tot aan zijn knieën in het water stond. "Ze brengen nu al de zwemkom naar mijn huis", zegde hij wat later.

Een treurige historie is ook deze van een man die al zijn spaarcenten had afgehaald, zijn werk had opgegeven om een kruidenierswinkel in de Langestraat te beginnen. Hij opende de zaterdag 31 januari zijn winkel en voelde zich een gelukkig man, maar één enkele dag later was hij geruïneerd en moest weer werk gaan zoeken.

Ook meen ik hier nog een persoonlijke nota te mogen bijvoegen. De stadsbibliotheek werd na mei 1940 voorlopig ondergebracht in een woonhuis Rogierlaan 14, dat tussen haakjes, twee weken geleden werd afgebroken. Daar er geen plaats genoeg was om alle belangrijke giften aldaar onder te brengen, werden een goede 1.500 volumes, meestal interessante ingebonden tijdschriften uit de 19de eeuw, in de kelders van het Gerechtshof ondergebracht. Op 2 februari kregen 3 van de 5 bedienden bericht om te gaan kijken wat er van die 1.500 boeken nog te redden was. Helaas, water en mazout hadden al het papier week en bedorven gemaakt. Alle boeken werden door ons in een vrachtwagen gegooid om naar de verbrandingsoven vervoerd te worden.

Diezelfde maandagnamiddag kwam koning BOUDEWIJN, vergezeld van burgemeester A. VAN GLABBEKE en leden van het Schepencollege een bezoek aan Oostende brengen. Hij bezocht de meest getroffen buurten en de zeedijk.
Om te eindigen wil ik er toch aan herinneren dat ook een vrolijk lied over "Ostende oender woater" bestaat. Het werd gezongen door de pompier A. LINGIER, gekend onder de naam BERTINO. Het lied is op de gekende melodie van "La petite diligeance". Het heeft jarenlang veel succes gehad. De foto van BERTINO en de tekst van zijn lied kunt U in het museum zien.

Wij hopen hiermede een beeld te hebben gegeven van wat de overstroming voor Oostende en de Oostendenaars betekend heeft.

Ik wil namens "De Plate" mijn oprechte dank betuigen aan de bestuursleden die de tentoonstelling hielpen opzetten of stukken uitleenden.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (58)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Volgende plakbrief, in 't Vlaamsch en 't duitsch opgesteld, werd heden uitgeveerdigd:

BERICHT

Iedere poging, om een verbod van uitvoer van waren pp. heimelijk te ontduiken, wordt met bestraffing van den schuldige en inbeslagneming zonder eenige schadeloosstelling, bestraft.
Het feit alleen, dat de waren zonder voorafgaandelijke bemachtiging tot uitvoer, opgeladen worden, is alreeds als dergelijke poging tot ontduiking aanzien.
Brugge, den 26 maart 1915.

(get.) V. SCHRÖDER,
Kommandierender Admiral

Aan de bakkerijen is het volgend bericht, in 't Vlaamsch en 't duitsch opgesteld, aangeplakt:

BERICHT

Hier mag een brood verkocht worden aan duitsche militairen.
Oostende, 31 maart 1915.

De Kommandantur

* * *

Alhoewel ruim een derde onzer bevolking gevlucht is, werden de kerken en kapellen heden, Witten Donderdag, zeer druk bezocht en 's morgens naderden zeer vele onzer medeburgers, alsmede vele vluchtelingen tot de H. Tafel.

Bij de traditionneele voetwassching in de HH. Petrus en Pauluskerk, werd aan de twaalf ouderlingen een stuk zoetekoek gegeven, in plaats van het gewoon koekebrood.

* * *

Heden, Witten Donderdag, kwamen de duitsche protestanten tweemaal dienst houden in de Sint Josephskerk, de eerste maal om 10 ure; Ons Heere, die ter gelegenheid van den dag ter aanbidding der geloovigen was uitgesteld, moest ieder maal naar de sakristij worden overgebracht.

* * *

Heden namiddag bracht de Koning van Beieren, vergezeld van 2 officieren, een kort bezoek aan de batterij van de Vuurtorenwijk.

* * *

Het 11 jarig meisje van M. Arthur DE FONSECA, handelaar in bieren, Godshuizenstraat, Marie Jeanne, struikelde heden morgen over een ketel kokend water op den trap staande, viel en trok het ziedend vocht over haar: zij werd nogal erg aan den schouder verbrand.

Vrijdag 2e April 1915

HONDERD ZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

In den Katholieken Volksbond bestond de spijskaart van het goedkoop eetmaal heden (Goede Vrijdag) uit erwtensoep, aardappelen met een ei en een glas bier. Mits opleg van tien centiemen kon men een tweede ei bekomen.

Veel volk woonde, in de verschillende kerken, de ceremoniën van den Goeden Vrijdag bij.

Om 10 ure had in den Anglikaanschen tempel der Langestraat eenen protestantschen eeredienst plaats, aan denwelken veel duitsche soldaten deelnamen.

* * *

Gisteravond, rond 9 ure, werd eene der spiegelruiten van den koiffeerderswinkel Félix GATHÉ-SCHUYTEN, 5 Kerkstraat (waarvan de inwoners gevlucht zijn) ingeslegen. Daar op dit uur geene burgers op straat mogen zijn, zullen wij niemand 's reputatie stelen met hier neer te schrijven dat die nieuwe heldendaad te danken is aan de *deutsche kultur*... isten.

Zaterdag 3e April 1915

HONDERD EENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Een persoon, zeer goed op de hoogte, vertelde ons heden dat een der officieren, over 14 dagen zoogezegd in verlof vertrokken, deze morgen terug is gekomen. Wij schrijven: *zoogezegd verlof*, want dit verlof bestond eigenlijk in 14 dagen arrest te Brussel. En de reden? Al te groote lieftalligheid in zijn bureel, tegenover eene schoonheid?

Een ander officier, plichtig aan dezelfde zonde, niet in zijn bureel, maar wel in eenen muziekwinkel der Weststraat, verliet deze week de boorden der Noordzee voor de stad van Manneken Pis, en daar hij hooger in graad is dan den eerste en bijgevolg het goed voorbeeld moest geven, kreeg hij, in plaats van 14 dagen, eene maand verlof of arrest, gelijk men het nemen wil!!

* * *

Het Gemeentebestuur komt volgenden brief te richten tot de heeren hoteliers en restauratiehouders:

(Vertaling)

Mijnheer,

Wij hebben de eer Ued. ter kennis te brengen dat de personen, behoorende tot het duitsche leger en die hunne eetmalen nemen in uw huis, voortaan het brood niet meer mogen nutten, gemaakt bij middel der bloem door het Spaansch-Amerikaansch Komiteit geleverd. 't Akkoord met de duitsche overheid zal het noodige brood voor deze personen tegen betaling geleverd worden door de Intendantur Ie Marine Division waarvan de bureelen gevestigd zijn Maria-Joséplaats, in de lokalen van den Crédit Général Liégeois.

Nochtans daar gij verwaarloosd hebt ons de hoeveelheid brood, welke gij van noode hebt, kenbaar te maken, wordt gij verzocht die inlichting met de noodige bewijsstukken in de Keizerlijke Kommandantur, Ooststraat af te geven. Deze zal u dan de noodige onderrichtingen geven.

Aanveerd, enz.

* * *

Volgend bericht, in 't Vlaamsch en in 't duitsch, werd heden uitgeveerdigd:

BEKENDMAKING

De stand van ijsroomkarretjes op openbare straten, wegen en plaatsen wegens verkeershindernis en de verkoop van ijsroom als gevaarlijk voor de gezondheid, worden verboden.

Oostende, 3 April 1915

De stadskommandant,
i.v.
GLAESMER
Hauptmann

Deze morgen werd aan de brug leidende naar de Vuurtoren het lijk opgevischt van den duitschen officier op 6n Maart ll. bij 't spelevaren op de Brugsche vaart aan de sluizen van Sas-Slykens verdronken. Het lijk, dat in ver gevorderden staat van ontbinding verkeerde, werd naar de Duivenschieting overgebracht.

Zeer veel volk volgde heden, in de verschillende kerken, de godsdienstige oefeningen van den Paaschavond.

Rond 6 ure van den avond beginnen de klokken der kerken te luiden, ter gelegenheid van Paschen. Ze zwegen reeds sedert meer dan 5 maanden.

* * *

Heden morgen rond 8 ure werden schietproeven, op cibles (schietschijven) in zee liggend, gedaan met de kanonnen opgesteld in het vliegplein van de Vuurtorenwijk.

Tijdens die schietoefeningen werden in de duinen, tusschen het militair hospitaal en Breedene-aan-Zee, twee duitschers, wonende te Aken, een man en eene vrouw, onder betichting van spioeneering aangehouden.

Heden morgen lag een duitsche onderzeeër in den grooten dok, onder de soort van landingstatie, daar door de duitschers gemaakt.

* * *

M. Camiel PIESSEN, de welgekende handelaar in boter en eieren der Weststraat, die van tijd tot tijd met een kamion naar Brugge rijdt achter koopwaren, werden heden tusschen Brugge en Oostende door duitschers tegengehouden. Men vond op hem eenige brieven van Oostendenaars gericht tot personen van Brugge en elders. Zijn kamion werd aangeslegen en M. Camiel PIESSEN

werd gevankelijk naar onze stad teruggebracht. Hij werd veroordeeld tot 8 dagen gevang en tot eene boet van 600 mark. Zijn kamion en koopwaren zullen hem worden teruggeven.

* * *

Een werkman, gebezigd aan het vliegplein PITTERY (Mariakerke), vertelde ons dezen avond dat de duitschers thans bezig zijn met eene drie meters breede gracht, leidende van den Nieupoortschensteenweg tot gemelde hofstede, op te vullen, teneinde de autos toe te laten gemakkelijk van gezegden steenweg tot op het vliegplein te geraken. Onder in de gracht wordt eene laag koffersteenen gelegd, daarboven eene laag geele grès (uit Duitschland komend), eene laag briquaillon met ciment en eindelijk, eene laag assche. De werken staan onder het bestuur van eenen ingenieur en eenen toezichter, beide duitschers. Gister namiddag hadden de werklieden geene brikken meer om briquaillon te maken en de toezichter meende den ingenieur opmerkzaam te moeten maken dat, bij gebreke aan brikken, het werkvolk zou moeten afgedankt worden. "Was? zei de ingenieur, wij zullen orde in schaffen". En hij gaf onmiddellijk de noodige bevelen om 2 villas van Raversyde in de lucht te doen springen.

Zulks geschiedde: de brikken en stukken steen, van die villas voortkomende, zullen dienen om briquaillon te maken. De schoone marmere schouwen en trappen moesten ook in kleine stukjes gekapt worden en de ingenieur verwittigde de werklieden dat wie hunner de stoutmoedigheid zou hebben, al ware 't maar een stukje van een vuist groot, te nemen, zich het werk zou ontzegd zien, en, bovendien, naar de Kommandantur zou geleid worden.

Twee hangaars voor vliegmachienen werden afgebroken om de andere te vergrooten – en toen het werk afgedaan was, waren de helft der vliegtuigen weg!

Op de hofstede PITTERY is een bureel ingericht en de duitschers kregen deze laatste dagen het gedacht, vóór dit bureel een stukje grond in bloemenperk te herschapen. De werklieden – hebben wij gezegd dat die werklieden onze medeburgers zijn? – de werklieden begonnen den grond om te spitten; hunne schuppen stootten op zekere oogenblik op flesschen: 't waren een 120tal flesschen wijn, daar door den pachter gedolven. Deze laatste wierd zulks gewaar en kwam zijn goed opeischen. Het bekwam hem nogal slecht, want de duitsche ingenieur wist hem aan het verstand te brengen dat hij zich koes had te houden – anders mocht hij mede naar de Kommandantur om te verantwoorden over het wegbergen van wijn. De pachter oordeelde het geraadzaam niet verder aan te dringen!

Zondag 4^{e} April 1915

HOOGDAG VAN PASCHEN

HONDERD TWEEENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Paschen! Welke droevige Paschen! Ander jaren liggen Visscherskaai en Koophandelsdokken vol sloepen; gansch het Visscherskwartier is in feest, 't is immers "masse en paaie", de wintercampagne is voorbij, de uitdeeling der premiën zal plaats hebben...en Wansje is voor eenige dagen aan den wal om eens goed zijn hertje op te halen...Thans liggen Visscherskaai en Bassijns ledig, het Visscherskwartier is verlaten, dood als een kerkhof, en aan de weinige visschers die in stad gebleven zijn ontzegt de vreemde overweldiger het genoegen eenen blik te werpen op de zee, die zooveel hunner kameraden in haren schoot opnam en toch niettegenstaande stormen en dreigend doodsgevaar zulke groote aantrekkingskracht heeft!

Paschen....andere jaren, 't is de herleving na den langen, eentonigen winter; 't is den aanvang van een wel is waar kort doch voor velen onzer stadsgenoten, zeer profijtig voorseizoen, 't is leven en plezier in stad, met den Kursaal die heropend is, met de concerten die op de Groote Markt worden gegeven, met de kinderfeesten die op het strand plaatsgrijpen! Eilaas, de droevige, lange, eentonige winter van 1914-15 duurt voort, de overweldiger is nog altijd meester in onze stad en doet van langs om meer zijn juk voelen; seizoen, voorseizoen? Och, daar is geen spraak van, andere vreemdelingen dan de ongenoode en volktergende duitschers hebben wij niet te verwachten; leven en plezier zijn uitgedoofd; onze prachtige, ongeevenaarde Kursaal dient tot....kazern, het Palace Hotel tot badinrichting voor de van het ongediert stinkende soldaten; andere concerten dan deze gegeven door het muziek van Jan Pardaf [1] of van een zijner kollegas, zijn er niet en de toegang tot het strand is afgesloten met badkabienen! Voorwaar ja, een droevige Paschen!!

Heden geen groot nieuws te melden. In zeer groot getal volbrachten heden morgend onze stadsgenoten hunnen Paaschplicht. Om 9 ure werd in de HH. Petrus en Pauluskerk eene duitsche militaire mis gezongen: een 400 tal duitschers woonden ze bij. Daaromtrent hetzelfde getal bevond zich in den dienst om 10 ure in den Anglikaanschen tempel der Langestraat gecelebreerd.
Tot rond den noen hadden wij regenachtig weder, doch alsdan klaarde het op, en 's namiddags hadden wij een uitstekend lenteweerken, dat vele onzer medeburgers noopte een wandelingsken te doen.

Toen het duitsche policieuur sloeg was 't nog klaar, en kon men gemakkelijk op straat een dagblad lezen! 't Is nu dat wij het zullen gewoon worden, net als de kiekens, met den klaren thuis te zijn!

Maandag 5e April 1915

HONDERD DRIE EN ZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Zooals ieder jaar, op tweede Paaschdag, had om 8 ure in de HH. Petrus en Pauluskerk, de *Visschersmis*, tijdens dewelke E.H. PYPE een schoon sermoen deed, plaats. De kerk was proppensvol, doch bitter weinig visschers waren tegenwoordig: de arme jongens, God weet waar zij thans zwatelen in den vreemde!!

* * *

Een koffijhuishouder der Van der Sweepplaats, M. GILLARD, werd dezen namiddag naar de kommandantur gedaan en aldaar veroordeeld tot een jaar gevang en 1.000 mark boete. Ziehier waarom:

M. GILLARD heeft in zijn koffijhuis een piano staan, waarop deze namiddag een duitsche muziekoverste eenige deuntjes speelde. M. GILLARD vroeg hem de "Brabançonne" te spelen, hetgene de duitscher weigerde, voorwendende dat hij daarvoor streng zou gestraft worden. Eene woordenwisseling ontstond, M. GILLARD miek zich kwaad op de duitschers, en...een aanwezige officier deed hem aanhouden. Men kent het overige.

* * *

Wij ontmoetten deze noen een persoon van Raversyde, die ons berichtte dat, in de nacht van Vrijdag tot Zaterdag de Bondgenoten het land tusschen de Nieupoortschevaart en de Nieupoortsche kalsijde, op het grondgebied van Lombartzijde, Westende, Middelkerke en een gedeelte van Wilskerke onder water hebben gezet. Op zekere plaatsen stroomt het water over de Nieupoortsche

[1] Bijnaam door zekere medeburgers gegeven aan den overste van het muziek der marine, dat ieder dag de aflossing der wacht doet.

kalsijde; ook de kalsijde van Middelkerke naar Slype zou onder water staan, en het water nadert Raversijde. De duitschers hebben, in allerhaast hunne loopgrachten moeten verlaten en in de duinen eene schuilplaats zoeken.

* * *

Eindelijk zijn de twee zonen van M. PIERRE, gewezen bestuurder van 't Zeewezen, van Brussel mogen komen om hunne stervende moeder te zien.

* * *

De cinema van de Weststraat wordt gesloten.
Tusschen Breedene en het "Hôtel de l'Espérance" (Breedene-aan-Zee), aan 't Molentje, hangt een kabelballon uit.

Gister avond, eenige minuten voor 6 ure, is eene duitsche onderzeeboot onze haven binnengevaren. Het vaartuig werd door een vlieger opgevolgd, die, van zoohaast hij in het bereik der kanonnen van de kust kwam, hoog in de lucht opschoot en verdween.

De bemanning van den onderzeeër had heden vrijaf, en tegen den avond verwekten een 6 tal hunner een opstootje in eene herberg der Lijnbaanstraat: zij hadden onder malkaar als echte droeve jongens – 't waren alleen eentanders van 18, 19 jaar – twist gekregen, de messen werden getrokken, doch geen bloed vloeide, de wacht was er in tijds bij. Zij werden gevankelijk naar het stadhuis overgebracht.

* * *

De valsche onderzeeër lag heden in de voorhaven, recht over de bureelen der Genie van 't Zeewezen; heden avond werd hij verhaald tot aan de Zeestatie.

De bewoners van den Vuurtorenwijk werden heden tot 4 maal toe verwittigd dat er met de groote kanons van het vliegplein zou geschoten worden – doch het bleef bij die verwittiging.

* * *

Dezer dagen ging de zoon van mevrouw DEVRIENDT de dagbladhandelaarster der Weststraat, om een paspoort naar de duitsche Gendarmerie, Berlijnstraat; hij was gewoon daar zijn paspoort, dat dienen moest om koopwaren naar Brugge te halen, te krijgen. Ditmaal weigerde men hem een paspoort af te leveren, en daar hij aandrong: "Heraus, riep men hem toe, gij zijt een deugniet!".

Mevrouw DEVRIENDT, verwonderd over dit....koud onthaal, ging zelf met haren zoon naar de duitsche Gendarmerie, waar men haar toesnauwde: "Wilt gij meer weten, ga naar de Kommandantur".

Mevrouw DEVRIENDT ging naar de Kommandantur en vroeg uitleg: "Ah, werd haar geantwoord, gij vraagt uitleg: 30 mark boet! ". En de vrouw zag zich verplicht te betalen! "Oh, deutsche Kultur!".

* * *

Er zitten thans verscheidene Oostendenaars opgesloten in de kazern o.a. M. Camiel PIESSEN, aangehouden zooals men weet om brieven te hebben overgebracht [1]; de politieagent LESAFFRE, aangehouden den 7 Maart in de omstandigheden die wij mededeelden en een werkman van den Staat, die weigerde voor de duitschers te werken.

A propos van 't prison, 't gewoon regiem der gevangenen is 't volgend: 's morgens, koffij, cacao of thé; 's noens, ratatouille; 's namiddags, brood met spek of kaas.

Van 2 tot 2 1/2 ure 's namiddags mogen de gevangenen een wandelingsken doen op den koer van het kazern, onder het waakzaam oog van een onderofficier.

* * *

Sedert enige dagen is M. SMIS bezig met op de gronden van het nieuw springsas een slipway te maken.

Wat kunnen de duitschers toch "fretten" bijzonderlijk "delicatessen": de rekening van den spekslager BOGAERTS, der Groote Markt, bedraagt voor de laatste 14 dagen, het mooi sommeken van fr. 13.225.

Dinsdag 6e April 1915

HONDERD VIERENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen, rond 8 1/4 ure, deden de duitschers hunne gewone schietoefeningen op luchtballonnekens. De genaamde Jan LAUWEREINS, visscher, die zich juist over de pissijn der Oude Mijnplaats bevond, werd boven de rechterborst getroffen door een stuk shrapnell, dat gelukkiglijk afschampte en hem slechts eene onbeduidende schram toebracht.

Rond 3 1/2 ure van den namiddag kwamen uit Brugge per auto, ingenieurs der duitsche kanonnenfabriek KRUPP af ten einde tegenwoordig te zijn bij de schietoefeningen te doen met de kanons van de Vuurtorenwijk. De werken tot opstellen dezer kanons waren immers toevertrouwd aan de firma KRUPP, en heden moesten de voorbereidende proefnemingen tot de bepaalde overname der kanons plaats hebben. Bij elk der 4 kanons werden 6 kanonballen, elk ruim 400 kilo wegend, aangebracht. Kwart voor 4 ure begonnen de schietoefeningen: met elk kanon werden 4 schoten gelost, en de ingenieurs verlieten daarna in auto, het vliegplein. In eenige huizen der wijk werden ruiten gebroken. Het geknal der schoten was uitermate hevig.

* * *

Heden morgen kon in geene enkele parochiekerk onzer stad, eene begrafenisdienst gedaan worden, daar al de lijkkoetsen door de duitschers opgeeischt waren voor hunne dooden.

Van heden af gaan policieaganten van huis tot huis de namen opnemen onzer stadgenoten die de stad ontvlucht zijn.

Woensdag 7e April 1915

HONDERD VIJFENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

---

[1] Feitelijk had hij op zijn wagen plaats gegeven aan eene vrouw met veel brieven op zak, o.a. voor den zoon van den politieagent VANDER HAEGHEN, die daarvoor een cadeautje van 25 mark boet kreeg.

Tot hiertoe kostte een vrijpas of paspoort 15 centiemen, thans is de prijs gebracht op een mark. Volgend bericht desaangaande is binnen het stadhuis aangeplakt:

VRIJPASSEN

worden niet meer afgeleverd tenzij aan handelaars en zulke personen die een zeer gegronden reden tot reizen kunnen inbrengen. Er moet een getuigschrift van den Burgemeester voorgelegd worden bewijzende dat de verzoeker wezenlijk handelaar is of een gegronde reden tot reizen heeft.
Vrijpassen worden maar afgeleverd voor den duur van eene week.
Prijs: een mark!

* * *

De aanhouding van M. Camiel PIESSEN had voor gevolg dat verscheidene personen onzer stad, die hem brieven hadden medegegeven, door de duitschers gestraft zijn geworden: n.l. Mej. WITDOECKT, witgoedhandelaarster, Kristinastraat 61 (25 mark); August VANDER HAEGHEN, politieagent (25 mark); Frans JACOBSEN, schoenmaker, Kaaistraat 40 (10 mark). Volgens wij vernemen zou deze laatste geen brief medegegeven hebben, doch vroeg enkel de prijs van het leder te Brugge. Men spreekt nog van verscheidene andere personen, doch daaromtrent hebben wij geene voldoende inlichtingen kunnen inwinnen.

UIT MIJN OUDE DOOS – DEEL 4

door **Simon IPPEL**

Bij het opduikelen aan herinneringen uit mijn kinder- en jeugdjaren, schuilt het passionele niet alleen in de groeiende verbazing over de rijkdom die je nog voor de vergetelheid wil behouden. Maar er is ook een beetje de "kick" die je deelt met archeologen en andere detectives wanneer ze iets ontdekken dat ze bijna vergeten waren.

Daarom ook mijn "oude doos"-artikelen, die naar het schijnt, ook bij anderen herinneringen doen te voorschijn komen.

Zoals ik reeds zegde: toen konden de jongeren nog op straat spelen. t.t.z. er was ruimte en zeker geen gevaar. Auto's waren er bijna niet of toch zeer weinig alhoewel de Veldstraat[1] goed voorzien was van voertuigen en natuurlijk van de vervoersmaatschappijen.

a) In de straat hadden we de verhuiswagens van GODERIS. Hun parking en woonst waren toen naast de achteringang en parking van het groot warenhuis langsheen de Alfons Pieterslaan.. Zelf heb ik met mijn ouders daar gewoond, maar door de verbouwing zijn wij verder in de Veldstraat gaan wonen.

b) Verder waren er nog de trouwkoetsen en begrafeniswagens van GILISSSEN[2], deze waren met paarden bespannen[3]. Wanneer de wagens uitreden stonden we in bewondering. De paarden waren versierd met witte pluimen op hun kop (voor een huwelijk) en met een witte doek op hun lijf of met een zwarte doek en zwarte pluimen voor een overlijden.. Soms waren het open of gesloten "Calèches"[4] voor de familie, dat ging van het goed of slecht weer af.

c) De stootkarren en de auto's van de glazenmaker VAN NIETSEN.
(waren er daar geen twee glazenmakers in de straat?).

---

[1] Nu Jules Peurquaetstraat
[2] Nadien is daar een antiquair gewest
[3] Nu is daar een parkeerplaats met twee poorten.
[4] De naam komt van de stad waar ze het eerst opgemerkt werden n.l. Calais.

De jongens speelden vooral voetbal. De poort van GODERIS diende als goal. Dus maar "shotten"[5]. Maar wanneer de bal er naast vloog... Dan was het meestal tegen het venster of deur van Mevrouw VAN NIETSEN (huis nummer 17) en dan was het gedaan met "shotten".

Waar we wel mochten tegen "shotten" was volledig aan de andere zijde van de Veldstraat, de muur van het Burgerlijk Hospitaal. De nonnetjes van 't hospitaal die achter deze muur hun brevier lazen zegden er niets van. Aan de overzijde van deze straat waren de enkele rijhuizen van de Kaïrostraat die nu nog bestaan.
d) Personenwagens waren er bij mijn weten niet.

Wanneer er een of ander straatbewoner in onze "rapen scheet"[6] mocht hij zeker zijn dat hij op een of andere dag enkele krekels in zijn brievenbus gedeponeerd kreeg.[7]

Als Oostendse figuren waren er:

1 - Madame "Loulou". Een Oostends figuur dat woonde in het achterhuis bij Maene. Steeds ging ze naar den hof om aldaar de katten te voederen en met een strooien mand. Soms bracht ze een kat mee naar huis. Deze zagen wij nooit terug. Ons besluit: ze had hem opgegeten! Soms zagen we er ook een oude man bij haar binnen gaan, dat was "natuurlijk" haar lief.

2 - Naast de hoek[8] van onze speelstraat en de Alfons Pieterslaan en de Veldstraat was een klein winkeltje "Bloeling", in Oostende en omstreken bekend om... zijn bloedworsten[9]. Hij was zeer nauw bevriend met "zotte april"[10] en "paardevlees"[11]. Dit waren drie homo's en algemeen ge- (of) bekend in Oostende. [12]. In feite waren het zeer sympathieke personen die iedereen met rust lieten.

3 - Over de deur van "bloeling" , was een grote inrit en een zeer deftig huis. Deze poort gaf uit op een binnenkoer waar vroeger de stallingen en de koetshuizen waren. De eigenaar was een gebrekkige uit de oorlog 14/18. Hij draaide met een voet rond vooraleer hij hem op de grond zette. Soms vroeg hij ons met een karretje lichte grond te gaan halen in het bos[13]. Wat we met plezier deden. Natuurlijk speelden we eerst met het karretje en op het laatst schepten we wat aarde en "klaar was kees". Met het gevolg dat hij niet tevreden was, wij wel.

4 - In de boekwinkel van DEGRIJSE was het steeds een lust om rond te neuzen. Alleen mochten we aan niets komen of de strenge stem van moeder DEGRIJSE bracht ons ter orde. Rechts van de toonbank was er een uitstalraam waar occasie boeken[14] lagen en dat trok zeker aan.
Wanneer moeder weg was, had de dochter er het toezicht en deze was ook niet mals van aanpak.

5 - Naast het laatste uitstalraam was er nog een beenhouwer, een echt beenhouwersfiguur, en hij had zeer goede "zwinne mutsen" en "pastekop"[15]
6 - Naast deze beenhouwer was er een "huisje van plezier"[16] waar er een dochter was, deze heeft nog een café opengehouden op het Mijnplein waar nu een beenhouwerij of kruidenwinkel is.

---

[5] Tegen de bal trappen op doel.
[6] Iets tegen ons had. Zoals bvb te veel lawaai en dergelijke.
[7] ZO braaf waren we nu ook niet
[8] Nu door een schoenenwinkel ingenomen
[9] Bloedworsten noemt men in het Oostends "bloelingen"
[10] Is lange tijd kelner in "het laiterietje" geweest - Maria-Hendrika park
[11] Zijn vader en later hij waren beenhouwers en caféhouders op de hoek Stuiverstraat en St.-Catherinapolderstraat, waar nu "café 2000" nu is.
[12] Dit toont aan hoe tolerant de Oostendenaars toen reeds waren
[13] Maria-Hendrika park mol grond gaan halen.
[14] Het was de derde venster in de Veldstraat
[15] Ik zegde steeds "pasterkop", waarom?

Wanneer ze niet buiten kwam om te spelen, waren wij geneigd er eens binnen te gaan om te vragen of de dochter (ze noemde ook Madelein) mocht buitenspelen. Je weet maar nooit dat we iets (?) te zien kregen. Eén jongen werd naar binnen gestoken en de anderen keken over zijn schouders mee vanuit het deurgat.
7 - Daarover was de uitgang van de bakkerij en koffiebranderij van de Coo (SEO). Deze koffiebranderij is later overgebracht naar de Amsterdamstraat, maar de geur doet me nog steeds herinneringen oproepen.
8 - Wat verder de drukkerij van VAN CAMPO, mijn nicht Maria VANDAMME was getrouwd met de zoon Frans VAN CAMPO en de drukkerij was voor mij een bezoek waard. Vader VAN CAMPO had niet graag dat we met een vriend daar rondneusden, maar de drukkerij in de kelder had iets magisch

9 - Naast het café van MAENE en de private ingang van Madame Loulou had men de poort van "De Noordster"[17]. Wanneer wij tot het eind gingen konden we tot in de paardenstallen gaan.[18] Daar was het echt "tof" te spelen, het was wel verboden terrein. Wanneer we daar binnen geraakten, konden we in het hooi spelen.

Toen op een dag de koetsier met zijn paard vroeger thuis kwam, staken mijn vriend en ik ons weg[19] op de opperzolder in een grote bak. Helaas, het paard moest gekamd worden en de voerder moest nog allerlei werkjes doen en wij zo stil mogelijk blijven zitten. Het werd donker wanneer we uit de bak konden kruipen. Hadden we de voerder ontlopen, onze vader konden we niet ontlopen! Het resultaat was dat we er een warme broek aan over hielden.

[16] Onder elkaar noemden wij het een "oerekotje", maar dat mochten mijn ouders niet horen.
[17] In feite "De Noordstar".
[18] Deze paarden dienden om de broodkarren te trekken en zo de stadsronde te doen
[19] We waren nog met zijn tweeën: Carlo en ik"

EFFECTIEVE LEDEN 2002

Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Berard	Kerstraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Debrock	Garenmarkt 10 - App. 1	8000 Brugge
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Mevr.	Rosy	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Farasyn	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	August	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Nuytten	Karel Janssenslaan 33/13	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Servaes	Plantenstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Stubbe	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Zeeweg 44	8490 Jabbeke
Dhr.	Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Paardenmarkt 8	8490 Jabbeke
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

BESCHERMENDE LEDEN 2002

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Mevr.	Ghislaine	Chatlen	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	Henk	de Bruin	Postbus 74	8400 Oostende
Dhr.	Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilskerke
Dhr.	Mathieu	De Vestele	Ringlaan Noord 74	8420 De Haan
Mevr.	E.	Deceuninck	Marcel Aubertinlaan 65/26	2600 Antwerpen
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Devisch	Roekstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	Georges	Hubrechtsen	Fritz Vinckelaan 79	8450 Bredene
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Menu		
Dhr.	D.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
		Photo Tropic	Albert I Promenade 66	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Dhr.	F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr.	Hendrik	Van Hoecke	Van Iseghemlaan 49/5	8400 Oostende
Mevr.	Angela	Van Lancker	Albert I Promenade 38/4	8400 Oostende
Dhr.	Michel	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10 A	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Vanhavermaet	Koningstraat 37/3	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
		VVF Oostende	Dr. L. Colensstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

Dhr.	André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr.	Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	André	Baroen	Hendrik Conscienceplein 1	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Beulen	August Vermeylenstraat 6	8421 Vlissegem
Dhr.	Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Mevr.	Pierre	Bottu	Albert I Wandeling 53/52	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Boussy	E. Beernaertstraat 68	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Carrein	Hendrik Serruyslaan 76/6	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
Mevr.	Margueritt	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr. en Mev.		De Vliegher-Ducheyne	Stationsstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr.	Fernand	De Vriese	Stockholmstraat 39/6	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Deckers	Dekenijstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Declercq	Mariakerkelaan 16	8400 Oostende
E.H.	Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Arlette	Deklerck	Leeuwerikenlaan 18	8420 De Haan
Dhr.	Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Kapucijnenstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Mevr.	Anne	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Dobbelaer	Epsomlaan 13	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Franky	Fiers	Kerkeveldweg 52	1640 St. Genes.-Rode

Dhr.	Patrick	Florizoone	Spermaliestraat 255	8433Slijpe
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Geldhof	Prinsenlaan 39	8400 Oostende
Mevr.		Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Dhr.	Paul	Gerard	K. Van De Woestijnestraat 3	9000 Gent
Mevr.	Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr.	Staf	Huys	Heiebree 87	9031 Drongen
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Kimpe	Jules Peurquaetstraat 18/2	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Klausing	Koninginnelaan 34/2	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr.	Monique	Lanoye	Brusselstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr.	J.	Laschet	Nieuwe Langestraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	Vic	Leerman	De Rudderstraat 75	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Lisabeth	Heidebloemstraat 24	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr.	Marie-Chri	Mahieu	Duinenstraat 123	8450 Bredene
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Montmorency	Albert I Promenade 65/16	8400 Oostende
Dhr	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Mevr.		Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirynck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Nieuwenhuyse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Nolf	Nieuwpoortsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Passchijn	Druivenlaan 9	8400 Oostende
Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Mevr.		Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Mevr.	S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr & Mevr		Pruvost	Mercuriuslaan 13/3	1180 Brussel
Dhr.	Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende

Dhr.	Maurice	Quaghebeur	Hendrik Serruyslaan 48	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Michaël	Serruys	Tiensestraat 35/1	3000 Leuven
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutstesteenweg 362	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vaes	Zandvoordestraat 157	8460 Oudenburg
Dhr.	Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Valcke	Leopold II laan 18/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Mevr.	J.	Vanaudenhove	Kapellestraat 5/203	8450 Bredene
Dhr.	André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Vandamme	Zeedijk 139	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Rode Kruisstraat 10	8450 Bredene
Dhr.	Norbert	Vandenhouweele	Madeliefjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Vandevelde	Mansveldstraat 70	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Goedheidstraat 12/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Mevr.	Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr.	Helmut	Verhaeghe	E. Beernaertstraat 13/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Gerda	Verhulst	Gerststraat 57	8400 Oostende
Dhr.	F.	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Vrijheidstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Wegielski	Sint-Clarastraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthellling 11/28	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende

AANGESLOTEN LEDEN 2002

Mevr.	Jeanine	Ackaert	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr.&Mev	Peter	Adriaens	Kerkstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Robert	Aspeslagh	Gerststraat 98	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Baert	Nieuwe Langestraat 87	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Baillière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Mevr.	Nicole	Bakker	De Schans 8	2140 Borgerhout
Mevr.	Jacqueline	Beauprez	Fregatstraat 21/8	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Beckmann	Violierenlaan 74	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Borgers	Geerdegemdries 73	2800 Mechelen
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr. & Mev.		Boucquez-Laplasse	Driftweg 59	8450 Bredene
Mevr.	Annick	Brackx	Aartshertogstraat 94	8400 Oostende
Dhr.		Braem	Clivialaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Boris	Capon	Ibisstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Mevr.	Sara	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	René	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
E.H.	Jan	Corneillie	Ernest Feysplein 8/1	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Mevr.	Lucienne	De Jonghe	Oostendelaan 27	8430 Middelkerke
Mevr.	Erna	de Kievith	Zwanenstraat 26	8460 Oudenburg
Mevr.	Gerda	De Kievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Debusschere	Christinastraat 93	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Declercq	Prinses Elisabethlaan 2	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Mevr.		Dedrie-Vandergunst	Meiboomlaan 12	8400 Oostende
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende

Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Mevr.		Degruyter-Ferier	Aug. Vermeylenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Deherdt	Mariakerkeplein 9	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Josette	Demey-Bens	Hendrik Serruyslaan 4/14	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Deschacht	Westlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Aleks	Deseyne	Duindoornlaan 2	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Desnerck	Watergangstraat 9	8420 De Haan
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr.		Dewulf	Kerkstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Mevr.	Simone	D'Hulster	Alfons Pieterslaan 90/4	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Y.	Dingens	Leopold II laan 6	8400 Oostende
Dhr.	Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Doeuvre	Leeuwerikenstraat 181	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Elleboudt	Orteliuslaan 15	8420 De Haan
Dhr.	Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr.	François	Falin	Stormmeeuwstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Dhr.	Frans	Fontaine	A. Willaertstraat 20	2650 Edegem
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Germeys	Bouwmeesterstraat 5	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Germonpre	Karel Janssenslaan 13/3	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Germonprez	Nukkerstraat 2	8450 Bredene
Dhr.	Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	A.	Goetry	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Dhr.	Wilfried	Gunst	Kairostraat 11-13	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Gyselen	Prinses Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Heughebaert	Verenigde Natieslaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Huys	Groenendijkstraat 18	8450 Bredene
Dhr. en Mv	Gilbert	Inghelbrecht	Langestraat 60	8400 Oostende
B.V.B.A.		J. Story-Scientia	P. Van Duyseplein 8	9000 Gent
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
		K.U. Leuven	Blijde Inkomststraat 21	3000 Leuven
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Guldensporenlaan 16/6	8400 Oostende
Mevr.	Christa	Kurthen	Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Kyndt	Gistelsesteenweg 11	8460 Westkerke
Dhr.	Robert	Labbeke	Groenveld 64	1930 Zaventem

Dhr.	Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 305	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Leerman	Koninginnelaan 59/6	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Lermyte	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	Gregory	Lisabeth	Prins Albertlaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	Walter	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Mevr.	Lilian	Maurau	Rogierlaan 25	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 83	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Messens	Esdoornlaan 20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Mevr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	840O Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Nevens	Kievitenlaan 22	8420 De Haan
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Frank	Nootaert	Koninginnelaan 59/4	8400 Oostende
Dhr.	Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Torhoutsesteenweg 53/5	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Pladys	Maria Theresiastraat 88/4	3000 Leuven
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Mevr.	Victoire	Ponjaert	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	Felix	Porta	Leopold II laan 21/4	8400 Oostende
Dhr.	John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
		Provinciale bibliotheek	Jan Van Eyckplein 1	8000 Brugge
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Patrick	Roose	Violierenlaan 68	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	Patrick	Ryckier	Albert I Promenade 65/21	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr.	Jean	Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.		Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoen	Acacialaan 21	8470 Gistel
Dhr.	Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Smissaert	Sint-Annalaan 136	1800 Vilvoorde
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 8/8	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende

Dhr.	Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Frans Musinstraat 41/2	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Sys	Roeselarestraat 68 B	8600 Esen
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Tytgat	Ossenmarkt 14	2000 Antwerpen
Mevr.	Paule	Van Audekerke	Hendrik Serruyslaan 72/11	8400 Oostende
Dhr.	Carlos	Van Cauwberghe	Gistelsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Van Coolput	Van Stralenstraat 39	2060 Antwerpen
Dhr. en Mv.		Van Den Broecke	Torhoutsesteenweg 234/5	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	van den meersschaut	Van Craenenbroeckstraat 69/4	9120 Beveren Waas
Dhr.	Paul	Van der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende
Mevr.		Van der Heyde	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Danny	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Dhr.	Edwin	Vandenberghe	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr.	Robert	Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Mevr.	Francine	Vandenbussche	Doornput 5	8420 De Haan
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.	I	Vanderputte	Peter Benoitstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Frans	Vanderwal	Oud Vliegveld 35	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr.	R.	Vanhixe	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Vanhooren	Dikke Beuklaan 32/24	1090 Jette
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Mevr.	Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Mevr.	Christiane	Vantorre	Haverstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vantournhout	Kairostraat 82	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Vantyghem	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	René	Verdonck	Karel Janssenslaan 29/15	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Rogierlaan 43/7	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vermeersch	Lijsterbeslaan 56	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Versele	Zeedijk 76/BB6	8620 Nieuwpoort
Dhr.	Adelin	Verslype	Velodroomstraat 46	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	André	Vlietinck	Hugo Verriesstraat 9	1702 Dilbeek
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
		Vrienden Sted. Musea	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Mevr.	Rita	Werbrouck	Louisastraat 35/8	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr.	Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Van 21 december 2002 t/m 05 januari 2003 (gesloten:24, 25 en 31 december en 01 januari)

- Van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag)

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

THEMATENTOONSTELLING

Naar aanleiding van de 50e verjaardag van **"FEBRUARI 1953"** wordt er in ons museum een thematentoonstelling gehouden onder de benaming

"OOSTENDE ONDER WATER"

De tentoonstelling loopt van zaterdag 7 december 2002 tot 6 maart 2003 gedurende de dagen en uren hierboven aangeduid.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

FEBRUARI 2003

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratiewerken

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Vanontryve Steve

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 2 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND februari 2003

IN DIT NUMMER

blz. 38: J. COOPMAN: Het tragische einde van een zeekapitein.
blz. 41: E. SMISSAERT: Een familie in de grote overstroming (1953) mijn impressies.
Blz. 54: Verbetering aan het Jaarprogramma: tentoonstellingen.
blz. 55: Jaarverslag 2002

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: FALISE.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Jan Coopman, J. de ter Beerstlaan 15, 8450 Bredene.
Emile Smissaert, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

FEBRUARI ACTIVITEIT

Donderdag 27 februari om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **LEOPOLD II: LEVENSECHT EN KARIKATURAAL**

Deze avond wordt verzorgd door dhr **Dirk BEIRENS**

Dhr Dirk BEIRENS is licentiaat Germaanse filologie en afgestudeerd aan de KU Leuven (1978). Naast zijn taak als leraar in het secundair onderwijs is hij tevens Oostendse gids (van het eerste uur) en sedert jaren hoofdredacteur van het tijdschrift "Lange Nelle" dat door de gidsenkring met dezelfde naam wordt uitgegeven.

Wij kennen dhr BEIRENS als gepassioneerd door de figuur van Karel JONCKHEERE. Hij heeft over die Oostendse figuur in maart 1994 een schitterende causerie gehouden voor onze kring.

Een tweede figuur waarmee hij zich intens heeft beziggehouden is koning Leopold II en vooral wat deze met Oostende verbond. Hij beheerst dit onderwerp dus zoals geen ander!
De gidsenkring Lange Nelle heeft trouwens voor de liefhebbers een zeer interessante Leopold II wandeling in petto voor de liefhebbers en andere toeristen.

Vanavond zien wij Leopold II (ofte Kromme Pol zoals hij wel eens ietwat oneerbiedig in de Oostendse volksmond werd genoemd) op een heel andere wijze belicht.
En het woord "belicht" mogen wij wel zeer letterlijk nemen

Dhr BEIRENS vergast ons op een dia-avond waar ernst maar vooral humor een hoofdrol speelt.
En hij doet dat op zijn eigen voortreffelijke wijze.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort !!!

Het Tragische Einde van een Zeekapitein

door **Jan COOPMAN**

Belangrijke gebeurtenissen uit het Oostendse verleden werden reeds uitvoerig in allerlei publicaties behandeld, zij het op afstandelijke wijze zoals het in de geschiedschrijving past.
Eén zeldzame keer laat een archiefvondst ons toe een blik te werpen op het leven van weleer en plaatst ons als het ware middenin het wel en wee van het dagelijkse bestaan.

* * *

Paul Nicolaas DE WITTE zag het levenslicht rond 1736 in het kuipersgezin van Nicolaas die in januari 1724 getrouwd was met Therese STEYAERT. Hijzelf huwde in januari 1763 Catherine WAELINCK; of er ooit kinderen waren konden wij niet achterhalen.

Eind februari 1761 vertrekt hij als stuurman onder schipper Thomas OCKET met «de Dolfijn» van Vere, vanuit Londen met een lading bestemd voor Brugge. In de monding van de Theems gekomen lopen zij vast op een zandbank en komen 's anderendaags opnieuw vlot. Een dag later gaan zij onder zware storm voor anker te Merregat (Margate) om ten slotte op 3 maart Oostende binnen te zeilen.

Wij waren verwonderd hem in 1765 te zien opduiken als kuipersknecht in dienst van Thomas HONDERTMARCK en Willem SEVIN. Ondertussen moet hij aan zijn proefstuk hebben gewerkt want in november 1767 wordt hij als meesterkuiper vermeld.
Anna WAELINCK, zijn zwagerin trouwt rond april 1770 met Francis LABAERE, hierbij treedt hij op als getuige.

In 1772 koopt hij «de Zoete Inval», een gekende herberg gelegen «overkanten», rechtover de overzet, aan het begin van «het kalsydeken naer sas Slykens». Dit was een drukke weg want al wie te voet, te paard, met karren of vee van Slijkens of verderop naar Oostende kwam kon slechts langs deze weg de stad bereiken en belandde dus automatisch in de afspanning van de herberg. Om deze aankoop te financieren leent hij van Pieter VAN BELLEGHEM 900 fl tegen 5% met het gebouw als onderpand.
Dit is ook het jaar waarin hij, meesterkuiper zijnde, verwikkeld geraakt in een proces tegen kapitein Age SJOERDS voor wiens schip hij een nieuw zoetwater vat gemaakt had. Paul weigert echter de betaling en laat zelfs kapitein SJOERDS aanhouden! Een nieuwe aanbod tot betaling door SJOERDS wordt wél aanvaard, maar dan eist Paul de vergoeding van de gerechtskosten wat de Fries op zijn beurt weigert. Bij gebrek aan gerechtelijk archief hebben wij er het raden naar hoe de zaak afgelopen is.

De volgende keer dat hij uit de vergetelheid treedt heeft hij opnieuw het zeegat gekozen: het is 1775 en weer zit hij in de problemen, nu als stuurman op het kofschip «de juffrouw Petronella» van Friesland onder kapitein Meindert HENDRIKS.

Bij hun terugkomst op 13 oktober van een reis naar Sevilla, wil de schipper hem niet langer aan boord en verzoekt hem «sonder voorder uytstel sigh van den schepe te retireren met synne pluynie omme redenen dies noodt synde, in justitie te deduceren». Daags na deze klacht «krijgt hij de zak» op z'n Oostends gezegd.
De reden voor deze drastische maatregel wordt duidelijk in een verklaring van 14 oktober van de kapitein, mede ondertekend door de kok en de drie matrozen (naar aloud gebruik telde de scheepsjongen niet mee). Daarin geeft hij te kennen dat toen zij op 23 juni op de rede van Sevilla lagen, 's morgens vroeg «eenighe dispuyten syn ontstaen» tussen hemzelf en zijn stuurman toen

deze aan de jongen het bevel gaf vuur te maken «omdat hij zich wilde gaan wassen». De kapitein weigerde zeggende dat hij zich kon wassen wanneer er vuur was in het kombuis, waarop DE WITTE «al vloecken en sweeren onder menighe scheltwoorden seyde dat hem sulckx noyt verboden was».

Op 2 juli is DE WITTE 's nachts aan land gebleven en 's morgens aan boord komende om zijn wacht over te geven is hij 's avonds opnieuw zonder toelating aan wal gegaan. Omstreeks 12 uur stond hij aan de kaai de jongen op te roepen hem te komen ophalen, maar de immer waakzame kapitein riep terug dat hij de jongen naar zijn kooi gezonden had want «hij heeft den gepasseerden nacht de heele wacht voor u gehouden».
De kapitein vond op 7 augustus zijn stuurman «voor de zoveelste keer» slapend in het ruim na een nachtelijk uitstapje: hij zou voortaan geen geld meer krijgen, maar DE WITTE verkocht zijn gouden knopen om zijn drinkpartijen te kunnen voortzetten.
Het is de 13e als DE WITTE stiekem met de jol van een aangemeerd schip naar de wal geroeid is om brandewijn te halen. Halfbeschonken teruggekeerd kreeg hij het opnieuw aan de stok met de kapitein die hem verweet geen jenever te willen drinken zoals de rest van de bemanning, maar steeds brandewijn wilde. Het krakeel eindigde met een nieuwe sanctie: «ick sal nu thoonen dat ick den baes ben, van nu af aen sult ghy niet meer cryghen als het volck en niet meer achter kommen om te schaffen». Voortaan dus matrozenkost terwijl hem de toegang tot de officiersmess werd ontzegd.
Op de terugreis, 14 september «was 't wéér van dadde» toen DE WITTE klaagde dat het brood zo hard was als soldatenbrood zoals hij er «in Spagnien noyt gheen sleghter hadde ghehadt».

Het volgende incident deed zich voor toen de kok op de 26e in de kajuit kwam om een nieuw vat boter (80/90 pond) te openen en de kapitein hem vroeg wat hij met al die boter deed. Slechts drie weken van Sevilla vertrokken en ter hoogte van kaap St Vincent gekomen zaten zij al aan het 2e en laatste vat. Hij besloot te rantsoeneren en de bemanning ging akkoord om alleen nog 's morgens boter te smeren.
Toen op 10 oktober de jongen naar achter kwam om boter bemerkte de kapitein dat het vat opnieuw half leeg was en legde een verdere rantsoenering op van 10 pond per week voor de zes bemanningsleden. DE WITTE weigerde uit protest nog langer boter te gebruiken en at 's middags zout en brood met geweekte erwten. Hij kon echter zijn woede niet verkroppen en ging de kapitein te lijf. Deze kreeg een slag op het hoofd, viel achterover in de roef tussen allerhande materiaal waardoor hij zich niet kon weren: hij hield er een hoofdwonde en opgezwollen oog aan over.

Dan volgt een intermezzo: in november 1781 vertrekt zekere kapitein Paul DE WITTE, vermoedelijk dezelfde, met «de Vrijheid» naar Amsterdam met 236 balen Spaanse wol.

Het is juni 1782 wanneer hij als kapitein op het pinkschip «de Magdalena» Londen verlaat met bestemming de Antillen voor wat zijn allerlaatste reis zou worden. Verklaringen van zijn bemanning geven twee verschillende versies van de manier waarop hij aan zijn einde kwam.

Op 9 augustus begint hij de lading te lossen te Cap St François op Santo Domingo en verkoopt daarbij aan de wal «thien à elf cabels ter langde van twee, dry à vier vadems ende ter dikte van 18 à 20 duym» die behoorden tot de scheepsuitrusting. Als retourvracht laden zij 147 oxhoofden suiker en 36 vaten koffie.
Vandaar zeilen zij op 1 januari naar «Caeye St Louis» (Punta San Luis?) waar onder het aanvullen van de retourvracht met koffie, suiker en indigo DE WITTE meerdere vaten liet ontschepen die hij daar zou verkocht hebben. Tenslotte vertrekken zij op 13 mei met bestemming Honfleur en Oostende.

Onderweg belanden zij in een zware storm waarbij krachtige stortzeeën op het dek slaan, «den capn wat onpasselyck synde ende byna altyd droncken» en onder voortdurend geruzie met de bemanning die «nae genomen resolutie, ende niet dan met voorsightigheyd mgrs met syne kennisse, hem onbequaem oordeelden langer het commande over het schip te laeten, resolveerden de heer TESTU, passagier en ervaeren zeeman te aensoucken ende tot het commande van het schip te benoemen».
DE WITTE verslechtert voortdurend totdat hij op 27 juni «het tydelijck met het eeuwigh heeft verwisselt en op de breedte van 47 graeden en 25 minuten nord in zee geworpen is».

Het is 14 juli als TESTU en de andere passagiers te Honfleur ontschepen samen met een deel van de lading. Omdat de bemanning echter weigert te varen onder het bevel van de stuurman Jean Baptiste BAUDOUIN moeten zij blijven liggen totdat hun makelaars 10 dagen later een vervanger vinden in de persoon van kapitein Jacques DURAND.

De 2e augustus onder zeil gegaan bereiken zij onder zwaar weer op de 4e hun thuishaven waar de 19 koppige bemanning hun relaas laat optekenen. De koffer van DE WITTE wordt in het bijzijn van getuigen geopend en de scheepspapieren terugbezorgd aan de reders zijnde de firma SCHULTZ, SERRUYS, TAMM & C°.

De weduwe reageert snel en laat een protest betekenen aan SERRUYS vragende «met wiens consent ende met wat authoriteyt van reghte hy soo vermeeten is geweest van buyten myne weete af te haelen de kiste, eenen aep ende te wederhouden mynen papegaey benevens voorder goederen, dat ick proprietarighe de eenighste gerecht was de kiste te aenveerden». Terzelfder tijd eist zij «de comptante penningen met ongemunt gout en sylver in de kist berust hebbende, benevens synne boeken, papieren, zeecaerten, octant en quadrant onder behoorlycken inventaris».

Een nieuwe verklaring van 14 augustus ondertekend door de gewezen bootsman Jan CREVIN en 7 matrozen geeft ons toch een wat meer genuanceerd beeld van de voorbije gebeurtenissen. Zo verklaren zij op verzoek van de weduwe (heeft zij hier druk uitgeoefend om het gedrag van haar man in een gunstiger daglicht te plaatsen?) nl dat zij van hun kapitein «in geender manieren claeghen en connen omdat hy hun in niet het minste te cort gedaen en heeft, maer hy heeft op de 1e dag van hun retourvoyagie synne commande overgegeven aen monsieur TESTU doordat hy sieckelyck was en syn gesichte al verlooren hadde».
Een tiental dagen later wordt hij krankzinnig «hetwelcke soodanigh heeft toegenoomen dat hy syn urine uytdronck, de olie voor water nam en wat ander drancken hy crygen conde» bij zover dat zij hem het drinken moesten ontzeggen en verplicht waren «hem cort in synen caemer te sluyten totdat hy eyndelinghe gestorfven is sonder taele of teecken te geven».

Notaris DE BAL maakt op 26 augustus de gevraagde inventaris, waaronder zeekaarten, navigatieboeken, een octant, een zakje met «23 peessen gourdes d'Hispaignie», 10 Engelse schellingen en 6 halve, 8 goudstukken ter waarde van 15 ponden, 15 stuivers Amerikaans geld en...een grijze papegaai.

De vragen die deze gebeurtenissen bij ons kunnen oproepen zullen bij gebrek aan archief voor altijd in het ijle blijven hangen.

* * *

Dit schrijnend verhaal konden wij weder samenstellen dankzij een aantal notariële akten die de tand des tijds overleefden.

EEN FAMILIE IN DE GROTE OVERSTROMING (1953): mijn impressies

door **Emile SMISSAERT**

> Het stormde, die zaterdag (...) "Zwaar weer, hé? (...) Waarom is juist noordnoordwestenwind zo gevaarlijk?".
> In: Jan TERLOUW, *Oosterschelde windkracht 10* 1976, p. 62 en 64.

ZATERDAG, 31 januari 1953
****

Ik was 12 jaar en, dacht ik, "bijna groot". Er was maar een halve dag school, die zaterdag. Weekend daarna.Drie uren les in de voormiddag, in het Klein College, Aartshertoginnestraat 38, te Oostende. Bij de heer Raymond HOUWEN, samen met een heel stel kapoenen die, opgewekt en niets vermoedend, die zaterdag de morgen – bezwangerd door gierende, hevige rukwinden die het stappen moeilijk maakten –aanvatten. Zoals gebruikelijk in het zevende studiejaar eerst ruim een kwartier minuten gebeden, dan de paar lessen afgebroken door de speeltijd, en dan het plezierigste uurtje van de week. "Mijnheer" die niet kon zingen, las voor uit een avonturenboek voor jongens. Geboeid volgden wij hem in de Alpen, te midden van het hooggebergte en de dalen, de gemzen en de gletsjers, de sneeuw en de lawines, in het zog van het hoofdpersonage, een jongen van onze leeftijd... Met een intermezzo wanneer de heer Direkteur M. PROOT de puntenkaart kwam uitreiken en becommentariëren. De heer DANGEZ die onderwijs gaf in het derde studiejaar, nam de taak waar om omstreeks het middaguur de schoolbel kloek te luiden. Wij hadden vrijaf, tot maandag. Dachten wij. Buiten ging de wind nog feller, nog bitser te keer. Maar, ook die zaterdag, hadden wij er geen erg in.

Eens thuis in de Sint-Sebastiaanstraat werd de groene, dubbel gevouwen en langwerpige puntenkaart kritisch doorgelicht door moeder. De quota waren: 1 (goed), -1 (minder goed) en –2 (onvoldoende), cijfers die keurig in rode inkt gemarkeerd waren en ondertekend door de klastitularis. Enkel als een "1" toegekend was, mocht ik het jongerenweekblad "Kuifje" à 5 frank per exemplaar bij de "Internationale Boekhandel" in de Adolf Buylstraat gaan kopen, iets wat dolgraag en op een drafje gebeurde. Tesamen met het laatste nummer van de toen invloedrijke, veelgelezen magazine "Pourquoi Pas?".

Na het middagmaal mocht ik doorgaans met Vader uit gaan wandelen. Ik voorop, gevolgd door vader Henri (1899-1982), met zijn handen op de rug en met een cigarillo "Princeps Petit Bordeaux" in de mond. Beiden meestal zwijgzaam. Onveranderlijk sloegen wij eerst het "Liemberstratje" (de Lijnbaanstraat) in, alwaar toen nog relatief veel diende heropgebouwd te worden. Een houten schutting sloot deze laatste panden af. De aangebrachte, kleurrijke, gevarieerde affiches trokken steeds de aandacht van vader die bleef treuzelen en soms een stap terugdeed om iets wat beter op te nemen. Niet omwille van wat te koop werd aangeboden maar het druktechnische, dat vooral wist hem te boeien. Dan stak de drukker in hem, wakker en nieuwsgierig, de kop op. Via de Witte Nonnenstraat, de Groentenmarkt, de Nieuwstraat en de Visserskaai stapten wij bij mooi weer het staketsel op, op tijd voor de mailboot Oostende-Dover; Ze vertrok om 14u45' stipt en liet nooit na, bij het afvaren, haar sirene te laten horen. Op school hield ik discreet mijn klein uurwerk in de gaten, erop uit de fluitstoot te horen die gewoonlijk merkwaardig goed doorkwam tot in de Aartshertoginnestraat.

Leopoldpark

Vissersplein

Nu stonden wij aan het begin van het staketsel zelf. De boot nam zijn tijd om de havengeul ter hoogte van het station in te manoeuvreren. Men zag van verre een stip die heel langzaam, o zo traagzaam avanceerde in onze richting en, eens naderbij, kon men het aanzwellend geluid van de machtige machines die het gevaarte voortbewogen beter horen. Vooraf was een rode vierkante vlag aan de hoge mast van de seinpost op het einde van het oosterstaketsel gehesen en de oude vissers in hun "jolletjes" hurkten met hun ingenomen roeiriemen dichtbij het westerstaketsel. Daar was het schip, nu heel dichtbij, imposant en statig, vooruit varend met geringe snelheid, terwijl de meeuwen krijsend en wentelwiekend vooral het achtereind begeleidden en de passagiers met de armen zwaaiden naar hun familieleden of kennissen. De golfslag van de deining klotste heftig tegen de palen van het staketsel, de bootjes van de oude mannen gingen op en neer en, terwijl de boot zich verwijderde, veranderde het geluid van de zware motoren die het schip voortstuwden. Eens bijna de havengeul uit, vermeerderde de boot snelheid, koers zettend naar Groot-Britannië, een land verweg waar ik mij geen voorstelling kon van maken maar een bestemming waar, gelet op de vele passagiers, het blijkbaar goed was om te wonen. De staatspakketboot – wit van superstructuur en zwart van romp, met een brede schouw horizontaal afgelijnd met een vlek zwart en een hele oppervlakte geel – verdapperde, eens buitengaats, nog haar vaart, wat zichtbaar was door de grotere uitstoot van niet al te veel zwarte rook; ofwel werd de koers uitgezet in westelijke richting ten einde de kustlijn te volgen ofwel stak men resoluut, ietwat schuin links, het zeegat in, afhankelijk van de zeestroming. Een deel van de inderhaast toegelopen nieuwsgierigen droop af, weg van het staketsel, terwijl een ander gedeelte doorstak naar het "koptje van thoofd" om er de voortgang van de mailboot verder te aanschouwen en er meteen een frisse neus op te halen.

Wij zetten onze wandeling, het staketsel afwaarts en voorbij het donderbruine, houten noodclublokaal van de North Sea Yacht Club, voort langs de dijk naast het Kleine Strand in de richting van het "Monument der Zeelieden", begin 1953 qua bouwwerk zo goed als klaar maar nog niet opgetooid met de twee arduinen beelden van zeelieden en waar aan de zeezijde de twee ineengestrengelde ankers het maritieme verzinnebeelden. Ik bleef ietwat voorop lopen, de mailboot nastarend. Eens gekomen aan de "Residentie Beau Site" (hoek Albert I-promenade en Vlaanderenstraat), gebeurde het dat Vader, meestal in gedachten verzonken, nog een kort bezoek bracht aan het kantoor van dagblad "Het Volk", toen met het sprekend epitheton "De Moniteur van de Kust" getooid. De jonge journalist Filip GEYSEN stond in voor het plaatselijk nieuws en kon soms nuttige en bijwijlen vertrouwelijke informatie doorspelen aan één van de zes Bestendig Afgevaardigden van de Provincie West-Vlaanderen. Wanneer hij kon, hielp vader hem aan inside-informatie. Naast drukker en politicus voelde vader Henri SMISSAERT zich nog journalist, een beroep dat hij tot 1942 in een eigen weekblad daadwerkelijk uitoefende en hij bleef, schier tot zijn dood, beschermen en lid van de Plaatselijke Persbond te Oostende.

Die zaterdagnamiddag 31 januari kon er geen sprake zijn van een staketsel- en dijkwandeling. Inmiddels was de hevige en nijdige wind aangewakkerd tot stormweer over de Noordzee, onze kust en die van de naburige landen. Het zag er niet pluis uit en de vooruitzichten waren somber. Zo goed als niemand waagde zich op de Dijk die niet te betreden viel, uitgezonderd voor enkele roekelozen die zich niet stoorden aan het verbod. Vader bleef nu thuis en zorgde voor de papierhandel en de drukkerij. Mijn broer Georges was teruggegaan naar het Groot College. Moeder en de jongste zoon Emile gingen samen inkopen doen, de felle windstoten trotserend. Vrijwel niemand, tenzij wellicht kenners en zwartkijkers, dacht aan algemeen overstromingsgevaar voor de stad. Wel herinnerde ik mij, dat in maart 1949 het ook heftig waaide en dat men in de winkel alarmerend kwam melden: "Het water slaat over de Dijk en het zeewater loopt tot voorbij de Grote Markt de stad in". Mee met Vader zag ik door het toen gebombeerde uitstalraam van WITDOECKT hoe het water zich een weg zocht in de kelderverdieping van het huis dat nu nog bestaat en gelegen is hoek Kerkstraat en Witte Nonnenstraat. Maar het gevaar voor verdere grote overstroming week toen weg en het voorval geraakte vergeten.

Canadaplein

Van Iseghemlaan

Moeder wilde voorraad opdoen en kocht toen zowel een kip als een konijn bij LALEMAN op het Oude Mijnplein. Terug thuis was Moeder in de weer met het bereiden van het vlees, gedeeltelijk bestemd voor de volgende dag en gedeeltelijk voor de week daarop. In die tijd beschikten wij (en vele anderen met ons, want er was bijlange geen zo'n grote welstand) over geen frigo en alle bereid vlees kreeg een onderkomen in de koele kelder. Ik had geen huiswerk en hield me onledig met het schilderen voor de tweede maal, in scharlaken rode kleur, van twee paar klompen ("kloeffen") die we gekocht hadden bij de familie ROUZÉE wier jongen een klasmakker was van mij (1). Het bovenste van het hielstuk ("konterfoort") van de vier kloeffen was afgeplat ten einde de klompen verticaal in open lucht aan de muur vast te hechten, in de lente die nog ruim twee maanden ver was, en opgesmukt met bloemenplanten. De karwei nam niet veel tijd in beslag, het betrof een tweede "couche", en nog vóór het avondeten spoedde ik me naar de Vrije Bibliotheek in de Sint-Sebastiaanstraat, een gebouw dat nu nog bestaat (2), om jeugdboeken. De toen jonge Roger VELTER, van beroep bediende bij de Kredietbank later onder leiding van Hilaire OPSOMER (+1969), mijn nooit geziene schoonvader, fungeerde als amateur-bibliothecaris en, eens men zijn keuze gemaakt had in de catalogus in cahiervorm, reikte hijzelf ons de gevraagde lectuur aan of stelde één of ander titel of auteur van boek voor. Liever dan de boeken van priester Lodewijk LAVKI of de reeks "Tom Playfair", verkoos ik een soort Noordnederlandse avonturen-jeugdboeken waar men zich als jongen beter en boeiender mee kon vereenzelvigen; zij hebben een tijdje mijn jeugdjaren helpen vullen en opvrolijken (3).

Na het gezamenlijk avondmaal vervoegde ik "Bobonne" Marie SMISSAERT-HOUVENAGHEL op de eerste verdieping; wij zetten lindenthee en, terwijl grootmoeder de kranten "La Libre Belgique" (met de feuilleton!) en "Het Volk" (o.m. uitgebreide moordprocesverslagen) doornam, begon ik met de lektuur van één van mijn aanwinsten. Broer Georges was inmiddels uit de avondstudie van de Middelbare Afdeling van het College teruggekeerd en maakte zich klaar om naar de tweede grootmoeder, Eugenie DEKEYSER-VANDERPUTTE, die woonde in de Edith Cavellstraat 2 achter de Sint-Jozefskerk, toe te stappen om er de late avond en de nacht door te brengen. Beide grootvaders, bakker Georges DEKEYSER (+1935) en drukker-journalist-politicus Aimé SMISSAERT (+1926), waren toen al lang overleden.

Ondanks het stormige weer hielden onze ouders eraan, zoals elke zaterdagavond, in de nabijheid een film te gaan bekijken. Om zes uur 's avonds had de radionieuwsdienst gewaarschuwd voor zwaar stormweer. "(...) Boven het noordelijk en westelijk deel van de Noordzee woedt een zware storm tussen noordwest en noord. Het stormveld breidt zich verder uit over het zuidelijk en oostelijk deel van de Noordzee. Verwacht mag worden dat de storm de hele nacht zal duren" (4).

ZONDAG 1 februari 1953
****

Grootmoeder SMISSAERT-HOUVENAGHEL, zoals gewoonlijk vroeg op, keek in de living op de eerste verdieping door een opengelaten kier van de ramen uitgevend richting Wapenplein. Hoe was het weer? Was er nog regen? Zij zag geen neerslag maar immens veel water, overal in de straat voor zover te overkijken was in de duisternis. Dit kwam haar vreemd voor. Er was geen electriciteit, noch binnen noch buiten het huis, geen lopend water en ook geen chauffage meer. Zij had twee oorlogen meegemaakt en sindsdien waren er steeds voldoende proviand, brandstof en kaarsen voorhanden. Ongerust en met in de hand een ontstoken kleine, geëmailleerde kaarsenkom daalde zij de trappen af naar het gelijkvloers en eensklaps stond zij met haar ene voet in ijskoud water. Bij het schijnsel van de kaars zag zij dat de benedenverdieping van haar huis, inclusief de kelders, vol water stond! Ontsteld ging ze zich drogen in het appartement om dan, twee hoog, mijn ouders te alarmeren. Hevig aangedaan dienden ook zij dit onheil te aanschouwen. Hoe laat het toen was, wist later niemand meer maar, achteraf beschouwd, het had ook niet zoveel belang. Wat een vocht in huis, hoeveel zal kapot, vuil en verloren zijn... Voortijdig wakker geworden door

ongebruikelijk rumoer – opgewonden stemmen en heen en weer geloop – bracht moeder mij, bij het afdalen van de trap, in sobere bewoordingen kort op de hoogte. Goed bewust dat het uiten van grote opwinding en vragenstellerij nu opgepast was, hield ik mijn mond en mijn emoties voor mezelf.

Mijn eerste reactie was immers: al mijn boeken (vooral mijn Kuifjes, in mindere mate mijn Suske's en Wiske's, jeugdromans en –verhalen) liggen in dat zeewater, ik schat 50 à 60 centimeter diep! En de "kloeffen"...

Met veel geduld, secuur en niet vermoedend dat catalografie later een hoofdbestanddeel zou uitmaken van mijn beroepsleven als bibliothecaris, had ik mijn boeken geordend, genummerd en neergeschreven in een klein cahier. En daar lag mijn hele bezit te vervuilen en te zwemmen in deze watermassa! Toen ik argeloos en onvoorzichtig opperde dat mijn boeken er "lief" zouden uitzien, ontstak moeder in een grote woede, uit frustratie en uit onmacht. "Al ons gerief staat in de "zuipende natte" en jij spreekt over zoiets onbenulligs!!". Op zijn Oostends gezegd: "' 'k krègen de duvel voe me Nieuwjoar"... In de drukkerij stonden op het gelijkvloers vele papieren riemen, pas twee of drie dagen geleden geleverd, topzwaar opgestapeld, in afwachting van door de snijmachine gepasseerd te worden. Vader vreesde dat het gewicht van dat papier, opgezwollen en verzwaard door het vele vocht, een instorting van de vloer zou veroorzaken, iets wat niet gebeurd is. Ook de te lijden schade alsook het werkverlet om aangegane verbintenissen te kunnen inlossen, verontrustten hem. En dan was er nog de "algemene toestand", hoever en waar had de catastrofe toegeslagen, wat waren de politieke en sociaal-economische consequenties voor de provincie en het land? Grootmoeder kreeg ineens voor dagenlang, zo vreesde zij stilletjes, drie mensen "op haar dak" die "alles zouden vuil maken en overhoop zetten!". Ieder had zo zijn eigen gedachtengang.

Het was koud, wij hadden voor slechts een korte tijdspanne voldoende kolen boven in de kolenemmers (living en keuken). Grootmoeders klein petroleumvuur, iets dat toen in de mode was, met enige reserveolie, kwam nu goed te pas. Evenals een paar flessen-in-glas bronwater ("Spa"), zodat er wat warme thee kon gezet worden. Wij allen duffelden ons extra in met warme, wollen kleren. Geen kranten, geen radionieuws, geen telefoon: wij verkeerden totaal in het ongewisse over wat gaande was. Was de stad geheel of ten dele ondergelopen? Oostende, de Kuststrook, misschien ook elders?

Waren Georges en de tweede grootmoeder in veiligheid? Steeds was iemand van ons viertal op post in de logia van waaruit wij af en toe roeibootjes, jolletjes en kano's pletsend zagen op- en afdrijven. Hoe wij de morgen gepasseerd hebben, is mij uit het geheugen geglipt. Het viel me op, dat er voor de Missen van 9 en 11 uur in de Capucijnenkerk, ook ondergelopen, niet geluid werd. In gedachten trachtten wij ons een beeld te vormen hoe bekenden en kennissen nu "geschutteld" waren. Om hen niet-alfabetisch bij name weer op te roepen: de families DOEUVRE, HESSENS, HUYS, WILLAERT, CASTEELS, HELSMOORTEL, ACKE, PILAEYS, VERSTRAETE, VANDAELE, BEKAERT, SPRINGUEL, VANHOUTTE-DALED, DELRUE, DE COCK, ASSELOOS, KOENTGENS, MOL, DEWAELE en zo meer. Wij verwijlden bij de namen van de winkels van DE GROOF en BOYDENS (koffie); BOGAERTS en COPPENS (charcuterie); groentenhandels ACHIEL, CALIFORNIA, MOEYAERT; DHONDT en TIMMERMANS (schoenen); DELEFORTRIE, LALEMAN, LUYPAERT en WILLEM (slagers); de diverse drukkerijen (DEBRUYNE, TEMPERE, VERVAEKE) en de lijkbidders (BOURGOIGNIE, GHYSEL, LUCAS); de hotels; de café's "Central", Madame Moustache, Falstaff, Prins Boudewijn, Aux Armes de la Ville, Sint-Antonius, Trois Fontaines. Ik roep een wereld met zijn bewoners van ruim 50 jaar geleden op en kan niet anders, ondanks mijn goede wil, dan veel meer mensen vergeten: zo vlug wervelt de tijd voorbij.

staketsel

Langestraat

De jonge Emile Smissaert

In de sluis tussen Montgomerydok en Mercatordok

Ook de cinema's, voor vele mensen van die jaren een aangename vorm van verstrooiing, zullen wel ter sprake zijn gekomen, want het merendeel was gesitueerd in het volle, nu ondergelopen centrum van stad.

Ironisch genoeg had "Cinema Palace" (A. Buylstraat) niet zo lang geleden de toen ophefmakende film "The Cruel Sea", gebaseerd op de "novel" van Nicholas MONSERRAT op de affiche staan. De Belgische Zeemacht, nu Marine en destijds nog prominent tegenwoordig in de havenstad Oostende, nam de gelegenheid te baat om op een avond een galavoorstelling in te richten ten bate van een of ander goed werk. Al wie naam en rang had bij de militairen en bij de burgerlijke personaliteiten van Oostende kwam er op af. Nieuwsgierig door de bekende klanken van de "Mars van de Belgische Zeemacht", kwam ik als eender welke straatjongen aangelopen in de Adolf Buylstraat. De muziekkapel, "au grand complet" en in groot ornaat, defileerde samen met een detachement mariniers over en weer vóór voornoemde bioscoop die doorging voor één der chicste en voornaamste van stad. Nog roep ik zonder moeite de schimmen op van Commodore TIMMERMANS, kapitein DELFORGE, luitenant HANNIKEN en de grote, fors gebouwde speler van de zware tuba-euphonium (oempa, oempa,...). Op zondag 1 februari 1953 had "De Wrede Zee" het benedenverdiep letterlijk overspoeld en dit was geen fictie! Ja, dobberden wij, ik liet mijn verbeelding de vrije loop, nu niet allen op een reusachtig schip, de "Ostendia"? Wijselijk hield ik, te midden van de maritieme catastrofe, mijn bedenksels voor mezelf!

Rond de middag hadden wij nog niets gegeten. Grootmoeder SMISSAERT-HOUVENAGHEL, had wel wat brood voorhanden in een ronde, blikken doos maar dat was weinig. Op onze tweede verdieping bewaarden wij een pak "soldatenkoeken" (remember the War!), niet genoeg echter voor vier mensen. Moeder nam een kloek besluit: rok en kousen uit, beneden proberen te waden door het water naar de keuken en de living om er iets nog eetbaars te vinden en mee te brengen. Aldus kon zij de hand leggen op nog een doos koeken en een trommeltje "crack bars", toentertijd veelgegeten en vervaardigd door de Antwerpse koekjesfabrieken PARREIN of DE BEUKELAER. Moedige moeder was vervroren tot op het bot! Zoals reeds aangestipt: bij gebrek aan stadsgas zorgde het petroleumvuurtje voor een "warme slok", al waren wij er zuinig op. Met een dubbele dosis warmte gevende kleren aan, zochten wij om beurten het vuurtje op.

Ook in de namiddag dienden wij de tijd zo doelmatig mogelijk door te brengen en wat in de straat bewoog goed in de gaten te houden. Een boek moeten lezen is lang niet zo gezellig als het knus in de warmte mogen en kunnen lezen. Naar buiten kijken, voornamelijk in de richting van het Wapenplein, kon niet voortdurend en er werd al eens uit verveling en door de zenuwen op en neer opgelopen naar de tweede verdieping. Het was een hele lange dag, die zondag 1 februari... En toch, niet te geloven en te midden van de voortdurende storm, is een mailboot, de "Koning Albert" of de Prince Philippe", omstreeks 14u45' naar Engeland afgevaren! Dat hebben wij pas achteraf vernomen.

Het was het begin van de tweede maand van het jaar en nog vroeg donker. Wij hadden kaarsen en in de living een petroleumlamp die boven in reserve stond, van licht voorzien. Iedere beweging van kano's en roeibootjes die voor bevoorrading zorgden, hadden wij nauwkeurig gadegeslagen. Het is me na verloop van jaren ontgaan wanneer ons via een bootje iets te eten toegestopt werd. Ook hoe wij de volgende dag, maandag 2 februari, doorgebracht hebben, weet ik voor het grootste deel niet meer. Wel zagen wij, dat het water geleidelijk zakte en wegtrok uit de straten die "ferm geabimeerd" waren. En, wat wij ook niet wisten, er was geen school! Ik laat Raymond HOUWEN, mijn klastitularis (1952-1953) van het Zevende Studiejaar B aan het woord:

> "(...) Je kon bootje varen in de feestzaal van de Aartshertoginnestraat en de vleugelpiano dobberde er als een plompe eend (...). Achteraan zwom het filmapparaat in een slijkbad, midden een wirwar van kapotte stoelen.

> Pompen was onbegonnen werk (...). Het College sloot gedurende veertien dagen zijn deuren. En leraars, onderwijzers en leerlingen uit de hoogste klassen hielpen (....) de meeste nood lenigen. Zij deelden levensmiddelen en klederen uit, matrassen en huisgerief(...)" (5).

In deze dagen en uren van nood, heeft te Oostende eenieder, van welke kleur of gezindheid ook, naar best vermogen zich onbaatzuchtig ingezet voor de evenmens, wie dat ook mocht zijn, Het dient hier vermeld te worden.

* * * * * * * * *

De avond en nacht van maandag op dinsdag werden op dezelfde wijze als de zondagavond voordien doorgebracht, maar reeds in betere omstandigheden: via de buitenramen op de straat waren wij wat bevoorraad in brood, margarine, water en voorzien van een kleine, bruinkleurig papieren zak kolen voor de verwarming. Wel waren wij zuinig, niet alleen op het eten (de drie volwassenen herinnerden zich de oorlog, waar in de gesprekken veelvuldig allusie op werd gemaakt) maar ook op de petroleum voor de lamp: licht hebben was voor ons van kapitaal belang. Mijn lektuur had ik allang terzijde gelegd. Via de roeiers op een bootje wisten wij inmiddels, dat de hele middenstad overstroomd was. Niet alleen Oostende maar de hele kust had er van langs gekregen en in Nederland was de stormvloed catastrofaal te keer gegaan. Meer wisten wij niet, want zoals gezegd: er konden ons geen berichten via de media bereiken. Wel werden, "op het droge" even verderop in Oostende de speciale edities van maandag en dinsdag van "De Zeewacht" schier letterlijk uitgevochten door de mensen. Ook nog vele jaren na 1953 bleef de tijdspanne van de "Grote Overstroming" een geliefkoosde gespreksstof.

DINSDAG, 3 februari 1953
****

De dag brak aan. Het gebrek aan nutsvoorzieningen (stromend water en koud water, elektriciteit, post, telefoon,...) deed zich voelen.

Wel was het zeewater, vuil en aangetast door mazout of benzine, grotendeels via de riolen uit de straten die fel gehavend waren, weggetrokken. Moeder, geprikkeld door allerlei emoties, had op het gelijkvloers reeds een eerste stand van zaken opgenomen. Alom slijk, beschadigde muren en vocht. Hoeveel, privé en in de drukkerij, beloopt de schade nu en later? De kelders staan nog vol water... En nog meer kop-, geld- en werkzorgen! Het was zaak als jongen behoedzaam om te springen met die gespannen, humeurige volwassenen, vol zorgen maar met veel meer inzicht en feeling voor de consequenties van dit gehele, uitzonderlijke gebeuren.

Plots, in de loop van de morgen, een "coup de théâtre"! Oom Albert en Tante Simone uit Antwerpen deden geheel onverwacht hun intrede in de woonkamer van de eerste verdieping!! Beladen met brood, boter, charcuterie, kippensoep en....kranten. In ongeveer volgende bewoordingen verklaarden zij hun komst: "Wij dachten dat jullie honger leden. Wij bleven via de radio continu op de hoogte van de stand van zaken. Wat een ravage! Albert heeft onmiddellijk "op de bureau" van de zeevaartexperten verlof gevraagd, van zodra wij hoorden dat de middenstad weer zou bereikbaar zijn. Onze auto staat in de Amsterdamstraat. Wij hebben nog materiaal en proviand mee. Milo, kom jij mee dit helpen ophalen?". Deze episode is me bijzonder levendig bijgebleven, omdat wij zo compleet verrast (en verheugd!) waren.

Voor de eerste maal kwam ik weer de straat op, fier en intens gelukkig zo'n prachtkerel van een Nonkel en een lieve, bekommerde Tante te hebben, beseffend dat wij in deze noodtoestand ongevraagd beroep op hen konden doen. Gretig, opmerkzaam en behoedzaam stil gaf ik mijn ogen de kost bij het zicht van het geteisterde Oostende en zijn inwoners. Oom en Tante, beiden immer

"mee" met de laatste snufjes van de vooruitgang (zij vertoefden tijdens de oorlogsjaren langdurig in de "States" en in de Canadese havenstad Halifax alwaar de konvooien zich formeerden richting Groot-Britannië), reikten mij een en ander aan. Ondermeer een groenkleurige, vrij grote (door de omvang van de batterijen) draagbare radio Schaub-Lorenz met antenne, een campinggasvuurtje alsook twee zware olielampen met reservefuel zoals die op yachten voorkwamen. Terug thuis werd er geanimeerd bijgepraat. Vader had reeds vluchtig de kranten doorgenomen, verrast door de omvang van de crisis langs de Belgische Kust (ze was zijn oogappel) en begerig-nieuwsgierig-plichtbewust om in contact te kunnen treden met het provinciaal en stedelijk bestuur. In de loop van de dag kregen wij nog bezoek van mijn andere oma en mijn broer Georges; de werkster, de medewerkers van de drukkerij en ook Felicien MARKEY, vaders gewaardeerde administratieve hulp die even kon aanlopen, boden hun diensten aan. In de omgeving bespraken de buren en omstaanders de situatie, gereed om aan de eerste opruimingen te beginnen. Hier past het de vele "ikjes" opzij te leggen om ruimer het universum van de vele "geteisterde" Oostendenaars te overschouwen.

WE, THE PEOPLE OF OSTEND, ARE IN PERIL OF...
****

Geen soberder, strikt korter relaas over de ramp ken ik dan dat van Ronny VILLEIRS. Kurkdroog, met korte staccatozinnetjes, beschrijft de auteur-pompier het onheil dat het zilte, furieuze zeenat te Oostende aangericht had (6):

> 31 januari 1953...
> De storm is aangekondigd. Maatregelen worden genomen. Niemand is zich echter bewust van de omvang van de verwoesting die dreigt. Reeds om 23.00 uur verwittigt Burgemeester VAN GLABBEKE de brandweer. Alle personeelsleden met verlof moeten zich ter beschikking houden. De brandwagens en pompen worden vanaf 00.55 uur (op zondag 1 februari) ingezet in de Van Iseghemlaan. Het water stijgt in de binnenstad echter ongelooflijk snel. Gevreesd wordt door het zware materiaal zal verloren gaan. De brandweer moet in allerijl de plaats verlaten.
>
> De brandwagen "Minerva" (bijvoorbeeld) waarschuwt (in de straten) met zijn alarmsignaal de bevolking van het dreigend gevaar. Om 01.06 uur wordt al het personeel opgeroepen. Alle verloven worden ingetrokken tot 20 februari. Door kortsluiting ontstaan op verscheidene plaatsen branden: onder andere in de Van Iseghemlaan 42 en in de Kerkstraat 3.
>
> De stad wordt in een volledige duisternis gedompeld. Ook het licht van de vuurtoren valt uit. Het water is doorgedrongen tot aan het Canadaplein. De ganse binnenstad staat blank. Op meerdere plaatsen stijgt het water tot 1,5 meter. Het ergste valt te vrezen aan de Capucijnenramp die nagenoeg volledig weggeslagen is. Door de enorme bres worden een aantal huizen met instorting bedreigd. Woningen die door de overstroming zelf niet geteisterd worden, lopen toch onder door het "steken" van de rioleringen die de watermassa niet meer kunnen verwerken. Om 02.20uur vallen de stads- en staatstelefoons uit.
>
> Om 02.49 uur is het hoogtij.
>
> (...)
>
> Bijstand wordt geleverd door 64 brandweerkorpsen uit 4 provincies: West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Brabant en Henegouwen (brandweer Doornik).

Verder wordt hulp aangeboden door de Reinigingsdienst van Gent, Brussel en Kortrijk en door de firma "Shell" die met 2 pompwagens ter plaatse komt. In totaal worden, buiten materiaal van Oostende, 64 brandwagens en 110 pompen ingezet.

De stormvloed die overal de kuststreek in haar greep hield, kostte te Oostende aan 8 mensen het leven. Het is passend hen met name te vermelden:

Elisa PASSCHIJN, Sint-Paulusstraat 21, 83 jaar
Isidoor GUNST, Bredenesteenweg 13, 72 jaar
Pharaïlde GUNST, Bredenesteenweg 13, 67 jaar
Robert VANDERWAL, Bredenesteenweg 19, 48 jaar
Germaine DUMAREY, Bredenesteenweg 19, 46 jaar
Albert BULCKE, Frère Orbanstraat 445, 40 jaar
Willy EEREBOUT, Dorpsstraat 9, 37 jaar
Ronny DECONINCK, Oosterstaketsel, 2 jaar

Zeven werden verrast door de watervloed. In zee werd een visser over boord geslagen. Zij kregen een plechtige stadsbegrafenis op vrijdag 6 februari 1953. Sec vermeldt R. VILLEIRS: "De politie, rijkswacht, zeemacht, havendiensten en technische diensten werden eveneens ingeschakeld". Vergeten wij ook niet: de Dienst van Bruggen en Wegen, Caritas Catholica en het Rode Kruis, alsook alle handelaars die voor de bevoorrading instonden. Wij mogen stellen, dat elkeen toen het beste van zichzelf gegeven heeft. Het Oostendse stadsmagistraat, onder leiding van Burgemeester VAN GLABBEKE (1904-1959), deed alle politieke krakeel, nog geen 2 à 3 maanden voordien, vergeten en liet een dynamische, bekwame indruk na (7). Een voorbeeld van "oproep aan de bevolking" moge dit illustreren:

BERICHT AAN BEVOLKING (sic)

Het stadsbestuur dankt welgemeend de bevolking, die in de droevige uren welke zij komt te beleven, blijk gaf van moed, kalmte, solidariteit en die vertrouwen stelde in de overheden, die geen moeite gespaard hebben om het onheil te bekampen en om in de mate van het mogelijke de ramp te beperken.

(...) Het stadsbestuur dringt thans gans bijzonder aan bij de bevolking om verder blijk van geduld te geven in zake het ledigen van kelders en het reinigen van de wegen.

Ook wordt nog op iedereen beroep gedaan om stipt de onderrichtingen van het stadsbestuur uit te voeren in verband met het koken van het water en alle andere voorgeschreven gezondheidsmaatregelen.

De secretaris
M. SURMONT

De burgemeester
A. VAN GLABBEKE (8)

Op maandagnamiddag 2 februari 1953 bracht Koning Boudewijn (1930-1993) een bezoek aan het geteisterde Oostende. Samen met de politiek verantwoordelijken en diverse ambtenaren (Kapitein-Commandant G.E. VERCRUYSSEN, politiecommissaris Pierre BEAUPREZ,

Commodore TIMMERMANS en korvetkapitein LURQUIN van de Zeemacht en anderen) bezocht hij de binnenstad. Een detail wellicht maar merkwaardig en tekenend voor het personage: burgemeester Adolf VAN GLABBEKE, gewoon zich te bewegen "dans le beau monde" als gewezen minister (3 x!) en immer zeer net van voorkomen, had eraan gehouden, ondanks het gure weer en de modderige wegen, de Koning blootshoofd, gekleed in jacquet met de burgemeesterssjerp eronder en met de handschoenen in de linkerhand, waardig tegemoet te treden. Nog zie ik in gedachten hem bij een andere gelegenheid, na de triomf van de goede verkiezingsuitslag in oktober 1952, met een brede smile en overgelukkig, terwijl hij met zijn hoed de omstanders links en rechts een gulle groet toezwaaide, aan het hoofd van zijn liberale medestanders (ik noem o.a. Vader M. QUAGHEBEUR, DEGRAEVE, DIVOY, SIX, RAU, mevrouw BRUSSEEL) marcheren, achter "het muziek" van de Blauwe Vlinders en de Partijvlaggen. Ik zag hen defileren ongeveer ter hoogte van de winkel "A la Ville de Londres" in de afzwaai naar de Vlaanderenstraat.

Nog een paar lijnen over de post-, telefoon- en telegraafdiensten, - zeker in die tijd essentieel voor een snelle en degelijk uitgevoerde berichtgeving. Het zeewater kwam rondom het nieuwe, nog niet geheel afgewerkte postgebouw tot een hoogte van zowat een halve meter. In het vervangend postkantoor in de Witte Nonnenstraat was de schade nog veel erger en zowel het telefoon- als telegraafnet traden buiten werking. "Rond 15 februari waren alle problemen van de baan (...) Op 2 februari kon de eerste postuitreiking alweer plaatshebben, dan wel gedeeltelijk per boot (...) Twee dagen later was het "voorlopig" postkantoor opnieuw toegankelijk voor het publiek" (9). Wanneer juist de dienstverlening van gas, elektriciteit en lopend water kon hervat worden, is me ontgaan (10).

SINT-SEBASTIAANSTRAAT, WOENSDAG 4 februari en volgende
****

"Zoals in tal van andere straten, lagen bijna alle kasseien los en kon men tal van grondverzakkingen zien. Grijs zandslib overdekte alles". Aldus verwoordde Dries VAN DAMME, zo goed als onmiddellijk na de feiten, de toestand van het wegennet. (11).

Vrij spoedig kwamen brandweermannen met een zware pomp de kelders, voor het grootste deel behoudens een aantal centimeter restwater, uitzuigen. Met krachtige, schuimende geuten en een groot debiet in het riolenstelsel, - ik zie het nu nog voor mijn ogen. Ondertussen waren vader, moeder en oom Albert binnenshuis de schade aan het opnemen. Vooraan in de winkel, onderaan in de rekken, was mijn boekenkast. Alle kaften waren gekruld en, bij het omplooien, reeds aan het loskomen; ook binnenin was het papier gerimpeld, soms vuil, hier en daar smerig. Met een geur van vocht, - dat was het ergste. Moeder vond woorden van berusting en troost en, that was that. Wij hadden wel wat belangrijkers te doen!

Vader nam met zijn medewerkers de toestand in de drukkerij op: alle papier dat met het water in aanraking was gekomen, was bedorven en verloren. Een aantal dagen later kwamen, op onze vraag, de leveranciers van "Papeteries de B elgique" en "Haseldonck" de waren terug ophalen. Ondanks het toegenomen gewicht, was de vloer niet merkbaar verzakt, maar de drijfmotoren van de vier (verouderde) drukmachines waren door het water buiten werking. Het was een tijd later de aanleiding om een nieuwe, up to date drukmachine, merk "Heidelberg", aan te kopen. Het was een degelijk "werkpaard", alom geprezen om zijn kwaliteit en stevigheid. Een nieuwe moderne, nu elektrisch aangedreven snijmachine verbeterde nog de efficiëntie en rendabiliteit van onze kleine drukkerij waar het nu echt goed werken was. Vader kwam bovendien van langsom meer weer in de politieke carrousel terecht: meermalen diende hij zich in die dagen naar Brugge te begeven voor overleg op provinciaal niveau. En zoals voorheen kwamen allerlei mensen hem weer een of andere vraag of probleem voorleggen in de living waar wij zo goed en zo kwaad als mogelijk was hadden opgeruimd en droge, ongeschonden stoelen waren neergezet afkomstig van de tweede verdieping.

Des te meer nam Oom Albert, met vaders instemming en tot zijn opluchting, thuis bij het opruimen en –kuisen de praktische gang van zaken in handen. Hij was nog even met de auto terug naar Antwerpen gereden om "gerief" bij te halen; hij had ondermeer zijn tuinslang alsook een handpomp tijdelijk in leen weten te bemachtigen. Met deze tuinslang spoot hij zorgvuldig alle vuil van de kelders weer schoon en hij selecteerde vooraf mee al wat bedorven of kapot was om het uit het huis te ruimen. Alle afval werd voorlopig gestockeerd door de Reinigingsdienst op het Oude Mijnplein. Wat later is men "van stadswege" alle lokalen komen desinfecteren.

Mijn broer en ik werden op het hart gedrukt om "vooral niet in de weg te lopen". Maar met alle geweld wilden ook wij ons inzetten! Dat konden wij, aan de waterhandpomp buiten vóór de voorgevel, samen met de twee jongste drukkersgasten Elie en Hector. Hoewel wij in feite handig op een zijspoor waren gerangeerd, waren wij ons daar niet bewust van, gelukkig om iets nuttigs te kunnen presteren en wij hadden meteen ook zicht op wat in de straat aan de gang was. Wie, wat, waar, waarheen, - het is me, na zoveel jaren interval, niet meer bijgebleven. Enkel het bezoek ter plaatse van Burgemeester VAN GLABBEKE die ik begeleidde bij Vader, zie ik als het ware nog voor me. Als het even kon, volgde ik met de ogen wanneer Vader omstandig en ietwat gewichtig met zijn hoge bezoeker een rondgang maakte. Ook herinner ik me nog het vragen naar Vader en Moeder door Deken René BUTAYE en één van zijn onderpastoors (Frère of Devos de Moldergem) om hen te spreken. Eveneens het moment toen er weer elektrisch licht doorkwam, schiet me nog te binnen. Vader kwam vrij goed over bij de "mensen" en zijn naaste medewerkers – ik memoreer hen bij name: Gerard VANDENBERGHE, Georges LABAERE, de veel te vroeg gestorven want verongelukte Frans MISSIAEN en zijn trouwe, ijverig factotum Felicien MARKEY; - zij achtten en begeleidden hem in zijn werk en streven dat ook Oostende veel ten goede is gekomen, het is nu in de vergetelheid geraakt....

Onze avonden brachten wij gezamenlijk op de eerste verdieping in de voorbouw door. De nieuwsberichten op de portatief radio kwamen goed door en ze werden met veel aandacht door ons beluisterd. Sedert wij over kranten beschikten, werden deze als het ware uitgeplozen en elke avond werden, bij het helle schijnsel van één der jachtpetroleumlampen, de kennissen en toestanden van vroeger en nu uitvoerig besproken. Zonder het goed te beseffen, belandden wij vaak in de "tijd toen het oorlog was". Ik genoot. Maar de "anderen", zij die veel meer levenservaring en al heel wat jaren achter de rug hadden, niet!

Moeders broer wilde wel maar kon geen hulp bieden, daar hij toen een aantal gastcolleges gaf in het buitenland. Mijn grootmoeder langs moeders kant, samen met Elza PUIS en Maria VERSCHUERE, met haar vader en moeder, hebben ons op huishoudelijk gebied efficiënt en voortreffelijk bijgestaan. Zij allen leven voort in mijn gedachten.

Na één van haar eerste bezoeken aan haar dochter, mijn moeder, in de eerste dagen toen men in stad volop aan het opruimen was begonnen, begaf Eugenie DEKEYSER-VANDERPUTTE zich opnieuw naar huis dichtbij de Sint-Jozefskerk. Gekomen ter hoogte van "Café Sint-Antonius" (Sint-Sebastiaanstraat 34, vlak bij het Marie-Joséplein), was het los- en laadruim op de stoep open. Onderaan het mangat bewoog, onduidelijk door de duisternis, een "manskerel". Grootmoeder: "Baschje, is da woater?". Repliek: "Nint, Madamtje, tis bier!...".

NOTEN
****

(1) Bij A. VAN CAILLIE, Oud Oostende in beeld, dl. 5 nr. 169-170, staat Klompenmakerij RenéVAN DEN BROECK, Oude Mijnplaats 14, te Oostende. Reclame: "Handgemaakte klompen".

(2) Zie R. VANCRAEYNEST, De Cercle Catholique of de Katholieke Kring; in: De Plate, nr. 10, oktober 2001, p. 197-205.
(3) Het boekenbestand kwam voort uit de collecties van de Vrije Bibliotheek in de "Kerlinga" (Wapenplein) en via de Sint-Sebastiaanstraat werden ze later overgebracht naar en geïntegreerd in de Astridbibliotheek (Ieperstraat).
(4) Jan TERLOUW, Oosterschelde windkracht 10 (1976), p. 62-63.
(5) R. HOUWEN, Een Collegemeester vertelt (1978), p. 143.
(6) R. VILLEIRS, Geschiedenis Brandweer Oostende (1988), p. 134-135.
(7) E. SMISSAERT, Een eeuw Oostendse burgemeesters, in: Open Monumentendag Oostende 10 september 2000, p. 74.
(8) De Zeewacht; speciale uitg. , 3 februari 1953, p. 4 (c.d).
(9) Ph. BLOMMAERTS, Een eeuw Oostendse postgeschiedenis belicht (2000), p. 59-60.
(10) A. VANDENAUWEELE, Gas, elektriciteit en water te Oostende (1982).
(11) D. VAN DAMME, Oostende overstroomd (brochure), p. 6.

VERBETERING AAN HET JAARPROGRAMMA

Tentoonstellingen

De tentoonstelling over Gella ALLAERT: een overzicht van het leven en het werk van deze Oostendse actrice gaat door van **5 april** (en niet van 8 februari) tot 14 september 2003

CINEMA-ARCHIEF GAAT ON LINE

3.500 uren journaal van de Londense bioscoop British Pathé zijn voortaan on line beschikbaar www.britishpathe.com.

Tussen 1910 en 1970 werd in de bioscoopzalen in Engeland twee keer per week een journaal getoond.

Pathé is één van de oudste mediabedrijven ter wereld, in 1890 opgericht door de Fransman Charles PATHÉ

Volgens filmkenner Jan NUYTTEN komt Oostende 17 maal voor op deze website.

J A A R V E R S L A G 2002

1.Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 2002 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester

Dhrn Jean DELANGHE (tot 05 april), Ferdinand GEVAERT, August GOETHAELS, Jan NUYTTEN, Koen VERWAERDE

Waarnemende leden vanaf september : Dhr. Valère PRINZIE en mevr. Nadia STUBBE

a. Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 10 gewone vergaderingen.

- Culturele raad Oostende:

  vertegenwoordiger : Dhr Emile SMISSAERT (vervanger: Dhr Walter Major)

  activiteiten : 10 algemene vergaderingen (1x vervangen door dhr. Major), 1x werkgroep straatnamen , 1x werkgroep monumenten en landschappen, nam deel aan de 6 werkvergaderingen als voorbereiding op de open monumentendag van 08 september , 1x voorbereiding van de prijs Culturele Raad., was aanwezig bij de prijsuitreiking Culturele Raad, 4x Stedelijke commissie voor Cultuur, 1x panel ter voorbereiding van het "cultuurbeleidsplan Oostende (2003-2007)", 1x werkgroep rekeningen Culturele Raad, 1x werkgroep subsidies.

- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
  Leden : Dhr Prof.Dr.L.FRANÇOIS, voorzitter
  Mevrn.C.VERMAUT, G.FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F.HUBRECHTSEN, J.PARMENTIER, F.GEVAERT, I.VAN HYFTE, P.FRANÇOIS.
  De aanvulling op het eerste boek is verschenen op 9 december 2002.

- Werkgroep "Museum"
  Leden : Mevr.MAES, Dhrn VERMEERSCH, GOETHAELS, OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN. De officiële opening van het museum was voorzien op 8 februari 2002
- Werkgroep "Website"
  Coördinator : Dhr. NUYTTEN. Drie leerlingen van het Ensor-instituut hebben in het museum gewerkt om de website van de kring voor te bereiden. Domeinnaam WWW.deplate.be.

b. 48ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 06 april 2002 om 10u30. Op vier leden na was iedereen aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.

- De lidmaatschapsbijdragen voor 2003 werd vastgesteld op € 11 (aangesloten lid), € 15 (steunend lid), vanaf € 25 (beschermend lid)..

- Tijdens de vergadering stelde de voorzitter, ingevolge par. 4 van de statuten, dhr. Louis PINCKET voor als nieuw effectief lid.

- Artikel 1 van de statuten werd gewijzigd nl. het adres van de zetel van de kring: Langestraat 69, 8400 Oostende.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 388 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 509 leden.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

- Er waren in totaal 8 avond en 3 namiddagvoordrachten:

- Donderdag 28 februari om 20 u.
"De maritieme site en de bouw van een nieuw houten schip" door dhr. André NOLF.

- Donderdag 28 maart om 20 u.
"De geheime wereld van James Ensor" door dhr. John GHEERAERT.

- Donderdag 11 april om 14 u 30.
"Omer VILAIN ontmoet dhr. GINKELS: vraaggesprek".

- Donderdag 25 april om 20 u.
"Oostendse filmavond " door dhr. Ronny GELDHOF.

- Donderdag 30 mei om 20 u.
"De Oostendse studentenclub 'Moeder Oostendse' door dhr. Michaël SERRUYS.

- Zaterdag 21 september om 14 u 30.
"Bezoek aan de maritieme site" o.l.v. dhr. André DENOLF.

- Donderdag 26 september om 20 u.
"De visie van een vastgoedman op het Oostends architecturaal patrimonium" door dhr. Paul DERMUL.

- Donderdag 26 oktober om 14 u 30.
"Atelierbezoek" bij Willy BOSSCHEM.

- Donderdag 31 oktober om 20 u.
  "Omer VILAIN ontmoet Willy BOSSCHEM": vraaggesprek.

- Donderdag 28 november om 20 u.
  "De zaagmolens van Oostende" door dhr. Ferdinand GEVAERT.

- Donderdag 19 december om 20 u.
  "De openbare uurwerken te Oostende" door dhr. Emile SMISSAERT.

Voor de 11 voordrachten geeft dat een totaal van 516 aanwezigen met een gemiddelde van 47 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2002 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket, op 7 december om 12 uur in de zaal van het restaurant BENNY met 56 aanwezigen.
Dhr Martin VANDERSTRAETEN uit Oostende verzorgde het muzikaal gedeelte dat de herinnering aan de "Sing – Song Pubs" in Oostende tijdens de jaren '40-'50-'60 deed herleven met actieve deelname van de aanwezigen.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 9 Juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het Nationaal Hopmuseum in Poperinge en het museum "Van sleutel tot slot" te Oostduinkerke. Er waren 47 deelnemers.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de VVF werd op 5 januari verzorgd door heemkring 't Schorre van Stene-Oostende.. De kring was vertegenwoordigd door dhr. VILAIN, dhr. en mevr. FALISE, dhr. en mevr. GEVAERT, dhr. en mevr. MAJOR en dhr. en mevr. HUBRECHTSEN.
- Mevrouw HUBRECHTSEN trok de boon en werd "koningin". Zij koos schepen van Cultuur Johan VERSTREKEN als gemaal..

- Op 18 januari vertegenwoordigden dhr. en mevr. GEVAERT en dhr. en mevr. HUBRECHTSEN de kring op de Nieuwjaarsreceptie van de maritieme site.
-
  Dhrn VILAIN en SMISSAERT vertegenwoordigden de kring op de uitreiking van de prijs van de Culturele Raad Oostende 2001 aan dhr. Simon IPPEL op 18 januari.

- Jaarlijkse veiling op 31 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
  Er werden 175 stukken aangeboden met een totale opbrengst van € 1715 Dit bracht voor de kring € 343 op.

  Dhrn. VILAIN en MAJOR vertegenwoordigden de kring op de vissershulde van 1 april waarbij een bloemenkrans werd neergelegd.

- Op 16 april vertegenwoordigde Dhr VILAIN de kring tijdens de bloemenhulde aan het monument der zeelieden. Een bloemstuk werd neergelegd.

- Dhr en Mevr FALISE-MAES, vertegenwoordigden de kring op de statutaire vergadering van het WVKH te Harelbeke op 13 april.
- Dhr. VILAIN vertegenwoordigde de kring op de Ensorherdenking van 26 mei.

- Het herdenkingscomité "Paster Pype" wordt voortaan gepatroneerd door onze kring. Het comité is nu gevormd met dhr FALISE als voorzitter en dhr HUBRECHTSEN als secretaris. Verder maken nog de visserijaalmoezenier en drie andere bestuursleden van het voormalig comité deel uit van het bestuur. De Paster Pype-herdenking ging door op 3 juni waarbij dhr VILAIN als voorzitter van De Plate een bloemenkrans neerlegde.

- Op de onthaalsessie van de Vlaamse Museumvereniging te Oostende op 9 september werd de kring vertegenwoordigd door dhrn. FALISE en HUBRECHTSEN.

- Dhrn en mevrn. HUBRECHTSEN en FALISE vertegenwoordigden de kring op 27 oktober op de landdag voor Heemkunde in Vlaanderen te Dendermonde.

4. Museum

Het museum werd op 8 februari officieel geopend met hierop aansluitend (9 februari) "De nacht van de musea en galerijen".
De heropening kan als een waar succes genoteerd worden.
We namen tevens deel aan Open Monumentendag op 8 september en aan de Kunstnocturne op 29 augustus. Op 30 november was de officiële opening van de thematentoonstelling "Oostende onder water". Van februari tot december telden we 6310 bezoekers.

Er waren 38 groepen (scholen en verenigingen) die buiten de normale openingsuren een bezoek brachten aan het museum.

5. Archief

Het archief blijft voorlopig gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gesteld worden aan dhrn. FALISE of HUBRECHTSEN die zullen behandeld worden rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie.

6.Documentatiecentrum

Dhr VAN HYFTE en mevr. FARASYN hebben het jaar 1999 afgewerkt.
De persknipsels van 2000-2001 werden bij de stadsarchivaris mevr. Claudia VERMAUT opgevraagd zodat er verder aan het documentatiecentrum gewerkt kan worden.

7.Mediatheek

Dhrn. NUYTTEN en PRINZIE bewerkten een filmpje over Oostende onder water tot een video voor de thematentoonstelling.

8.Tijdschriftenkast

De tijdschriftencollectie kan nog niet geconsulteerd worden.

9.Verzameling van de Kring

a.Bruikleen

Beeldje "De Wind" na herstel naar het bureau van de stadssecretaris.
De ijsstoel en het jachtgeweer werden opnieuw uitgeleend aan de Provincie West-Vlaanderen voor een

tentoonstelling in Ieper.
Voor de tentoonstelling "Oostende & Co - De Zuid-Nederlandse Oost-Indiëvaart en –handel 1715-1735" werden twee documenten uitgeleend.
Voor de tentoonstelling over de "Vuurtorens van Frans-Vlaanderen tot Zeeuws-Vlaanderen" te Nieuwpoort werden drie schilderijen, vijf maquettes en een brochure uitgeleend.
Voor een tentoonstelling in het Buurthuis Oud-Hospitaal over deze wijk werden 24 foto's en twee brochures uitgeleend.

b.Aanwinsten

- Schenkingen

Dhr. Julien BERARD schonk vijf brandglazen met als thema 'transport' van de hand van Cor Westerduyn.
De familie FARASYN schonk de kring een originele kaart van Oostende door Matthias SEUTTER. Deze kaart zal ingekaderd worden en is voorzien voor de zaal Daniël FARASYN.
Dhr. DE COSTER schonk twee uniformen van een officier van de 13e artillerie.

- Aankopen

Ijzeren bed voor de woonkamer in het museum.

10. Publicaties

a.Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen negen nummers op de vooropgestelde data: januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 274 bladzijden gepubliceerd waaronder 32 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.
De inhoudstafel van de jaargang 2001 (48 bladzijden) werd opgemaakt door de heer SMISSAERT.
Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift.

b.Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen:

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemkring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden.Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Culturele Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van de bank "Dexia", Brussel

c Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland.

d. Andere publicaties

De heruitgave van het werk van dhr. FARASYN "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk: 1830-1878", bewerkt door dhr. Filip MENU werd in februari gepubliceerd.

11.Giften

De kring ontving € 338,5 geldelijke giften van:
Mevr J. BERDEN, dhr. Jacques LALEMAN, Dhr D. PANESI, Dhr. Jan NUYTTEN en Dhr Etienne BLOMMAERT.

Nadia STUBBE
verslaggeefster

Omer VILAIN
Voorzitter

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag)

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

THEMATENTOONSTELLING

Naar aanleiding van de 50e verjaardag van **"FEBRUARI 1953"** wordt er in ons museum een thematentoonstelling gehouden onder de benaming

"OOSTENDE ONDER WATER"

De tentoonstelling loopt van zaterdag 7 december 2002 tot 6 maart 2003 gedurende de dagen en uren hierboven aangeduid.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

MAART 2003

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Alle schilder- en decoratieverf

Speciaalzaak voor technische
verfs & lijm bezig !

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

" De Plate "

v.z.w.

Beste leden,

Het is ons een eer maar vooral een waar genoegen om aan te kondigen dat er eigenlijk een **MAART II-ACTIVITEIT** is op **donderdag 20 maart** 2003 om **14 u 30** in de lokalen van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6 te Oostende !!!
Omer Vilain zet de succesreeks **"Omer ontmoet....."** verder met een interview van weeral een Oostendenaar die heel wat te vertellen heeft namelijk dhr **Jean "John" BOUSSY**.
De familie Boussy baatte vele jaren in de Kapellestraat de boeken- en krantenwinkel ABC uit en over ASO en KVO kan hij ook heel wat kennis kwijt.

Dit wordt alvast weer een gezellige, informatieve namiddag die zeker niet te missen is !!!!!

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 3
MAAND maart 2003

Prijs per los nummer: 1,50 €

IN DIT NUMMER

+

blz. 66: **I. VAN HYFTE**: Oostende heeft al vaker onder water gestaan.
blz. 71: **O. VILAIN**: De muziekpartituren "Ostende" uit de 19e eeuw.
blz. 74: **R. JANSOONE**: Oostende en de zeevisserij tijdens de eerste wereldoorlog (1).
blz. 79: **R. TIMMERMANS**: De droom van Ary Sleeks.
blz. 80: **N. HOSTYN**: Logica soms ver zoek bij Oostendse straatnaamgeving.
blz. 82: **N. HOSTYN**: Voor u gelezen: de neogotiek in West-Vlaanderen.
blz. 83: **Y. DINGENS**: Het gebruik van de franse taal te Oostende: enkele historische aspecten (deel 2).
blz. 86: **A. SMISSAERT** (+): Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (59).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Omer Vilain, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Roger Jansoone, Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Roger Timmermans, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn, Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
Yves Dingens, Leopold II laan 6, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit.

MAART ACTIVITEIT

Donderdag 27 maart om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

Onderwerp: **IN EN OM HET KERKJE VAN JAMES ENSOR: O.L.VROUW TER DUINEN**

Spreker: dhr. **Freddy DUFAIT**

Freddy DUFAIT werd op 13 maart 138 geboren te Oostende.

In Torhout behaalde hij zijn onderwijzersdiploma en zijn diploma hogere opvoedkundige studies (DHOS Brugge).

Tijdens zijn loopbaan als leraar basisschool was hij jarenlang secretaris van de pedagogische en syndicale commissie van het Christen Onderwijsverbond (COV) West-Vlaanderen

Daarnaast publiceerde hij in onderwijstijdschriften heel wat artikels over kunst en verleende hij – en nu nog altijd – zijn medewerking aan talrijke educatieve pakketten over kunst.

Hij was ook actief als voorzitter en secretaris in cultuur- en handelskringen. Momenteel is hij secretaris van de "Vrienden van de Stedelijke Musea Oostende".

Zijn kunstenaars-passie zette hem ook aan tot het schrijven van het boek "In en om het kerkje van Ensor" (1999).Wat nu ook gebeurt met zijn recent boek over een Bredense kunstenaar "André HUYGHEBAERT 25 jaar kunstenaar-beeldhouwer". Uitgave in februari 2003.

De voordracht wordt geïllustreerd met dia's.

Wie iets meer wil te weten komen hoe en door wie het wondermooie "Duinenkerkje" artistiek werd voorgesteld moet zeker deze zeer interessante voordracht bijwonen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort!!!

OOSTENDE HEEFT AL VAKER ONDER WATER GESTAAN

door **Ivan VAN HYFTE**

Het is dit jaar precies een halve eeuw geleden – zó lang al en voor velen nog zó in het geheugen – dat het centrum van Oostende voor de voorlopig (?) laatste keer onder water stond. Weet u het nog die nacht van zaterdag op zondag 01 februari 1953? Misschien zat u vast op een dineetje, het Casinobal, bij Chez Pan of gewoon op café?....

Pas 's anderendaags bleek de immense omvang van de ravage. Naast de niet te overzienbare materiële schade vielen 8 slachtoffers te betreuren (waaronder 4 aan de Bredenesteenweg). Vijftigplussers herinneren zich nog levendig het beeld van hulpvaardige vissers in hun jollen door de overstroomde straten. De evacuatie van vrouwen en kinderen door de brandweer, scouts of politie. Koning Boudewijn op bezoek. Uitdeling van soep, koffie, melk en brood in het overbevolkte visserskwartier. Het Westerstaketsel, één vormloze planken hoop. De stinkende reuk van mazout en olie, vermengd met zeewater in de kelders en riolen. Voor wie het niet heeft meegemaakt, heeft De Plate het nog eens allemaal in herinnering gebracht op de fraaie tentoonstelling "Oostende onder water - februari 1953".

Maar hoe dramatisch voor velen deze verschrikking ook is geweest, toch weegt deze ramp niet op tegen de ontelbare menselijke, anonieme drama's die zich eeuwenlang hebben afgespeeld sinds "la ville d'Ostende (1266) – nu in zee verzwolgen – zich met primitieve middelen heeft moeten verdedigen in een ongelijke strijd tegen zijn ergste vijand: de zee.

De schrijver van een octrooi van 7 september 1559 (1) wist perfect waar hij het over had toen hij schreef: "Oistende...een schamele stede, frontiere vander vulder zee, draghende ende lydende dicwylen groote ende horrible tempeesten, slaghen ende werpen van de vloeyende zeebaren...".

Wat weten historici ons nu te vertellen over al die rampzalige zeevloeden, stormen uit noordelijke richting, dijkbreuken, dramatische overstromingen, verzwolgen dorpen, verdronken duinen of tempeesten?

Ik heb hen geraadpleegd voor de periode 1300-1600 omdat oudere vermeldingen, zoals bij J BOWENS (1003, 1014, 1042...) me weinig betrouwbaar lijken of bij E. VLIETINCK (1105, 1109, 1112, 1124, 1195....) te algemeen voor de Vlaamse kusten zijn.

Wanneer die auteurs in mijn overzicht voor het eerst vermeld worden, vindt u hun werk in voetnoot terug.

* * *

1330 - BOW. (2) I, p. 11 en VLIET. (3) p. 26 geven voor 2 overstromingen met "groote verwoestingen" exact dezelfde datum: 13 oktober en 13 november.

- BUISM. (4) II, p. 103 vermeldt een stormvloed op 24 december die "...veel schade berokkent aan de kusten van Vlaanderen waaronder in Oostende...".

- GOTTSCH. (5) I, p. 314: "...Ofschoon wij geen directe gegevens omtrent overstromingen in Vlaanderen in 1330 bezitten, gingen stormen toch niet ongemerkt voorbij. Vrij zeker hebben Blankenberge en Oostende de invloed hier van ondervonden...".

1334 - Waar BOW. I, p. 11 heel weinig aandacht besteedt, doet VLIET (1897) p. 26 en 27 dit wel. Naast het in vraag stellen van de kroniekschrijver DE MEYERE (1492-1552) aangaande het verdwijnen van de kerk zegt VLIET. over de Sint Clemensnacht van 23 november 1334 nog het volgende: "een ongemeen schrikkelijk onweer woedde op onze kusten en dat de zee op menige plaats duinen en dijken doorbrekende en vernielende, het omliggend land overstroomde en 't leven van vele menschen en dieren kostte. De kerk van Oostende, zegt eene gelijktijdige oorkonde, stond onder water....".

- GOTTSCH I. vermeldt op p. 316 een akte van het stadsbestuur van Oostende-Testrep waarin staat dat de parochiekerk van St. Petrus met het kerkhof niet op hun plaats kunnen gehandhaafd worden omwille van de overstromingen en het geweld van de zee. Dit slaat, zegt ze, op 23 november 1334.
  Op p. 317 stelt ze dat deze stormvloed de onmiddellijke aanleiding is geweest tot het verplaatsen van de kerken van Blankenberge en Oostende maar "...wij horen tevens van de bisschop van Doornik dat er reeds vaker overstromingen hadden plaatsgehad...".

1356 - Zowel VLIET p. 27, als BOW. (1792) I p. 15 vermelden in één alinea meerdere zeevloeden die ze allebei halen bij MEYERUS (De Meyere)
BOW. daarenboven vermeldt ook nog een precieze datum: "...geweldige overstroomingen der Zee-wateren, die hunne Dyken doorbraken op den 12 September 1356, op den 25 December 1357, op den 17 February 1362, in December 1367 en in 1370...".

1391 - C. LOONT. (6) is de enige auteur die spreekt over een storm in januari 1391 die "...de dijken tusschen Oostende en Sluis erg had beschadigd en dat op vele plaatsen de vloed doorgebroken was en het land had overstroomd..." (p. 21).
- VLIET. p. 27 twijfelt tussen januari 1390 en 1391.
- BUISM. II p. 311 geeft dan weer december 1391 op: "Wellicht heeft deze storm een dijkbreuk en overstroming veroorzaakt in de omgeving van Sluis en mogelijk ook bij Oostende...".

1393 - In de nacht van 22 januari, op Sint Vincentius verdwijnt, tijdens de grootste stormvloed die Oostende tot nu toe heeft gekend, het grootste deel van de stad voor eeuwig onder water (cfr. BUISM. II p. 314, 315, 316).
- BOW. I, p. 16: "...ten jaere 1393, wanneer de Stad bijna 't eenemael overstroomd is geweest, tot zoo verre dat d'Inwoonders niet wisten waer hun nederzetten of hunne huyzen bouwen...".
- Merkwaardig is dat meerdere auteurs die Vincentiusvloed ten onrechte op 22 januari 1394 plaatsen: Vlietinck (p. 28), Loontiens (p. 21), Waterschoot (p. 84)...
  De reden van die vergissing is de zgn. Paasstijl waarbij men het begin van een nieuw jaar laat samen vallen met Pasen.

1401 - DEBAERE (7) p. 25: "...De bouw van een stadhuis en de halle ten noorden van het nieuwe marktplein was opnieuw een gedwongen verplaatsing door tal van overstromingen en vooral door die van 1404 en 1411...".

1418 - BOW. I p. 18: "... D'Overstroomingen hadden wederom in de jaeren 1418 zoo zwaer geweest, dat Oostende, en de voordere plaetsen op de Kusten in groot gevaer waeren...".

1447 - BOW. I. p. 21: "...Den ouden Register van de Stad maekt gewag op den 19 Maerte en 20 September 1447, van zeer onstuymig weder en schrikkelyke doorspoelingen der Zee-wateren, waer door de kusten en derzelfden Bywoonders grootelyks beschaedigt wierden...".

1449 - VLIET. p. 42: "... Vermelden wij de vloeden van 23 April 1449 – met aardbeving gepaard -; van 1452, dien van 1453, in de stadsrekening aangestipt onder de bewoording van den "laetsten hoghen vloede", en die den spoyedyc, het westersche hoofd, den havendijk, de zeeduinen en zeedijken grootelijks beschadigde; alsmede de overstrooming van 1458; den storm en hoogen vloed van S. Mathaeusdag 1463, die aan de "westspoye", het oude schepenhuis en de duinen schade toebracht.
't Was eene geweldige overstrooming die op de vlaamsche kust ten jare 1468 woedde en den dood van vele menschen en dieren voor noodlottig gevolg had...".

1477 - VLIET. p. 42:"...Ongemeen schrikkelyk waren de overstrooming en doorbraak der zeedijken van 27 September 1477(...). De oude stad Oostende, werd grootendeels overstroomd en de kerk (de oude kerk) stond acht voeten onder water...".
- GOTTSCH. II heeft in de "Excellente Kroniek van Vlaenderen" (1531, cap. 66, fol. 195) gelezen dat "Up den selven dach van Sinte Cosmas (ende Damiaen), dewelcke was eenen saterdach (27 sep), so vloeyde die zee so hooghe, ende so stormende van winde, wel acht hueren lanc ghedueren de, datmen seyde dat binnen hondert iaren so hooghe noeyt ghevloeyt en hadde...".

1496 - BUISM. III p. 231: "...De stad Oostende verkeert zelfs (tijdens deze winter) in ernstig gevaar. Men houdt gebedsdiensten, wat op de grote ernst van de situatie aan de kusten wijst...".

1497 - BUISM. III p. 234: "...Eveneens in februari (op de 16de?) brengt een stormvloed, aangejaagd door een noordwesterstorm, de stad Oostende in groot gevaar...".

1502 - BUISM. III p. 259: "...De zware noordwesterstorm van 16 oktober gaat vergezeld van een stormvloed die het gehele kustgebied van Vlaanderen treft. In Vlaanderen heeft Oostende ernstig te lijden, er breken dijken door..." (8).
- VLIET p. 50: "...De herstelling der schade veroorzaakt door den zeevloed van 1502 werd geschat op boven de 6.000 ponden parisis...".
- PASQUINI (9) p. 57: "...La tempête de novembre 1502 avait considérablement détérioré les digues de la ville et menacé tout le plat pays jusqu'à Bruges, d'une inondation...".

1505 - BOW. I p. 27: "... Het onstuymig weder en d'overstroomingen waeren zoo geweldig op den 11 en 19 november van het jaer 1505, dat den Dyk by de Zee liggende daer door grootelyks beschaedigt wierd...".

1507 - BOW. I p. 27-28: "... Maer d'overstroomingen op den 12 July 1507 wederom groote schade toegebracht hebbende aen d'Haven en de Kaey-hoofden, verkreeg Oostende de vergunning, om die van 's Heer Woutermans-Ambagt ook te doen betaelen in de vermaeking van diere...".

1511 - GOTTSCH. II p. 362-363 haalt PRIEM (II, 1844, p. 268 vlg) aan die in de rekeningen van het Vrije van Brugge van 1511/1512 vond dat op 25 november 1511 twee personen de dijken van Oostende gingen inspecteren daar deze moesten worden hersteld.

1513 - GOTTSCH. II p. 373: "...Van de stormvloed die bij Oostende kort vóór 23 oktober 1513 schade veroorzaakte...".
- BUISM. III p. 311: "...De stad Oostende heeft in oktober 1513 (kort voor de 23ste) te lijden van een stormvloed...".

1514 - BUISM. III p. 316: "... Het gaat om een driedaagse storm die eind september opsteekt en die op zaterdag 30 september (en zondag 1 oktober) 1514 een stormvloed ontketent in het gehele kustgebied. Ook in de omgeving van Oostende wordt heel wat land overstroomd...".

1515 - GOTTSCH II p. 376 citeert opnieuw PRIEM (II 1844, p. 277) die het heeft over 2 afgevaardigden die op 10 januari 1515 naar 's Heer Woutermansambacht (bij Oostende) worden gestuurd om er de dijken te inspecteren die door hoge vloeden gehavend waren. Ze vermoedt dat het gaat om een stormvloed in september 1514 of oktober 1514 of kort vóór 10 januari 1515.

1516 - VLIET. p. 43: "...Op Sint-Stevensdag van het jaar 1516 bracht de vloed erge schade toe aan de dijken, kaaihoofden en andere zeewerken...".

1517 - BOW. I p. 28: "...Een schrikkelijk Storm-weder, gepaerd met geweldige overstroomingen hernam op den 24 November 1517, waer door de Zee-werken grootelyks beschaedigt wierden...".

1529 - BOW. I p. 29: "... De Noord Westen-Winden veroorzaekten in 1529 zoodaenigen Springvloed op de vlaemsche Kusten, dat daer door niet alleen d'Havens overstroomd, maar de Duynen doorspoeld, en de baeren meer dan dry voeten hoog over d'hoogste Zee-dyken gevlot zyn, de welke het doordringende geweld der woedende golven niet langer konnende wederstaen, eyndelyk op verscheyde plaetsen doorscheurden, by welken droevigen voorval veele menschen en beesten het leven verloozen, en overal de grootste onheylen veroorzaekt wierden...".

1530 - BOW I p. 29: "... Een groot deel van oud Oosthende wierd op den 5 November 1530, in een gelyk stormweder door de Zee ingeslokt, 't gene d'Inwoonders noodzaekte hunne Wooningen agterwaers te brengen in de nieuwe stad, en de zelve, zoo veel mogelyk, door Dyken te beschutten...".

- MERTENS (10) p. 39: "... De stormvloed van 1530 schijnt wel de definitieve bezegeling van het lot van de oude stad te hebben ingehouden. Een rapport van 17 november 1530 vermeldt immers de inundatie van de oude stad waar in 1527 nog 260 communicanten woonden maar waarover in de hier gebruikte tekst met geen woord wordt gerept...".

1531 - VLIET. p. 43: "...Even geweldig waren de stormen en watervloeden van 2 November 1531 (...) De groote nieuwe dijk, een jaar te voren opgemaakt was te Oostende geheel afgebroken en weggespoeld; hoofd- en katteipylen waren losgeraakt en weggedreven...".

1551 - BOW. I p. 31: "...Den ouden Register van de Stad meld wederom op den 13 February 1551 zoo zwaere Ongeweerten en Overstroomingen, dat de Dyken, Hoofden en Paelen zyn doorgebroken, en groote schaede veroorzaekt wierd zoo aen de Stad als aen de omliggende Landen...".

1559 - VLIET p. 43: "... Groote schade richtte de vloed van 1559 aan in vele plaatsen der Nederlanden. De zeewerken van Oostende werden afgeslagen, gebroken, "gheput" en beschadigd, dermate dat stad en streek in groot gevaar van overstrooming verkeerden...".

1570 - VLIET p. 43 haalt een tekst aan uit een charterboek waarin de Oostendenaren, in hun betoog tot de vorst zeiden dat zij "...bij den vreeselicken tempeeste ende hooghen vloede, geschiet Alderheleghen ende zielendaghen jn 't jaer XVe tzeventich lestleden, zulcx dat binnen 's mensschens gedyncken diergelycke niet geweest en js, aanzijnlyke schade geleden hadden duer t vuytwerpen van diversche van de voorseide catheyehooffden, het afspoelen

ende schueren van de dycken, jnvallen van de cayen, 't vercrancken van de sluysen ende andere zeewercken, met zulcker cracht ende violentie toegegaen dat het oude scependom jnundeerde...".

1593 - BUISM. IV p. 140: "...Op de storm van 24 december volgt een hoge vloed die (...) te Oostende schade aanricht...".

1594 - VLIET p. 44: "...'t Was ook een zware vloed deze die – juist vierhonderd jaar na de groote overstrooming (1394) in Januari 1594 plaats greep...".

* * *

Denk nu niet dat na het grote Beleg, met de heropbouw, alle waterellende voor eeuwig van de baan was.

Ook in de 17de, 18de en 19de eeuw waren stormvloeden te duchten natuurelementen die delen van onze stad onder water zetten.

Zo leidde de gevaarlijke combinatie storm, volle maan en hoogwater op 18 februari 1609 tot heel wat schade in de stad, amper vijf jaar na dat ander menselijk drama.

Graag verwijs ik naar LOONTIENS die in zijn hoger aangehaald werk verrassende gelijkenissen vertelt met het giertij van 1953.

In januari 1682 spoelde "den Steenschen dijk" weg, liep het Kamerlingsambacht onder en moesten de mensen te paard uit hun huizen gehaald worden (p. 35). Op 1 december 1720 sloeg het water over de Oostendse dijk, liep in de stadsgrachten, vandaar in de stad waar het in sommige laaggelegen straten twee voet hoog stond. Er was een bres in de dijk geslagen en er was veel schade aan waren die in kelders en pakhuizen lagen te bederven (p. 39). In februari 1736 braken de dijken door, liep het zeewater opnieuw in de stad waar veel huizen bij de vismarkt grote schade opliepen. Werklui slaagden erin de gaten in de dijk te dichten met zandzakjes (p. 39).

Ooit las ik ergens die korte, pittige spreuk: "Oostende...ellende".
Dit aforisme zal wel met water te maken hebben...

---

(1) cfr. Cartulaire d'Ostende, précédé d'une introduction par E. VLIETINCK (1910).
(2) Jacobus BOWENS: Nauwkeurige Beschry+ving der oude en beroemde zee-stad Oostende, gelegen in Oostenryksch Vlaenderen (1792) 2 delen.
(3) Edward VLIETINCK: Het oude Oostende en zijne driejarige belegering (1601-1604) (1897).
(4) Jan BUISMAN: Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen, deel 1: 1995 deel 2: 1996, deel 3: 1998, deel 4: 2000.
(5) Dr. M.K.E. GOTTSCHALK: Stormvloeden en rivieroverstromingen in Nederland, deel 1: 1971, deel 2: 1975.
(6) Carlo LOONTIENS: Duin- en Strandverdediging langs de Vlaamsche kust (1940).
(7) Olivier DEBAERE/ Stedenatlas Oostende. Een topografisch overzicht van de ontwikkelingen van een fel begeerde havenstad (2002).
(8) GOTTSCHALCK vermeldt in haar aangehaalde werk II p. 307 dat door de aangerichte schade van deze stormvloed er door het Vrije drie personen werden gestuurd naar Oostende om de doorgebroken dijken te inspecteren en maatregelen te treffen voor herstel.
(9) J.N. PASQUINI: Histoire de la ville d'Ostende et du port (1842).
(10) Dr. J. MERTENS in Ostendiana II, 1975: "Het haardgeld te Oostende in 1533" p. 39.

DE MUZIEKPARTITUREN "OSTENDE" UIT DE 19e EEUW

door **Omer VILAIN**

Tussen de jaren 1860 en 1910, toen Oostende tot een befaamde Europese badstad uitgroeide, begonnen enkele gespecialiseerde uitgeverijen van muziekpartituren muziekteksten met in de titel "Ostende" te publiceren.

Veelal ging het om muziek die voor de nieuwe dansen van die tijd gecomponeerd werden. Die dansen kenden ook een groot succes dat samenging met de mooie balzaal die in de eerste en tweede Kursaal van Oostende "le beau monde" tot zich trok.

We hebben een poging gedaan om een lijst op te maken van die partituren met "Ostende" in de titel. We weten dat we geen volledig overzicht aan onze lezers kunnen aanbieden, want heel wat van die anderhalve eeuw oude muziekpartituren zijn onvindbaar geworden.

* * *

Lijst van de muziekpartituren "Ostende", "Ostendaise", etc.

Op bijna al die partituren is het voorblad ook versierd met een tekening in litho-druk.

- Ostende; polka-mazurka par L. STADELER. Ed. Ch. De Vylder, Gand.
  (klein plan van Oostende op het titelblad).

- L'Ostendaise; schottisch par L. STADELER. Ed. Ch. De Vylder, Gand.
  (Oostendse met de zee in de achtergrond door J.C. Heins).

- L'Ostendaise, schottisch pour piano par L. STADELER. Ed. Ch. De Vylder, Gand.
  (Oostendse op een tuintrap door Ad. Lefevre).

- L'Ostendaise, schottisch par L. STADELER, arrangée à quatre mains par L. KUFFERATH. Ed. Ch. De Vylder, Gand.
  (tekening van een Oostendse met de oude vuurtoren en Le Cercle du Phare in de achtergrond).

- L'Ostendaise; célèbre schottisch par L. STADELER, arrangée à quartre mains par L. KUFFERATH. Ed. R. Paternotte-Gaucheron, Gand.
  (Oostende met de zee, een badkar en strandwandelaars in de achtergrond).

- Schottisch d'Ostende par F. VAN POUCKE. Daveluy, Lith. à Bruges et Ostende.

- Redowa des baigneuses par F. VAN POUCKE. Bruxelles, J.L. Libau.
  (Baders en Le Cercle du Phare in achtergrond door Verbeys).

- L'Etoile d'Ostende; romance. Paroles de Eugène SERRUYS; musique de F. VAN POUCKE. Gand, Gevaert lith. édit.
  (met zicht tussen staketsel en Cercle du Phare).

- L'Ostendaise; nouvelle danse dédiée aux enfants par E. KEVERS.Bruxelles-Anvers, J.B. Katto.
  (met zicht langs de Zeedijk tot Kursaal).

L'OSTENDAISE

SCHOTTISCH

PAR

L. STADELER.

Exécutée au Casino & au Jardin Zoologique de Gand.

2003 -72

GAND chez Chs DE VYLDER Éditeur rue de la Calandre, 19.

- L'Ostendaise; nouvelle danse dédiée aux enfants par E. KEVERS: n° 1 L'Ostendaise, n° 2 Ostende figurée. Amsterdam, J.B. Katto.
(met medaillon-litho van E. Kevers).

- L'Ostendaise; célèbre schottisch par L. STADELER arrangée à quatre mains par F. KUFFERATH, nouvelle édition. Gand, R. Paternotte-Gaucheron.
(Oostende met in achtergrond strand, Kursaal en Koninklijk Chalet).

- Nouvelle Ostendaise; polka de PENARANDA. Gand, R. Paternotte-Gaucheron.

- Souvenir d'Ostende; danse nouvelle: pas de quatre; théorie de G. VAN DER MEERSCHEN, musique de A. NEUFCOUR. Bruxelles, J.B. Katto; Paris, Colombier.
(baadster met Zeedijk en Kursaal in achtergrond).

- Souvenir d'Ostende; gondole-valse pour piano par Henry KÖNINGS. Bruxelles, A. Vander Ghinste & Cie; Paris, P. Planes.
(kleine scheepjes met Kursaal in achtergrond).

- Souvenir d'Ostende; polka-mazurka par H. DUTREUX. Ostende, Lith. Daveluy.
(met zicht op Kursaal).

- Ostende-Douvres: marche par L. FREMAUX. Editions Louis Frémaux, Bruxelles.
(met sportief koppel en maalboot in achtergrond).

- Ostende-exposition; mazurka par Charles DILIS. Imprimerie Vanderghinste & Cie, Bruxelles.
(met gefantaseerd vistuig, vissen, e.d. met paddelboot in de achtergrond).

- Ostende-exposition; mazurka pour piano par Charles DILIS. F. de Ayossa éditeur, Bruxelles.
(gefantaseerd vistuig met strandzicht).

- Souvenir d'Ostende; polka-mazurka pour piano par L. GOBBAERTS: opus 210. A. Cranz editeur, Bruxelles.
(figuren op het strand en het Kursaal in de achtergrond, waarschijnlijk door MARS getekend).

Aanvullende nota's

1. In Le nouveau Larousse universel uit 1949, op p. 371 van deel 2, lezen we in verband met "Ostendaise" (de Ostende) Danse imaginée en Belgique et introduite en France vers 1880. L'Ostendaise se danse sur un air à deux-quatre. Une reprise comprends: 4 mesures de balances, sur l'une et l'autre jambe, 4 mesures de galopade, le tout répété deux fois (16 mesures), puis un temps de polka.

2. Onze opsomming van de edities is niet volledig. Er bestaan minstens 20 verschillende drukken.

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (1)

door **Roger JANSOONE**

1. DE ZEEVISSERIJ AAN DE VOORAVOND VAN W.O.I

De jaren net voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog waren voor onze visserijsector bijzonder gunstig. In 1913 waren er in Oostende niet minder dan 29 grote stoomtreilers, en de rederijen (en uiteraard ook alle toeleveringsbedrijven) deden schitterende zaken. Samen met de prestigieuze opgang van Oostende als internationaal vooraanstaande badstad en kuuroord ("Ostende, Reine des Plages") betekende dit al met al dat Oostende zich op vrij korte tijd van een onaanzienlijke vissershaven had ontwikkeld tot een welvarende stad en een nationaal en internationaal centrum voor handel, contacten en politiek.

Om een klaar inzicht te krijgen in wat hierna volgt, is het wel nodig vooraf even na te gaan waardoor die visserijsector op zo korte tijd een dergelijke vlucht had kunnen nemen. Aan de basis van die merkwaardige opgang lag ongetwijfeld een vrij spectaculaire technische evolutie. Gedurende vele eeuwen waren technische ontwikkelingen binnen het visserijbedrijf zeker niet ophefmakend. En wanneer er al eens een technische vernieuwing werd ingevoerd, dan gebeurde dat nooit in een snel tempo. Ook in de structuur van het bedrijf kwam er zelden enige noemenswaardige verandering.

Vanaf omstreeks 1875 kwam echter plots en vrij vlug alles in beweging, en dit met name door het invoeren van de stoomvisserij (in 1884), onmiddellijk voorafgegaan door het in gebruik nemen(vanaf 1874) van ijs als bewaarmiddel van vis aan boord; ijs en stoomvisserij waren immers onafscheidelijk met elkaar verbonden, in die zin dat het ene zich niet volledig kon laten gelden zonder het andere, en beide aldus elkaar voortreffelijk aanvulden. Het invoeren van ijs als bewaarmiddel ging overigens gepaard met het invoeren van het "gutten" (wegnemen van de ingewanden) tijdens de reis en dit onmiddellijk na iedere sleep, wat dan, alles samen, de houdbaarheid van het product optimaal ten goede moest komen.

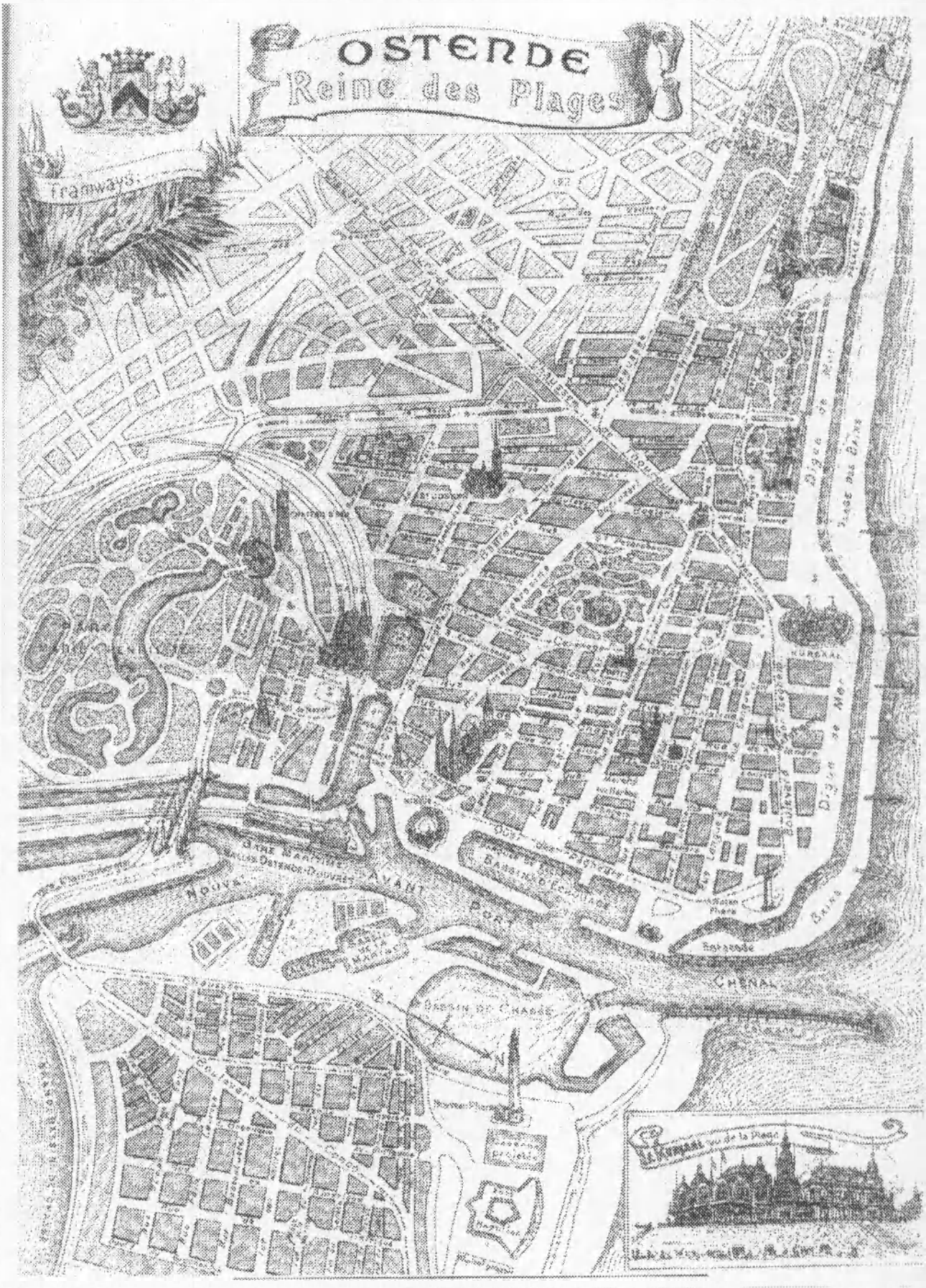
Het snel invoeren van de stoomvisserij (een Engelse uitvinding) was geen toeval, gelet op de toenmalige zeer drukke vishandel tussen Engeland en België, waardoor technische innovaties van Britse herkomst zeer snel bij ons ingang konden vinden. In 1887 (slechts tien jaar na het invoeren van de stoomvisserij in Engeland) waren er trouwens reeds ruim 2.000 stoomtreilers die onder Britse vlag de zeevisserij beoefenden.

De razendsnelle expansie van de Oostendse stoomvisserij (met name de vloot van Louis DOSSAER) hield echter duidelijk geen gelijke tred met de opnamecapaciteit van de markt, die reeds voordien vrij regelmatig oververzadigd was door rechtstreekse aanvoer van Britse treilers in Oostende. Het was immers zo, dat door een gunstige geografische ligging en door uitstekende spoorverbindingen, Oostende een centraal knooppunt geworden was voor de distributie van verse vis tot zeer ver in het hinterland. Maar deze verdere verstoring van een aldus reeds zeer wankel evenwicht gaf aanleiding tot heel wat ongenoegen bij de vissers uit de traditionele zeilvaart, en dit zowel tegen DOSSAER en zijn stoomtreilers als tegen de invoer van "Engelse" vis. De hetze tegen de Engelsen werd bovendien nog aangewakkerd door het feit dat onze vissers al een aantal jaren in onmin leefden met hun Engelse collega's, die door het uitzetten van drijfnetten voor de Engelse kust, voortdurend verwikkeld waren in incidenten met Belgische vissersvaartuigen.

1. Britse affiche (1917) : "We risk our lives to bring you food"

Op 23 augustus 1887 sloeg het vuur in de pan, met de zogenaamde "vissersopstand", eigenlijk veeleer een plotse uitbarsting van een aanslepend ongenoegen. Dit spontaan volksverzet ging echter - door het ondoordacht optreden van de Burgerwacht (niet te verwarren met de Rijkswacht)- niet alleen gepaard met doden en gewonden, maar werd ook nog gevolgd door een harde repressie waardoor een vrij groot aantal personen door de rechtbank in Brugge werden veroordeeld tot zware straffen. Door een en ander werd duidelijk een diepe wonde geslagen in de Oostendse visserijgemeenschap, een wonde die blijkbaar nog niet geheeld was aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog.

2. B. Heins : "Plattegrond van Oostende" (1906)

Maar de opgang van de Oostendse stoomvisserij was niet meer te stuiten. Want intussen was in 1885 een naamloze vennootschap opgericht voor het uitreden van stoomtreilers, nl de "Société Anonyme des Pêcheries Ostendaises", en werden alhier in datzelfde jaar op de Oostendse scheepswerf DE COENE de eerste twee stoomtreilers gebouwd. Vanaf 1893 begon de stoomvloot in Oostende aldus een nieuwe expansie te kennen, zodat deze vloot net vóór het uitbreken van W.O.1 reeds 29 eenheden telde.

De stagnatie tot in 1893 was evenwel ook het gevolg van overbevissing en uitputting van de visgronden, en dit precies door het invoeren van de stoomvisserij, waarvan de vangcapaciteit veel hoger lag dan in de zeilvaart. Die verminderde aanvoer (samen met, na de rellen van 1887, een felle daling van de Britse invoer) bracht uiteraard een gevoelige stijging van de visprijzen met zich mede, ... maar daar had niemand baat bij omdat de besommingen in het beste geval op hetzelfde peil bleven doch vaak ook begonnen te slinken.

In 1888 had de Belgische regering het trouwens nodig geacht, een speciale onderzoekscommissie op te richten (voorgezeten door de Gouverneur van West-Vlaanderen Baron RUZETTE) om nu eens terdege na te gaan, waar precies het schoentje wrong in de zeevisserijsector, en om vervolgens passende en concrete voorstellen in te dienen. Het kan verbazing wekken dat het verre "Brussel" destijds zoveel, en vooral ook zo snel, aandacht ging besteden aan tijdelijke moeilijkheden in een (althans geografisch) economisch randgebeuren. Men mag hierbij evenwel niet uit het oog verliezen dat de vissershaven en de vismijn van Oostende sedert 1877 een snelle bloei hadden gekend met als hoogtepunt, in 1884, een totale bruto-besomming van 4.072.000 (toenmalige) frank (een voor die tijd aanzienlijk bedrag), en dit hoog peil bleef nog aanhouden tot in 1888.

Deze zeer gunstige ontwikkeling was in Brussel niet onopgemerkt voorbijgegaan in een periode waarin kapitaalkrachtige beleggers op speurtocht waren naar nieuwe, winstgevende sectoren, en hierbij de zeevisserij "ontdekt" hadden (cfr de oprichting van S.A. de Pêcheries Ostendaises). Tevens is het niet uitgesloten dat hierin – achter de schermen – de hand mag gezien worden van Koning Leopold II, die toen immers grootse plannen had met betrekking tot Oostende als Koningin der Badsteden.

Doch dit "bedrijf in de kering" kende ook nog andere dan louter technische en economische ontwikkelingen (en verwikkelingen). Tot in de tweede helft van de 19e eeuw was er gedurende al die eeuwen nooit sprake geweest van specifiek visserijonderwijs. Traditioneel was immers de kustvisserij de harde doch ook zeer doeltreffende kweekschool voor jonge vissers. Maar allengs werd het invoeren van visserijonderwijs een echte noodzaak naarmate genoemde technische evoluties zich begonnen af te tekenen.

De eerste scheepsjongensschool die van overheidswege in 1867 te Oostende werd opgericht (de "Ecole des mousses"), was nochtans niet echt en bewust bedoeld voor de opleiding van jonge vissers. Het lessenpakket deed immers veeleer denken aan een maritieme cadettenschool, en de leerlingen waren trouwens doorgaans niet afkomstig uit visserijmiddens (vooral kinderen van loodsen). De reders staken hierover hun ongenoegen dan ook niet onder stoelen of banken. Om hieraan tegemoet te komen, werd in 1886 te Oostende in de Stedelijke lagere school een afzonderlijke visserijafdeling opgericht. En kort daarop werd in 1888, eveneens te Oostende, door de visserijaalmoezenier E.H. Henri PYPE (beter bekend als "Paster Puupe") de Vrije Visserijschool opgericht. Hierna kwam nog een Vrije Visserijschool in Blankenberge (1890) en in Heist (1904) en Nieuwpoort (1904), evenals (in 1897) het schoolschip 0.154 "Septentrion".

Oostende was intussen, dank zij de stoomvisserij, de thuishaven geworden van de Ijslandvaart. De stoomvisserij, samen met de hiermede gepaard gaande inbreng van kapitaalkrachtige ondernemingen, had het mogelijk gemaakt dat deze verre visserij vanaf het einde van de 19e eeuw

niet langer werd gemonopoliseerd door Noordfranse vissershavens. Want daar was er bestendig wél voldoende inbreng van kapitaal om deze vrij dure (maar ook zeer winstgevende) visserij te kunnen financieren. De bemanningen voor deze Franse schepen werden overigens in ruime mate geleverd door Belgische vissersgemeenschappen (De Panne, Adinkerke, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort).

Het invoeren van de stoomvisserij opende hier vanzelfsprekend totaal nieuwe perspectieven zowel qua aanmonstering als wat betreft vlootstructuur en visgronden. Aanvankelijk, vooral in de experimentele fase, werden de traditionele en bekende, verre visgronden bevist. Doch ingevolge de overbevissing (veroorzaakt precies door de stoomtreilers) werd hun actieradius vanaf 1893 al vlug en noodgedwongen heel wat groter. De nieuwbouw moest zich eveneens aanpassen: de nieuwe stoomtreilers werden groter, evolueerden van hout naar staalconstructies en van een compound- (30 à 40 PK) naar een triple expansie-stoommachine (50 PK), met een snelheid van 9 à 10 in plaats van 7 à 8 knopen.

Dit werd overigens zeer sterk in de hand gewerkt door een technische innovatie die voor de verre visserij precies op tijd kwam, nl de uitvinding in 1893 (door HERDER uit Aberdeen) van de "otter trawl", bij ons beter bekend als bordentreil (of plankenvisserij). Omdat de opening van het net nu niet langer afhankelijk was van de lengte van de korrenstok, werd de vangcapaciteit van deze "plankenvissers" sterk opgedreven.

Maar voor de zeilvaart betekende dit dan ook de uiteindelijke doodsteek, want voor de zeilsloepen was deze nieuwe en zeer rendabele techniek duidelijk niet weggelegd (wegens gebrek aan trekkracht). Maar die doodstrijd zou nog vrij lang duren, en wel tot nog net vóór 1914, vooral dank zij een andere technische innovatie, nl. het in gebruik nemen van de "donkey" (een stoommachine voor het in beweging brengen van de kaapstander voor het inhalen van het net) waardoor het rendement van de sloepen aanzienlijk verhoogde. Een economische meevaller speelde hierin ook nog een rol, nl. de zeer gunstige periode 1898/1903, als gevolg van de geslaagde marktaanpassing van handel en afzet aan het (qua vissoorten) sterk gewijzigd aanbod ingevolge het bevissen van tot dusver niet ontgonnen visgronden. Zelfs wanneer vanaf 1904 (en tot 1910) de visprijzen sterk beginnen te dalen, dan nog werd dit in ruime mate gecompenseerd door de enorme aanvoer, zodat globaal de bruto-besommingen toch enigszins op peil bleven.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- Britse affiche (1917) "We risk our lives to bring you food"
- B. Heins "Plattegrond van Oostende" (1906): geeft een nauwkeurig overzicht van Oostende aan de vooravond van W.O.I, incl. de nieuwe wijken zoals het Westerkwartier en de Vuurtorenwijk

DE DROOM VAN ARY SLEEKS

door **Roger TIMMERMANS**

In 1954 stichtte Ary SLEEKS de Heemkring "De Plate". Genoegzaam bekend als auteur van verschillende romans en novellen, verwierf hij vooral naam als schrijver van een achtdelige folklorereeks over het Oostende van toen, zijn bewoners en hun dialect.

Bij een heemkundige kring hoort natuurlijk ook een heemkundig museum. Eerst eind 1962 kon "De Plate" beschikken over lokalen om een museum in te richten. Lokalen die deel uitmaakten van de Koninklijke Schouwburg. Na een viertal jaren, wegens afbraak van de schouwburg, een eerste verhuizing naar het Stadhuis. Weer een viertal jaren later gevolgd door een tweede verhuizing, in 1970, ditmaal naar het Feest- en Cultuurpaleis. Deze locatie werd gesloten eind 1999. Het duurde evenwel nog tot februari 2002 vooraleer het museum op zijn huidige bestemming, Langestraat 69, de deuren kon openen.

Ary SLEEKS schreef in het nr. 5 van de folklorereeks "Oude straten en gebouwen" (1960) o.a. het volgende: p. 81 – Langestraat

"Vermelden we vooral het gebouw, gelegen nr. 69 zijnde het vroeger koninklijk zomerverblijf van onze eerste vorsten en waar Koningin Louisa-Maria op 11 oktober 1850 overleed.
Dit staatsgebouw herbergde jarenlang de diensten van Bruggen en Wegen. Het ware nochtans een gedroomd onderdak voor een degelijk Oostends Folkloremuseum...".

Wat ooit de droom was van Ary SLEEKS, is dan uiteindelijk, na meer dan veertig jaar, toch werkelijkheid geworden. Ongetwijfeld zou hij de gelukkigste man van Oostende zijn, mocht hij nu kunnen terugkeren en zien hoe een groepje enthousiaste vrijwilligers er in geslaagd is om zijn "droommuseum" vorm te geven in het gebouw dat hij voor ogen had.

Het werk is nog niet helemaal af, maar het loont alvast de moeite om er nu reeds een kijkje te gaan nemen. Een aanrader!

Bronnen

- Artikelenreeks "De geschiedenis van onze Heemkundige Musea" door Ernest DE TAEYE. De Plate jaargangen 1971 en 1972.
- "Oude Oostendse straten en gebouwen" door Ary SLEEKS, 1960.

LOGICA SOMS VER ZOEK BIJ OOSTENDSE STRAATNAAMGEVING

door **Norbert HOSTYN**

Een recent – en in de pers druk becommentarieerd voorstel van een gemeenteraadslid (september 2001) – om in de straatnaamgeving in onze stad meer aandacht te besteden aan vrouwen deed me niet alleen terugdenken aan de episode –in een nu reeds ver verleden – van de hilarische vertaling van rue du Châlet als Kaashutstraat, maar vooral aan het stevige naslagwerk dat Daniël DESCHACHT over Oostendse straatnamen publiceerde (1), en ook aan de overwegingen die ik me al lang voor mezelf stel over de mijns inziens vele onlogische toestanden binnen de Oostendse staatnaamgeving.

Bij het opmaken van de cumulatieve indices over alle jaargangen van "De Plate" kwam dit weer naar boven. Hierna mijn bedenkingen. In de opsommingen werd niet naar volledigheid gestreefd. De genoemde straatnamen staan er enkel als voorbeeld bij elke stelling.

HET NIET CONSEQUENT GEBRUIKEN VAN VOORNAMEN IN DE STRAATNAAMGEVING

We kennen inderdaad de Adolf Buylstraat, de Alfons Pieterslaan, de Frans Musinstraat, het Emiel Moysonplein, de Edith Cavellstraat, de Edward Hammanstraat, de Edmond Laponstraat, Professor Jozef Vercouilliestraat. De voornaam van de persoon maakt officieel deel uit van de straatnaam....

...maar anderzijds spreken we officieel van de Northlaan (voornaam: John), Frère-Orbanstraat (voornaam: Hubert-Joseph), Brandariskaai (voornaam: Charles-Corneille), Cardijnplein (voornaam Jozef-Leo), Van Iseghemlaan (voornaam: Jean), Marconistraat (voornaam: Guglielmo), Van Dyckstraat (voornaam: Antoon), Dokter Verhaeghestraat (voornaam: Georges), Stanleylaan (voornaam Henry-Morton), Rogierlaan (voornaam Charles), Sergeant De Bruynestraat (voornaam Henri-August),...

...en van Pastoor Pypestraat (voornaam: Henri), Pater Pirelaan (voornaam: Dominique-George), President Kennedyplein (voornaam: John-Fitzgerald), Professor Mac Leodplein/ -straat (voornaam: Jules), Generaal Jungbluthlaan (voornaam: Harry-Alfred).

KAREL OF CHARLES?

Is het niet zo dat men met de vernederlandsing van voornamen te ver is gegaan? Jean Bart, Charles Janssens, Alphonse Pieters, Henri Serruys, Edouard Hamman, François Musin of Adolphe Buyl waren figuren in en uit de francofone/francofiele traditie. Dit is een historisch gegeven waar we niet om heen kunnen. Geen haar op hun hoofd die er aan dacht zichzelf Jan, Karel, Alfons, Hendrik, Eduard, Frans of Adolf te noemen.

Aimé (Aimé Liebaertstraat) werd dan weer niet vertaald tot Amaat en Léandre (Vilain) werd niet Leander. Ook het Britse James (Ensor) liet men ongemoeid.

VAN BARONNEN, GRAVEN, PRINSEN, PRINSESSEN, KONINGINNEN en....SIRS

We spreken van de Prins Boudewijnstraat, van het Prinses Clementinaplein en het Prinses Stefanieplein; maar daartegenover staat het Marie-Joséplein (prinses en koningin van Italië) en de Christinastraat (eveneens een prinses).

Idem enerzijds Koningin Astridlaan maar anderzijds Elisabethlaan (nochtans ook koningin). De Louisastraat herinnert aan Koningin Louise-Marie. Waarom werd het dan niet Koningin Louise-Marie straat?

We hebben het over de Graaf de Smet de Naeyerlaan maar niet over de Baron James Ensorgaanderij of een Graaf (Earl) Wellingtonstraat. Bij de Graaf de Smet de Naeyerlaan worden trouwens ook geen voornamen vermeld: deze waren Paul-Joseph.

Churchill komt er dan beter vanaf met alles erop en eraan: Sir Winston Churchillkaai (én titel, én voornaam én familienaam) maar zijn landgenoot Montgomery (nochtans ook "Sir" en met voornamen Bernard Law én veldmaarschalk bovendien) moet het dan weer doen met Montgomerykaai tout-court....

JA TITULATUUR, NEE TITULATUUR

Waarom Dokter Edouard Moreauxlaan, Dokter Verhaeghestraat, Kanunnik Dr. Louis Colensstraat, Prof. Jozef Vercoulliestraat, Prof. Mac Leodplein, Pater Pirelaan, maar niet Ir. Edouard de Cuyperstraat, Kardinaal (Jozef) Cardijnplein???

MIJN STRAATNAAM VOOR EEN.....PAARD

We kennen de straatnamen genaamd naar bloemen, planten, struiken en bomen, naar vogels, vissen en zoogdieren. Maar in Oostende is er zelfs een straat naar één welbepaald paard genoemd: het renpaard "Prince Rose". "Prince Rose" was 's paards naam en daarom is de vigerende vertaling "Prins Rose" totaal ten onrechte en bovendien potsierlijk.

MOGELIJKHEDEN TOT VERWARRING

Aartshertogstraat – Aartshertoginnestraat.
August Beernaertstraat – Euphrosine Beernaertstraat.
Cockerillkaai – Cockerillstraat.
Heilig Hartlaan – Heilig Hartplein.
Hertstraat – Gerststraat.
Leopold II laan – Leopold III laan.
Marie-Joséplein – Marie-Joséstraat.
Mariakerkelaan – Mariakerkeplein.
Molenstraat – Molenaarstraat – Oude Molenstraat.
Prof. Mac Leodplein – Prof. Mac Leodstraat.
Ravelijnstraat – Ravelingenstraat.
Visserskaai – Vissersplein.
Ijzerstraat – Ijzerwegstraat.

CAMERLINKS – CAMERLINX

In "De Plate" van 1971 wees Simon IPPEL er reeds op dat de "modernisering" van de "Camerlinxstraat" tot "Camerlinksstraat" afbreuk doet aan dit oude toponiem dat teruggaat op het Camerlinx-ambacht. Het viel blijkbaar in dovemansoren.

---

(1) D. DESCHACHT, Straatnamen van Oostende van A tot Z (Oostende), 1998.

VOOR U GELEZEN

John GODDERIS, Willy DETAILLEUR, e.a., De neogotiek in West-Vlaanderen, s.l., (2002).

Een inventaris van wat nog staat aan neogotische architectuur in West-Vlaanderen (geen verdwenen gebouwen; geen interieurs). Het hoofdstuk over Oostende werd verzorgd door Vincent DUFLOU, ambtenaar bij de stad Oostende en gids bij "Lange Nelle" (p. 73-96).

Besproken gebouwen: Sint-Jozefskerk (ill.) Dominikanenkerk en –klooster, voormalig Sint-Janshospitaal, Sint-Petrus en Pauluskerk met Koninginnekapel (ill.), kapel met woonst (Sint-Sebastiaanstraat; ex Religieus-Museum), kerk O.L.V. ter Duinen (ill.), voormalig klooster Aartshertogstraat 1, Sint-Annakerk, Anglikaanse kerk, voormalige Sint-Franciscusgilde (Ieperstraat, 24-26; waar lange tijd de Soldatenkring en daarna de Astridbibliotheek gevestigd was); burgerwoningen Cirkelstraat 10 & 12, Hendrik Serruyslaan 46 en 54, Leon Spilliaertstraat 29 (ill.), Kaaistraat 59, Conscienceplein 13, Velodroomstraat 14, Chateletje (Petit Paris).

Verdwenen neogotische realisaties in Oostende waren de Tweede Vuurtoren (1859), het spoorwegstation aan het tweede Handelsdok, de O.L.Vrouwkerk op de Hazegraswijk (beide arch. LAUREYS), de kapel van de Sacré Coeur langs de 17 oktoberstraat (arch. PIL), de voorgevel van de Capucijnenkerk vóór de restauratie van 1957, de kloosterkerk van de Arme Klaren (langs de Maria Hofstraat; gesloopt ca. 1960), de kapel en enkele van de oude gebouwen van de Sint-Jozefkliniek langs de Nieuwpoortsesteenweg, de villa "Gabriëlle" in de Van Iseghemlaan 99 (arch. SERNEELS) die moest wijken voor het Andromeda-complex, de kapel van het O.L.V. College in de Euphrosina Beernaertstraat. Deze vindt men dus niet terug in deze publicatie.

Het nog staande neogotisch funeraire patrimonium komt niet aan bod. Ook de gebouwen van het voormalige Sint-Andreasinstituut (die langs de Ooststraat en Sint-Franciscusstraat) tonen (late) neogotische elementen (arch. PIL en CARBON) maar zijn niet vermeld.

Met uitzondering van het religieuze patrimonium en enkele officiële gebouwen is Oostende numeriek nooit erg rijk geweest aan neogotiek, zeker niet in de categorie profane architectuur. Maar enkele realisaties (Sint-Jozefskerk, Sint Petrus en Paulus, het verdwenen station, de Tweede Vuurtoren, de Dominikanenkerk en de ville "Gabriëlle" behoorden tot de top in het genre.

Soortgelijke publicaties over het eclectisme, de jugendstil, het art-déco en de nieuwe zakelijkheid ware het logische vervolg op dit boekwerk!

Nog dit: Brugge-stad komt niet aan bod in deze publicatie omdat dit reeds eerder was gebeurd.

Norbert HOSTYN

WEBWIJZER

De webpagina van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (www.vcv.be) is de moeite waard om te bezoeken. Vooreerst om het VCV beter te leren kennen. Deze vzw is immers het steunpunt voor de sector volkscultuur (familiekunde, heemkunde en lokale geschiedenis, industriële archeologie, volkskunde). Hun tijdschrift Mores staat voor een groot deel on line. Iedereen die iets over ons "immaterieel cultureel erfgoed" wenst te weten, vindt hier een schat aan informatie.

Uit: "Christene School: ledenblad"; jrg. 110, nrs. 1-2, 18 januari 2003, p. 29.

HET GEBRUIK VAN DE FRANSE TAAL TE OOSTENDE: ENKELE HISTORISCHE ASPECTEN (deel 2)

door **Yves DINGENS**

5. De Franstalige pers (1)

Het eerste nieuwsblad zag het licht op 16 november 1818 onder de naam Feuille d'Annonce; het verscheen tweemaal per week op vier bladzijden met enkel aankondigingen en officiële berichten. De oplage in de periode 1825-29 bedroeg slechts 70 à 80 exemplaren. In 1845 werd de titel gewijzigd in Feuille d'Ostende. Het blad verdedigde de katholieke opinie en verdween in de lente van 1904.

Ondertussen hadden twee andere bladen een kortstondig bestaan gekend: Le Courrier maritime van begin 1820 tot november van hetzelfde jaar en Le Pilote van juni 1836 tot begin 1837.

Het politieke leven te Oostende ontwaakte omstreeks 1850. De liberale opinie vond uitdrukking in La Flandre Maritime (ontstaan 6 maart 1850, verdwenen in 1872). De eerste Nederlandstalige krant, De Kustbode, verscheen in juni 1855 en was liberaal; ze hiel op te verschijnen in 1862; haar opvolger, De Zeebode, zou nog 52 jaar verschijnen.

Gedurende gans deze periode van 1818 tot 1862 heeft de Oostendse pers als voornaamste kenmerken dat zij bijna uitsluitend Franstalig was, weinig belangrijk qua oplage en arm aan informatie.

De politieke strijd tussen katholieken en liberalen had een zekere opbloei van de pers tot gevolg. De eerste krant met een zeker belang ontstond in december 1864. L'Echo d'Ostende, opgericht door de Bruggeling DAVELY, was neutraal en polemiseerde evenzeer tegen de liberale La Flandre Maritime als tegen de katholieke Feuille d'Ostende. Maar de krant ging meer en meer de liberale toer op en in 1880 was ze openlijk antiklerikaal geworden. L'Echo verscheen tweemaal per week -, dan driemaal, vervolgens vanaf 5 november 1905 dagelijks (behalve op zondag) om vanaf oktober 1908 weer tot de formule van 3 edities per week te komen. De krant had een oplage van ongeveer 250 exemplaren en richtte zich tot een welbepaald cliënteel, nl. de hoteliers, meestal Franssprekend en liberaal; het was de tijd van de grote hotels die een groot gedeelte van de dijk innamen en verdwenen zijn in 1940.

De liberale krant Le Carillon, ontstaan in 1895, kende aanstonds een zeker succes. Het blad verscheen tot zesmaal per week. De informatie was ruimer en vooral bestemd voor de toerist. Het is de enige Oostendse krant die openlijk de opkomst van de Nederlandstaligheid en de Vlaamse beweging aanviel. Het blad was gematigd tegenover de katholieken, maar veel minder tegenover de socialisten. De krant had een zekere reputatie verworven dank zij befaamde medewerkers als Henri VANDEPUTTE, VAN OFFELEN, CROMMELYNCK en anderen. De oplage bedroeg enkele duizenden exemplaren; de krant richtte zich in het algemeen niet enkel tot de Franssprekenden maar ook tot de talrijke burgerij. Na de Tweede Wereldoorlog trachtte de krant opnieuw te verschijnen maar ze ging ten onder na enkele maanden. De reden hiervoor was misschien minder het gedaalde aantal Franssprekenden dan wel het feit dat het weekblad, dat vóór de oorlog geleid werd door journalisten, in handen gekomen was van een rijke industrieel die een politieke rol ambieerde.

Op het einde van de 19e eeuw ontstonden talrijke kranten met een kortstondig bestaan. Onder de Franstaligen vermelden we: La Saison d'Ostende (seizoenuitgave, zusterblad van L'Echo d'Ostende, 1873), L'Ostendais (1877-1886), L'Avenir d'Ostende (1891-99, neutraal), La Mer du

Nord (1885-86), Le Phare d'Ostende (1857-61, neutraal), Le Phare du Littoral (1897-1899), La Tribune d'Ostende (1907-1911) en La Chronique (1868-1870). Verschenen ook nog: Le Guide des Baigneurs du littoral (1885) vervangen door L'Estacade (18 juli 1885-1896), Plage d'Ostende (1886-1905), Le Moniteur de la Belgique balnéaire (1892-94), Ostende réclame du littoral (1901-1909) voortgezet in 1910 door Journal du Littoral, Reine des Plages (1900) werd Ostende illustré en tenslotte Cri d'Ostende, Le Crédit général d'Ostende (bank- en handelsblad), Ostende-Cure (1904-1908) georiënteerd op therapie. De reden waarom al deze kranten zo vlug verdwenen is allicht dat vele bladen uitgegeven werden door avonturiers die hoopten (vruchteloos overigens) vlug rijk te worden; Le Courrier d'Ostende, van liberale strekking, opgericht in 1886 verdween in 1892. Dezelfde titel werd hernomen door een katholiek blad gesticht in 1904 en dat in 1909 haar naam veranderde in Le Littoral; het hield op te verschijnen in 1914 maar werd weer uitgegeven in 1929.

Vóór de Tweede Wereldoorlog bestonden in Oostende nog vijf Franstalige weekbladen die politieke groeperingen en ook private belangen vertegenwoordigden, maar geen enkel weekblad slaagde erin als zodanig te overleven. Le Carillon was het belangrijkste geworden ten nadele van L'Echo d'Ostende. La Dépêche, liberaal, had als taak steun te verlenen aan Adolphe VAN GLABBEKE, na de oorlog minister en burgemeester. De katholieke partij was vertegenwoordigd door Le Littoral en Le Phare die, eigenaardig genoeg, de politieke kandidatuur steunde van sommige personaliteiten van Vlaamsgezinde strekking zoals Hendrik BAELS, vóór de oorlog minister en gouverneur van West-Vlaanderen. Gelet op het belang dat het Frans toen nog had in het Oostendse dagelijks leven, hadden politici en handelaars het nuttig geoordeeld hun standpunt te verdedigen door met hun medeburgers in contact te treden via de Franstalige pers.

Na de oorlog bleef Oostende erg geteisterd achter. Een gedeelte van de Franstalige Oostendenaars was verdwenen met het ontmantelen van de grote hotels op de dijk (de Duitsers hadden ze opgenomen in hun Atlantik-Wall) en hierdoor kwamen ook de klanten waaronder vele Franstaligen niet meer naar Oostende. De nood aan een Franstalige pers deed zich vanaf dan ook minder voelen.

De journalist Robert LANOYE, vóór de Tweede Wereldoorlog freelance medewerker bij La Libre Belgique en L'Indépendance, van Oostendse afkomst, nam na de bevrijding een Oostendse drukkerij over in samenwerking met een confrater die instond voor de Nederlandstalige krant Het Kustblad. Hij nam zich voor een Franstalige krant voor gans Vlaanderen te stichten. Het project was misschien stoutmoedig, maar het was ten dele ingegeven door het feit dat het Brugs katholiek dagblad La Flandre Maritime, besloten had niet meer te verschijnen na de oorlog. De heer LANOYE nam de titel over voor de nieuwe krant die hij lanceerde; ten gevolge van sommige moeilijkheden met diegenen die hem aanvankelijk hun steun hadden toegezegd, veranderde de krant van naam na het tweede nummer en werd La Flandre. Maar het idee van een krant die verspreid zou worden over gans Vlaanderen moest worden opgegeven om plaats te maken voor een meer bescheiden aanpak en na 2 of 3 nummers vond het weekblad eindelijk zijn definitieve titel: Le Courrier du Littoral. Aanvankelijk verscheen het op 4 bladzijden, dan vervolgens op 6, 8 en tenslotte op 10 of 12 bladzijden. De voornaamste moeilijkheid was het vinden van papier. De redactie van de krant was eerst gevestigd in de Kerkstraat, vervolgens in de Capucijnenstraat om uiteindelijk haar definitieve stek te vinden in de Sint-Sebastiaanstraat nr. 16.

Le Courrier du Littoral bestreek gans de kust, met dien verstande dat een uitgave meer speciaal bestemd was voor De Panne, terwijl de regio Knokke meer speciaal werd geviseerd onder de titel Courrier dv Zwyn. Bij het verdwijnen in 1955-56 van de Journal de Bruges, van liberale strekking, vult dezelfde uitgever de ontstane leemte op met een bijkomende uitgave, Le Courrier de Bruges. Tenslotte heeft het verdwijnen van de oude Gentse krant La Flandre Libérale geleid tot het oprichten door dhr. LANOYE, die hierom werd verzocht door een groep Franstalige Gentenaren, van de Courrier de Gand, waarvan het eerste nummer verscheen op 21 april 1975.

Uit dit alles blijkt welke moeilijkheden de Franstalige pers na de oorlog ondervond. In 1975 is de oplage van de diverse uitgaven van de Courrier du Littoral, die in den beginne slechts 700 exemplaren bereikte, opgelopen tot 5.000. Zeker is dat, indien de drukkerij en de uitgeverij Erel van de stichter van de Courrier du Littoral niet tot bloei waren gekomen, de laatste Franstalige krant van Oostende niet had kunnen overleven.

Tot wie richtte zich dit weekblad? Eerst en vooral tot de francofone inwoners van Oostende en de kust: enkele Fransen, Walen en Brusselaars, handelaars en gepensioneerden die zich kwamen vestigen aan de kust maar waarvan het aantal afneemt. Maar de krant richt zich ook tot enkele personen uit het binnenland die belangen hebben aan de kust of er hun vakantie komen doorbrengen (er waren tussen 200 en 250 abonnees te Brussel). Gans dit cliënteel zoekt in deze Franstalige pers een andere zienswijze op lokale problemen en vindt er contact met de officiële Vlaamse instanties, met artikels over de ontspanningsmogelijkheden die de kust kan bieden. Om een Franstalige pers te Oostende te behouden was de weekbladformule de enige die nog leefbaar was; daarbij moet deze publicatie gebeuren over verscheidene gediversifieerde uitgaven en kunnen steunen op verschillende doch aanverwante activiteiten zoals een drukkerij en een uitgeverij.

Het laatste nummer van Le Courrier du Littoral verscheen op 31 maart 1994. Met het verdwijnen van deze laatste Franstalige krant in Oostende verdween ook een onderlinge band tussen de Franstaligen in onze stad.

6. Religieus leven en wereldbeschouwing

Omstreeks 1960 daagden moeilijkheden op in verband met de taal gebruikt in de predikatie. Na de vervlaamsing hiervan kwam het aan de oren van het congres van het Davidsfonds in mei 1961 te Heist dat sommige preken in het Frans werden gehouden; een enquête van de leden bracht aan het licht dat er aan de kust zekere "misbruiken" plaatsvonden. In sommige kerken (bv. in De Panne) werd gedurende gans het jaar een uitsluitend Franstalige mis opgedragen. In vele kerken van de kust (decanale kerk te Oostende, kerken van Koksijde, De Panne, Knokke) werden sommige missen opgedragen in de twee landstalen. Tijdens de feestdagen van Pasen en Pinksteren en in de zomer hoorde men in de meeste kerken aan de kust meer Franse preken dan Nederlandse; de reden hiervoor dient gezocht in het feit dat de rijke burgerij Franssprekend was. In juni 1961 kwam een compromis tot stand tussen de Vlaamsgezinde protestvoerders en het bisdom Brugge: een zekere tweetaligheid werd getolereerd tijdens het zomerseizoen (juli-augustus) in volgende verhouding: twee derden Nederlands, een derde Frans. Dit akkoord werd weinig of niet opgevolgd door de Oostendse clerus die doorging met het organiseren van preken uitsluitend in het Frans en een beroep deed op geestelijken uit het binnenland zoals abbé FROIDURE. De flaminganten besloten dan ook het Frans niet meer te tolereren en organiseerden collectieve manifestaties in de kerken: zodra een preek in het Frans begon stonden de flaminganten op en hieven ze een Vlaams lied aan. In de zeventiger jaren hadden de Franse preken opgehouden: sommige hoogmissen worden voorafgegaan door enkele welkomstwoorden in vier talen, de intenties en voorbeden zijn in het Nederlands en gedeeltelijk in vier talen, het credo is in het Latijn en de zin "Vrede zij met u" wordt in de vier talen uitgesproken. Voor de toeristen wordt een vertaling van de intenties en reflecties op hun stoel gelegd en de hymnen werden gemeenschappelijk gezongen door elke toerist in zijn eigen taal. Sommige priesters die verzocht worden een dienst op te dragen voor huwelijken en begrafenissen van Franstaligen, spraken een korte homelie uit in het Frans bij de ontvangst van de families, maar de liturgie gebeurde in het Nederlands, de gezangen in het Latijn. In één van de kerken werd tijdens de maanden juni, juli en augustus een mis opgedragen om 11 uur in het Frans (soms gedeeltelijk in het Engels) voor een 50-tal toeristen in een kapel afgescheiden van de kerk en met een afzonderlijke toegang.

Indien de taalstrijd niet zo een heftige wending had genomen, zou het volgens de deken van Oostende (2) mogelijk zijn geweest enkele missen te organiseren in de verschillende talen voor buitenlandse katholieke toeristen; een ander project voorzag ook dat de missen voor toeristen op hetzelfde uur worden gegeven in gans het land.

* * *

De vrijmetselarij is, zoals men weet, gegroepeerd rondom twee obediënties. De Groot Loge van België met in Oostende de werkplaats "Simon Stevin" heeft het Nederlands als voertaal. Daarnaast bestaat ook het Groot Oosten van België. De Loge "Les Trois Niveaux", reeds gesticht in 1784, bleef steeds het Frans als voertaal gebruiken. Op het einde van de zestiger jaren werd daarnaast eveneens een Nederlandstalige loge opgericht met de naam "Phenix".

---

(1) De gegevens voor dit onderdeel zijn voor een groot deel ontleend aan de studie van W. MAERVOET: De Oostendse Pers (1818-1914), in Ostendiana II, 1975, pp. 131-142, alsook aan een gesprek met wijlen de heer Robert LANOYE in 1975.

(2) In 1975 mocht ik met wijlen E.H. Deken LONCKE een gesprek hebben waaruit vele gegevens voor dit onderdeel werden geput. Andere gegevens werden bezorgd door de heer M. VANHECKE.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (59)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Het vierde huwelijk, sedert de bezetting onzer stad door de duitschers, werd heden ingezegend; dit van Edmond JONCKHEERE, paswerker, 24 jaar, met Clementia PRIEËLS, z.b. 22 jaar.

* * *

Waarmede ze toch de duitsche bevolking paaien!!

Een duitscher, voor eenige dagen ten zijnent in verlof gezonden, was zeer verwonderd gansch zijn geboortedorp bevlagd en bepint te zien. Hij vroeg de reden dezer versiering: "Kales is ingenomen!" was 't antwoord. Onze duitscher had de grootste moeite der wereld om zijn medeburgers diets te maken dat de duitschers Nieupoort nog niet hebben kunnen innemen, wel ver van te Kales meester te zijn! (1)

Donderdag 8e April 1915

HONDERD ZESENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gister avond rond 9 ure vloog een "Zeppelin" boven de stad: hij sloeg de richting der zee in en kwam deze nacht rond 2 ½ ure terug.

Rond 5 ure van den morgen werd onze bevolking wakker getrokken door een buitengewoon hevig kanongebulder, dat omtrent 10 minuten duurde: de kanonnen opgesteld bij het Sanatorium van Dr. DELCROIX te Mariakerke, hadden het vuur geopend op oorlogsschepen die zich voor de kust

(1) Bovenstaande is streng historisch.

vertoonden; een dezer was vooruitgekomen en had geantwoord. De duitschers, niets dan hunnen heldenmoed raadplegend, verlieten in der haast hunne kanonnen en gingen zich verschuilen waar zij plaats vonden. Het schip zette zijn geschut stop en vervoegde de andere schepen, waarvan er twee, den ganschen dag voor onze stad bleven kruisen.

* * *

Zeer veel boter op de markt, deze morgen, daarentegen betrekkelijk weinig eieren. De boter gold 3.25 fr., 3.50 tot 3.80 fr. de kilo, volgens de hoedanigheid; de eieren 5 en 6 cens.

Heden morgen, terwijl de policieagent Isidoor HAMERS,van Middelkerke, met de Middelkerkenaars naar Oostende ter markt was, werden zijnen ouden vader, Pieter HAMERS, zijne vrouw en een zijn zoontjes door houwitsers die op zijn huis vielen, gedood en een ander zijner jongentjes erg aan het been gekwetst.

* * *

Heden werden de nieuwe kasbons van Oostende uitgegeven.

* * *

Heden namiddag werd door eenige liefhebbers van het 16e Reserve Jagersbataljon, een muziek-en tooneelfeest gegeven in den Koninklijken Schouwburg.

De pers tot dit duitsch feest niet uitgenoodigd zijnde, spijt het ons uittermate (!?!) geen verslag er over te kunnen mededeelen...

Vrijdag 9e April 1915

HONDERD ZEVENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gansch den afgeloopen nacht kruisten vier oorlogsschepen der Bondgenoten tusschen onze stad en Middelkerke. Twee hunner vaarden deze morgen in de vroegte weg, doch de twee andere bleven standvastig kruisen. Rond 4 1/2 ure van den namiddag kwamen 3 duitsche watervliegtuigen over de stad gevlogen; twee ervan sloegen de richting van Zeebrugge in, het derde stak een weinig in zee. Onmiddellijk werd door de oorlogsschepen er op geschoten: het watervliegtuig werd in den steert getroffen en viel in 't water, een weinig voorbij het "Royal Palace Hôtel", dicht bij de plaats waar, sedert eenige dagen, de duitschers bezig zijn, op het strand, een landingsplaats voor watervliegtuigen te maken. De vliegenier werd gered en het watervliegtuig – nr. 59 – kon uit het water gehaald worden.

* * *

Wij vernemen heden, uit de beste bron, dat de onderzeeër U.14, die Oostende voor aanleghaven had, vergaan is.

* * *

De heer Pieter VAN LERBERGHE, herbergier, Thorhoutschen steenweg, heeft duitsche soldaten in zijn huis. Heden namiddag lei, in tegenwoordigheid van eenen duitschen onderofficier, een soldaat zijn geweer aan. M. VAN LERBERGHE en de onderofficier verboden hem zulks, en de eerste nam het geweer vast. Het schot ging af en trof den heer VAN LERBERGHE aan den

rechterhand, twee vingers kwetsend, en in den rug. De bal drong niet door en kwetste enkel eenige spieren.

* * *

Heden werden verscheidene personen van Middelkerke, min of meer erg gekwetst door de bommen en de kogels der Bondgenoten, naar het hulphospitaal van het "Hôtel de la Marine", Kapellestraat, overgebracht.

Zaterdag 9e April 1915

HONDERD ACHTENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen, kwart na 8 ure, verliet een trein onze groote statie met ongeveer 90 personen van de kanten van Brussel en Antwerpen, die alhier sinds maanden verbleven en tot hiertoe vruchteloos gepoogd hadden naar huis terug te keeren.

* * *

Wij schreven verleden week dat met Paschen, de duitschers een Cinema zouden geopend hebben in de Scala. De inrichting tegen dien dag niet voltooid zijnde, werd de opening voor 8 dagen uitgesteld: zij zal morgen plaats hebben.

* * *

Sedert Maandag zijn de duitschers bezig met den toren der kerk van Mariakerke (waarvan de spits op 18n december ll. werd afgebroken) af te breken. Dit werk gaat niet gemakkelijk! Immers die kerk is eeuwen oud en uitnemend sterk gebouwd. In vijf dagen tijds gelukten de afbrekers er slechts in den toren van een 40tal centimeters te verminderen, en nog werkten zij in allerhaast, bij zoover dat zij zich de moeite niet getroosten de afgerukte stukken steen naar beneden te dragen: zij werpen ze eenvoudigweg op het kerkhof, op die wijze verscheidene grafzerken beschadigend. Het schijnt dat de duitschers dit afbrekerswerk totaal moede worden, want, naar den ronk gaat, zouden zijn van gedacht zijn den toren te laten springen.

* * *

De politieagent Victor LESAFFRE, die in de omstandigheden welke men kent op 7n Maart ll. werd aangehouden en slechts Maandag losgelaten, werd heden morgen opnieuw aangehouden voor hetzelfde feit; bevel is uit Duitschland toegekomen hem terug in hechtenis te nemen. Morgen wordt hij naar Brugge, en misschien verder, overgebracht [2]

[2] Hij werd naar Duitsland gestuurd en bleef er tot januari 1918.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Doorlopend van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag)

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

THEMATENTOONSTELLING

Naar aanleiding van de 50e verjaardag van **"FEBRUARI 1953"** wordt er in ons museum een thematentoonstelling gehouden onder de benaming

"OOSTENDE ONDER WATER"

De tentoonstelling loopt van zaterdag 7 december 2002 tot 6 maart 2003 gedurende de dagen en uren hierboven aangeduid.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

APRIL 2003

© FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratiewerken

Vanhuyse Steve

Visserspleln 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 4 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND april 2003

IN DIT NUMMER

blz. 94: N. HOSTYN: Open doek voor Gella Allaert

INDEX 2002

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 3,75 € fr. te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding "Index 2002. De index verschijnt in de loop van de maand april.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Norbert Hostyn, Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit.

APRIL ACTIVITEIT

Dinsdag 24 april om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende

Onderwerp: **EEN ALBUM OOSTENDSE SCHETSEN VAN ERNEST GEORGE UITZONDERLIJK ICONOGRAFISCH DOCUMENT VOOR OOSTENDE**

Spreker: dhr. **Norbert HOSTYN**

In de verzameling van de Stedelijke Musea Oostende berust een album waarin zo'n 52 potloodtekeningen zijn in gekleefd: vooral Oostendse stadsgezichten en daarnaast raak getypeerde menselijke figuren; merkwaardig veel schetsen van vervoermiddelen ook met paardentractie. Heel wat tekeningen zijn gedateerd (18)74. Het album wordt trouwens voor de allereerste keer tentoongesteld tijdens de tentoonstelling "OOSTENDE STAD & ZEE" in het Museum voor Schone Kunsten (nog tot 26oktober 2003). Uiteraard ligt het kleinood in een vitrine en helaas is slechts één bladzijde te zien.

Vele elementen laten toe de Londense architect Ernest George als auteur van deze tekeningen te beschouwen. Het album staat vermeld in Alex Verbouwe's "Iconografie van het arrondissement Oostende" (Brussel, s.d.) onder de nrs. 762-775. Enkele tekeningen uit het album zijn afgebeeld in het fotogedeelte van het naslagwerk.

George had niet alleen oog voor het pittoreske maar ook voor detail. Hij toont niet zozeer de voor de hand liggende stadshoekjes die we ten overvloede kennen uit de gravures van b.v. A. Canelle, of uit de oudste foto's van Oostende, maar minder voor de hand liggende sites. De schetsen zijn gemaakt tijdens de jaren waarin Oostende zich van haar vestingen ontdeed en dat is op sommige tekeningen duidelijk te merken. Juist dat maakt het album zo interessant uit iconografisch standpunt.

Samen met U bekijken wij het boek, lokaliseren we de tekeningen, vergelijken ze met foto's van weleer en met de toestand nu. Samen kijken wij ook naar een enkele tekening die nog problemen voor lokalisatie stelt. Samen kunnen we misschien ook het probleem oplossen,

In een van de volgende nummers van "De Plate" zal het tekeningenalbum in een artikel ruimschoots becommentarieerd worden zodat de vluchtige woorden van een voordracht een bestendige, consulteerbare vorm krijgen.

De heer Norbert Hostyn (°1951) is kunsthistoricus (K.U.L., 1974) en sinds 1980 conservator van de Stedelijke Musea Oostende. Hij is een gekend figuur in "De Plate" aangezien hij in het verleden reeds menige voordracht gaf of rondleidingen verzorgde voor onze leden. Hij is ook sinds vele jaren medewerker aan ons tijdschrift.

Dit belooft een zeer boeiende voordracht te worden en daarom rekenen wij stellig op uw aanwezigheid. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Men zegge het voort!!!!!

OPEN DOEK VOOR GELLA ALLAERT

door **Norbert HOSTYN**

Ooit was zij een ster,
een "prima-donna" van de planken, een "assoluta" van het toneel,
B.V. avant-la-lettre.

De idee leefde al langer om iets te brengen rond de figuur van Gella Allaert, die markante actrice met Oostendse roots. Door haar hoge leeftijd en het feit dat zij al zo'n twintig jaar van het toneel was verdwenen, was ze wat in de vergetelheid geraakt.

In 1955 was er een hulde in de oude Stadsschouwburg toen het 50 jarig bestaan van deze verdwenen theaterzaal werd gevierd (het prachtige gebouw had toen nog amper 10 jaar te gaan...). Maar voor haar was er in eigen stad geen Gouden Mathille[1], geen Prijs van de Culturele Raad, geen ereburgerschap. En ook onze tentoonstelling in het Oostends Historisch Museum De Plate van 5 april tot 14 september 2003 komt eigenlijk te laat[2].

VROEGE JAREN IN OOSTENDE VERANKERD

Angèle Allaert[3] werd te Oostende geboren op 8 september 1910. Haar vader was Leopold-August Allaert, in haar geboorteakte omschreven als werkman. Haar moeder was Augusta-Maria Wets en in de geboorteakte omschreven als "zonder beroep". Later runde zij een pension met een overwegend Engels cliënteel.

Angèle Allaert liep haar middelbare school in het Pensionnat Saint-Joseph, de "Dames" in de Kaaistraat[4], Daar zat ze op pensionaat, al woonde ze in Oostende. Een gedeelte van haar humaniorastudies deed ze in het Marist Convent in Richmond, Engeland.

Thuis was voor Angèle de Rogierlaan 56.

Angèle voelde zich van jongs af tot twee kunstuitingen aangetrokken : muziek en toneel. In beide schitterde ze. De basis werd gelegd aan het onvolprezen Conservatorium[5] van Oostende met een Eerste Prijs met grote onderscheiding Piano hogere afdeling (1931), Eerste Prijs met onderscheiding klas Franse voordrachtkunst (1931), Eerste prijs met onderscheiding klas Vlaamse voordrachtkunst (1932), Eerste Prijs met onderscheiding klas toneelspeelkunst (1932) en Eerste Prijs met onderscheiding klas Kamermuziek (1934). De klas Franse voordrachtkunst werd gegeven door Mevr. Bengesco-Parys, de Nederlandse klas door Rikke

---

[1] Maar wel twee artikels in "Ostend Flash", het kortstondige tijdschrift van "le tout Ostende" (E.D., Gella Allaert, in : Ostend Flash, 1, 1958; J. HERMANS, Gella Allaert, in : Ostend Flash, 3, 1960)

[2] Onze dank gaat naar haar zoon Frank Aendenboom en schoondochter Lis, alsook naar de collega's van het AMVC-Letterenhuis Antwerpen die enthousiast hebben meegewerkt aan de realisatie van de evocatie-tentoonstelling Gella Allaert.

[3] R. DECAN, Wie is wie in Vlaanderen 1985-1989, Brussel, 1985.

[4] Oud Oostende in Beeld, deel1, nr. 184; De Plate 1983/216

[5] R. Vanpé c.s., Het Conservatorium van Oostende, Oostende, 1999

voordrachtkunst werd gegeven door Mevr. Bengesco-Parys, de Nederlandse klas door Rikke Schmitz. Dit alles met succes combineren, getuigt van een keiharde inzet en een onvoorstelbaar doorzettingsvermogen.

"Poil de Carotte": 2 x jong en zelfbewust te Oostende (1930)

Tijdens de leerjaren vinden we haar terug in de jaarlijkse wedstrijden die plaatsvonden in de Koninklijke Schouwburg: op 25 juni 1929 (Frans), op 27 juli 1930 (Frans), 2 augustus 1930 (Frans) en 24 juni 1932 (Nederlands). Tijdens een prijsuitreiking voerde ze de Symfonische variaties voor piano en orkest van César Franck uit, o.l.v. Jules Toussaint de Sutter.

Nog in het kader van de werking van het Oostendse conservatorium vertolkte ze de rol van "L'Innocent" in "L'Arlésienne" van Georges Bizet, uitgevoerd door koor, orkest en leraren van het Conservatorium, bijgestaan door enkele gasterende zangers.

Voor het goede doel stond ze op vrijdag 14 augustus 1931 op de planken in de zaal van de "Germaine", bij de Dochters van Liefde in de Langestraat 83[6]. Samen met zangeres Marguerite Thys, kursaalpianist Georges Devaux en het trio Van Thuyne (Laure, Gentil en Louis) verzorgde ze er een "Concert de Bienfaisance" ten voordele van het weeshuis. Ze kwam dit keer naar voor met declamatie, niet als musicienne. Later trad ze daar ook nog op als harpiste.

[6] Er was aan dit klooster niet alleen een weeshuis verbonden, maar ook een Huishoudschool Ste. Germana. Bij de verbouwingen eind jaren '20 werd ook een feest-en toneelzaal gebouwd. Deze ruime zaal met balkon verdween in de jaren '60 toen het schoolcomplex (Cirkelstraat) gemoderniseerd werd.

Met het trio Van Thuyne verzorgde Angèle ook een "kunstauditie" in de Witte Zaal van het Oostendse Stadhuis[7] en een auditie in het Kursaal van Oostende[8]

In "l'Aiglon" (1931)

Op zondag 20 maart 1932 stond ze op de planken in Zaal 't Cenakel[9] in een "Kunstavond" van het V.K.B.J. Parochie H. Hart "ten voordeele der parochiale goede werken". Op het programma stond het passiespel "Donkere Metten" van E.P.J. Boon.

Speciaal voor kinderen verzorgde ze een vertelnamiddag in het Frans voor de "Cercle Littéraire"[10]

---

[7] donderdag 23 maart 193?

[8] 21 april 1933

[9] Parochiezaal met toneelaccommodatie van de Parochie H. Hart, gelegen in de Karel Van de Woestijnestraat. Architect was de modernist Isidore Hintjens. Bestaat nog steeds en is best nog bruikbaar na enige opwaardering.

[10] De Cercle Littéraire, na de Schuttersgilden Oostende's oudste vereniging, had haar lokaal in het Stadhuis, gelijkvloers kant Kapellestraat.

Op zondag 6 november 1932 herdacht het Willemsfonds de pas overleden Cyriel Buysse met een voordracht over zijn persoonlijkheid door Rikke Schmitz[11]. Deze vond plaats in het Stadhuis. Gella Allaert illustreerde het programma met declamatie.

Ze trad diverse keren op in de Koninklijke Schouwburg samen met de "Hendrik Conscience's Vrienden", Oostende's meest belangrijke amateurtoneelgezelschap[12] van toen. Op 2 april 1933 was er een "Maurits Savonie-avond" in de Koninklijke Schouwburg van Oostende. Het was een organisatie van "zijn" "Hendrik Conscience's Vrienden" Er werden twee toneelspelen van hem opgevoerd: "Levensvreugde" en "Scherven".

Even ontspannen voor zaal t' Cenakel in Oostende voor de opvoering van 't Wonderlijke wezen in 't woeste wijf" van Ghéon (5 maart 1933)

Van september tot december 1933 vond het "Landjuweel"[13] plaats te Oostende. Dit is de belangrijkste wedstrijd voor amateurtoneelgezelschappen in het Vlaamse land. Organiserende vereniging was de lokale toneelmaatschappij "Hendrik Conscience's Vrienden". Net voor de prijsuitreiking op 23 december brachten zij –buiten wedstrijd- een voorstelling van "Schakels", waarin Allaert een rol vertolkte naast lokale figuren zoals Maurits Savonie, M.

---

[11] Docent woordkunst aan het Conservatorium van Oostende; zie : R. VANPÉ c.s., Het Conservatorium van Oostende, Oostende, 1999.

[12] De "Hendrik Conscience's Vrienden" hadden vanaf 1930 een eigen tijdschrift, "Voetlicht". "Voetlicht" werd vanaf jg. 6 (1935) een algemeen literair tijdschrift en bestond tot 1939. (cf. Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften, reeks 1, afl. 5)

[13] De diploma's van dit Landjuweel waren ontworpen door James Ensor.

Nenquin, H. Edebau, S. Cornelis, W. Panesi, M. De Groote, L. Van Coillie, G. Portocarero, Mevr. Braeckman-De Haeze, S. Beauprez en Rezy Verschuren. Koning Albert woonde deze voorstelling bij[14].

Nog met de "Hendrik Concience's Vrienden" stond ze als Jeanne Haesdrecht op 24 februari 1935 op de planken van de Oostendse schouwburg in "Femina" van Van Rossem en Soesman. Madeleine Edebau, zuster van de Oostendse muiseumdirecteur Frank Edebau (1915 -1987), had er de rol van dienstmeisje. Madeleine en Angèle waren levenslange vriendinnen.

Samen met Remy Ponjaert had ze een concept voor een Cyriel Verschaeve-huldiging. Ze brachten het voor het Davidsfonds Tienen op 25 oktober 1934 en de volgende dag nog eens voor het "Vlaamsch Kruis" in Oostende. Het opzet was als volgt : Remy Ponjaert gaf een inleiding over de figuur van Verschaeve, waarna Angèle Allaert declameerde uit "Zeesymfoniën". Samen brachten ze na de pauze gekostumeerde fragmenten uit zijn toneelwerken "Judas" en "Jakob Van Artevelde".

Tijdens de slotmanifestatie van de Vlaamsche Boekenweek in Oostende in 1934 (?) was er een voordracht van Karel Jonckheere, een slotwoord door de lokale boekhandelaar Frans Devriendt en declamatie door Gella Allaert.

Voor het Willemsfonds Oostende trad ze op donderdag 20 december 1934 tenslotte op in haar beide kwaliteiten van declamatrice en harpiste. Het recital ging door in de Witte Zaal van het Stadhuis.

Angèle Allaert had ook al vroeg meerdere optredens voor het N.I.R. Op woensdag 21 november 1934 bracht ze een keuze liefdesgedichten van Oostendse dichters. Dat waren Ary Sleeks[15], Karel Jonckheere[16], Maurits Savonie en Ferdinand Vercnocke[17].
Dat ze zowel goede musicienne als actrice was bewijst dat ze aan het Conservatorium in Brussel ging verder studeren. In 1935 haalde ze een Eerste Prijs Harp in de klas van Mireille Flour. 1935 bracht ook een Eerste Prijs met grote onderscheiding klas Dramatische kunst (klas van Herman Teirlinck). Mireille Flour voor harp, Herman Teirlinck voor toneel: twee monumenten in hun discipline. De inspanning van Gella om deze twee opleidingen te combineren is meer dan bewonderenswaardig.

Met de toneelklas van Herman Teirlinck voerde ze ondermeer "Het Esbattement van de Appelboom" en "Elckerlyc" op. "Elckerlyc" werd gebracht in de kapel van "Oud-Brussel" op de Wereldtentoonstelling 1935.

---

[14] Zie foto's ANTONY 231233/1 en 231233/2 (Stadsarchief, Oostende)
[15] pseudoniem van Karel Seys; Oostende 1888-1966; novellist en heemkundige (zie : R. SEYS, VWS, 2 5, 1970; Lexicon van Westvlaamse Schrijvers, 1, 1984)
[16] zie : A.K. VAN HOOGENBEMT, P.H. DUBOIS, ea., Karel Jonckheere : autobiografie, bibliografie, beschouwingen, Brussel, 1976; Lexicon van Westvlaamse Schrijvers, 1, 1984
[17] °Oostende, 1906; auteur van openluchtspelen, historische en sociale drama's, jeugdboeken, poëzie ("Zeeland", 1934; "De gesel Gods", 1936; "Kolga", 1938; "Land aan het Zwin", 1960 (zie : J. D'HAESE, Tussen land en zee, VWS, 12; J. HAEST, Ferdinand Vercnocke, Antwerpen, 1980; G. BILLIET, Ferdinand Vercnocke, zeventig, in : Dietsche Warande en Belfort, 9, 1977; Lexicon van Westvlaamse schrijvers, 1, Torhout, 1984; G. BILLIET, Karel Jonckheere en Ferdinand Vercnocke 80 jaar!, in : De Plate, XVI, 1987.)

Het toneel zou het tenslotte halen op een carrière als harpiste.
Gella Allaert was een virtuoos op het instrument

De aanschaffing van moeder Allaert van een eigen harp voor dochter Gella – een uiterst kostbaar instrument in aankoop - was stof tot gesprek in de Oostendse kennissenkring.

Ze bouwde ook enkele concepten voor avondvullende voordrachten uit waarvoor ze via een folder gerichte promotie voerde naar de culturele verenigingen. Voor de Vastenperiode had ze "Passievoordrachten" met gedichten van Gezelle, Verschaeve, Hammenecker, Vermeylen, Verwey, Van den Oever, Van Sina, ea; verder was er "Snikjes en Grimlachjes" en "Gemengde letterkundige programma's" dit laatste al dan niet gecombineerd met pianosolo door Laure Van Thuyne

Een ander concept was dat van een avondvullend programma declamatie-harp. Harpiste was Renée Rocher[18]

In 1933-34 was Allaert monitrice in de pianoklassen van het Oostends Conservatorium en van 1935 tot 1940 was ze harpiste in het Symfonisch Orkest van het Oostendse Kursaal. In die

[18] Witte Zaal, Stadhuis, Oostende, 24 november 1932; Beethovenzaal, Antwerpen, 17 maart 1933

hoedanigheid musiceerde ze niet alleen onder Jules Toussaint de Sutter, Aimé Mouqué en Emile De Vlieger, maar ook onder vele gastdirigenten zoals Felix Weingartner.

Dit muzikale was perfect te combineren met haar toneelactiviteit die in 1935 in Antwerpen begon : het orkest werd immers elke zomer hersamengesteld en net toen waren de vaste toneelgezelschappen evenals de conservatoria met verlof. De contracten van de toneelmensen liepen na elk seizoen ten einde. Daar waar Gella's meeste toneelcollegae links en rechts

gingen bijverdienen in tijdelijke zomergezelschappen en in de variétéwereld, vervoegde zij het symphonieorkest in haar geboortestad. Daaraan kwam een eind met de oorlog 1940-1945.

In juni 1934 stond ze op de planken voor de drie opvoeringen van het Sint-Godelievespel van Herman Van Overbeke, uitgevoerd naar aanleiding van het zevenhonderdjarig bestaan van de Begijnhof O.L.Vrouw Ter Hoye in Gent. Ze vertolkte er de hoofdrol.

VAN ANTWERPEN NAAR BRUSSEL EN TERUG

Het was omwille van haar werk in K.N.S. in Antwerpen dat ze Oostende verliet en in Antwerpen ging wonen. Het was ook toen dat ze de voornaam "Gella" aannam. Ze bleef verbonden aan het K.N.S.-gezelschap van het seizoen 1935-1936 tot 1958 en opnieuw van 1963 tot 1980.

Tijdens haar debuutjaar in het KNS Antwerpen: Gella Allaert uiterst rechts op de foto als "Prinses van Westerland" in "Jonkvrouw Edelwater".

Ze draaide al direct mee aan de top van het Antwerpse gezelschap waarvan Joris Diels[19] tot in 1938 directeur was: in "Mevrouw de President" van Armin Friedmann en Fritz Gottwald (rol van Gravin Hedwig), opgevoerd als gala-vertoning van het jubileum van actrice Jeanne De Coen (29 november 1935); in "Meisjes in uniform", "De Getemde Feeks", "Mrs. Warrens Bedrijf" van G.B. Shaw, "Adam in Ballingschap" van Vondel, "Mensch en Oppermensch" van G.B. Shaw, "Het Raadsel" van Jef Mennekens, "Jeanne d'Arc" van G.B. Shaw. Medespelers in de vooroorlogse jaren aan het K.N.S. waren ondermeer Robert Marcel[20], Remy Angenot, Jet Naessens, Cara Van Wersch[21], Greta Lens, Hector Camerlinck (ook Oostendenaar)[22], Marcel Cauwenbergh, Jenny Van Santvoort, Jan Cammans....

Als "Eva" in "Adam in Ballingschap" van Joost van den Vondel.
Joris Diels is Adam (KNS Antwerpen, 1936-1937)

Tijdens de jaren 1934-1940 combineerde ze dit allemaal nog met een opdracht als lerares voordracht in het Middelbaar en Normaal Onderwijs "O.L.V. ten Doorn" in Eeklo. De moeilijke treinverbindingen tijdens de oorlog verplichtten haar ertoe dit lesgeven op te zeggen.

---

[19] R.L. ERENSTEIN (hoofdred.), Een theatergeschiedenis der Nederlanden, Amsterdam, 1996, p. 644 ev.
[20] †1987
[21] †2000
[22] R. COUCKE, Hector Camerlynck, in : Ostend Flash, 1, 1958.

In Antwerpen leerde ze haar man kennen, Gustave Aendenboom, zoon uit een hoteliersfamilie.
Zoon Frank[23] werd geboren op 24 oktober 1941. Na lang aandringen zou hij uiteindelijk in de voetsporen van zijn moeder treden.

Als "Jeanne d'Arc" in het gelijknamig stuk van Bernard Shaw
(KNS Antwerpen, 1938-1939)

In 1942, amper 13 maanden na de geboorte van haar kind overleed Gella's echtgenoot. Voortaan stond zij alleen in voor de opvoeding van haar zoon en voor het gezinsinkomen. Voor de zorg om de jonge Frank kon ze gelukkig beroep doen op haar moeder, zodat Frank Aendenboom eigenlijk in Oostende opgroeide en hier school liep. Zijn humaniora deed hij aan het Koninklijk Atheneum. Met haar zoontje poseerde ze voor Libelle[24], een verre voorloper van de hedendaagse "boekjes".

Tijdens de oorlog was er ondermeer een opvoering van "Gysbrecht van Aemstel" van Vondel.

Tot de vroegste naoorlogse opvoeringen behoorden "De gulden stonde" van Keith Winter, "Veel leven om niets" van William Shakespeare en "De dubbele adelaar" van Jean Cocteau.

---

[23] R. DECAN, Wie is wie in Vlaanderen 1985-1989, Brussel, 1985;
Open boekje : Frank Aendenboom over de tragische dood van het theater, in : Humo, 12 januari 2003.
[24] "Comedianten trekken voorbij", in : Libelle, 15 november 1946.

Met stadsgenoot Hector Camerlynck in een zwoele pose in "Blanke ballast"
van Leon Gordon Cauverly (KNS Antwerpen, 1944-1945)

Met Robert Marcel in "Het meisje met de taxi van Ladislaus Fodor
(KNS Antwerpen, 1946-1947)

Anno 1950 was Congo nog goed en wel een Belgische Kolonie. In dat jaar ondernam de K.N.S. een tournee door Congo en Zuid-Afrika waar ze voor Nederlandstalig publiek optraden. Galla Allaert was een van de deelnemers aan wat toen zeker nog een avontuurlijke reis was. Wegens te duur werd het initiatief niet meer herhaald.

In de jaren 1950-52 deed ze regie en enscenering voor de Antwerpse toneelgroep "De Reuskens" warmee ze in 1951 de eerste prijs won in de Toneelprijskamp in Mechelen en tweede eindigde in het 18de Landjuweel (1951-1952).

In die jaren woonde ze in de Jacob Jacobsstraat, 6 in Antwerpen.

De toneelstukken volgen elkaar op. Klassiekers en moderne stukken, drama's en komedies : "Faust", "Mina van Barnheim", "Jeanne d'Arc, "Lady Windermere's waaier", "Driekoningenavond", "Ik dien", "Meisjes in uniform", Madame Sans-Gêne", "Mevrouw Warren's bedrijf", "Naakt met viool" "De Spaanse hoer", "Lijmen"... Tientallen en nog eens tientallen producties.

In "De menselijke stem" van Jean Cocteau (KNS Antwerpen, 1953-1954)

1955. Na een opvoering van "Mevrouw Warren's bedrijf "in de Oostendse Schouwburg n.a.v. het vijftig jarig bestaan van dit gebouw[1], werd Gella Allaert gehuldigd. Ze kreeg als geschenk een schilderij van Joris Houwen met daarop ondermeer een portret kop van de auteur van het stuk, G.B. Shaw.

Het weekblad "De Post" bracht op 7 oktober 1956 een interview met haar.

[1] F. TAVERNIER, De programmatie in de Koninklijke Schouwburg van Oostende in de periode 1950-1965, Gent (RUG), 1999.

Met Dora Van der Groen in "Meisje in uniform" van Christa Winsloe
(KVS Brussel, 1959-1960)

In de periode 1957-1959 had Gella een eigen toneelschool, het "Atelier Gella Allaert voor Dramatische Kunst"[2]. De bedoeling was veelvoudig : opleiding voor de televisie, vorming van amateur-toneelspelers, monitorfunctie voor conservatoriumstudenten en onderricht aan leraren in het gewone onderwijs die in schoolverband toneelstukken wilden opvoeren. Als lesgevers waren er -naast Gella- Stella Blanchart en Dom De Gruyter. Ann Peetersen was er één van de leerlingen.

Juli 1958 bracht de overstap van het K.N.S. Antwerpen naar het K.V.S Brussel, en als toneelspeelster en als regisseur. Hier kwam ze terecht in een gezelschap dat toen ondermeer volgende acteurs in de rangen telde : Dora Van der Groen, Cyriel Van Gent, Anton Peters, Senne Rouffaer, Wies Andersen, Jan Reusens[3], Vera Veroft, Jeanine Schevernels, Victor Moeremans. Tot de stukken die Allaert er regisseerde behoren "Fanny" van Marcel Pagnol, "Twee levenden en een dode " van Andries Poppe. Ze vertolkte er rollen in "Medea" van Euripides, "De dialogen der Karmelitessen". Na enkele jaren K.V.S. keerde ze in 1963 terug naar het vertrouwde Antwerpse huis.

---

[2] Het Toneel, 20.9.1957; De Nieuwe Gazet, 21.9.1957; De Zweep, 2.6.1958; Het Toneel, 4.7.1958; Het Handelsblad, 25.6.1959; Het Handelsblad, 2.7.1959; Het Handelsblad, 20.9.1959.

[3] †1991

Foto bovenaan en onderaan: Walter Moermans, Vera Veroft, Gella Allaert en Senne Rouffaer in "De Kinderen van Edward" van François Bernard (KVS Brussel, 1961-1962)

Vanaf 1959[28] toerde Gella weer rond met een voordrachtprogramma : "Van kind tot vrouw". Ze koos daarvoor tekstfragmenten en gedichten van ondermeer Frederik Van Eeden, Tagore, Multatuli, Van Eyck, Maurits Sabbe, Guido Gezelle, Maurits Roelants, Willem Elsschot, Jeanne Van de Putte[29].

Tijdens haar vakantieperiode trok Gella Allaert graag naar London om er enkele toneelstukken en musicals te bekijken.

In 1962 werd ze Ridder in de Kroonorde en in 1965 viel haar de Dr. Oskar de Gruyterprijs voor toneel te beurt voor haar rol in "Wie is bang voor Virginia Woolf". In 1967 won ze tenslotte de Helenaprijs.

FILM EN TELEVISIE

De Vlaamse filmmakers hadden Allaert ook ontdekt. In de naoorlogse jaren schitterde ze in "Baas Ganzendonck" van Gaston Ariën (1945)[30], in "Uit hetzelfde nest" van Edith Kiel[31] en in "Mijn man doet dat niet" eveneens van Edith Kiel (1956)[32]. Films die nu tot de archeologie van de Vlaamse cinematografie behoren. Later had ze een rol in de intrigerende film "Malpertuis" (1972-1973)[33] van Harry Kümel[34], in "De Loteling" (1973)[35] van Roland Verhavert[36] en in "Het verloren paradijs" van – opnieuw Harry Kümel (1978)[37].

De introductie van de televisie in Vlaanderen gaf ook Gella Allaert bijkomende impulsen. De toneelmensen werden via de kijkbuis bij een groter publiek opeens erg populair.

---

[28] Laatste vermelding in 1965

[29] Zo ondermeer op 10 oktober 1959 in de zaal van het Comité voor Artistieke Werking in Antwerpen

[30] De Belgische Film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 294; met verder oa. Robert Marcel, Carry Fontijn, Luc Philips en François Bernard; Gella Allaert in de rol van Meid Katrien

[31] (J.J. VINCENT red.), Naslagwerk over de Vlaamse film, Brussel, 1986, p.. 122-124; De Belgische Film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 321; met verder oa. Jos Gevers,Charles Jansens, Jenny Van Santvoort en Co Flower; Gella Allaert in de rol van Mevrouw Nachtegaal

[32] De Belgische Film, Gent-Amsterdam, p. 361; met verder oa. Nand Buyl, Lia Lee, Robert Marcel,
Theo Van den Bosch en Ivonne Lex; Gella Allaert in de rol van Mevrouw Breughelmans

[33] (J.J. VINCENT red.), Naslagwerk over de Vlaamse film, Brussel, 1986, p.323-326; De Belgische Film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 511; met verder oa. Orson Welles, Susas Hampshire, Sylvie Vartan, Charles Janssens, Dora Van der Groen, Bob Storm, Fanny Winkeler, Ward De Ravet, Cara Van Wersch, Jenny Van Santvoort, Hugo Dellas, Cyriel Van Gent en Rosemarie Bergmans; Gella Allaert in de rol van Gerda.

[34] (J.J. VINCENT red.), Naslagwerk over de Vlaamse film, Brussel, 1986, p. 669-672.

[35] (J.J. VINCENT red.), Naslagwerk over de Vlaamse film, Brussel, 1986, p.. 339-341; De Belgische Film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 519; met verder oa. Jan Decleir, Ansje Beentjens, Bernard Verheyden, Denise Zimmerman, Leo Madder, Rudi Van Vlaenderen, Ray Verhaeghe, Chris Boni, Herman Fabri en Werner Kopers; Gella Allaert in de rol van Katriens' moeder.

[36] (J.J. VINCENT red.), Naslagwerk over de Vlaamse film, Brussel, 1986, p. 713-716.

[37] De Belgische Film, Gent-Amsterdam, 1999, p. 607; met verder oa. Willeke van Ammelrooy, Hugo Van den Berghe, Bert André, Bianca Heirman, Raf Reymen, Fred Van Kuyk, Nolle Versyp en Bob Stynen; Gella Allaert in de rol van Adeline.

Met zoon Frank Aendenboom in John Gabriël Borkman van Hendrik Ibsen
(KNS Antwerpen, 1965-1966)

Met Luc Philips in "In wankel evenwicht" van Edward Albee (KNS Antwerpen, 1968-1969)

Ze was er bij in de eerste grote T.V.-toneelcaptatie "Drie dozijn rode rozen" van Aldo de Benedetti in een regie van Maurits Balfoort waarin ze schitterde als Marie-Louise Veraud.
In november 1958 deed ze mee in de opvoering van het radiokabaret "Kop en staart" en op dinsdag 2 december 1958 was er de uitzending van "Het witte paard" waarin ze de bazin Josepha speelde

Ze speelde mee in twee van de legendarische jeugdfeuilletons[38] van de B.R.T. : "Het geheim van Killary Harbour"[39] van Lode de Graaf en Bert Struys (1960) met Wies Andersen[40], Jan Matterne, Cyriel van Gent en Dora van der Groen. In "Zanzibar"[41] (1962), waarin ook haar zoon Frank, Raymond Bossaerts en de jonge Wies Andersen meespeelden, had ze de moederrol..

En er waren de populaire weekendfeuilletons die door honderdduizenden Vlamingen gevolgd werden : "Wij, heren van Zichem" (1970) met steracteur Pastoor Munte - Luc Philips[42] en "De vorstinnen van Brugge" (1972) waarin ze de rol van Monica vertolkte.

DE LATERE JAREN

Ergens midden de jaren '70 was Gella Allaert nog op de B.R.T. te zien met een harpenensemble alsook in de monoloog "de Vooruitzichten" van F.X. Kroetz (regie Jean-Pierre De Decker) waarin ze een oud vrouwtje speelde die terugblikkend en mijmerend samen met haar kanarievogeltje de laatste dag in haar huisje verblijft alvorens naar een rusthuis te moeten vertrekken (1979?). Een heel sterke prestatie.

Haar laatste theateroptreden was in 1984 in "De Schoondochter" van D.H. Lawrence (Productie TIL). Daarin speelde ze de rol van de moeder. Na haar afscheid van het theater heeft Gella Allaert ook nooit meer occasioneel gespeeld. Eéns liet ze zich door een collega overhalen om ergens de rol van een oudere dame te vertolken. Toch haakte ze in-extremis af : de verplaatsingen, de repetities, het passen, het schminken... het werd haar te veel.

Gella woonde lange tijd in de Beeldhouwerstraat in Antwerpen, daarna in een appartementsblok in de Oogststraat 1a, bij het Nachtegalenpark. Een moderne wijk met brede straten en veel groen.

Gella Allaert bleef tot op hoge leeftijd relatief gezond. Tijdens haar carrière kwam ze wel eens in het nieuws met een blindedarm-ontsteking (1970) een verzwikte knie (1971) of een voetbreuk opgelopen tijdens de repetitie voor "De Spaanse hoer"(1971). Op 5 januari 1973 prijkte ze nog op de cover van "Zie magazine".

---

[38] Jan zonder Vrees (1956), Professor Kwit (1958),Manko Kapak (1959), Het geheim van Killary Harbour (1960), Tijl Uilenspiegel (1961), Zanzibar (1962), De Tijdcapsule (1963), Kapitein Zeppos (1964), Johan en de Alverman (1965), Axel Nort (1966), Midas (1967), Fabian van Fallada (1969), De Kat, Keromar, Magister Maesius,...
[39] R. GROSSEY, Groot lexicon van de T.V. series uit de fabuleuze jaren 50-60, s.d., s.l.
[40] °1936; eigenl. Aloïs de Bois
[41] R. GROSSEY, Groot lexicon van de T.V. series uit de fabuleuze jaren 50-60, s.d., s.l.
[42] 1915-2002; J.P. DE LAMPER, Luc Philips. Een mens met duizend levens, Antwerpen, 1990; R. DE CAN, Wie is wie in Vlaanderen 2000-2002, Brussel, 1999..

Pas een paar jaar voor haar overlijden ging het echt bergaf met haar. Ze verbleef die laatste maanden in het R.V.T. De Bijster in Essen waar ze op 18 maart 2002 overleed. Haar laatste wens was dat haar as in zee zou verstrooid worden voor Oostende. Het werd een intiem moment van afscheid voor haar familie.

Gella Allaert omspant meer dan een halve eeuw Vlaamse toneelgeschiedenis en maakte de hele, soms stormachtige, evolutie binnen dit wereldje van dichtbij mee. Evolutie op het vlak van de esthetische inzichten die vaak botsten, maar ook op het vlak van het sociale, het statuut zeg maar.

HET SPEELPALMARES VAN GELLA ALLAERT

samenstelling : Lis Aendenboom-d'Hondt
(een tweede datum in de eerste kolom betreft een herneming van het toneelstuk)

Datum	Produktie	Auteur	Regie	Rol
1934/35 +35/36	Elkerlyc	XV eeuw Bewerking H. Teirlinck	Herman Teirlinck	De Deugd
	De dans met de keizer			
1935/36				
+34/35	Elkerlyc	XV eeuw Bewerking H. Teirlinck	Joris Diels	De Deugd
	De nieuwbakken Edelman 21-09-35	Molière	Charles Gilhuys	Dorimène
+46/47 +47-48	Meisjes in uniform 26-09-35	A.M. De Jong	Charles Gilhuys	Mlle Deuillet, lerares frans
+37/38	Jonkvrouw Edelwater 16-10-35	S.I. Hsiung, vertaling Marnix Gijsen	Joris Diels	Prinses van Westerland
+36/37	Tovarisj 19-11-35	Jacques Deval	Charles Gilhuys	Lady Karrigan
	Schuld en Boete 03-03-35	Dostojewski	Charles Gilhuys	Natasja, dienstmeisje
	Mevrouw de President Jubileum voorstelling 29-11-35	Armin Friedmann & Fritz Gottwald		
+50/51	De Getemde Feeks 26-01-36	W. Shakespeare	Joris Diels	Katharina
	De Tweelingbroers 01-02-36	Tristan Bernard	Jan Cammans	Nancy de Nancy
	Pierewietje 22-02-36	Jean de Létraz	Charles Gilhuys	Loulou het dametje
+36/37 +54/55	**Mrs Warren's bedrijf** 28-03-36	George Bernard Shaw	Charles Gilhuys	**Vivie (dochter)**
	Straattoneel 11-04-36	Elmer Rice	Charles Gilhuys Olga Olson	
	En waar de ster bleef stille staan	Felix Timmermans & E. Veterman	Jan Cammans	Onze Lieve Vrouw van de Stilte
	Twee x Twee = liefde	Valentin Katajeu	Joris Diels	Eén van de vier communistische kameraden
1936/37				
	Faust	J. W. von Goethe	Joris Diels	2de dienstmeisje

	-09-36			
	Een man was er nodig 10-10-36	Félix Gandéra	Jan Cammans	Myriam
	Mensch en Oppermensch 07-11-36	Bernard Shaw	Joris Diels	Ann Whitefield
+37/38	Nachtasiel	Gorki	Charles Gilhuys	Nastja, een meisje
+35/36 +54/55	**Mrs Warren's Bedrijf**	George Bernard Shaw	Charles Gilhuys	**Vivie (dochter)**
+35/36 +46/47	Tovarisj	Jacques Deval	Charles Gilhuys	Lady Karrigan
	Het leven begint 23-01-37	Ladisslaus Fodor	Lode Geysen	Grete Waagner
	Adam in Ballingschap	Joost Van den Vondel	Charles Gilhuys	Eva
1937/38				
	Midzomernachts-droom 18-09-37	W. Shakespeare	Ben Royaards	Hippolyta
	Wat is de waarheid? 16-10-37	Luigi Pirandello	Joris Diels	Dina Agazzi
+36-37	Nachtasiel	Maxim Gorki	Charles Gilhuys	Anna, zijn vrouw
	Lucifer 20-11-37	Joost Van den Vondel	Ben Royaards	Rei van engelen
	De zachte keel 08-01-38	Felix Timmermans & Karl Jacobs	Joris Diels	Celia, een jong meisje
	Tartuffe 22-01-38	Molière	Joris Diels	Marianne, dochter van Orgon
	Afslag op de vrouwen	V. Mertens	Jos Gevers	Grietje
	Van den Vos Reinaerde 12-08-38	Dichter Willem	Joris Diels	Koor van ezels en ezelinnen
+35/36	**Jonkvrouw Edelwater**	S. I. Hsiung	Joris Diels	**Prinses v. Westerland**
	Mijn zoon de minister	André Bircheau	Remy Angenot	Betty Joinville
	De koning gaat voor 19-03-38	Johan Fabricius	Joris Diels	Rose, een jaloerse Dienstmeid
	Pygmalion 16-04-38	George Bernard Shaw	Ben Royaards	Kamermeisje bij Higgins
1938/39				
	Het raadsel 12-11-38	Jef Mennekens	Jan Cammans	Prinses Toerandokte
	Een reiziger zonder bagage	Jean Anouilh	Rob Geeraerds	Juliette
	Met vieren één 07-01-39	Jochem Huth	Willem Benoy	Lotte Waag
+42/43	Jeanne d'Arc -02-39	George Bernard Shaw	Herneming regie: Dr Oscar De	Jeanne d'Arc

			Gruyter	
	De passie van de Heer	Loic Le Ganiadec	Charles Gilhuys	Claudia
+41/42	Schoppen Aas 06-05-39	B. Corre & Achille	Margit Mialesco	
	Bommenwerpers voor Japan	J.W. Guggenheim	Rob. Geraers	Margrit Wachter, haar dochter
	Driestuiversopera	Bertolt Brecht	Ernst Busch	Spelonken-Jenny
	Dr. Platon Kretsjet, chirurg	Alexander Korneitsjoek	Rob Geeraerds	Botsj Karewa, voorz. Depart. Gezondheid
1939/40				
+50/51	Madame Sans-Gêne -10-39	Victor Sardou & Emile Moreau		La Rousotte, Mme de Talhonet
	6de verdieping -11-39	A. Gherri	Ben Royaards	Irène, dame in het grijs
	Het concert	Hermann Bahr		
	Ik heb de graaf vermoord	Alex Coppel	Rob Geeraerds	Polly
	Het wondereiland (The Admirable Crighton) 31-01-40	J.M. Barrie	Joris Diels	Catherine Lasenby: de dochter
	Het strooien hoedje 19-02-40	Eugène Labiche	Joris Diels	De modiste Clara
	Terug naar school 24-02-40	André Birabeau	Joris Diels	Liane Varzay
	De Vrek 14-04-40	Molière	Jan Mulsch	Marianne
	Jeugdvrienden 27-04-40	Ludwig Fulda	Emil Feldmar	Tonia
1940/41				
	Dertig seconden liefde 17-09-40	Aldo de Benedetti	Ben Royaards	Een assistente
	Wij zijn een volk van dichters 12-10-40	Jos Janssen	Joris Diels	Tineke, de dochter
+41/42	Zoo is vader 09-11-40	Clarence Day	Joris Diels	Maggie
	Blijspel op de golven	Axel Ivers	Joris Diels	Sybilet Schroeder
	Vier kameraden 15-03-41	Jochem Hut	Robert Marcel	Marianne Krug
	Gestoorde Bruidsnacht 23-03-41	Andreas Solt & Stefan Bekeffi	Joris Diels	Gabrielle, echtgenote van Leon de Castroli
	Het spel van Dr. Faust	J.W. von Goethe	Carl Niessen	Liesje
	Tijl 12-04-01	Anton van de Velde	Anton van de Velde	Belly Belleken
	Peter & Pauwel 11-05-41	Joost Van den Vondel	Joris Diels & Ben Royaards	Plautil

+ 41/42	De gebroken pot 17-05-41	Heinrich von Kleist	Joris Diels	Eva, de dochter
	Oproer in het damesgesticht 24-05-41	Axel Breidahl	Ben Royaards	Barones Hartmann
1941/42				
	6de verdieping **04-02-42**	Alfred Ghéri	Ben Royaards	**Irène**
+42/43	**Minna van Barnhelm** 06-12-41	G. E. Lessing	Dr. Guenther Stark	Minna
+40-41	Zoo is vader 10-12-41	Clarence Day	Joris Diels	Maggie
+45/46	**Een kerel van een vrouw** 17-01-42	Fritz Peter Buch	Joris Diels	Jule
+40/41	De gebroken pot 31-01-42	Heinrich von Kleist	Joris Diels	Eva, de dochter
	De kus op het perron 14-03-42	Alessandro de Stefani	Fred Engelen	Ellen Balogh
+38/39	Schoppen aas **18-03-42**	B. Corra & G. Achille	Robert Marcel	**Margrit Mialesco**
	Pantalone en zijn zoons	Paul Ernst	Dr. Guenther Stark	Aurelia
	Het wederzijdsch huwelijksbedrog 09-05-42	P. Langendijk	Joris Diels	Klaar
	Het water was veel te diep 30-05-42	Fr. Grillparzer	Ben Royaards	Yanthe
	Komediantenrevue 1942 06-06-42		Joris Diels	o.a Kommuniefeest 1900 -souper in Monte Carlo
1942-43				
	Een man alleen	Luc Branswijck	Joris Diels	Malvina, een Boerenmeisje
+38/39	Jeanne d'Arc	George Bernard Shaw	Joris Diels	Jeanne d'Arc
	Minnebrieven	Felix Lützkendorf	Fred Engelen	Hilde
	Gabriële Dambrone	Richard Billinger	Dr. Guenther Stark	Comtesse Ursula von Roggenbühel
+41/42	**Minna Van Barn-Helm**	G.E. Lessing	Dr Guenther Stark	Minna
	De Mirakelridder	Lope de Vega	Joris Diels	Octavia, courtisane
	Emilia Galotti	G.E. Lessing	Mimé Mizo & Lode Ivo	Gravin Orsina
	De nacht in Zevenbergen	Nikolaus Asztalos	Maurits Balfoort	De weduwe van Alvineri
+52/53	Gysbrecht van Amstel	Joost Van den Vondel	Ben Royaards	Rafaël

	Komediantenrevue 1943		Fred Engelen	o.a. nie doen/ de onzichtbare proloog
1943/44				
	De meester	Hermann Bahr	Maurits Balfoort	Violet, zijn vrouw
	Parfumerie -01-44	Nikolaus Lazslo	Maurits Balfoort	Juffrouw Zilinger
+ 49/50	Madonna Oretta -03-44	Giovacchino Foranzo	Fred Engelen	**Madonna Oretta**
	Zaken zijn zaken -05-44	Octave Mirbeau	Fred Engelen	Germaine Lechat
	De arme millionair -06-44	Robert Nauner	Maurits Balfoort	Hertha, de dochter
Zie52/53	Egmont	J.W. von Goethe	Dr. Guenther Stark	Klaartje, Egmont's Geliefde
	Komediantenrevue 1944		Joris Diels	Signorita Angelina/ Het spook
1944/45				
	Tony heeft een paard getekend 21-11-44	Lesley Storm	Jos Gevers	Clare Fleming
	Richard III 04-11-44	W. Shakespeare	Charles Gilhuys	Elisabeth, zijn gemalin
	Een vrouw geschaakt 11-11-44	Louis Verneuil	Gaston Vandermeulen	Hélène
	Bruiloft van Figaro -12-44	De Beaumarchais	Charles Gilhuys	Gravin Almaviva
	Blanke Ballast	Leon Gordon	Maurits Balfoort	Tondeleyo
	God schept den dag (You can't take it with you) 08-02-45	Hart & Kaufman	Jos Gevers	Olga, russische hertogin
	Als ik wilde -04-45	Paul Géraldy & Robert Spitzer	Charles Gilhuys	Marcelle, vriendin van Germaine
	Pas op voor de verf 12-05-45 (gespeeld in Oostende)	René Fauchon	Charles Gilhuys	Marie, de meid
	Komediantenrevue 1945 07-06-45		Edward Deleu	KNS komt terug/ in het Rubens- huis/ Mme de Pompadour
	Lord Byron 16-06-45	Catharine Turney	Charles Gilhuys	Augusta Leigh
	Gezin van Paemel 23-06-45	Cyriel Buysse	Maurits Balfoort	Cordule, de dochter
	De ring van Gyges	August Monet	Charles Gilhuys	Adrienne, de dochter
1945-46				
	Ik dien -10-45	Herman Teirlinck	Michel van Vlaenderen	Beatrijs

	Jephta of de offerbelofte	Joost Van den Vondel	Charles Gilhuys	
	Een man was er nodig	Felix Gandéra	Gaston Vandermeulen	Hania Nicolaï
	Ik ben getrouwd -11-45	Guglielmo Zorzi	Victor De Ruyter	Rina
	Biographie -12-45	S. N. Behrman	Gaston Vandermeulen	Marion Froude
	De gulden stonde -01-46	Keith Winter	Maurits Balfoort	Mariëlla
	Lady Windermere's Waaier -02-46	Oscar Wilde	Victor De Ruyter	Mrs. Erylnne
+41/42	Een kerel van een vrouw -03-46	Fritz Pieter Buch	Maurits Balfoort	Jule
	Eind goed al goed -04-46	W. Shakespeare	Charles Gilhuys	Helena
	Zie je dan Ariëlla niet (Blithe Spirit) -06-46	Noël Coward	Victor De Ruyter	Ariëlla, zijn overleden vrouw
	Komediantenrevue 1946			
1946/47				
	God schept den dag (you can't take it with you) -11-46	Hart & Kaufman	Jos Gevers	Olga, russische hertogin
	Driekoningen-avond -11-46	W. Shakespeare	Johan de Meester	Viola
	Drie dozijn rode rozen -11-46	Aldo de Benedetti	Maurits Balfoort	**Marie-Louise Veraud**
+36/37	Tovarisj -01-47	Jacques Deval	Charles Gilhuys	**Tatiana Petro-vina Ouratieva**
	Het meisje met de taxi -02-47	Ladislaus Fodor	Edward Deleu	Claudette
	De Oresteia -02-47	Aeschylus	Maurits Balfoort	Kassandra
	De kersen zijn rijp -04-47	S. Gyula	Maurits Balfoort	Sybil
+51/52	Mama denkt aan alles 26-04-47	John van Duden	Gaston Vandermeulen	Mama Hanson
	Je kunt niet aan alles denken 07-05-47	Alfred de Musset	Maurits Balfoort	
	Liefde is geen spel (on ne badine pas avec l'amour)	Alfred de Musset	Maurits Balfoort	Camille, nicht van de baron

	17-05-47			
+47/48 -35/36	**Meisjes in uniform** 07-06-47	Christa Winsloe	Maurits Balfoort	**Manuela von Meinhardis**
	Komediantenrevue 1947 -06-47	Jeroom Verten	Edward Deleu I/ de wijngaard des Heren/ Kegelclub d. lijkebidders	
1947/48				
+46/47 +35/36	**Meisjes in uniform** 07-06-47	Christa Winsloe	Maurits Balfoort	**Manuela von Meinhardis**
	Julius Caesar 20-09-47	W. Shakespeare	Charles Gilhuys	Calpurnia, Caesar's vrouw
	De dubbele adelaar -11-47	Jean Cocteau	Gaston Vandermeulen	De koningin
	Wat doe jij hier? 03-01-48	Aldo de Benedetti	Maurits Balfoort	Luisa Malipieri
	Schakels -02-48	Herman Heyermans	Charles Gilhuys	Marianne
	Veel leven om niets -03-48	W. Shakespeare	Gaston Vandermeulen	Beatrice
	Artevelde's val	Paul De Mont	Gaston Vandermeulen	Katelijne, vrouw van Artevelde
	Italiaanse souveniers 03-04-48	Louis Ducreux	Edward Deleu	Clara
	Komediantenrevue 1948		Edward Deleu	De dansende stad/Halftime/Natuur en tentenschoon/ Het KNS- galjoen
1948/49				
	De nacht van de 16de januari 02-10-48	Ayn Rand	Maurits Balfoort	Karen André
	De kroon der illusie 15-01-49	Rodolfo Usigli	Maurits Balfoort	Carlotta
	De man die geen tijd heeft 27-11-49	Ludwig Holberg	Ben Royaards	Pernille, kamermeisje
	Het begon in het paradijs -02-49	J.B. Priestley	Edward Deleu	Helen
	Cayenne -03-49	Capek	Ben Royaards	Maria
	De ideale echtgenoot 14-05-49	Oscar Wilde	Edward Deleu	Lady Chiltern
	Komediantenrevue 1949 11-06-49		Edward Deleu	Het proces v/d revue/ pic-nic 1900/**Harp**/ Scone middeleeuwe
1949/50				
	De steunpilaren der	Hendrik Ibsen	Charles Gilhuys	Lena Hessel

	maatschappij 15-10-49			
	De laatste courtisane 05-11-49	Louis Ducreux	Maurits Balfoort	**Chiaverina, courtisane**
+ 50/51	**Sterf nooit voor je tijd** 17-12-49	Aldo de Benedetti	Gaston Vandermeulen	**Maria, Adriano's vrouw**
	Het huis van Bernarda Alba **04-02-50**	Federico Garcia Lorca	Maurits Balfoort	Bernarda
	Koning David 04-03-50	Eugene Winters	Edward Deleu	Michol, vrouw van David
+43/44	Madonna Oretta 15-04-50	Giovacchino Forzano	Ben Royaards	**Madonna Oretta**
	Komediantenrevue 1950 10-06-50		Edward Deleu	In de keuken v/d KNS/Straattoneel/Zesdagen-Finaal/ Vredevisioen
1950/51				
	Ik ben getrouwd **30-09-50**	Gugliemo Zorzi	Edward Deleu	Rina
+35/36	**De getemde feeks** 14-10-50	W. Shakespeare	Maurits Balfoort	Katharina
	Edward, mijn zoon -10-50	Robert Marley & Noël Langley	Edward Deleu	**Evelyne, de moeder**
	Liefde onder de olmen 10-50 (20-01-51)	Eugene O'Neill	Willem Cauwenberg	Abbie Putnam
+49/50	**Sterf nooit voor je tijd**	Aldo de Benedetti	Gaston Vandermeulen	Maria
	Odysseus' laatste zang 03-03-51	Charles Cordier	Maurits Balfoort	**Penelope, gemalin van Odysseus**
+39/40	Madame Sans-Gêne 12-04-51	Victorien Sardoe & Emile Moreau	Charles Gilhuys	Catherine
1951/52				
+60/61	Medeia 13-10-51	Euripides	Fred Engelen	Medeia
	Gij zult niet liegen 19-11-51	Michel Durean	Willem Cauwenberg	Laura Mouret
	Marieke van Nijmegen	Bewerking F. Engelen	Fred Engelen	Het wijf
	De President 16-02-52	Roger Ferdinand	Jan Cammans	Mme Remisoe
+46/47	Mama denkt aan alles 26-05-52	John van Duden	Gaston Vandermeulen	Mama Hamson
	De laatste vijf minuten -06-52	Aldo de Benedetti	Fred Engelen	Renata
1952/53				
	De dood van een rat	Jan de Hartog	Maurits Balfoort	Prof Van Dam

	Het buitenmeisje -10-52	Clifford Odets	Ben Royaards	Georgie Elgin
	De proef van het vuur 21-11-52	Herman Closson	Edward Deleu	Françoise
+42/43	**Gysbregt van Aemstel** 20-12-52	Joost Van den Vondel	Ben Royaards	Badeloch
	De herhaling of de liefde gestraft (la répétition) 29-01-53	Jean Anouilh	Ben Royaards	De gravin
	Het gelukkige eiland 21-02-53	Jean-Pierre Aumont	Maurits Balfoort	Carlotta Goya
	De diepe blauwe zee 30-03-53	Terence Rattigan	Maurits Balfoort	Hester Collyer
+53/54 +62/63	**De laatste op het schavot** (of de dialoog der Karmelieten) 04-04-53	Georges Bernanos	Ben Royaards	Mmn de Croissy: oude moeder-overste **Mme Lidoine:** jonge moederoverste
+43/44 +53/54	Egmont -06-53 Openluchtvoorstel-ling in het Rivieren-hof Antwerpen	Johann W. von Goethe	Edward Deleu	Klaartje
1953/54				
	De vrolijke vrouw-tjes van Windsor 29-09-53	W. Shakespeare	Maurits Balfoort	Juffrouw Page
	Helena of de levensvreugde 09-10-53	André Roussin & Madeleine Gray	Edward Deleu	Helena
+52/53	De proef van het vuur 29-10-53	Herman Colsson	Edward Deleu	Françoise
+ 52/53 + 62/63	**De laatste op het schavot** (of de dialoog der Karmelieten) 14-11-53	Georges Bernanos	Ben Royaards	Mme de Croissy: oude moeder-overste **Mme Lidoine:** jonge moeder-overste
	Venus bespied 16-01-54	Christopher Fry	Fred Engelen	Rosabel Fleming
	Zeg aan Margaret 06-02-54	James Parish	Fred Engelen	**Margaret Hayden**
	De menselijke stem (samen met : De medailles van een oude vrouw) **27-02-54**	Jean Cocteau	Maurits Balfoort	De vrouw (monoloog)
+43/44 +52/53	Egmont -06-54 Openluchtvoorstel-	JohannW. von Goethe	Edward Deleu	Klaartje

	ling in het Rivieren-hof Antwerpen			
	De Leeuw van Vlaanderen Grote Markt Antwerpen -07-54	Frans Meire naar H. Conscience	Edward Deleu	Johanna van Navarra
1954/55				
	Het uur der verrukking 16-10-54	Anna Bonacci	Edward Deleu	Mrs. Sudley
	De gelukkige reis naar Trenton en Camden 11-12-54	Thornton Wilder	Ben Royaards	**Moeder Kirby**
	Een feestelijke dag 02-55	Andrew Posenthal	Luc Philips	Iora Sutherland
+36/37	Mevrouw Warren's bedrijf 05-03-55	George Bernard Shaw	Ben Royaards	**Mevrouw Warren**
	Niets zonder proef 26-03-55	Herwig Hensen	Ben Royaards	Patricia, vrouw van Ceasare
	Kid Cycloon 16-04-55	Marcel Coole	Luc Philips	Erna
	De dag van gisteren 06-05-55	George Huttner	Edward Deleu	Else Müller
	Zeventien en twee 21-05-55	August Hinrichs	Maurits Balfoort	Vrouwe Looze
+55/56	Etienne -05-55	Jacques Deval	Maurits balfoort	**Simon Lebarmécide**
+55/56				
+54/55	Etienne -08-55			
	Baron Napoleon	Alexander Farango	Ben Royaards	Laetitia
	Geld te geef 31-12-55	Walter Black & Mendreh	Fred Engelen	Mevrouw Eliot
	Majoor Barbara 14-01-56	George Bernard Shaw	Ben Royaards	**Lady Undershafz**
	Verboden richting 21-04-56	A. Salacrou	Fred Engelen	Mathilde
	Het spel der eer 21-04-56	Luigi Pirandello	Fred Engelen	Maddalena
	Mensen in paniek 07-05-56	Joseph Hayes	Edward Deleu	Eleanore
1956/57				
	De koppelaarster 06-10-56	Thornton Wilder	Ben Royaards	Dolly Levy
	De waaier-patience 03-11-56	Henri Troyat	Ben Royaards	Juffrouw Pastif
	Julia is wonderbaar	M.G. Sauvajon	Edward Deleu	Julia Lambert

	01-12-56			
	The great Sebastians 05-01-57	Howard Lindsay & Crouse	Ben Royaards	Kolonel Bradacova
	De Prins van Egypte 02-02-57	Christopher Fry	Edward Deleu	Mirjam
	In de regenboog 02-03-57	Jan Van den Brande	Edward Deleu	Cecile
	Zeeman pas op 23-03-57	Philip King & Falkland L. Cary	Luc Philips	Emma Hornett
	De zaak Kazanzev 01-06-57	Arkadij Avertsjenjko	Maurits Balfoort	Olga Grigoreona
	De brief van Don Juan 01-06-57	Luisa Treves	Maurits Balfoort	Condesse
	Souper 21-06-57	Frans Molnar	Ben Royaards	De vrouw van de gastheer
	Slisse en Cesar 06-57	Jos Gevers & Jeroom Werten	Luc Philips	Melanie
1957/58				
	Het raadsel van Kilkevin 28-09-57	Paul V. Carrol	Edward Deleu	Mvr. Killicat
	De tocht naar het duister 03-12-57	Eugène O'Neill	Fred Engelen	Mary Tyrone
	Naakt met viool 28-12-57	Noël Coward	Edward Deleu	Isobel
	Home, sweet home **22-02-58**	Paul Osborn	Ben Royaards	Arry Gibbs
	Topaze 05-04-58	Marcel Pagnol	Ben Royaards	Barones Pitart
	Tabhita 10-05-58	Arnold Ridly & Borer	Ben Royaards	**Ruth Prendergast**
58/59 tot 1962/63	KVS-BRUSSEL		REGIE +	ACTRICE
1963/64				
	Is John Trevord schuldig? 10-10-63	Robert Hossein	Maurits Balfoort	Nora Smith
	De festivaltuin 27-01-64	Walter Eysselinck	Walter Eysselinck	Simonne, haar moeder
	De vader 06-03-64 (12-03-64)	August Strindberg	Maurits Balfoort	De voedster
	Wensdromen 07-05-64	Beatrice Ferolli	B. Brauns	Essie
1964/65				

	Waarom als bisschop geen vrouw? 17-10-64	Rafaël Solona	Ben Royaards	Matea
	Tartuffe 03-01-65	Molière	Walter Tillemans	Dorinne
+56/66	**Wie is bang voor Virginia Woolf?** (KNS + KVS) 18-02-65	Edward Albee	Victor De Ruyter	Martha
	Het gezin van Paemel 03-04-65	Cyriel Buysse	Jo Dua	Barones de Viller-Mont de Wilde
1965/66				
	Wie is bang voor Virginia Woolf? (KVS + KNS) 17-01-66	Edward Albee	Victor De Ruyter	Martha
	John Gabriël Borkman 23-10-65	Hendrik Ibsen	Jo Dua	**Gunhild Borkman**
1966/67				
	Colombe 03-10-66	Jean Anouilh	Lode Verstraete	Mme Alexandra
	Het leven van Galilei 18-11-66	Berthold Brecht	Walter Tillemans	Vrouw Sati
	Hebben 17-03-67	Juilius Hay	Jo Dua	Vroedvrouw Kepès
	Jeroom & Benjamien	Naar Ernest Claes Bewerking M. Balfoort	Luc Philips	Révérende Mère Supérieure
1967/68				
	Coriolanus 18-09-67	Shakespeare	Walter Tillemans	Volumnia
	Yvonne, Prinses van Bourgondië 23-03-68	Witold Gombrowicz	Lode Verstraete	De koningin
	In wankel even-wicht 18-05-68	Edward Albee	Lode Verstraete	Agnes
1968/69				
	Parels voor de zwijnen 25-11-68	John Arden	François Beukelaers	Dikke Rachel
	Majoor **Barbara** 03-05-69	George Bernard Shaw	Lode Verstraete & François Beukelaers	**Lady Britomart Undershaft**
	Coriolanus	W. Shakespeare	Walter Tillemans	Volumnia
1969/70				
	Victor of de kinde ren aan de macht 15-10-69	Roger Vitrac	François Beukelaers	Emilie Paumelle, zijn moeder
1970/71				

	De Spaanse hoer 17-04-71	Hugo Claus	Jo Dua	**Celestina, de Spaanse hoer**
	De kleine bourgeoisie 17-10-70	Maxim Gorki	Dirk Decleir	
1971/72				
	De nonnen 09-10-71	Eduardo Manet	T. Willems	Zuster Overste
1972/73				
	De keuken 20-01-73	Arnold Wesker	Claus Leiniger	Bertha
	De vrek 02-03-73	Molière	Walter Tillemans	Frosine
	Oorlogsmannen 16-04-73	George Bernard Shaw	Willy Vandermeulen	Catherine Pethoff
1979/80				
	Een familie 28-01-80	Ronald Harwood	Leo Madder	Emma Kilner
1958/59				
+KNS 56/57	De koppelaarster 25-09-58	Thornton Wilder	Kris Betz	**Polly Levy, we-duwe**
+KNS 56/57	Verrukkelijke Julia 20-11-58	van M.J. Sauvajon naar S. Maugham	Edward Deleu	Julia Lambert
	Fanny 30-01-59	Marcel Pagnol	Gella Allaert	
	De Heksen van Salem (The Crucible) 06-03-59	Arthur Miller	Edward Deleu	**Elisabeth Proctor**
+ KNS 35/36 46/47 47/48	**Meisjes in Uniform**	Christa Winsloe	Kris Betz	Juffrouw von Bernburg
	De erfgename 29-05-59	Ruth & August Goetz	Gella Allaert	
+ KNS 39/40 50/51	Madame Sans-Gêne 18-06-59	Victorien Sardou & Emile Moreau	Edward Deleu	Catherine
1959/60				
	Van de brug af gezien 24-10-59	Arthur Miller	Jo Dua	Beatrice Carbone Vrouw v. Eddy Carbone
	Twee levenden en een dode 20-11-59	Andries Poppe	Gella Allaert	
	Het begon in het paradijs 29-01-60	J.B. Priestley	Kris Betz	Helen (commentator)
	Maria Stuart 17-02-60	Schiller	Jo Dua	**Koningin Elisabeth**
	De twaalf gezworenen	Reginald Rose	Gella Allaert	

	05-11-60			
	Proces van Jezus 30-03-60	Diego Fabri	Gella Allaert	_____
+ KNS 64/65	Tartuffe 04-05-60	Molière	Edward Deleu	Dorine
	De kinderen van Edward 08-06-60	M.G. Sauvajon	Nand Buyl	**Denise Darvet (de moeder)**
1960/61				
+ KNS 51/52	Medea 06-10-60	Euripides	Jo Dua	Medea
+59/60	**Maria Stuart** 27-10-60	Schiller	Jo Dua	**Koningin Elisabeth I**
	Mama Sam 16-02-61	Leonard Spiegelgass	Jo Dua	**Joodse Weduwe: Mama Sam**
	Harvey 23-02-61/13-01-61	Mary Coyle Chase	Gella Allaert	
	Laatste Studiejaar **20-04-61**	José André Lacour	Edward Deleu	
	De heksen van Salem 25-05-61	Arthur Miller	Edward Deleu	**Elisabeth Proctor**
	Slisse & Cesar 23-06-61	Jeroom Verten	Senne Rouffaer	Melanie, Mevr. Slisse
1961/62				
+59/60	De kinderen van Edward 08-06-60	M.G. Sauvajon	Nand Buyl	**Denise Darvet** (de moeder)
	Lijmen 18-10-61	Willem Elsschot	Edward Deleu	**Wwe Lauwe-reyssen**
	Spoken 12-11-60	Hendrik Ibsen	Edward Deleu	**Mevr Hélène Alving**
	Hamlet 23-02-62/15-09-62	Shakespeare	Jo Dua	**Gertrude, koningin van Denemarken**
	Eerste liefde 24-03-62	Paul Osborn	Jo Dua	Laura Merrick
	Heeft Constance gelijk 16-06-62	Somerset Maugham	Jo Dua	Constance Middelton
1962/63				
+61/62	Hamlet 15-09-62	Shakespeare	Jo Dua	**Gertrude, koningin van Denemarken, moeder van Hamlet**
	Maribel, de zonderlinge familie 01-12-62	Miquel Milhura	Cas Baas	Doña Paula
+ KNS 35/36	**Mevrouw Warrens' bedrijf**	George Bernard Shaw	Victor De Ruyter	**Mevrouw Warren**

36/37 54/55	**09-03-63**			
	Appartement te huur 25-05-63	Jozef Van Hoeck	Jo Dua	Mevrouw Van Axel
	Patate 06-07-63	Marcel Achard	Victor De Ruyter	Edith Rollo
	Het gezin Van Paemel 12/01-63/28-03-63	Cyriel Buysse	Jo Dua	Barones de Vil-Lemont Wilde
+ KNS 52/53 53/54	**De dialoog der Karmelitessen** 26-04-63/02-05-63	Bernanos	Jo Dua	De 2 oversten
Datum	Produktie			
1935/36	Jubileumuitgave Jeanne De Coen 1900-1935	Opvoering van Mevrouw de President	THUIS: programma	
1954/55	Jubileumuitgave 102de speeljaar	2de eeuw KNS is begonnen	AMVC: programma	
Datum	**Produktie KVS**	**Auteur**	**Regie**	**rol**
?	Bruid in de morgen	Hugo Claus	Lode Hendrickx	Moeder Pattini
	Produktie NTG			
?	**Cher Antoine**	Jean Anouilh	Werner Kopers	De oude Diva
	Produktie TIL			
1984	**De Schoondochter** (afscheid van toneel, laatste optreden)	D.H. Lawrence		De moeder

	T.V.: toneelkaptatie			
1951/52	**Drie dozijn rode** rozen	Aldo de Benedetti	Maurits Balfoort	Marie-Louise Veraud
	T.V.			
	Zanzibar			
18/5/68	**Al wie omziet**	Hans-Joachim Halcher		
1/06/68	**Het geheim van Killary Harbour**	Lode de Graaf & Ben Struys		
10/1969	**Praten tegen een vreemde**	John Hopkins	Lode Hendrickx	Moeder
1970	**Wij, heren van Zichem**			
23/3/74	**Ter ere van...**	David Storey		De moeder
	De vorstinnen van Brugge			

27/2/79	**Ons klein dorp**	René Verheezen	Jean-Pierre De Decker	Mater Familias
21/4/79	**Zomer te Zilverberg**	Paul Lebeau	Peter Simons	Emilie Valekens
	De vooruitzichten	F.X. Kroetz	Jean-Pierre De Decker	Monoloog: de oude vrouw

	Film			
1945	**Baas Ganzendonck**	Gaston Ariën		
1952	Uit hetzelfde nest	Edith Kiel		
1956	**Mijn man doet dat niet**	Edith Kiel		
1973	**De loteling**	Roland Verhavert		
1973	**Malpertuis**	Harry Kümel		
1978	**Het verloren paradijs**	Harry Kümel		

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag.
- Van 5 april tot en met 21 april (gesloten 8 en 15 april).
- Van 22 mei tot en met 25 mei.
- Van 29 mei tot en met 01 juni.
- Doorlopend van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag).
- Van 25 oktober tot en met 02 november (gesloten op 28 oktober).
- Van 20 december tot en met 4 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 1 januari 2004)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

MEI 2003

© FOTO: R. VANMOERKERKE-COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Alle schilder- en decoratiewerken

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 5 - 8 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND mei-augustus 2003

IN DIT NUMMER

blz. 135: **R. JANSOONE**: Oostende en de Zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (2)

blz. 142: **I. VAN HYFTE**: De Oostendse architecten T.F. Suys en F. Laureys waren verwant aan elkaar

blz. 146: **F. COOPMAN**: Cultuur te Oostende gedurende de bezetting 1940-1944.

blz. 150: **S. IPPEL**: Uit mijn oude doos – deel 5.

blz. 152: **E. SMISSAERT**: De bouw van de Koninklijke Schouwburg: wat aantekeningen.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Frans COOPMAN, Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.
Simon IPPEL, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Roger JANSOONE, Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9
Ivan VANHYFTE, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

MEI EN JUNI ACTIVITEITEN

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten.

MEI ACTIVITEIT

Donderdag 22 mei om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6

Onderwerp: **DE KERK VAN ONZE LIEVE VROUW ONBEVLEKT ONTVANGEN (HAZEGRAS)**

Sprekers: Dhm. Koen **VERWAERDE** en Jean Pierre **FALISE**

De oprichting van de parochie van het Hazegras, de bouw van de kerk en ook de afbraak ervan zijn niet van een leien dakje gelopen.

Alhoewel men op een bepaald ogenblik inzag dat een tweede parochie, en een tweede kerk, nodig waren in Oostende heeft het ongeveer 6 jaar geduurd vooraleer men over ging tot de oprichting van de parochie van het Hazegras. We schrijven dan 1861. Na veel heen en weer geschrijf werden de plannen van architect **Laureys** goedgekeurd en in 1864 werd de kerk ingewijd.

De jaren gingen voorbij. Het parochieleven kende hoogte- en laagtepunten maar de kerk, die schijnbaar niet stevig gebouwd was, begon gebreken te vertonen. Er werd niet ingegrepen en stilaan raakte de kerk in verval. Reeds vóór 1987 was er sprake dat de kerk zou afgebroken worden. Maar dan werd het weer stil. De toestand van het kerkgebouw werd al maar slechter en tenslotte werd ze gesloten voor de eredienst.

Intussen was "De Plate" niet blijven stilzitten en men ijverde voor het behoud van het gebouw, eventueel met een andere bestemming. Niets mocht baten. De geestelijke overheid had de kerk opgegeven en in 1996.werd ze afgebroken. Op de gronden van de kerk en de omliggende scholen werd een nieuw gebouwencomplex opgericht. In dit complex is een gebedsruimte voorzien die weldra zal opengesteld worden voor de eredienst.

Over deze boeiende geschiedenis spreken vanavond dhr. FALISE, onze penningmeester, en dhr. VERWAERDE, ons geacht bestuurslid. De eerste zal spreken over de geschiedenis van de parochie en de kerk (geïllustreerd met dia's) terwijl dhr. VERWAERDE een 20 minuten durende film over de afbraak van de kerk zal vertonen en becommentariëren.

Opnieuw een brok boeiende Oostendse geschiedenis. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort!!!

❋ ❋ ❋

JUNI ACTIVITEIT I. STUDIEREIS NAAR MECHELEN

We vertrekken op **zondag 1 juni 2003 om 08.00 u** stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

We rijden rechtstreeks naar Mechelen waar we rond 09.30 u aankomen. We stappen af in restaurant "Theatrium" waar we een kop koffie nemen. Rond 10.15 u gaan we te voet, langs de kathedraal en het aartsbisschoppelijk paleis naar de kazerne Dossin waar we het **Joods Museum van Deportatie en Verzet** bezoeken. Vanuit deze kazerne werden tussen 1942 en 1944 25.257 Joden van Mechelen naar Auschwitz in Polen gevoerd.

We worden daar verwacht door 2 gidsen die ons, uiteraard in twee groepen, rondleiden in dit museum en ons de geschiedenis vertellen van de "Endlösung" in België en Europa.

Het bezoek duurt ongeveer 1u30. Rond 12.00 u verlaten we het museum en wandelen terug naar het restaurant "Theatrium".

De Kring biedt U het aperitief aan en we steken de voeten onder tafel om te genieten van

Kervelsoep

✧

Stoofpotje van konijn, Mechelsen Bruynen, kroketten

✧

Ijsje

✧

Koffie

Bij de maaltijd wordt 1 frisdrank of bier geschonken. Een glas wijn is verkrijgbaar mits opleg van 1 € ter plaatse te betalen.

Na de maaltijd begeven we ons naar het Toerismebureau waar rond 15.00 u de **historische stadswandeling** start. Opnieuw in twee groepen en met 2 gidsen.

Deze wandeling leidt ons naar de belangrijkste historische gebouwen die hoofdzakelijk dateren uit de Bourgondische periode: St.-Romboutskathedraal, voormalig Paleis van Margareta van Oostenrijk, Koninklijke Beiaardschool, Hof van Busleyden, St.-Pieter en Pauluskerk. De wandeling duurt ongeveer 2 uur maar dit wil niet zeggen dat we 2 uur stappen. We bezoeken ook het interieur van de verschillende monumenten zodat er telkens een rustpauze is.

Om 17.00 u zijn we terug aan het Toerismebureau. En dan zijn er nog mogelijkheden genoeg om te genieten van een frisse pint vooraleer we om 18.30 u in de bus stappen, richting Oostende, waar we rond 20.00 u aankomen.

Inschrijven kan door storting van **40 €** per persoon op rekening 380-0096662-24
Heemkring De Plate
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 2003 met X personen". In deze prijs is begrepen: autocar, koffie bij aankomst, middagmaal, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór zaterdag 24 mei 2003. Er zijn maximum 53 plaatsen beschikbaar. De 54e kan niet meer mee!!!

Meegaande stellen wij een kleine brochure samen die een aangename herinnering zal blijven aan die uitstap.

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

❋ ❋ ❋

JUNI ACTIVITEIT II. HULDE AAN "PASTER PYPE"

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat voortaan onder de vleugels van onze kring verder werkt, nodigt onze leden uit

op dinsdag 03 juni om 11 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

Samen met het stadsbestuur, de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens brengen wij hulde aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

Wij verzamelen aan de ingang van het oud kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg.

❋ ❋ ❋

JUNI ACTIVITEIT III. BEZOEK AAN DE TENTOONSTELLING "OOSTENDE STAD & ZEE"

Wanneer: **Zaterdag 14 juni om 15.00 uur**

Waar: **Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, Oostende**

De vier grote zalen van het Museum voor Schone Kunsten zijn tot 26 oktober volledig gevuld met de tentoonstelling "Oostende Stad & Zee". Dit is een speciale presentatie met uitsluitend werken uit de collecties van het Museum voor Schone Kunsten waarbij alles draait rond de zee, de scheepvaart en visserij, de haven, de vissers en de vis, de stad Oostende als havenstad en badstad. Aanleiding voor deze tentoonstelling is niet alleen "Beaufort 2003" maar evenzeer "Oostende voor Anker".

In totaal werk van meer dan 100 kunstenaars. Vele grote namen, met topwerken uiteraard, zoals James ENSOR, Leon SPILLAERT, Willy FINCH, Constantin MEUNIER, François MUSIN, Jan DE CLERCK, Henri-Victor WOLVENS of Constant PERMEKE, maar ook heel vergeten of wat minder gekende artisten: Andy ALLEMEERSCH, Paul-Jean CLAYS, Omer COPPENS, Alexandre CLARYS, Auguste DISTAVE, Armand DELWAIDE, Carol DEUTSCH, Roger FREZIN, Roger COOLS, André LYNEN, Jean RYCKOORT, Dominique

VERTENTEN, Théo HANNON, Michel VAN CUYCK, Gustaaf, Robert en Georges VANHESTE....

Een uniek geheel dat in die vorm nooit meer terug komt in het Museum. Een indrukwekkend ensemble waarin heel wat onvermoede verbanden gelegd worden en enorm veel te ontdekken valt.

Onze gids is **Norbert HOSTYN**, conservator van de Stedelijke Musea en samensteller van de tentoonstelling.

Wij verzamelen om 14.45 uur op de koer van het museum.

Iedereen is welkom en de ingang is gratis.

❋ ❋ ❋

DONDERDAGAVOND MUSEUMAVOND ("DAMA")
NOCTURNE IN HET OOSTENDS HISTORISCH MUSEM

Op donderdag 28 augustus 2003 sluiten we de zomer af met een dama-nocturne waarbij de drie Stedelijke Musea (Oostends Historisch Museum De Plate, Museum Ensorhuis en Museum voor Schone Kunsten) van 18.00 tot 22.00 uur gratis te bezoeken zijn.

Bij mooi weer wordt het traditionele gratis drankje geschonken op de binnenplaats van het Oostends Historisch Museum dat voor de gelegenheid feestverlichting krijgt terwijl oude schlagers uit een juke-box galmen (die hopelijk wél zal werken deze keer). En net als vorig jaar is er nu ook weer een tombola met kunstboeken en zelfs een heus maritiem geïnspireerd kunstwerk.

Infofolders over de donderdagavondnocturnes ("DAMA's) in het hele Vlaamse land zullen in onze folderdisplay te vinden zijn zodra we ze ontvangen.

❋ ❋ ❋

OPEN DOEK VOOR GELLA ALLAERT

Thematentoonstelling in het Oostends Historisch Museum "De Plate"

Bezoekt de tentoonstelling gewijd aan deze grote Oostendse dame die naam en faam maakte in de theaterwereld. Foto's en documenten belichten haar leven terwijl een videofilm fragmenten vertoont uit verschillende toneelvoorstellingen waarin zij de hoofdrol vertolkte.

Voor de openingsdata: zie voorlaatste bladzijde van dit tijdschrift.

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (2)

door **Roger JANSOONE**

Bij het opmaken van het eerste artikel over "Oostende en de Zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog" werd het "Woord vooraf" van de auteur niet gepubliceerd. Waarvoor onze verontschuldigingen.

Aangezien dit "Woord vooraf" ook een oproep tot de lezers bevat en de "rode draad" aangeeft die doorheen deze studie loopt, publiceren wij hieronder bedoelde inleiding.

Als gewezen Chef Civiele Defensie Voedselvoorziening heb ik, ook al ben ik nu met pensioen, nog steeds een levendige belangstelling voor de geschiedenis van ons land en volk vanuit het oogpunt van bevoorrading en voedselvoorziening in tijden van oorlog, rampen en noodsituaties. Het is trouwens vanuit die optiek dat ik mijn historische studie heb geschreven "Het laatste bolwerk van de jager – Beknopte geschiedenis van de Vlaamse zeevisserij" (uitgegeven in 1994 door het toenmalig Ministerie van Landbouw). De rode draad die doorheen deze geschiedenis loopt, is de complementaire functie van de zeevisserij tegenover de landbouw, vooral wanneer voedseltekort dreigde te ontstaan.

Tijdens die zoektocht door 20 eeuwen geschiedenis van ons visserijbedrijf, was ik dan ook bijzonder geboeid door de lotgevallen van onze vissers tijdens de beide Wereldoorlogen, des te meer daar beide perioden zeer afzonderlijke kenmerken vertonen ... ook al ging het in beide gevallen om een Duitse bezetting van ongeveer dezelfde duur. Vooreerst was het zo, dat tussen het einde van de Napoleontische oorlogen (1815) en het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (1914) ons land ruim een eeuw vrede en veiligheid had gekend. In Frankrijk pleegt men te zeggen "Le hasard ne favorise que les esprits déjà préparés", doch uit eigen ervaring weet ik maar al te goed dat een langdurige periode van vrede (zelfs al is het een gewapende vrede) doorgaans vrij nefast uitvalt voor de staat van militaire en civiele paraatheid van een natie. Wanneer men zich betrekkelijk veilig voelt, dan is al dat "geleuter" over paraatheid, preventie en veiligheidsbeleid meestal de "ver van mijn bed" show. En zelfs indien in alle hevigheid b.v een Dutroux-schandaal uitbarst, dan nog gaat de publieke belangstelling kennelijk niet verder dan naar een meer intensieve en doeltreffende bestrijding van de criminaliteit, ... wat uiteraard slechts één van de vele aspecten is van een alles omvattend en weldoordacht veiligheidsbeleid. De voordrachten die ik hierover geef, beogen aldus steeds een globaal preventie- en veiligheidsbeleid.

In 1914 bestonden er dan ook vrijwel geen noodplannen (met de daaraan verbonden middelen) voor in geval van oorlog, noodsituaties en voedseltekorten. Op grond van een wetgeving die nog terugging tot de tijd van de Franse revolutie, rekende men in zo'n gevallen vooral op de burgemeesters, die zich tijdens de bezetting inderdaad soms op zeer opmerkelijke wijze hebben weten uit de slag te trekken. Des te meer daar tijdens de Eerste Wereldoorlog de bezettende overheid sterk gericht was op het inschakelen van de plaatselijke Ortskommandantur ... voor wie de burgemeester meestal een voor de hand liggende "gesprekspartner" bleek te zijn.

Het lijkt mij dan ook zeer interessant, even nader na te gaan, hoe Oostende heeft kunnen overleven tijdens de bezetting 1914/18, en dit mede dank zij de inzet van de zeevisserij. Die inzet is ongetwijfeld boeiend en merkwaardig, alleen al omwille van het feit dat in 1914 (in

tegenstelling tot later in 1940) de Belgische vissersvloot grotendeels de wijk had genomen naar het buitenland.

Onderhavige bijdrage voor "De Plate" is eigenlijk veeleer een voorstudie van wat, in een later stadium, een meer uitvoerige benadering van deze bewogen periode uit onze visserijgeschiedenis zou moeten worden. In deze tussentijdse fase sta ik open voor alle suggesties en zou ik het uiteraard zeer op prijs stellen indien mij van diverse zijde aanvullende informatie en/of documentatie (ook afbeeldingen, affiches en foto's) zouden kunnen ter hand gesteld worden. Voor die eventuele medewerking bij voorbaat mijn beste dank !
Intussen wens ik jullie alvast veel leesgenot.

(tot hier het "Woord vooraf")

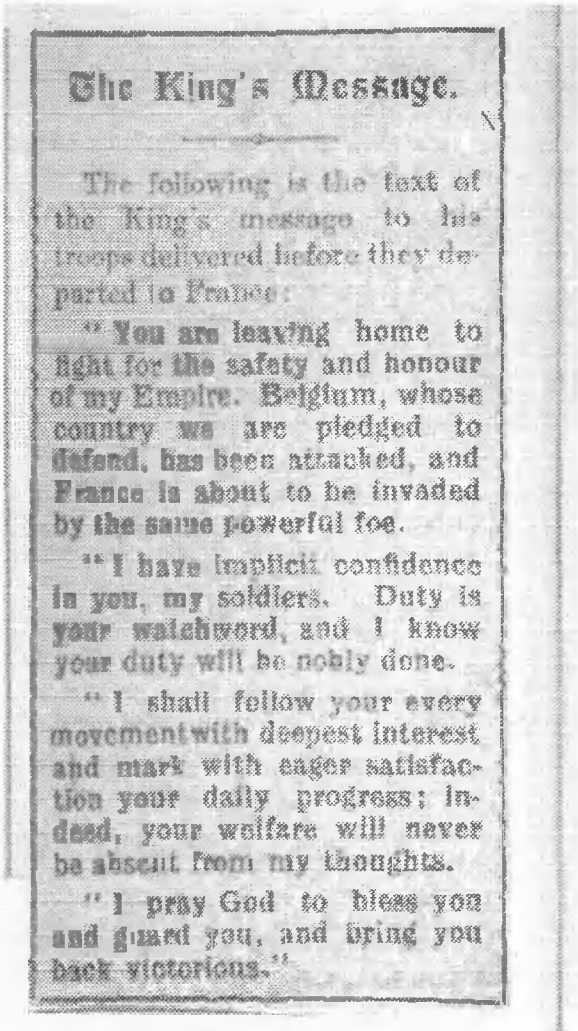
* * *

2. DE KANONNEN VAN AUGUSTUS

Het jaar 1913 was uitermate gevaarlijk, vol spanningen en conflicten. Weliswaar werd op 10 augustus 1913 met het verdrag van Boekarest de derde Balkanoorlog beëindigd, doch - zoals later ook het geval was met het verdrag van Versailles - deze "vrede" bevatte alvast reeds de kiemen van een toekomstige oorlog. De opeenvolgende Balkanoorlogen waren nochtans tot dusver "regionaal" gebleven, heel eenvoudig omdat de Europese mogendheden zich wijselijk hadden onthouden van iedere vorm van inmenging. Wel had Oostenrijk in juli 1913 overwogen om Bulgarije ter hulp te snellen, maar toen zowel Duitsland als Italië lieten merken dat zij hiertegen gekant waren, bleef Oostenrijk zich aan de zijlijn opstellen. Het verdrag van Boekarest viel evenwel in Wenen niet in goede aarde ... en bijgevolg aasde Oostenrijk op een gelegenheid om de lastige buur Servië aan te pakken. En toen Servië geen aanstalten maakte om de aan Albanië toegewezen gebieden snel te ontruimen, stuurde Oostenrijk een ultimatum naar Belgrado. Gelukkig legde de Servische regering de duimen voor dit dwangbevel ... en in alle kanselarijen haalde men opgelucht adem omdat toen reeds iedereen zeer goed besefte in welke mate het Balkan-kruitvat kon ontploffen tot ver buiten de regio. Niettemin bleef, vooral in Frankrijk en Rusland, een onbehaaglijke stemming hangen na dit brutaal solonummertje van Oostenrijk.

Al met al werd de bewapeningswedloop – reeds geruime tijd aan de gang – hierdoor aanzienlijk versneld. Bovendien was dit een tijd van groeiend nationaal chauvinisme, altijd een gevaarlijke voedingsbodem voor plots uitslaande conflicten. Zo werd de grootse viering van het "1813"-eeuwfeest in Duitsland een hoogdag van opgeklopt Duits nationalisme, terwijl in Rusland het pan-Slavisme een zeer sterke politieke factor werd. Wanneer in Berlijn in de Reichstag een aanzienlijk budget werd vrijgemaakt voor het opdrijven van de slagkracht van het leger, voelde Frankrijk zich steeds meer bedreigd en werd aldaar dus de militaire diensttijd opgevoerd tot drie jaar.

Intussen was het vrij duidelijk dat indien het vuur in de pan zou slaan, dit zou gebeuren in Servië. Als gevolg van hun overwinningen tijdens de derde Balkanoorlog, was het zelfvertrouwen van de Serviërs flink toegenomen en was de groot-Servische gedachte niet langer de politieke opstelling van een kleine minderheidsgroep. Geheime terreur-organisaties zoals "Narodna Odbrana" (Nationale Verdediging) en "Ujedizenje ili Smert" (Vereniging of Dood) wonnen aldus nogal wat aanhang. Hun acties werden voor Oostenrijk zo onduldbaar dat deze mogendheid in toenemende mate in het kleine Servië een ernstige bedreiging begon te zien voor zijn eigen voortbestaan.

The King's Message.

The following is the text of the King's message to his troops delivered before they departed to France:

"You are leaving home to fight for the safety and honour of my Empire. Belgium, whose country we are pledged to defend, has been attacked, and France is about to be invaded by the same powerful foe.

"I have implicit confidence in you, my soldiers. Duty is your watchword, and I know your duty will be nobly done.

"I shall follow your every movement with deepest interest and mark with eager satisfaction your daily progress; indeed, your welfare will never be absent from my thoughts.

"I pray God to bless you and guard you, and bring you back victorious."

3. "The King's Message" :

boodschap van King George V aan de Britse troepen, 4 augustus 1914

Van alle Europese mogendheden was Groot-Brittannië de enige natie die niet deelnam aan al dit nationalistisch opbod. De Britse regering had trouwens wel andere katten te geselen, meer bepaald in Ierland. De aan de Ieren beloofde "Home rule" stuitte op een veto van het Britse Hogerhuis, wat een aanslepende politieke crisis veroorzaakte. Toen uiteindelijk voor die impasse een oplossing werd gevonden, bleek echter dat het overwegend protestantse Noord-Ierland (Ulster) een katholieke regering nooit zou aanvaarden. De politieke impasse werd nu totaal ... en in toenemende mate leek Ierland af te stevenen op een bloedige burgeroorlog, die allicht zeker zou uitgebroken zijn indien in augustus 1914 het uitbreken van een wereldoorlog deze interne problemen niet opzij had geschoven.

Op 28 juni 1914 viel in Sarajevo (Bosnië) het fatale startschot voor deze wereldbrand. Aartshertog Ferdinand, de Oostenrijkse troonopvolger, werd door Servische nationalisten vermoord, blijkbaar omdat hij één van de weinige prominenten in Wenen was die duidelijke en haalbare ideeën had voor een bevredigende oplossing van het nationaliteitenprobleem binnen de Donau-monarchie. De reactie uit Wenen was keihard, doch vooraleer een oorlog

tegen Servië te beginnen (dat immers in Rusland een machtige bondgenoot had) , wou Oostenrijk zich eerst verzekeren van de steun van Duitsland. Die steun kon Duitsland eigenlijk moeilijk weigeren omdat Oostenrijk per slot van rekening de enige Europese bondgenoot was die voor Duitsland nog overbleef. Op 5 juli werd die Duitse steun toegezegd, onvoorwaardelijk (en bijgevolg een blancovolmacht!), en met enkel de "goede raad" van snel tot actie over te gaan. Met die goede raad werd trouwens geen rekening gehouden, want er volgde nog wat politiek touwtrekken tot uiteindelijk op 23 juli (dus bijna een maand na de aanslag) een ultimatum werd gericht aan Belgrado.

Plots werd de toestand internationaal uitermate gespannen, niet alleen door dit ultimatum maar kennelijk nog meer door het vrij algemeen vermoeden dat eigenlijk vooral Duitsland hierin de hand had. Dit had tot gevolg dat reeds op 24 juli Rusland overging tot mobilisatie en tot de afkondiging van de staat van algemene voorbereiding. Onmiddellijk zag het Britse Foreign Office hierin de lont aan het kruitvat, dus niet in een conflict Oostenrijk/Servië, doch in een conflict Oostenrijk/Rusland. Doch de Britse bemiddelingspoging strandde op de onverminderd afzijdige houding van Duitsland, wat uiteraard het internationaal wantrouwen t.a.v. Duitsland verder in de hand werkte.

Intussen had Servië aan Oostenrijk een zeer tegemoetkomend antwoord toegestuurd op het nochtans zeer hard opgesteld ultimatum. Maar in Wenen beschouwde men dit antwoord als zijnde "onvoldoende". Hierop werden op 25 juli de diplomatieke betrekkingen verbroken en werd vervolgens op 28 juli aan Servië de oorlog verklaard. Aldus ontstond een fatale kettingreactie, want binnen het toen bestaande stelsel van bondgenootschappen was hierop een grootschalige oorlog niet meer te voorkomen. Op 29 juli besloot Rusland over te gaan tot algemene mobilisatie ... en Duitsland zag hierin het bewijs dat Rusland aanstuurde op oorlog. Oostenrijk zette dan ook de stap naar algemene mobilisatie, hierin gevolgd door Frankrijk, terwijl Duitsland de toestand van dreigend oorlogsgevaar afkondigde. En Groot-Brittannië ging sedert 27 juli over tot vlootconcentraties.

Op 31 juli zond Duitsland een ultimatum naar Rusland. Toen hierop geen antwoord kwam, verklaarde Duitsland op 1 augustus 1914 de oorlog aan Rusland. Nog op 1 augustus vroeg het Britse Foreign Office aan Duitsland en Frankrijk of zij in geval van oorlog de neutraliteit van België zouden respecteren, waarop enkel door Frankrijk (en bevestigend) werd geantwoord. Doch op 2 augustus overhandigde de Duitse ambassadeur te Brussel aan de Belgische regering een ultimatum waarbij voor het Duitse leger vrije doortocht door België werd geëist. Hierop verklaarde Groot-Brittannië, als garant van België's neutraliteit, dat zij hierbij niet afzijdig kon blijven. Op 3 augustus verklaarde Duitsland de oorlog aan Frankrijk en 's anderendaags overschreden Duitse troepen de Belgische en Luxemburgse grenzen, wat onmiddellijk een Brits ultimatum aan Duitsland tot gevolg had. Toen hierop geen antwoord volgde, bevond ook het Britse imperium zich in staat van oorlog met Duitsland.

Aldus ontstond voor het eerst in de geschiedenis een wereldoorlog, een oorlog die eigenlijk niemand gewild had. Maar in het toenmalig Europa was er geen enkel staatsman van formaat, die het tij nog had kunnen doen keren. De politici zaten verstrikt in een web van allianties en mechanismen waarover zij uiteindelijk alle controle verloren omdat die als het ware een eigen leven begonnen te leiden. De kanonnen van augustus kwamen nu op het krijgstoneel en miljoenen soldaten zetten zich overal in beweging, onderweg naar de slagvelden. En te midden van al dat uitbarstend krijgsgewoel had Oostende, Koningin der Badsteden, zich feestelijk opgemaakt voor het hoogseizoen van 1914 ...

3. UNE SAISON PLUS BRILLANTE ENCORE...

In het voorjaar van 1914 deelt de Kursaaldirectie in een fraaie circulaire het volgende mede: «Tout annonce que la Reine des Plages, déjà si heureusement favorisée l'année dernière, connaîtra cette année une saison plus brillante encore, pour le grand plaisir des innombrables étrangers, ses hôtels et le bon renom de l'hospitalière Belgique». Onder een heerlijk zonnetje belooft het , begin juli, inderdaad een schitterend hoogseizoen te worden. Weliswaar is op 28 juni Aartshertog Ferdinand neergeschoten in Sarajevo, doch voor de vakantiegangers is dit weinig of geen onderwerp van gesprekken, en zeker geen bron van onrust. Op die verre Balkan is er immers wel altijd wat aan de hand, en het zal wel koelen zonder blazen.

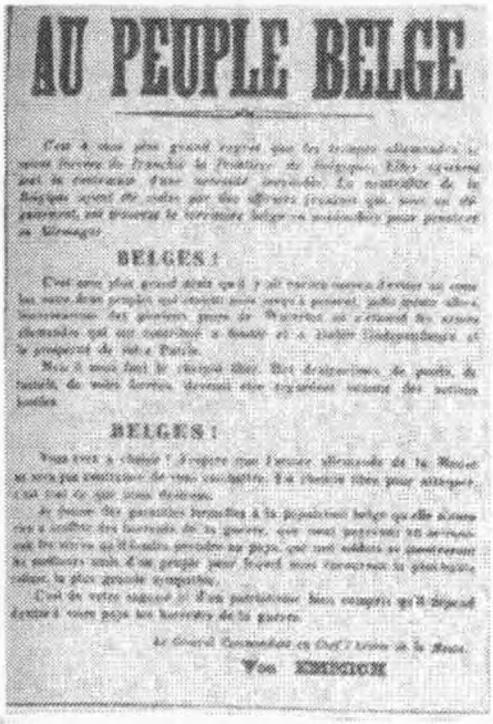
De verhuring van hotelkamers en villa's verloopt dan ook volledig naar wens. Programma's en affiches van de Kursaal en van de Schouwburg stellen een wijde waaier van topevenementen in het vooruitzicht, met internationaal befaamde namen en gezelschappen. Allerlei festiviteiten zijn reeds aan de gang of zijn aangekondigd voor de eerstvolgende dagen en weken. Op het strand, op de dijk, in de cafés en restaurants, overal is het bijzonder druk.

Maar tegen het einde van juli komt in deze paradijselijke toestand snel verandering. De tijdingen in de pers zijn niet geruststellend en zelfs in toenemende mate verontrustend. Berichten over mobilisatie, ultimatums en uiteindelijk diverse oorlogsverklaringen wisselen elkaar af. En de uittocht van badgasten begint, vooreerst de vreemdelingen en met name Oostenrijkers, Duitsers, Russen en Fransen. Nog altijd hoopt men dat het groeiend conflict zal beperkt blijven tot Oostenrijk, Servië en wellicht ook Rusland, doch gaandeweg voelt men aan dat ook Duitsland zich hierin zal mengen, wat dan vervolgens ook Frankrijk in een en ander zou betrekken. En de Oostendenaars en de alhier verblijvende Belgen beginnen zich angstig af te vragen of België, ofschoon begiftigd met een internationaal gewaarborgde neutraliteit, al dan niet buiten een eventuele oorlogstoestand zou kunnen blijven.
In ieder geval is, tegen eind juli, de vakantiestemming volledig omgeslagen. Weliswaar wordt officieel een houding aangenomen van "business as usual" en wordt bijgevolg de programmatie van concerten, toneelopvoeringen, festiviteiten, e.d. verder afgehandeld in de mate van het mogelijke, want uiteraard hebben een aantal artiesten moeten afzeggen en zijn er intussen ook reeds heel wat Belgen gemobiliseerd. De meeste vreemdelingen hebben de stad verlaten en het internationaal treinverkeer is stilgevallen. De avond- en nachtovervaart van de pakketboten Oostende-Dover wordt afgeschaft en de Britse consul verzoekt zijn landgenoten dadelijk terug te keren naar Engeland.

Op 3 augustus bereikt Oostende het nieuws over het Duits ultimatum aan België, en diezelfde dag verklaart Duitsland de oorlog aan Frankrijk, wat voor België onmiddellijk het ergste doet vermoeden. Gemobiliseerde soldaten trekken voorbij op het Wapenplein terwijl de Stadsharmonie de Brabançonne opvoert, onder luid gejuich van een grote menigte. Ook in de Kursaal wordt het vaderlands lied meermaals gespeeld en uit volle borst meegezongen. De stemming is alom zeer krijgshaftig en patriottisch.

Maar dit alles heeft vrijwel onmiddellijk een duidelijke weerslag op de voedselvoorziening. Bij koninklijk besluit van 3 augustus wordt niet alleen het Belgisch leger op oorlogsvoet gebracht maar wordt ook meteen alle uitvoer van eetwaren uit België verboden. Niettemin gaan de prijzen van voedingsmiddelen met sprongen omhoog, vaak binnen een tijdsspanne van slechts enkele uren. Op de Groentemarkt veroorzaakt dit nogal wat relletjes omdat deze

plotse prijsstijgingen door de Oostendenaars niet zomaar worden aanvaard en zij dit op soms hardhandige manier ook kenbaar maken aan de handelaars.

AU PEUPLE BELGE

BELGES !

BELGES !

Von EMMICH

4. "Au peuple belge" : mededeling van het Duits leger aan de Belgen, 04.08.1914

Typisch is wel het feit dat het met de visprijzen net andersom gaat. Oostende is de jongste decennia een zeer belangrijke markt geworden voor export van vis en visserijproducten. Uiteraard valt die export nu nagenoeg volledig weg, wat dan zeer snel een nefaste weerslag heeft op de prijsvorming in de vismijn. Het is zelfs zo, dat door de sluiting van de grenzen, hele treinladingen terugkeren naar Oostende ... en in de zomerse hitte een verpestende stank verspreiden. Ook de vraag naar duurdere vissoorten vanwege restaurants en hotels is sterk teruggevallen: tarbot valt van 3,50 F/kg naar nog slechts 0,20 F, en wie zin heeft in tong, kan een hele benne kopen voor 36 F, waar daags voordien de prijs hiervoor schommelde tussen 180 en 200 F.!

En intussen is ook het hamsteren begonnen. Vooral de kruidenierswinkels worden bestormd, want iedereen wil terstond een voorraad duurzame eetwaren opslaan. Handige kandidaat-woekeraars beginnen intussen voedingsmiddelen weg te stoppen met het oog op verdere prijsstijgingen. Derhalve verspreidt burgemeester A. LIEBAERT reeds op 4 augustus onder de bevolking een bericht waarbij wordt herinnerd aan de bepalingen van het Strafwetboek aangaande "de opslag of de bedrieglijke afslag der eet- of koopwaren, alsook de samenrottingen, gewelddaden of bedreigingen met het doel plundering te verwekken of de verkopers te dwingen zich van hun koopwaar te ontmaken". En op 5 augustus wordt de Gemeenteraad in geheime zitting bijeengeroepen voor het nemen van maatregelen "opdat de winkels van verkoop in 't klein de bevolking van het nodige zouden kunnen voorzien zoals in normale tijd".

Anderzijds, eveneens op 5 augustus, beslist de Gemeenteraad al de aangekondigde concerten af te schaffen, het bestendig festival te schorsen, het lopend toneelseizoen te doen ophouden, in de Kursaal alle dansfeesten te schrappen en voorts t.a.v. de concessionaris "het verder aan zijn oordeel en aan zijn vaderlandse gevoelens over te laten, de muziekavonden al dan niet te doen ophouden". Aldus werd een definitief punt gezet achter dit zo hoopvol en schitterend begonnen seizoen 1914, ... une saison plus brillante encore ...

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES:

- "The King's Message": boodschap van King George V aan de Britse troepen, 04.08.1914
- "Au peuple belge": mededeling van het Duits leger aan de Belgen, 04.08.1914

HET BISSCHOPPELIJK ARCHIEF BRUGGE

Het Bisschoppelijk Archief Brugge (BAB) draagt zorg voor het archief van het bisdom Brugge en andere kerkelijke instellingen die op het territorium van dit bisdom gelegen zijn. Behalve heel wat oud archief (met name de vroegere bisdommen Brugge en Ieper, het Brugse Sint-Donaaskapittel en opgeheven West-Vlaamse kloosters) bezit het BAB ook veel modern archief. Tenslotte ressorteert onder het BAB ook nog de bibliotheek van het bisdom Brugge.
Een overzicht van de diverse archieffondsen bieden: B. Janssens de Bisthoven en C. De Backer, *Inventaris van het bisschoppelijk archief van Brugge*, Leuven, Kadoc, 1984, 10 p.

Een erg belangrijke bron in het BAB vormen de Handelingen (Acta) en briefwisseling van de Brugse bisschoppen van 1833 tot 1952. Van de Acta werd in 1983 ook een 12-delige reeks indices opgemaakt. Het archief van Mgr. E.-J. De Smedt (1952-1984) is nog niet ontsloten.

Het BAB bezit verder een omvangrijk alfabetisch archief over de clerus van het bisdom Brugge. Daarnaast bewaart het BAB een aparte reeks privé-archieven van priesters. Tenslotte bezit het BAB nog een aantal recente archieven van kloosters, kapellen, scholen en organisaties alsook reeksen bouwplannen, kaarten, etsen en affiches.

Bron: Mededelingsblad van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis (BVNG); jrg. 25, 2003, nr. 1, p. 10-11.

DE 19e EEUWSE OOSTENDSE ARCHITECTEN T.F. SUYS EN F. LAUREYS WAREN VERWANT AAN ELKAAR

door **Ivan VAN HYFTE**

Felix LAUREYS en Tilman François SUYS. Allebei geboren Oostendenaars – met eventjes een straat achter hun naam (1) -, knappe studenten, succesvolle architecten, allebei Italië-aanbidders voor de bouwkunst....

Minder gekend is dat Tilman François de oom was en ook leraar van Felix die zelf leermeester is geweest van niemand minder dan die andere grote architect Victor HORTA.

Daarom wat Oostendse familie-achtergronden, personalia en genealogie voor zoverre parochieregisters en Burgerlijke stand het toelaten...

1. Familie SUYS

A. Joannes Tillemanus SUYS.
- ° Oostende, 1747.
- x Maria, Joanna, Jacoba SARASIN (° Oostende, 1749; + Oostende 28/07/1826).
- timmerman-schrijnwerker; woonde in 1814 in de Kapellestraat 8.
- + Oostende, 17/12/1817.

B. Hij had 4 kinderen:

1. Joannes, Coletus SUYS
   - ° Oostende, 17/01/1781
   - + Oostende, 10/03/1863

2. Tillemanus, Franciscus SUYS
   - ° Oostende, 01/07/1783
   - x Oostende, 21/09/1820 met Rosalia Sophia DE RIDDER (° Oostende, 19/06/1798) (2)
   - architect
   - + Wingene, 11/07/1861

3. Maria, Sophia, Isabella SUYS
   - ° Oostende, 1787
   - x Oostende, 01/03/1821 met Joannes Franciscus VANROLLEGHEM

4. Theresia, Clara SUYS
   - ° Oostende, 1788
   - x Oostende, 15/10/1818 met brouwer (3) Felix LAUREYS
   - + Oostende, 23/11/1829

C. Tillemanus SUYS en Rosalia DERIDDER hadden 3 kinderen:

1. Ludovica, Rosalia, Maria SUYS
   - ° Oostende, 27/07/1821

- x Constantyn OPHOVEN
- + Brussel, 13/11/1887

2. Leon-Pierre SUYS
- ° Amsterdam (4), 14/06/1823
- architect
+ Brussel, 1887 (5)

3. Hortense, Theresia SUYS
- ° Amsterdam (4), 27/06/1825
- ongehuwd
- + Wingene, 31/08/1914

D. Architect Joannes Tillemanus SUYS

- Tot zijn zeventiende in Oostende gewoond
- Tekende als hofarchitect van Leopold I 3 projecten voor diens nieuwe, koninklijke residentie die er moest komen aan het uiteinde van de omwalling, nabij de Hulppoort (nooit gerealiseerd) (6).
- Realisaties: zie De Plate 1989, p. 187-191.
- Een speciale Oostendse vermelding is het inrichten door hem van een viertal zalen in het stadhuis op de Grote Markt als Casino (1837)

E. Architect Leon-Pierre SUYS

- Hernam in 1863 het paleis-idee van zijn vader; Leopold II besliste het onvoltooide gebouw (7) te laten afbreken.
- Grootste realisatie: het rechttrekken en overwelven van de Brusselse Zenne (1867-1871) en een hele reeks gebouwen langs de nieuwe aangelegde centrale lanen naar Parijs' model.

F. Bijkomende informatie

- R. DE BEAUCOURT de NOORTVELDE: Biographie Ostendaise p. 238-246
- Nationaal Biografisch Woordenboek (1987) deel 12: biografie van T.F. SUYS door Jan FABER.
- Tijdschrift "Epitaaf" nr. 36, juli, aug., sept. 1997, p. 2-3.
- Parochieregisters St. Petrus en Pauluskerk 1796-1900, aanwezig in VVF-Oostende.
- N. HOSTYN: Bouwtoelatingen 1780-1794. Een merkwaardige reeks in het Oostends stadsarchief. De Plate XVII, 1988, p. 173.

2. Familie LAUREYS

A. Johannes LAUREYS
- ° Balegem (Oost-Vlaanderen)
- x Adriana VANDERSCHUEREN (° Balegem; + Balegem vóór 2/11/1797)
- "cultivateur"
- + Balegem, vóór 2/11/1797

B. Hij had 3 kinderen

1. Adrianus LAUREYS
   - ° Balegem, 30/3/1732
   - tweemaal gehuwd: a) Maria Barbara VERHAEGHE (8) in 1764
     b) Joanna PLATTEAU op 2/11/1797 (9)
   - Oostendse brouwer in "De Zwaan" en eigenaar van herberg " De Gouden Poorte" (10)
   - + Oostende, 25/9/1817

2. Joannes, Franciscus LAUREYS
   - ° Balegem, 1738
   - tweemaal gehuwd a) Maria WILLEKENS
     b) Anna Maria VANDICHEL
   - + Oostende, 3/9/1799

3. Maria, Angelina LAUREYS
   - ° Balegem, 1743
   + Oostende, 13/2/1818

C. Vrijmeester-brouwer Adriaan LAUREYS had 7 kinderen:

1. Felix LAUREYS (Gent, ± 1793 – na 1829)
2. Charlotte LAUREYS (Oostende, 1798 – Oostende 28/8/1799)
3. Adrianus LAUREYS (Oostende, 14/1/1800)
4. Amandus LAUREYS (Oostende, 19/5/1802)
5. Joannes LAUREYS (Oostende, 2/4/1804 – Elsene, 24/7/1871)
6. Josephus LAUREYS (Oostende, 11/2/1807)
7. Ludovicus LAUREYS (Oostende, 15/8/1810)

D. Brouwer Felix LAUREYS en Theresia, Clara SUYS hadden ook 7 kinderen:

1. Maria Theresia LAUREYS (Oostende, 21/5/1819 – Oostende, 15/6/1819)
2. Felix Adrianus LAUREYS (Oostende, 12/4/1820 – Brussel, 13/2/1897) architect
3. Theresia Joanna LAUREYS (Oostende, 3/12/1821)
4. Maria Ludovica LAUREYS (Oostende, 27/7/1823)
5. Eugenius Adolphus LAUREYS (Oostende, 29/5/1825)
6. Melania Justina LAUREYS (Oostende, 5/4/1827- Oostende, 4/4/1828)
7. Josephus Franciscus LAUREYS (Oostende, 24/6/1829 – Oostende, 13/4/1830)

E. Architect Felix LAUREYS

- Ofschoon vaak in Frankrijk, Spanje of Italië – waar hij de Prix de Rome haalt – is hij op 14 januari 1850 te gast op het Oostendse stadhuis om er, tijdens een huldiging, een eremedaille in ontvangst te nemen.

- Oostendse realisaties: O.L. Vrouwkerk op het Hazegras (ingewijd: 1/11/1864), de Anglicaanse kerk in de Langestraat (ingewijd 1865) en het neogotisch station (ingehuldigd: 30/7/1882) dat na 74 jaar "Oostends-gesloopt" werd.

F. Bijkomende informatie.

- "Felix Laureys (Ostende, 1820-Bruxelles, 1897". Académie de Bruxelles: 2 siècles d'architecture, Bruxelles, Archives d'architecture moderne, 1989, pp. 268-271.
- R. de BEAUCOURT de NOORTVELDE, in: Biographie Ostendaise, p. 166-169.
- N. HOSTYN "Felix Laureys" De Plate, VII, 1978, p. 105.
- Notice sur Felix Laureys, architecte, membre de la classe des beaux-arts, Bruxelles Hayez, 1903, 308 p. (Annuaire de l'Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique".
- N. HOSTYN "Felix Adrien Jean Laureys, architect, in: "Nationaal Biografisch Woordenboek, x, Brussel, Paleis der Academiën, 1983, kol. 392-395.
- Parochieregisters St. Petrus en Pauluskerk 1796-1900, aanwezig in VVF Oostende.

---

(1) O. DEBAERE, Stedenatlas Oostende afbeelding 86: plattegrond van Oostende uit 1906 met o.a. de Vuurtorenwijk.

(2) R. ROTSAERT, Volkstelling Oostende 1814, p. 235. Het gezin Jacobus DE RIDDER – Joanna BREUGEL woonde met 9 kinderen (waaronder Rosalia die toen 15 jaar oud was) in de Keizerskaai 24.

(3) D. FARASYN, De opkomst en de teloorgang van een Oostendse brouwerij en brouwersfamilie, in: De Plate, XXIII, 1993, p. 284-287.

(4) In 1820 benoemt koning Willem I T.F. SUYS tot hoofd van de Academie van Beeldende Kunsten te Amsterdam. De 2 jongste kinderen zijn er geboren.

(5) Beide architecten SUYS liggen begraven in Laken, in het familiegraf dat zoon Leon heeft ontworpen en dat geklasseerd is (perk 28).

(6) P. LOMBAERDE, Leopold II, koning, bouwheer (1985), p. 54.

(7) A. VAN CAILLIE, Oud Oostende in Beeld, deel. 2 (1985), foto 9.

(8) Als weduwe van Petrus WASSENBERGHE was ze de dochter van Andreas VERHAEGHE, "bélandrier" en Joanna VERMEULEN. Geboren in 1718 en gestorven in Oostende, 10/5/1797).

(9) Ook afkomstig uit Balegem; dochter van Joannes Baptista PLATTEAU en Carolina VAN BENEDEN. Geboren op 5/2/1770. Op haar huwelijk in Oostende met Adriaan was Gregorius SMETS, consul van Zweden, getuige.

(10) D. FARASYN, op. cit., p. 282-284.

CULTUUR TE OOSTENDE GEDURENDE DE BEZETTING 1940-1944

door **François COOPMAN**

VERANTWOORDING

In dit artikel is het niet de bedoeling de cultuur van de oorlogsjaren te eren of af te keuren. En zeker niet te beoordelen noch te veroordelen. Vooraanstaande geschiedenisschrijvers hebben dit fenomeen reeds uitvoerig beschreven terwijl het gerecht op zijn manier deze zaak heeft aangepakt.

Ik meen te weten dat er in onze "Plate" nog geen enkel artikel is verschenen i.v.m. dit onderwerp; na 58 jaar is dit nog steeds een taboe-onderwerp dat de "Plate" scribenten en heemkundigen links hebben laten liggen en volledig genegeerd is. We willen geen etterende wonden terug openen doch aan de hand van enkele interessante bronnen een klein stukje Oostendse geschiedenis reconstrueren. De oorlogsgeschiedenis, ook de negatieve kant, heeft haar rechten, vind ik.

Het is niet mijn bedoeling een volledig relaas van de culturele manifestaties , die plaats grepen in onze stad, op papier te zetten. Dat laat ik over aan een student geschiedenis die met dit onderwerp een zeer interessante verhandeling zou kunnen tot stand brengen. Dit is echter maar één van de onderwerpen die nog moeten onderzocht worden. Ook collaboratie, verzet, Winterhulp, visserij, corporatie (1) en repressie moeten nog aan bod komen. Wie van onze oudere stadsgenoten zal zijn archief van onder het stof halen en ter beschikking stellen voor publicatie in "De Plate"? Wel is waar heeft wijlen Richard VERBANCK, notoire heemkundige, zijn persoonlijke ervaringen i.v.m. de visserij en de corporatie te boek gesteld in "Ter Cuere", het jaarboek van de Bredense Heem- en Geschiedkundige Kring. Maar dit is zelden gebeurd in zijn genre.

Mijn aandacht gaat naar één culturele manifestatie die plaats greep in onze stad en uitvoerig beschreven werd in "Het Laatste Nieuws" van 28 oktober 1941. Die krant was gedurende de oorlogsjaren onder toezicht van de Duitse bezetter, de redactie in handen van aanhangers van de Nieuwe Orde.

¤ ¤ ¤

Een Nieuwe Vlaamse Kultuurraad (2) werd op voorstel van secretaris-generaal voor Openbaar Onderwijs, Marcel NYNS, ingesteld in oktober 1941. Kapelaan Cyriel VERSCHAEVE (3), onderpastoor te Alveringem, werd aangesteld als voorzitter, een functie die hij aanvaardde met toestemming van zijn bisschop Mgr. LAMIROY. In zijn hoedanigheid van voorzitter nam hij, in Vlaanderen, deel aan talrijke culturele manifestaties, waaronder één ingericht te Oostende door het Kunstenaarsgild (4).

Onze stad was geen onbekende voor de priester-dichter C. VERSCHAEVE. In zijn jonge jaren had hij vriendschap gesloten met priester-leraar Robrecht, Hendrik DE SMET (1875-1937), zoon van een Oostendse reder. Samen brachten ze verschillende vakanties door in Oostende en omstreken. Samen wandelden ze aan de Oosteroever van de haven, langs zee en strand tot aan Bredene en terug.

Zelfs in onze visserij vindt men zijn naam terug. In de maand november 1936 liep de 0.347 "Cyriel Verschaeve" van stapel op de werf van Beliard. Traditiegetrouw werd deze plechtigheid bijgewoond door talrijke prominenten uit de visserij- en zeevaartmiddens en lokale overheidsdiensten. Het woord werd eerst gevoerd door de directeur van de werf, nadien door de heer BAELS, gouverneur van West-Vlaanderen, en tenslotte bedankte kapelaan VERSCHAEVE de rederij VERHAEGHE-DANEEL voor de eer die hem te beurt viel. Het vissersvaartuig werd voortgestuwd door een diesel Deutz van 245 PK en had een netto inhoud van 37,03 Ton, bruto 114,34 Ton.

VERSCHAEVE's eerste gedicht "De Noordzee" werd gepubliceerd in 1894. Hij ondertekende het gedicht onder de schuilnaam "Zeemeeuwe". Op 2 augustus 1897 vertrok hij met een reisbeurs naar Jena, Duitsland, voor een 3 weken durende cursus "Elementarkurs in Deutscher Sprache für Ausländer". Een tweede reisbeurs van 250 Fr. werd hem toegekend in 1901. Ditmaal met bestemming Marburg voor een 3 weken durende cursus "Ferienkurse für Ausländer und einheimische Akademiker". Met de jaren werd VERSCHAEVE een priester-leraar die uitstekend de Duitse taal beheerste. Zijn liefde voor de Duitse romantiek, de Germaanse cultuurpolitiek en de "German way of life" zou hem in de loop van de tweede wereldoorlog leiden tot een radicale collaboratie.

Op eigen aanvraag eindigde hij zijn ambt van priester-leraar aan het College van Tielt en werd benoemd (4 november 1911) tot kapelaan (onderpastoor) te Alveringem. Het was in dit dorp, op enkele kilometers van de frontstreek, dat hij de eerste wereldoorlog zou beleven. Hier was hij getuige van de wantoestanden in het leger, zeker wat betreft de taaltoestanden, die uiteindelijk aanleiding gaven tot de Vlaamse Aktie, de zogenaamde "Frontbeweging". VERSCHAEVE zette zich aan het schrijven, verspreidde talrijke pamfletten en strooibiljetten die de taaltoestanden aanklaagden. De verspreiding van deze "demoraliseerde" geschriften in de legereenheden gaf aanleiding tot betogingen van misnoegdheid door de Vlaamse soldaten en de legerleiding trad krachtdadig op tegen die "troebele polemiek". Het regende cachotstraffen, gevangenisstraffen of overplaatsing naar een strafcompagnie in de bossen van de Orne (Frankrijk) waar de soldaten werden tewerkgesteld als slavenarbeiders.

De Staatsveiligheid "mikte" nu op het hoofd van VERSCHAEVE, "un activiste acharné", vroeg een huiszoeking aan (op zoek naar anti-belgische documenten) alsook zijn overplaatsing naar Frankrijk. Dit werd echter geweigerd door de toenmalige premier Charles de BROQUEVILLE. VERSCHAEVE nam nu een nog radicaler houding aan en zond een Vlaamse soldaat over naar de Duitse lijnen (6).

Na de oorlog werd de kapelaan door Mgr. WAFFELAERT op het matje geroepen wegens zijn anti-belgicisme, zijn medeleven met de verdrukte Vlaamse soldaten en zijn overdreven Vlaamsgezindheid. De bisschop besloot met "maakt gij schone verzen en houdt U met geen politiek bezig"!

Op 10 mei 1940 werd België opnieuw aangevallen door het Duitse leger en VERSCHAEVE vreesde opgepakt te worden door de Rijkswacht. Maar hij stond niet op de lijst der "verdachten", opgesteld door de Staatsveiligheid en ontsnapte aan internering in een Franse gevangenis (7).

Na de capitulatie van het Belgisch leger stortte hij zich nu volledig in de culturele, politieke en militaire collaboratie. "Ik ben geen lid van de Algemene SS Vlaanderen (8) maar met mijn hart ben ik er bij". Bij de Duitse inval van Rusland was het hek nu helemaal van de dam. Hij

bezwoer iedereen deel te nemen aan de heilige oorlog tegen het Communisme. Met grote emotie steunde hij de werving voor het Oostfront. "Deutschland dienend, dienen Sie Flandern" werd zijn leuze.

HET LAATSTE NIEUWS

22104

De Kunstenaars en de Zee

Cyriel Verschaeve richt zich tot de Oostendsche Kunstenaars

PLECHTIGE OPENING VAN DE TENTOONSTELLING VAN HET KUNSTENAARSGILD TE OOSTENDE

In de bovenzaal van de « Scala », Van Iseghemlaan, te Oostende, werd de tentoonstelling geopend van het Kunstenaarsgild, dat onder leiding staat van den beeldhouwer Daan Devriendt. Een groot aantal belangstellenden was opgekomen. De aankondiging dat onze groote nationale dichter Cyriel Verschaeve er het woord zou voeren was er niet vreemd aan.

Onder de aanwezigen bemerkte men de hh. Bulckaert, gouverneur der provincie; Lambrecht, algemeen kunstleider voor de kust; Daan Devriendt, voorzitter van het plaatselijk Gild; H. Devriendt, dienstdoende burgemeester van Oostende; schepenen Boudolf, Van Coillie en Smissaert, gemeentesekretaris Surmont, hoofdkommissaris Goethals, enz.

De Duitsche Weermacht was vertegenwoordigd door den Kreiskommandant Major Hoffman, uit Brugge; Obertleutenant Ritter von Herlingbrunne, en talrijke officieren.

De rekening die hij daarvoor diende te betalen werd hem op 8 december 1947, bij verstek, voorgelegd door de krijgsauditeur van Brugge. "Zijn verpletterende morele verantwoordelijkheid tegenover de studerende jeugd, de oproep om de wapens op te nemen, reeds vóór de veldtocht tegen Rusland verdient de zwaarste straf, nl. de doodstraf met de kogel".

Zijn vlucht op 01 september 1944 naar Duitsland belette de uitvoering van de straf. Eigenaardig genoeg werd op zijn uitlevering aan België nooit aangedrongen.

---

(1) De Corporatie; de hoofdgroepering voor vis- en visserijproducten die met tien andere hoofdgroeperingen beheerd werd door het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening (secretaris-generaal Emile DE WINTER).
(2) Belgisch Staatsblad van 13 oktober 1941.
(3) Cyriel VERSCHAEVE, geboren te Ardooie op 30 april 1874, gestorven te Solbad Hall (bij Innsbruck, Oostenrijk) in ballingschap op 8 november 1949.
(4) De kunstenaarsgilde ging er in 1943 nog prat op dat er 3000 kunstenaars aangesloten waren en het aantal groeide naarmate de oorlog vorderde.
(5) Robrecht Hendrik DE SMET (1875-1937) had schitterende studies gedaan aan het O.L.Vrouwe College van Oostende, primus perpetuus en laureaat maar ook agitator. Op 1 november 1891 had hij in het College een studentenbond gesticht, de Sint Pietersgilde, met aan de eerste bestuurstafel Hendrik BAELS, toekomstig schepen, gouverneur, minister en schoonvader van Leopold III.
(6) Carlos VAN SANTE deserteerde in de nacht van 4-5 mei 1918 in opdracht van VERSCHAEVE. Hij was een geestelijk kind van VERSCHAEVE en was in februari 1918 naar Rome gereisd om in een privé audiëntie aan Paus Benedictus XV documenten te overhandigen, hem door VERSCHAEVE en de Frontbeweging bezorgd.
(7) Talrijke rexisten, Vlaamse Nationalisten, Communisten en Duitse joden werden beschouwd als "verdachten" en werden in onmenselijke omstandigheden gedeporteerd en opgesloten in Franse gevangenissen en interneringskampen. Een aantal verdachte landgenoten en vreemdelingen werden gedeporteerd naar het eiland Man (G.B.).
(8) In tegenstelling tot het Vlaams Nationaal Verbond (V.N.V.) dat streefde naar een zelfstandige Dietse staat (Vlaanderen-Nederland-Frans Vlaanderen) was de Algemene SS Vlaanderen een organisatie die propaganda zou voeren voor de aanhechting van Vlaanderen bij Duitsland.

BRONNEN

1. "Kapelaan Verschaeve" door Romain VAN LANDSCHOOT.
2. "Flamenpolitik en aktivisme" door Lode WILS.
3. "De Houthakkers van de Orne" door K. DIDDEN.
4. "Het taboe van Vlaanderen" door Willy MOONS.
5. "Het bloedbad van Abbeville" door VAN GYSEGEM.
6. "Naar Engeland gedeporteerd" door C.H. VLAMYNCK.
7. "Edward Poppe en de Vlaamse Beweging" door F. VANDEVELDE.
8. "België bezet 1940-1944" door E. VERHOEYEN.

UIT MIJN OUDE DOOS – DEEL 5

door **Simon IPPEL**

Ik ben wat laat, maar over de overstroming in de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 heb ik nog het een en ander te vertellen.

De zaterdagavond van 31 januari was er een feest van de ziekenbond in "Het Witte Paard". Toen we buiten kwamen merkten we dat de golven van de zee over de dijk sloegen. Maar dat was iets normaals zodat wij er geen aandacht aan schonken.
Dus nog een pintje gaan drinken bij familie in café "Des Ardennes"[1] bij Magriet Vandecasteele.

Op zeker ogenblik zag men klanten met hun schoenen en kousen in de hand binnen komen, tot groot plezier van de cafégangers. Maar hun lach verstomde snel toen men vertelde dat het water in de straten liep, alleen de voetpaden waren nog begaanbaar.

Snel onze drank uitgedronken en de straat op, want kort daarop liep ook het café onder water. De uitbaatster was met een trekker begonnen het water buiten te houden, maar dat was onmogelijk. Wij ook maar vluchten met kousen en schoenen in de hand in de richting van de bassings[2] alwaar we het water met gulpen in de stad zagen lopen.

Thuis gekomen merkten we dat er geen elektriciteit meer was. Mijn vader diende gaan werken bij de firma Snauwaert en ik moest naar mijn tante Leonie en nonkel Pol die op de hoek van de Verlorenstraat en de St. Niklaasstraat woonden. Verder moest ik nog eens binnen springen bij nonkel Jan en tante Julia die een huisje hadden in de St. Niklaasstraat;

Aan den Hof gekomen moest ik ook mijn schoenen en kousen uitdoen om verder door te kunnen. Gelukkig was er een bootje dat mij mee nam en afzette in de Christinastraat.

De zwanen in de hof hadden nu zeer veel ruimte en alle straten stonden onder water.

Toen kwam de aanraking met het koude water. Mijn broek opgestroopt en zorgen dat er niets in 't water viel. Ik moest verder tot aan de deur van mijn familie, zij waren zeer verwonderd mij te zien en lieten mij snel binnen. Daar heb ik voor het eerst een jenever gedronken (om mij op te warmen zei nonkel Pol). Gelukkig had niemand iets nodig en kon ik terug naar huis. Na nog wat rond gekeken te hebben, o.a. naar de grote put naast het hotel van de Louisaramp, een bezoek aan de zeedijk en terug naar huis om verslag uit te brengen.

De maandagmorgen [3] trok ik naar mijn werk. Van het diensthoofd kreeg ik meteen een opdracht:. aan de Troonstraat de nachtwacht houden samen met een marineman [4]. Wij moesten om het halfuur de zeedijk gaan inspecteren tussen de ingang van de Paardenkoers en de Northlaan. We kregen enkele zandzakjes om ons te beschermen en ik kan je verzekeren we waren versteven toen de morgen aanbrak! Gelukkig is er niets gebeurd.

---

[1] Nu ingepalmd door de hoek Aartshertoginnestraat en de Jozef II straat (waar onlangs een groentewinkel was).
[2] Dokken.
[3] Ik was nog maar ongeveer één jaar als stadsbediende in functie.
[4] Een zekere WEIZE.

De volgende dagen dienden we de pompiers van andere steden te begeleiden om de kelders uit te pompen. Wat ik toen heb gezien is niet te beschrijven. Vooral in de armenwijk, zoals de Schippersstraat en omgeving. Zeer veel mensen sliepen toen nog op matrassen vol met stro en dit in woonkelders. Alles waren ze kwijt.

Heel veel hulp hebben ze dan gekregen van de bovenwonende mensen.

Toen grote fabrieken hun hulp aanboden waren er veel mensen bij die het van dan af nog nooit zo goed hadden gekend: in plaats van op strooi sliepen ze nu op echte matrassen[5].

Na een paar dagen luidde de taak om met twee personen de schade te gaan opnemen bij winkeliers. We konden niet anders dan opnemen wat zij ons vertelden, wat we dan ook deden. Soms hadden we daar onze eigen bedenkingen bij. Maar we deden wat ons opgedragen was. Het was in elk geval vuil werk en de straten waren nog niet 100% proper.

Onze technische dienst was toen gevestigd in de H. Serruyslaan met het administratief gedeelte in de E. Beernaertstraat. Toen de Koning op bezoek kwam in het voorlopig stadhuis,[6] heb ik daar toen vlug een foto van genomen.

Stilaan werd alles normaal en konden we ons bureauleven hernemen. In mijn herinnering bleef het vuile werk en de koude die met te beurt waren gevallen, boortsmeulen...

[5] De merken Beka en dergelijke.
[6] Nu het gerechtshof aan het Canadaplein.

DE BOUW VAN DE KONINKLIJKE SCHOUWBURG: WAT AANTEKENINGEN

> "(...) Het hoogtepunt van het seizoen van 1905 was, ontegensprekelijk, (de voltooiing van) de nieuwe Koninklijke Schouwburg, waar meteen alle nieuwsgierigheid en, terzelfdertijd, veel argwaan naar toe ging. Want, begrijpt u, men sprak al zó lang over dat nieuwe theater; dermate dat men op den duur tot de slotsom kwam om de realisatie ervan te verwijzen naar en op één lijn te stellen met de onwezenlijke ontwerpen. Langzamerhand was men gewoon geworden om als een vaststaand feit aan te nemen dat dit (nieuwe) theater er niet zou komen (...). Tot op het laatste ogenblik, ja tot op het allerlaatste moment, werd de voltooiing van de Koninklijke Schouwburg als een fabel afgedaan en onverbeterlijke twijfelaars bleven voorkomen (...). "Donc", het theater werd gebouwd en afgewerkt, of toch ongeveer, op het gewenste ogenblik. Het theater zal in het vervolg een even grote plaats innemen als het Kursaal zelf in het Oostendse hoogseizoenleven. Ondanks detailgebreken die door een buitengewoon gecompliceerde en onvermijdelijke overhaaste organisatie te verklaren en te vergeven zijn. Men kan zeggen dat het Oostendse theaterseizoen in alle opzichten merkwaardig te noemen is, zowel door de samenstelling van het repertoire als door de uitvoering van de geselecteerde werken" (1).

Mijn nieuwsgierigheid, gezond te noemen en intellectueel aangescherpt, was gewekt. Ik ging, tuk op een geschikt onderwerp voor "Open Monumentendag 2003" (thema: steen), mij nader documenteren en stootte na verloop van tijd op een scriptie waar geheel het Oostendse theaterleven – inclusief opbouw, glorie, verval en afbraak van wijlen de Koninklijke Schouwburg – al in beschreven stond. Even flashen op deze verhandeling van Francesca TAVERNIER: "De programmatie in de Koninklijke Schouwburg van Oostende in de periode 1950-1965", uitgegeven te Oostende in eigen beheer in 1999 (Universiteit Gent. Faculteit letteren en wijsbegeerte. Vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen, optie Theaterwetenschappen. Academiejaar 1998-1999). Haar verdienstelijke studie maakte het mij mogelijk de bouwfase punt voor punt en chronologisch te schetsen.

- Het toenmalig theater (1818-1905), al te benepen qua omvang, in de Weststraat voldeed niet langer. Het kreeg als bijnaam "la bonbonnière" (2), met volgend commentaar: "le fait est que le mot embellit la chose qui en a quelque besoin" (3).

- In 1896, door toedoen van koning Leopold II, kreeg de stad Oostende door de regering een terrein toegewezen in de Van Iseghemlaan, "op uitdrukkelijke voorwaarde dat Oostende op deze plaats een theater zou bouwen" (4), een site waar tot dan de stallingen van de Koning ondergebracht waren.

- 24 februari 1898: akkoord vanwege de gemeenteraad.

- 3 augustus 1898: goedkeuring bij Koninklijk Besluit.

- Alban CHAMBON (1847-1928) aangeduid als architect (5).

- 24 december 1901: de uiteindelijke plannen voor deze nieuwbouw, alsook de kostenraming en het lastenboek, werden bekrachtigd door de Gemeenteraad.

- Gelijktijdig werd beslist om "over te gaan tot een openbare aanbesteding om de werken van de ruwbouw uit te voeren".

- Pas bij de derde oproep waar wij niet nader op ingaan, werd het bod van de Oostendse aannemer Jos SANDERS aanvaard (15 juli 1902), waarop deze aan de slag ging.

- 11 juli 1903: uitschrijven van de aanbestedingen voor de verschillende voltooiings- en decoratiewerken.

- 10 mei 1904: de heren MARQUET en Henri STOCQ kregen, na alweer heel wat tribulaties, het beheer van de drie Oostendse "troeven" (de baden, het Kursaal en het nieuwe theater) gezamenlijk in concessie voor 600.000 frank.

- 14 juli 1905: vooropening van de fonkelnieuwe bouw, in tegenwoordigheid van de notabelen, met opvoering van de opera "Lakmé" van Delibes.

- 15 juli 1905, de dag daarop: de eigenlijke opening met veel genodigden; opnieuw voorstelling van de opéra-comique "Lakmé" (1883). "Het publiek was, volgens de krant "Le Carillon", erg enthousiast en uitte vooral lofbetuigingen voor de afwerking van het interieur" (6).

- 1965: een tragedie voor Oostende en het theaterleven, een missiag die kan tellen! Dit nuttige en mooie gebouw, nog weinig gebruikt, niet "versleten" noch achterhaald of afgedaan, maar wel aan te passen aan allerlei kostelijke veiligheidsvoorschriften, werd verkocht en gesloopt... Pas naderhand bleek welke kortzichtige wandaad dit was en gebleven is.

- In 1967 werd de Culturele Raad opgericht, midden de jaren 70 braken de ideeën van Monumentenzorg en wat wij nu Cultureel Erfgoed noemen pas goed door. Mits niet te overdrijven, is inmiddels al heel wat goeds gebeurd en beschermd.

Samenvatting: **Emile SMISSAERT**

NOTEN

(1) Au Revoir!..., in: La Saison d'Ostende; nr. 68, 28 september 1905, p. 1
(2) La Saison d'Ostende; nr. 64, 16 september 1890, p. 1.
(3) Ibidem; nr. 14, 17 juli 1891, p. 1.
(4) F. Tavernier: o.c., p. 14.
(5) N. Hostyn: A.Chambon, in: Nationaal Biografisch Woordenboek, dl. 14, 1992; kol. 114-119.
(6) Veel meer gedetailleerd uiteengezet in F. Tavernier: o.c., p. 18-24 (passim).
(7) F.Tavernier: o.c., p. 38-46. Met dank aan de auteur wie alle verdiensten toekomen.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag.

- Van 22 mei tot en met 25 mei.

- Van 29 mei tot en met 01 juni.

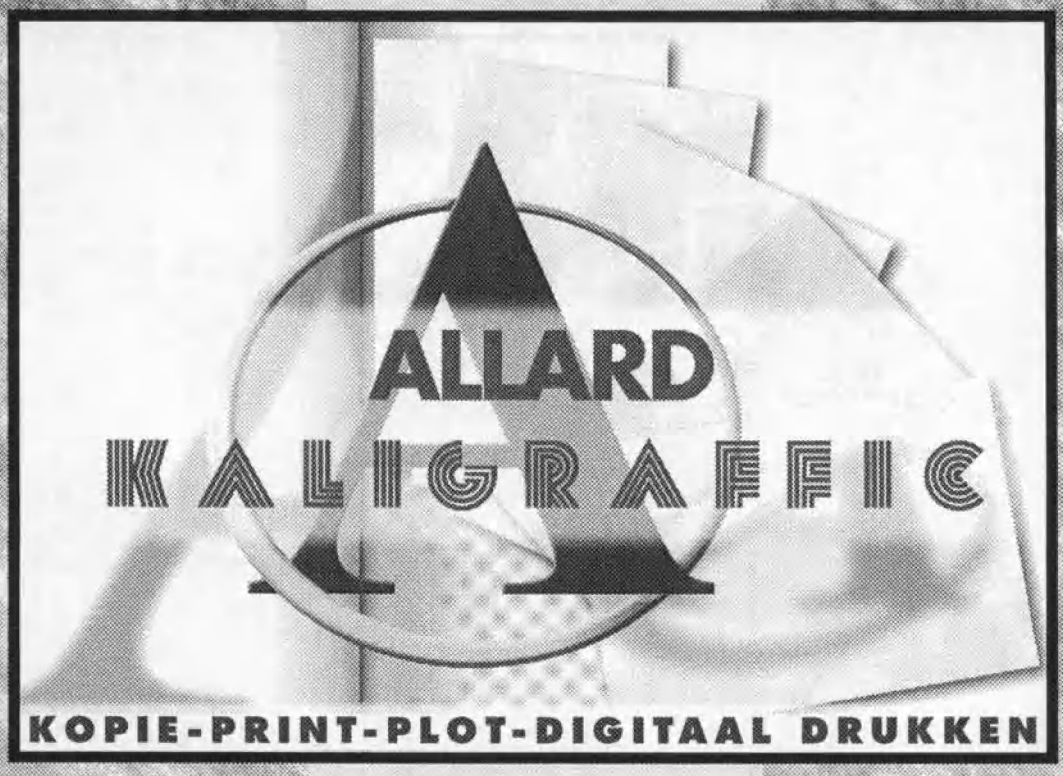
- Doorlopend van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag).

- Van 25 oktober tot en met 02 november (gesloten op 28 oktober).

- Van 20 december tot en met 4 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 1 januari 2004)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

GROOTFORMAAT
plannen en affiches

ALLE AFWERKING

Torhoutsesteenweg 175 - 8400 Oostende
Tel. 059 80 49 18 - Fax 059 80 35 94
e-mail algemeen: allardkaligraffic@skynet.be
e-mail plotfiles: plan.allardkaligraffic@skynet.be

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

SEPTEMBER 2003

© FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Alle schilder- en decoratieverken

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

Het ISSN = 1373-0762

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Cultuurraad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 9 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND september 2003

IN DIT NUMMER

blz. 160: **R. JANSOONE**: Oostende en de Zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (3).

blz. 165: **I. VAN HYFTE**: Het crucifix op de begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg.

blz. 166: **R. OUVRY**: De kruiser "Entrecasteaux".

blz. 168: Nieuws van het WWW-front: volksverhalen en heemkringen.

blz. 169 Schilderij "Dood van Koningin Louise-Marie". Toespraken.

blz. 173 **D. FARASYN (+)**: Nog wat meer over de verdwenen Babylonestraat.

blz. 181 **A. SMISSAERT (+)**: Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog (60).

OOSTENDE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE, Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Ivan VAN HYFTE, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Robert OUVRY, Vlaanderenstraat 45/3, 8400 Oostende.
Gilberte FARASYN-SCHEPENS (tekstuitgeefster) E. Feysplein 15/85, 8400 Oostende

De Oostende Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit

SEPTEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 25 september om 20 u

Avondvoordracht in **HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN – FEEST- EN KULTUURPALEIS, Wapenplein, Oostende.**

Onderwerp: **ONTSTAAN VAN MIDDELKERKE ALS TOERISTISCHE GEMEENTE IN DE SCHADUW VAN OOSTENDE**

Spreker: dhr. **Ronny VAN TROOSTENBERGHE**

Sinds 1973 waren Ronny en zijn vader Carlo regelmatig bezoekers van oude markten en winkeltjes waar postkaarten te koop werden aangeboden. De beste kaarten kostten toen slechts 20 frank. De verzameling groeide uit tot meer dan 4.000 stuks van de deelgemeenten van Middelkerke. Ronny is geïnteresseerd in zowat alles van de Belgische kust: affiches, porseleinkaarten, souvenirs, aandelen, kranten, boeken, prenten, strandspeelgoed, bij hem kan je van alles vinden. Documenten, foto's of voorwerpen van hem vinden we regelmatig terug op tentoonstellingen of in boeken die handelen over de kust.

Sedert 1980 is hij stichtervoorzitter van Heemkring Graningate van onze buurgemeente Middelkerke. Hij was toen pas 24 jaar oud.

Professioneel is hij architect en heeft ook in Oostende al heel wat realisaties uitgevoerd.

Vanavond zal hij het dus hebben op het ontstaan van de gemeente Middelkerke in de schaduw van Oostende. U krijgt o.a antwoord op de vragen:

- Waarom werd de gemeente pas in 1876 als badplaats opgericht en wie stak daar achter?
- Waarom ontwikkelde Middelkerke zich richting Westende en niet richting Oostende?
- Is het waar dat het project in het begin geen succes was en in faling ging?
- Welke impulsen kreeg Middelkerke om er weer bovenop te komen?
- Deed de gemeente zelf toeristische inspanningen?
- Wat kunnen we nog in het straatbeeld zien van uit die beginperiode?

En dit alles aan de hand van dia's. Het belooft dus een zeer boeiende avond te worden en wij rekenen dus stellig op uw aanwezigheid. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden.

LET OP: Uitzonderlijk gaat deze voordracht **NIET** door in de conferentiezaal van het VVF (wegens uit te voeren werken) maar **WEL** in het **MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, FEEST- EN KULTUURPALEIS, WAPENPLEIN, Oostende.**

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (3)

door **Roger JANSOONE**

4. EERSTE VOORZORGSMAATREGELEN

Genoemde maatregelen van de Gemeenteraad d.d.. 5 augustus waren uiteraard slechts een voorsmaakje van wat de Oostendenaars nog allemaal mochten verwachten inzake bevoorradingsbeleid. En vermits geredelijk mocht worden aangenomen dat de voedselvoorziening vooral zou moeten verzekerd worden vanuit de landbouw, werd bijgevolg in eerste instantie uitgekeken naar de mogelijkheden die vanuit die sector geboden werden.

Die mogelijkheden waren evenwel niet veelbelovend. Sedert ca. 1850 was België immers in toenemende mate een voedsel-importerend land geworden, zodanig zelfs dat in 1913 de handelsbalans voor landbouwproducten enkel nog positief was voor suikerbiet en hop! De invoer van tarwe was driemaal groter dan de eigen productie. Ook werden zeer veel zuivelproducten, eieren, groenten en schapen ingevoerd (door de stagnatie van de vleesconsumptie ingevolge de lage arbeiderslonen, was de invoer van rundvlees sterk gedaald).

De oorzaken hiervan lagen nochtans niet in een bepaald handels- en productiebeleid. Vooreerst was er de sterke aangroei van de bevolking ... waarmede de productiviteit van de landbouw geen gelijke tred kon houden. En dat laatste hield dan weer verband met de typische structuur van de Belgische landbouw, toen (veel meer nog dan nu) gekenmerkt door het kleinschalig familiaal-artisanaal bedrijf (zoals trouwens ook in de visserij). De tweede helft van de 19e eeuw was een tijd van grote technische innovaties in de landbouw...doch om evidente redenen lagen die buiten het bereik van al die kleine bedrijfjes . Een vooraanstaand katholiek politicus (H. Cartuyvels) zei onomwonden in het Parlement : "L'agriculture n'a pas le quart du capital nécessaire, elle se ruine en ruinant le sol ! «.

Al met al dus nogal sombere vooruitzichten voor de voedselvoorziening wanneer die omvangrijke voedsel-import plots wegvalt ...Burgemeester LIEBAERT was zich hiervan terdege bewust en bijgevolg nam hij reeds op 11 augustus een eerste reeks voorzorgsmaatregelen met het oog op het verzekeren van de bevoorrading. In een mededeling aan de bevolking "Bevoorrading van tarwe en meel" werden de "maalders, handelaars en depothouders van meel" verzocht "bij dringendheid aan het Gemeentebestuur te laten kennen de nauwkeurige opgave van de stock van tarwe en meel die zij tegenwoordig in magazijn hebben". Ook moesten zij voortaan iedere week het Stadsbestuur in kennis stellen van "de wijzigingen die de stocks hebben ondergaan tengevolge van veroorloofde bestellingen". Anderzijds dienden de bakkers onmiddellijk te laten weten hoeveel meel zij gewoonlijk per week verbruiken. Bakkers wier meelvoorraad bijna is uitgeput, kregen de toelating "om zich, aan de maximumprijs van 28 F per 100 kg, de hoeveelheid meel te verschaffen welke zij nodig hebben om hun cliënten te gerieven gedurende 15 dagen".

Ook de Provinciegouverneur liet zich terzake niet onbetuigd. Handelend "op bevel van de generaal-bevelhebber der provincie West-Vlaanderen, in staat van beleg gesteld", besloot hij, eveneens op 11 augustus, over te gaan tot het vastleggen van maximumprijzen voor eetwaren en brandstof (zoals o.a. brood: 0,32 F/kg, aardappelen: 0,12 F/kg, boter: 3 F/kg, eieren: 0,10/st, melk: 0,25 F/l, kolen: 38 F/1000 kg).

Daarnaast werd een bijzondere voorziening getroffen (beslissing Stadsbestuur d.d.. 04.08.1914) ten behoeve van de gezinnen van opgeroepen miliciens, en dit op grond van het koninklijk besluit van 4 augustus 1914 waarbij de gemeentebesturen werden belast "met de

uitkering der vergelding voor de mobilisatie". Die maatregel was echter slechts van zeer tijdelijke aard, vermits deze vervolgens door de bezettende overheid werd opgeheven omdat de Duitsers geen steun wilden laten verlenen aan gezinnen van soldaten die tegen hen aan het front streden.

Bovendien, in een tijd waarin ook reeds in normale omstandigheden heel wat mensen moesten leven van de openbare onderstand en van liefdadigheid, was er al vlug extra-geld nodig om het snel toenemend aantal behoeftigen te kunnen opvangen (werklozen, vluchtelingen, gezinnen van miliciens, ...). Voor dit goede doel werden steunkaarten ad 0,50 F, 2 F en 5 F in omloop gebracht. De grotendeels via de plaatselijke pers ingezamelde gelden werden gecentraliseerd bij een door het Stadsbestuur aangesteld comité en vervolgens verdeeld onder het Rode Kruis (afdeling Oostende), het "Werk van de uitdeling der levensmiddelen", de behoeftige gezinnen van opgeroepen miliciens, de werklozenfondsen, enz.

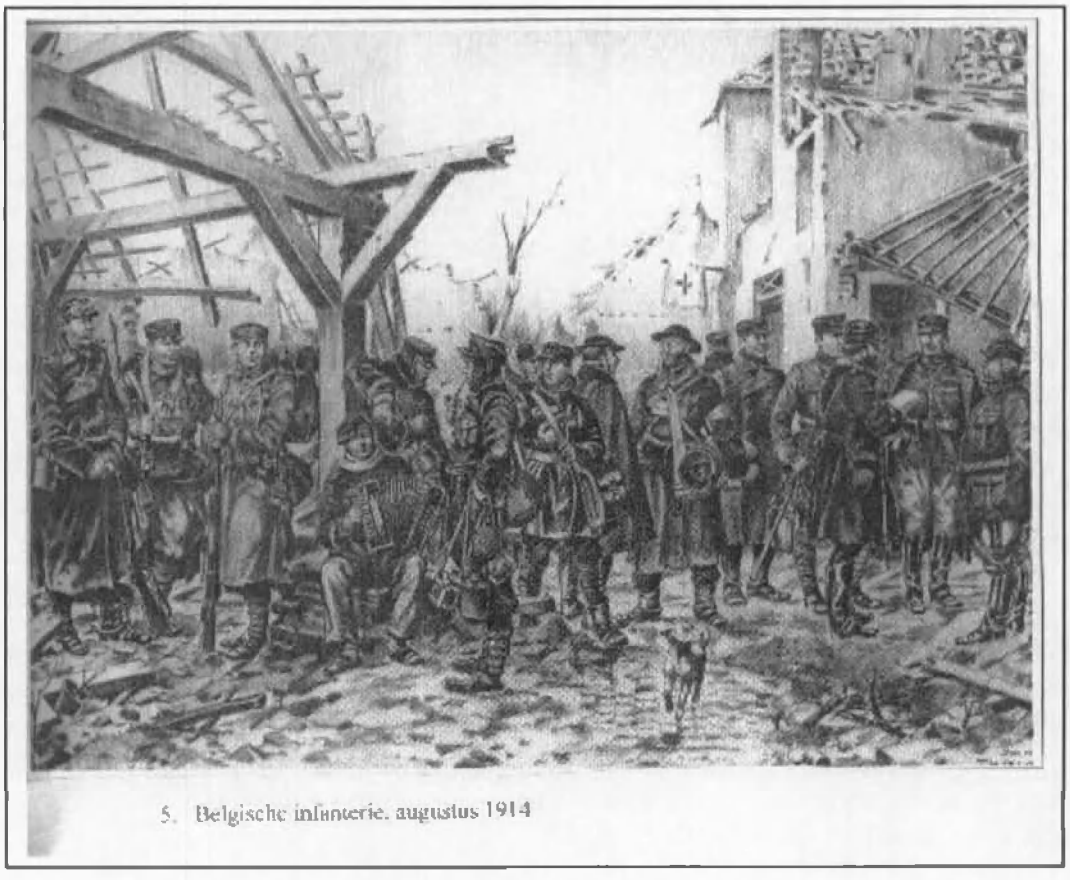
In verband met het verder verloop der gebeurtenissen is het nuttig hier even aan te stippen hoe dit comité werd samengesteld:

- voorzitter : Schepen DEVRIESE
- ondervoorzitters : Eduard DE CUYPER en Deken CAMERLYNCK
- leden : Mevr. PIETERS en Mevr. HAMMAN, vrederechter KESTELOOT, gemeenteraadslid LESCRAUWAET, de hh. VAN GLABBEKE en VAN GRAEFSCHEPE , resp. voorzitter en lid van het "Bureel van Weldadigheid"
- schatbewaarder : Stadsontvanger VERMEIRE
- secretaris : Stadssecretaris THONE

Dit comité wist op zeer korte tijd heel wat geld te verzamelen. Onder de milde schenkers bevond zich o.a. ook de Britse regering, voor een bedrag van 10.000 £ (naast een schenking ad 25.000 £ voor de Belgische regering). Die geldelijke steun ging trouwens ook gepaard met Britse militaire steun voor de verdediging van Oostende, want op 27 augustus verscheen voor onze kust een Brits vlooteskader dat echter na een paar dagen weer verdween.

Trouwens het Stadsbestuur was intussen zich ervan bewust geworden dat Oostende allicht niet buiten de vuurlijn zou blijven. In een mededeling aan de bevolking d.d.. 21.08.1914 liet de burgemeester dan ook weten dat "ter gelegenheid der erge gebeurtenissen die in ons land plaats hebben" hij het nuttig acht "enige raadgevingen van het grootste gewicht te laten kennen". Gevreesd wordt dat, nu Brussel in handen gevallen is van de vijand, deze thans ook zou oprukken naar onze kust. Indien dit gebeurt, dan mogen de Oostendenaars "zich tot geen betoging laten overhalen" en "zij zullen zich moeten onthouden van alle vijandelijke daad, van alle gebruik van wapens , van alle welkdanige tussenkomst". Het is nogal duidelijk dat, gelet op de gruwelen bedreven door Duitse troepen in hun jacht op vermeende "francs-tireurs", het Stadsbestuur elke aanleiding angstvallig wilde vermijden voor het uitlokken van Duitse weerwraakmaatregelen.

In deze mededeling werd ook benadrukt dat "de stadsoverheden op kun post zullen blijven" en dat zij "voort hun ambt zullen blijven bekleden met al de kracht en al de verkleefdheid die de bevolking het recht heeft van hen te verwachten". Dit onvervalst "credo" in de absolute noodzaak van de continuïteit van de openbare dienst in tijd van oorlog en noodsituaties, is sedertdien (bv later ook in 1940) onverminderd van kracht gebleven!

5. Belgische infanterie, augustus 1914

5. HET FRONT NADERT

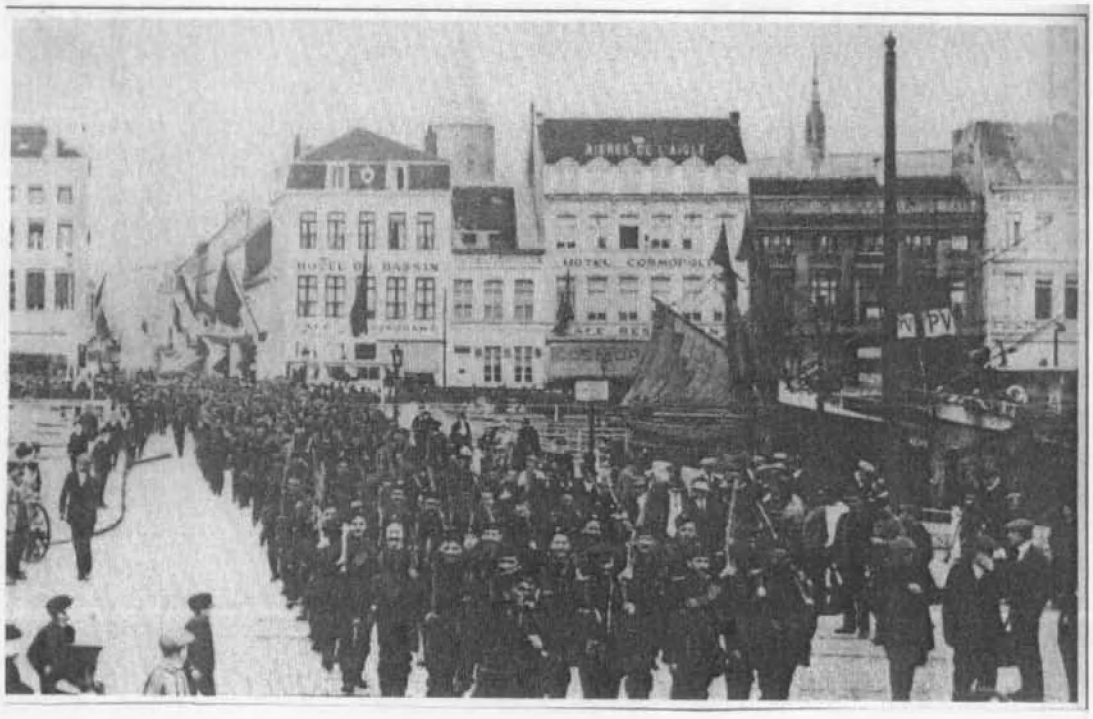
In tegenstelling tot de invasie in mei 1940, was de "vrije doortocht" van het Duitse leger in augustus 1914 zeker geen "Blitzkrieg". Het was echter al evenmin een "militaire wandeling", wel integendeel. Ofschoon de oorlog van Duitse zijde was aangekondigd als zijnde "frisch und fröhlich" (met bloemen in de loop van het geweer... en met het vooruitzicht op een triomfantelijke terugkeer "nog voor het vallen van de bladeren"), bleken de Duitse troepen al vlug te stuiten op een hardnekkige weerstand van het Belgisch leger, nochtans in alle opzichten de mindere van de machtige keizerlijke oorlogsmachine. Een en ander verklaart dan ook de woede van de Duitsers tegenover de Belgen, de oorlogsmisdaden tegen de burgerbevolking tijdens de operaties, en de vaak hardvochtige houding nadien tijdens de bezetting.

De forten rond Luik hielden tien dagen stand, zodat slechts vanaf 14 augustus de Duitsers konden doorstoten in zuidwestelijke richting, naar Frankrijk. Na de vijand nog een nederlaag te hebben toegebracht in de slag bij Halen, trok het nog resterend deel van het Belgisch leger zich terug achter de gordel van forten rond Antwerpen, waar immers alle munitie- en voedselvoorraden lagen opgeslagen. Terwijl intussen in Frankrijk de beslissende slag aan de Marne in volle hevigheid was losgebarsten, waagde het Belgisch leger zich vanuit Antwerpen aan enkele "hit and run actions" om aldus zoveel mogelijk Duitse troepen in België vast te houden. En dit kat-en-muis-spel zou nog enkele weken aanslepen, tot de val van Antwerpen op 10 oktober 1914, waarna op 18 oktober de slag aan de Ijzer zou beginnen, na de terugtocht van Antwerpen naar Oostende.

Op militair-organisatorisch gebied was er in Oostende intussen wel een en ander gebeurd. Op 30 juli waren de miliciens van de klassen 1910, 1911 en 1912 opgeroepen. Dit betekende dadelijk vrijaf voor de leerlingen van alle scholen, waarvan de lokalen waren opgeëist om er de opgeroepenen te verzamelen en onderdak te verschaffen. Het Oostends garnizoen werd overigens

ook nog aangevuld met twee batterijen veldartillerie. De twee spoorwegstations evenals de haveninstallaties waren onder bewaking gesteld van het 3e Linie Regiment. Anderzijds werd de Rijkswacht belast met patrouilles, het bezorgen van mobilisatie-oproepen en het begeleiden van opgeroepen dienstplichtigen naar de verzamelplaatsen.

Maar die militaire bedrijvigheid was slechts van korte duur. Op 3 augustus laat plaatskommandant generaal J. BEGRAND schriftelijk weten aan de burgemeester dat het hem onmogelijk is de veiligheid van de stad te verzekeren "daar het garnizoen deze nacht moet vertrekken", en hij verzoekt hem "zo spoedig mogelijk de nodige maatregelen te willen nemen". Wat dit laatste precies en concreet betekent, laat de generaal diezelfde dag nog weten in een hierbij aansluitende brief waarbij hij ter kennis brengt dat "bij beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken in datum van 2 augustus 1914, de Burgerwacht het leger zal vervangen in al de wachtdiensten".

6. Oostende, augustus 1914 : Britse troepen trekken over de Kapellebrug

Terwijl het garnizoen, onder luid gejuich van de bevolking, in acht speciale treinen vertrekt naar Tienen, en vervolgens naar het front, begint de Burgerwacht zich te organiseren. Een afdeling wordt belast met bewakingsopdrachten in Oostende (de twee stations, de haven, bruggen, het buskruitmagazijn van het Zeewezen). Een andere afdeling wordt ingezet voor de bewaking van de spoorweg tot Plassendale en Snaaskerke. En ten slotte wordt een speciale afdeling ingeschakeld voor het opsporen van Duitse spionnen.

Dit laatste is niet zo maar een oorlogsfantasie. Reeds vóór het uitbreken van de vijandelijkheden waren overal Duitse "toeristen" bijzonder actief geweest wat betreft het bezichtigen van "Sehenswürdigkeiten" die niet zo direct toeristisch aantrekkelijk lijken te zijn. En op vrij korte tijd weet de ijverige Burgerwacht niet minder dan 47 Duitsers in Oostende aan te houden, die verdacht worden van spionage.

Doch intussen nadert het front. Op zondag 23 augustus duikt in Torhout plots een compagnie Uhlanen op. Deze lansiers werden in het Duits leger doorgaans ingezet als vooruitgeschoven

verkenningstroepen. Waar zij in België optraden, gingen zij meestal te werk als saboteurs: het losvijzen van spoorrails, het doorsnijden van telefoondraden, e.d. Een andere "specialiteit" is het roven van de kassa van spoorwegstations (eigenaardig genoeg, laten zij banken en postkantoren ongemoeid).

Blijkbaar vermoeid van al deze bijzondere krijgsverrichtingen, blijven de Uhlanen even uitblazen in Torhout tot dinsdagmorgen 25 augustus. Zij vertrekken richting Oostende, via de Torhoutsesteenweg. Zij rijden voorbij Eernegem en bereiken vervolgens Gistel, waar zij gewoontegetrouw de kas roven in het station en tevens een eind spoorweg onbruikbaar maken. En daarna trekken ze verder naar Oostende.

Intussen is in Oostende alarm geblazen. Vermits de stad vrijwel onverdedigbaar is (de stadsomwalling en vestingen zijn gesloopt en het garnizoen is vertrokken), beslist de plaatscommandant met de Rijkswacht over te gaan tot een "voorwaartse strategie". Bijgevolg gaan de gendarmen, aangevuld met collega's uit Antwerpen , in tirailleurstelling bij de brug van Snaaskerke. Daar komt het tot een treffen met de Uhlanen, die na een hevig vuurgevecht terugtrekken naar Torhout, met achterlating van doden, gekwetsten en enkele krijgsgevangenen, waaronder de compagniecommandant van de Uhlanen. Aan Belgische zijde zijn er vijf doden en drie gekwetsten, allen Rijkswachters.

Na die gedenkwaardige 25 augustus is het enige tijd stil in en om Oostende. Maar op 13 september stoten twee compagnies Uhlanen door tot in Zarren, richting Diksmuide. Onmiddellijk wordt door de provinciale staf in Brugge een tegenaanval voorbereid, wat niet zo eenvoudig is vermits het gros van het Belgisch leger nog steeds de vesting Antwerpen verdedigt. Diverse kleine legereenheden en Rijkswachtafdelingen worden aangevoerd per trein, met de tram , per fiets of te voet. Zij gaan in stelling aan de noordrand van het bos van Houthulst. Enkele afdelingen leggen zich daar in hinderlaag, terwijl de overigen de Duitsers aanvallen en hen drijven in de richting van het bos, waar zij onthaald worden op moordend geweervuur. Weerom moeten de Duitsers terugtrekken, met achterlating van een groot aantal doden, gewonden, krijgsgevangenen, wapens, paarden en uitrusting. Zij vluchten richting Ieper en bij hun doortocht in Staden en vervolgens in Watou plunderen zij al de winkels. Maar in Rexpoede botsen zij op Franse en Britse troepen die deze roversbende volledig uitschakelen.

In Oostende worden de overwinnaars onthaald op een triomfantelijke intocht langs de Torhoutsesteenweg. Het opperbevel is bijzonder opgetogen en stuurt generaal SELLIERS DE MORANVILLE naar Oostende om onze dappere krijgers te feliciteren. Hij neemt ook kennis van de veldtochtplannen die op de Duitsers zijn buitgemaakt. Al met al dus eervolle vermeldingen en wapenfeiten die, ofschoon niet het onderwerp van deze studie, toch wel even mogen aangestipt worden. Want dit was uiteraard niet zonder belang voor het moreel zowel van de troepen als van de burgerbevolking.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- Belgische infanterie, augustus 1914
- Oostende, augustus 1914 : Britse troepen trekken over de Kapellebrug

HET CRUCIFIX OP DE BEGRAAFPLAATS NIEUWPOORTSESTEENWEG

door **Ivan VAN HYFTE**

In zijn waardevol exposé over monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende (1) vermeldt conservator N. HOSTYN heel eventjes deze sculptuur aan het eind van de centrale hoofdlaan. Hem zijn geen verdere gegevens bekend en hij is van mening dat de oorsprong van dergelijke crucifixen vaak zuidduits is.

Speurwerk in oude kranten bracht me toevallig op het juiste spoor naar nieuwe informatie over dit weinig gekend, wat "vergeten" monument.

Ofschoon dit kerkhof op 01 januari 1852 werd geopend, zou het nog duren tot 1865 alvorens het gemeentebestuur de beslissing nam er een calvariekruis op te richten. Op maandag 27 maart 1865, om elf uur 's morgens, werden in één van de zalen van het stadhuis de inschrijvingen voor de aanbesteding geopend. De werkzaamheden begonnen in april 1865 en werden uitgevoerd door aannemer Florent LIMBOURG voor 4.150 F. (2).

De kunstenaar van het zes meter grote beeldhouwwerk, dat in ijzer gegoten is in de Brugse gieterij DE JAEGER, is de Bruggeling François DUMON.

Angelo VERLINDE heeft in zijn verhandeling "De stedelijke begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg te Oostende. Een kunsthistorische en socio- culturele studie" (3) het calvariekruis en de Christusfiguur vergeleken met dit van de begraafplaats Brugge-Assebroek (een werk van DUMON) en vindt ze exacte replica's. Diezelfde DUMON heeft trouwens ook gewerkt aan de aankleding van de (afgebroken) O.L.Vrouwekerk op het Hazegras.

Op een ophoging van duinenzand en afgevoerde aarde, afkomstig van graafwerken tijdens het slopen van de vestingen werd het zes meter hoge en 5.000 kg wegende werk geplaatst op 23 oktober 1865, een "gewichtige" operatie die niet van een leien dak liep. Het was "constructeur des navires" Joseph PANESI die de moeilijke klus klaarde.

Wie tijdens een kerkhofbezoek even zijn tijd neemt om het monument van dichtbij te bekijken, zal het met de kroniekschrijver van l'Echo d'Ostende (4) wel eens zijn: "...La tête du Christ est d'un travail admirable, la barbe et la chevelure sont d'un ciselé aussi hardi que bien réussi. La poitrine est fort belle et les bras et les mains, par la crispation des doigts et la tension des muscles, sont d'un effet saisissant. Les draperies noueés au milieu du corps sont admirables (...). La croix représente un assemblage de troncs d'arbres d'un diamètre moyen de 30 cm...".

---

(1) N. HOSTYN, in De Plate 1992, p. 89.
(2) Bulletin Communal 1865, p. 43.
(3) A. VERLINDE, Verhandeling voorgelegd aan Universitiet Gent, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen, voor het verkrijgen van de graad van licentiaat. Academiejaar 2001-2002.
(4) L'Echo d'Ostende, 18 oktober 1865, p. 2.

DE KRUISER "ENTRECASTEAUX"

door **Robert OUVRY**

Mijn eerste herinneringen aan ons tweede handelsdok betreffen een groot slagschip met een reuze ram die meters vóór zijn voorsteven uitkwam. Het moet rond de jaren 1929 zijn en het lag te wachten om naar Cherbourg gesleept te worden. Onze bewindslieden hadden voor de zoveelste maal de Belgische zeemacht afgeschaft.

Later, toen het reeds verdwenen was, heb ik vernomen dat het dienst deed in Brugge als stationair schip en bemand geweest was door de dienstplichtigen van het "Korps van Torpedisten en Zeelieden", beter gekend als "Le Corps des Torpilleurs et marins".

Antoine Raymond BRUNI was geboren in Aix in 1737 en ridder van de gemeente Entrecasteaux in het departement van de Var. In de Franse taal zegt men "Chevalier d'Entrecasteaux" waaruit kwestieuze schepen soms "d'Entrecasteaux" genoemd werden in plaats van "Entrecasteaux".

Op vijftien jarige leeftijd vervoegde hij de "Royale". Hij nam deel, als luitenant ter zee, aan boord van "La Glissonière" aan de zeeslag tegen admiraal BYNG ter hoogte van Minorca. Verder dienst in Indië. In 1791 werd hij benoemd tot bevelhebber van het franse eskader. Koning Lodewijk XVI belastte hem met de opzoekingen naar het schip "l'Astrobale" onder bevel van Jean François DE GALAUP, comte de La Perousse (1741-1788) die cartografische en natuurwetenschappelijke werken moest aanvullen of verbeteren. De Portugese, Nederlandse en Engelse zeelieden hielden hun zeekaarten geheim of gaven zelfs valse gegevens op.

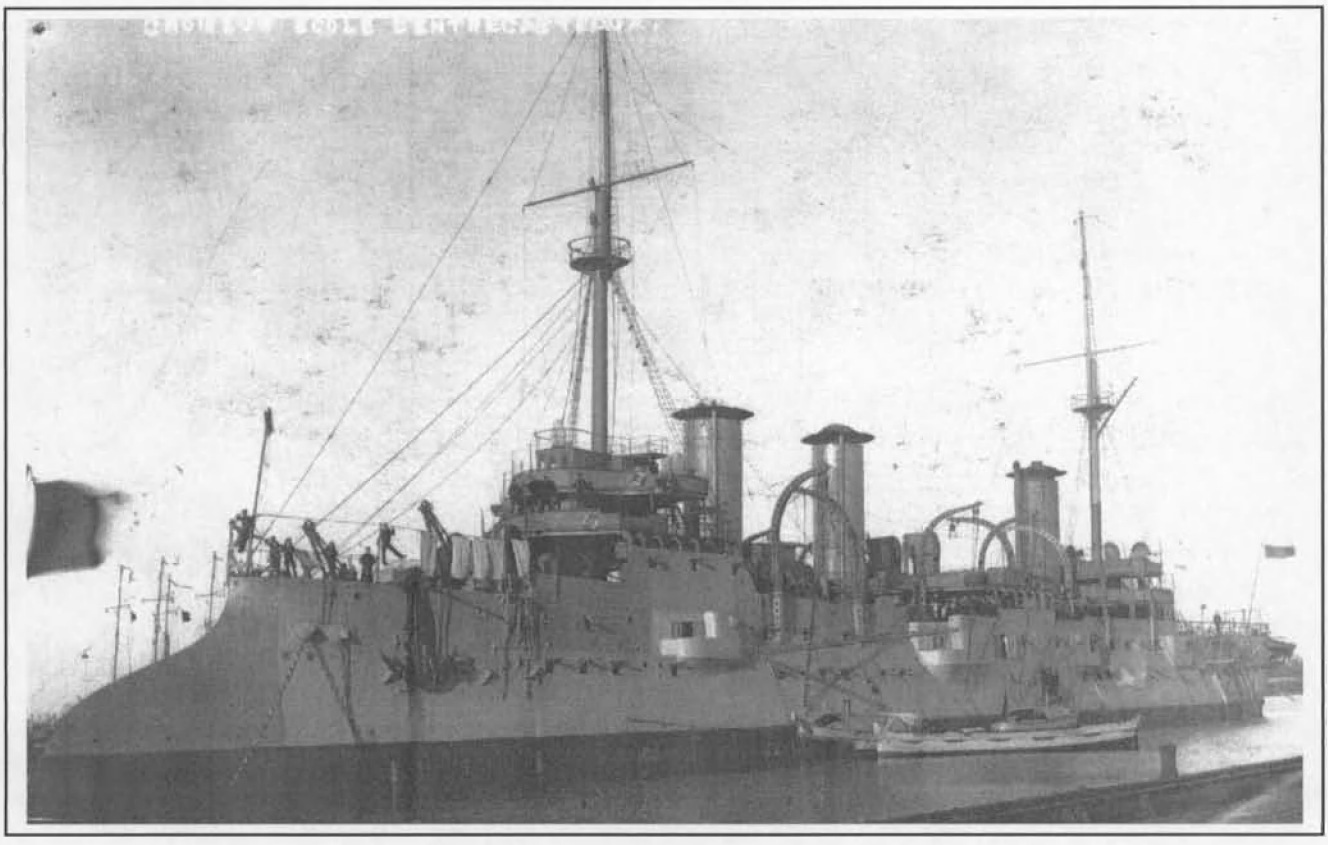
De Franse admiraliteit was reeds drie jaar zonder nieuws van La Perousse. Men wist toen nog niet dat onze zwaarlijvige La Perousse opgepeuzeld werd in 1788 door de inboorlingen van het eiland Vanikoro.

ENTRECASTEAUX vertrok dan vanuit Brest in 1791 en zocht de ganse Stille Zuidzee af met de fluiten "La Recherche" en "l'Espérance" maar hij overleed op 20 juli 1793, door scheurbuik, tijdens zijn terugreis en zonder een spoor gevonden te hebben van "l'Astrobale".

Tot overmaat van ramp werden deze twee zeilschepen in beslag genomen wegens het overtreden van het voorrecht van de Nederlanders rond Java. Resten van het wrak van "l'Astrobale" werden uiteindelijk terug gevonden in 1962 door de Nieuw-Zeelander Reece DISCOMBE.

Het eerste schip genaamd "Entrecasteaux" was een adviesboot, vierkant getuigde tweemaster gebouwd in Rochefort in 1850, metende 600 ton met stoommachine van 150 P.K. en twee schroeven, die het een snelheid van 9,4 knopen verzekerde. Het was gewapend met twee vuurmonden van 16 mm. en verbleef meestal in Indochina. Het werd van de Franse scheepslijsten geschrapt in 1876 maar bleef aldaar nog enkele jaren varen onder Aziatische vlag.

De tweede "Entrecasteaux" was de kruiser die ik nog gezien heb in Oostende. Hij werd gebouwd in 1896 op de werven van La Seyne en had een verplaatsing van 8.114 ton, een stoommachine van 14.000 P.K. en een maximumsnelheid van 19 knopen. Hij was bewapend met twee kanonnen van 240 mm. onder koepel, twaalf kanonnen van 138,6 mm. en zeven torpedolanceerbuizen. Hij deed eveneens dienst vanaf 1899 in het Verre Oosten. Door zijn artilleriegeschut verhinderde hij het Turks leger het oversteken van het Suezkanaal op 2 en 3 februari 1915.

De kruiser "ENTRECASTEAU"

Matrozen aan boord van de "Entrecasteau"
De 4de van links is Henri FALISE, de vader van onze penningmeester J.P. FALISE

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog deed de nood aan een eigen Belgische marine zich weer voelen. Zoals gemeld in "De Plate" van mei 2002 werd Emile CORNELLIE door het Hoofdkwartier der Geallieerden belast met het oprichten van een Bemanningsdepot te Calais. Dit depot moest een Staf omvatten, samen met 2 compagnies zeelui en 1 peloton marine-artillerie (400 man).

Na de oorlog werd dit depot gekazerneerd te Oostende in het Leopoldsfort en krachtens het Verdrag van Versailles kreeg de Belgische Marine 11 buitgemaakte torpedoboten en 26mijnenvegers.

Op 19 mei 1919 werd het Bemanningsdepot vervangen door het Korps van Torpedisten en Zeelieden. Vier jaar later, na het in leen krijgen van de Franse kruiser "Entrecasteaux", gebeurde een hergroepering van de vloot te Brugge.

Door zijn 7,80 m. diepgang was deze tweede "Entrecasteaux" een vergiftigd geschenk. De geul moest verdiept worden en de bruggen verhoogd om tot in het dok nr. 1 in Brugge te geraken. Het deed dienst als kazernering voor onze matrozen met blauwe "pompons", onder bevel van fregatkapitein WEVERBERGH daar CORNELLIE teruggekeerd was naar de mailboten.

Het Parlement, dat nooit een militaire marine genegen was, besliste bij K.B. van 09 juli 1926, met uitvoering op 31 maart 1927, over te gaan tot de afschaffing van het Korps van Torpedisten en Zeelieden.

Toen ik in de Rijksmarineschool in Oostende aankwam in 1936, waren de meeste officieren en kwartiermeesters, oudgedienden van de "Entrecasteaux".

NIEUWS VAN HET "WWW-FRONT": volksverhalen en heemkringen.

WWW.VOLKSVERHALENBANK.BE

Aan de K.U. Leuven hebben sinds de jaren 1940 tientallen studenten overal in Vlaanderen volkssagen opgetekend over schatten, weerwolven, onderaardse gangen, heksen en duivels, roversbenden, vuur- en watergeesten, terugkerende doden en andere verschijnselen die de Vlaming in de loop der eeuwen ontzag en/of vrees imboezemden. Alles samen zouden er vandaag in onuitgegeven Leuvense licentiaatsverhandelingen zo'n 60.000 tot 70.000 voor waar vertelde verhalen opgeslagen liggen. Een deel van die schat aan volksverhalen – voorlopig alvast ruim 10.000 stuks – staat sinds kort online verzameld op de elektronische Vlaamse Volksverhalenbank (VVB). Als bezoeker kunt u er, per genre, degelijke samenvattingen raadplegen en/of naar keuze verhalen opzoeken per type, regio, omschrijving en/of jaartal.

Uit: "Omtrent: cultuurmagazine van het Davidsfonds"; mei 2003, p. 7.

WWW.WEST-VLAANDEREN.BE/GESCHIEDENIS

Ook de sectie Geschiedenis, Volkskunde en Archeologie van de dienst Cultuur heeft nu een eigen webstek.

Je vindt er o.a opdrachten en contactgegevens van alle geschied- en heemkundige kringen.

Uit: "WestSite: personeelsblad van de Provincie West-Vlaanderen; jrg. 7, nr. 26, juni 2003, p. 23.

SCHILDERIJ "DOOD VAN KONINGIN LOUISE MARIE"

Op 2 mei 2003 werd het schilderij "Dood van Koningin Louise Marie" door J. MEGANCK door de Civiele lijst van de Koning in bruikleen gegeven aan het Oostends Historisch Museum De Plate.

Deze overhandiging ging gepaard met een kleine plechtigheid waar o.a. conservator N. HOSTYN en schepen Johan VERSTREKEN het woord voerden.

Hieronder de twee toespraken.

§ § §

REDE VAN DE CONSERVATOR

Geachte Heer Luitenant-Generaal Vincent PARDOEN, Intendant van de Civiele Lijst van de Koning,
Geachte Mevrouw VERMEIRE,
Geachte Heer Schepen,
Mijnheer de Voorzitter en Bestuursleden OHGK De Plate,
Bestuursleden Vrienden van de Stedelijke Musea,
Vrienden van de Gidsenkring "Lange Nelle" en van de pers

Het is moeilijk ons vandaag de dag een beeld te vormen van wat de Koninklijke Residentie hier in de Langestraat 69 geweest moet zij, n anno 1850. Het gebouw is zodanig veranderd ten tijde van de latere functies dat we geen idee hebben. Misschien berust er in de Kon. Archieven nog wel een foto uit de tijd toen het gebouw nog inderdaad Koninklijke Residentie was?

Hoe zagen de kamers eruit, wat was de meubilering? Hoe werd hier gewoond? Stond er een schildwacht voor de deur? Welke gekroonde hoofden kwamen hier allemaal over de vloer? En hoe zat het met die mand – die lift "avant-la-lettre" die opgetakeld werd tot in het belvedère?

De Langestraat was een straat met gemengd karakter. Er stonden een paar mooie 18de eeuwse neoclassicistische herenhuizen, zoals bv. hier rechtover waar nu het hotel "Admiral" (nr. 72) staat, en een ander wat verder, daar waar nu de jeugdherberg "De Ploate" is. Het nr. 83 was er ook één: deze bestaat nog maar de gevel is in de jaren 30 gemoderniseerd. Binnenin vinden we nog enkele schaarse oude elementen terug. Wat verder stonden enige eenvoudiger huisjes en dan was er het slachthuis. Vervolgens kwam men op de vesten. En dan pas kon men de havengeul zien.

"Onze goede Koningin is gestorven om 7.30uur 's morgens. Om 5 uur had Ze de Koning en de familieleden laten roepen. Ze nam in kalmte afscheid van allen, en met een berusting als vertrok Ze op een gewone reis. Haar tegenwoordigheid van geest en sereniteit verloor Ze geen ogenblik. Haar moed en geduld waren bewonderenswaardig. Het was als een engel die naar de hemel vloog. Ze is gestorven in de armen van de Koning".

Zo staat het in een document in de Papieren Charles ROGIER bewaard in het Algemeen Rijksarchief Brussel.

Het was 11 oktober 1850. De koningin was 38 jaar oud. Aanwezig waren: Koning Leopold I, de Hertog van Brabant, Louise-Marie's moeder de Franse koningin Marie-Amélie…..

Ziekelijk was Louise-Marie inderdaad, maar ze had – als dochter van Louis-Philippe- ook een leven vol tegenslagen en bewogen momenten achter de rug. Er was uiteraard ook het gearrangeerde

huwelijk. En slechts enkele ingewijden wisten wat er echt gaande was in het gezinsleven van onze vorsten. Nu valt zoiets allemaal te lezen in allerhande publicaties. Toen was de barrière veel groter.

Het overlijden van de koningin was een gebeurtenis die de bevolking geweldig aangreep. Ze was geliefd. *"De schutsengelsvan gansch het Belgisch huisgezin"*, *"de vorstin zoo deugdenrijk zoo teder"* zoals de Oostende Kamer van Rhetorica haar omschreef. Ze was, wat men nu zou noemen, een "ikoon". Denk maar aan de emoties bij de dood van Koningin Astrid, of dichter bij ons die van Lady Diana van Engeland.

De dood van de koningin was de bron van heel wat beeldmateriaal, gedenkpenningen, gedichten, een schitterend praalgraf in de Oostende Sint-Pieterskerk en ook het schilderij van Joseph MEGANCK.

Lithografieën waren in die tijd het beeldmedium bij uitstek: steendruk liet snel werken toe en – vooral – grote oplagen. Voor zover we weten was onze lokale kunstschilder Michel VAN CUYCK de enige die een schets van de overleden koningin maakte naar de natuur. Tekening die in litho werd omgezet (en hier in de hall te zien is). Er staat expliciet op:…."Dessiné d'après nature par Ml. Vancuyck. Professeur – Ostende, le 12 Octobre 1850".

Verder is er de litho van HEMELSOET, die van Henri HENDRICKX.

Victor DEDONCKER lithografeerde dan weer het vertrek van de lijkstoet hier in de Langestraat. Een vergelijking van de litho met de werkelijkheid leert ons hoe het straatdecor helemaal niet kan kloppen met de werkelijkheid; d.w.z. dat dit ook niet echt terzake deed. Het was vooral de idee die telde. Wellicht speelt dat ook mee in het schilderij van MEGANCK, eerder dan het schilderij een secure uitbeelding is van de sterfkamer anno 1850.

Joseph MEGANCK was in zijn dagen een vooraanstaand kunstenaar. Christiaan KRAMM wijdde in zijn naslagwerk over Hollandse en Belgische beeldende kunstenaars twee volle bladzijden aan hem.

Joseph MEGANCK was geboren in Aalst in 1807. Hij studeerde aan de Academie van Aalst, en dan aan die van Brussel waar Joseph PAELINCK zijn docent was. Na zijn studies trok hij naar Parijs, waar hij merkwaardig genoeg op het atelier van David d'ANGERS werkte. d'ANGERS was beeldhouwer. In 1835 rondde hij zijn leertijd af met een verblijf in Italië. Daar had hij reeds een inkomen met Italiaanse genretafereeltjes die hij aan rijke Britten en Amerikanen – op grand tour in Italië – verkocht. Terug in België vestigde hij zich metterwoon in Brussel.

Hij profileerde zich als historieschilder, d.w.z. schilder van taferelen in een historisch tijdvak gesitueerd en met tal van personages. De klassieke zijlijnen die deze kunstenaars bewandelden waren de religieuze schilderkunst, het genretafereel en het portret. "Geef de Keizer wat des keizers is", "Christus geneest een bezeten jongeling" (Sint-Martenskerk in Aalst), "Sint-Lodewijk Gonzaga onderwijst de kinderen des volks in de straten van Rome" (eveneens Sint-Martenskerk in Aalst), religieuze taferelen voor de Aalsterse Begijnhofkerk en voor de kerken van Breendonk en Groot-Willebroek. Binnen het genretafereel had hij een voorliefde voor Italiaanse motieven, getuigend van heimwee naar zijn Italiëreis.

Journalist Henri HEYMANS van de Brusselse krant "L'Indépendance" werd naar Oostende gestuurd om verslag uit te brengen: "We namen kamers in het hotel Fontaine. In het zelfde hotel logeerde Koningin Marie-Amélie, de Hertog van Aumale, de prins van Joinville, de heer CUVILLIER-FLEURY, SCRIBE (broer van de illustere schrijver en notaris van de familie d'Orléans), dan de ministers en de hoge functionarissen die de koninklijke trein zouden begeleiden.

"Niets triestiger dan Oostende in die tijd van het jaar: het was koud, er waren sterke windvlagen, er viel nu en dan een ijzige regen. We leefden enkele dagen in een sfeer van droefheid en rouw. Er was een weinig komen en gaan in het hotel en in het sombere huis dat men het Paleis noemt. Koningin Marie-Amélie ging te voet uit, gevolgd door een oude kamerknecht, die Gouverneur genoemd werd. De Prins van Joinville rookte zijn pijp in de binnen koer en sprak welwillend met iedereen. Koning Leopold verliet nu en dan het paleis in een lange redingote en ging op de dijk wandelen. Dat was de enige keer dat ik hem in een burgerpak heb gezien. Tijdens de rouwdienst in de kleine kerk van Oostende zag ik hem wenen".

Toen ik in 1980 een artikel wijdde aan de parafernalia rond de dood van Louise-Marie in de collectie van "De Plate" en van het Stadsarchief eindigde ik: "Het paleis in de Langestraat ligt er vandaag maar droevig bij. Alhoewel geklasseerd.... En toch kan het gebouw herleven. Want zie eens hoe het Paleis in Antwerpen of het Hotel Bellevue in Brussel aan een nieuwe jeugd zijn begonnen. Waarom niet bij ons?".

§ § §

DANKWOORD VAN SCHEPEN JOHAN VERSTREKEN

Geachte Heer Luitenant-Generaal PARDOEN, Intendant van de Civiele Lijst van de Koning,
Geachte Mevrouw VERMEIRE,
Heren Voorzitters en Bestuursleden "Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate", "De Vrienden van de Stedelijke Musea",
Vrienden van de Gidsenkring "Lange Nelle" en van de Pers

Vorig jaar februari is ons Historisch Museum eindelijk open geraakt op haar nieuwe locatie, Langestraat 69.

Dit gebouw was, nadat het Hof het had verlaten als residentie, uiteraard in het patrimonium van de Koninklijke Schenking opgenomen en ter beschikking gesteld voor diverse doeleinden. Ik denk aan "Bruggen en Wegen", de Verpleegstersschool, de Handelskamer, Toerisme Oostende, het Vormingsinstituut.

Maar toch was dit gebouw er een met een gesloten karakter, een bouwwerk dat een wat mytisch bestaan was gaan leiden: hier overleed de koningin, hier ravotten de jonge Prinsen Leopold en Filips, Prinses Charlotte, en het hardnekkig verhaal van de liftmand is nooit ver weg geweest.

Toen het gebouw in het kader van de eerste Open Monumenten-zondagen – 1990- opengesteld werd, was de belangstelling enorm. Al was het vervallen en was er eigenlijk weinig te zien, de nieuwsgierigheid bij het publiek was er duidelijk. Een reportage in het V.T.M. programma "Royalty" versterkte nog de interesse.

Nu is er het Oostends Historisch Museum in dit zwaar van geschiedenis beladen pand. Het is een perfecte combinatie, de juiste bestemming voor dit gebouw. Het levert ons een historisch museum op mensenmaat, met heel wat gemoedelijkheid. Misschien wat klein voor grote objecten, misschien gehandicapt door de slechte toegankelijkheid voor minder-valieden, maar zeker een extra-troef voor ons cultuurtoerisme.

In Oostende zaten de Musea zo goed mogelijk verscholen voor het publiek. Je moest inderdaad al een kei zijn om destijds de entree van het Historisch Museum te vinden in het Feest- en Kultuurpaleis. Je moet het nog steeds zijn om die van het Museum voor Schone Kunsten te vinden.

Met meer dan 7.000 bezoekers in 2002 verpulverde het Oostends Historisch Museum op de nieuwe locatie trouwens zijn bezoekersrecord.

Het pand Langestraat 69 wordt ons door de Koninklijke Schenking tegen gunstige voorwaarden ter beschikking gesteld. Het spreekt vanzelf dat ons bestuur daarvoor erkentelijk is.

In het pand Langestraat 69 is de sterfkamer van Koningin Louise-Marie de blikvanger, het hart van het gebouw. Ere wie ere toekomt: het was de Handelskamer die voor 't eerst deze ruimte historisch opwaardeerde in de vroege jaren '80. Het spreekt vanzelf dat we deze ruimte in ere houden en er in de toekomst alles aan zullen doen om ze te verbeteren. Er werd reeds – in overleg met Monumenten en Landschappen – gezorgd voor historisch verantwoord behangpapier, uitgevoerd door een wereldautoriteit ter zake, Geert WISSE. Wij kijken – zonder overhaaste aankoopbeslissingen – uit naar een authentieke verlichting (omgebouwd naar elektriciteit weliswaar) of een aanvaardbare replica.

Ook meubels in Louis-Philippestijl zouden beter passen dan deze die we nu voorlopig uit eigen reserves hebben gebruikt. Misschien kan de Civiele Lijst ons ook hierbij helpen?

Ook de gordijnen worden in de komende jaren aangepakt waarbij we ons gaan baseren op interieurprenten uit de jaren 1830-1840.

In de hall die tot de kamer leidt hangen litho's i.v.m. het overlijden van de Koningin, hier in Oostende als duiding bij de betekenis van deze kamer.

Maar het schilderij van Jozef MEGANCK uit het patrimonium van de Civiele Lijst van de Koning is de spreekwoordelijke kers op de taart in deze ruimte.

We zijn de Civiele Lijst, in de persoon van Luitenant-Generaal PARDOEN en zijn medewerkster Mevrouw Martine VERMEIRE, dan ook oprecht dankbaar voor de bruikleen van dit wel heel speciale schilderij.

NOG WAT MEER OVER DE VERDWENEN BABYLONESTRAAT

door **Daniël FARASYN (+)**

Deze straat mag wel in 1922 verdwenen zijn om plaats te maken voor de Ecole Moyenne, maar ze is zeker nog niet uit het geheugen van onze oudere medeburgers verdwenen. In het novembernummer van De Plate 1995 schreef de heer R. VANCRAEYNEST een bijdrage over deze straat. Op zijn voordracht in november 1995 herinnerde de heer G. CORNILLIE ons dat de gevel benoorden het Lyceum nog altijd het opschrift "Hof van Belofte" draagt, zoals het noordelijk hoekhuis van de Babylonestraat en de H. Serruyslaan toen heette.

Over de ontstaansgeschiedenis en de naamgeving van deze straat is tot hiertoe weinig zinnigs en historisch gefundeerd gepubliceerd. In zijn boek "Oude Oostendse straten en gebouwen" oppert A.SLEEKS de stelling dat deze straat onmiddellijk na het einde van het beleg van 1601-1604 zou zijn ontstaan en met een beetje fantasie meent hij "dat die naam gekozen werd om aan die straat een bloeiende toekomst te voorspellen", een toekomst zoals Babylon in de vroege oudheid had gekend. De waarheid is echter meer prozaïsch en veel minder rooskleurig.

De straat ontstond pas rond 1790. Het terrein gelegen tussen het klooster van de Witte Nonnen aan de Kazernestraat in het noorden, gebouwd in 1691 en de stadskazerne van de Lijnbaanstraat, eveneens in 1691 opgetrokken in het zuiden langsheen de latere Sint-Josephstraat, bestond uit praktisch onbebouwde gronden, wat hovingen en wat bomen. Deze zone, begrensd door de Korte Peperstraat of Strontstraat in het oosten (nu Aartshertoginnestraat) en de Westmolenstraat (nu H. Serruyslaan) in het westen, noemde men de "Boomkens". Het was één der laagst gelegen gebieden van de oude stad, derhalve zeer vochtig en ongezond en naar het oordeel van het toenmalig 17e eeuwse stadsbestuur, voldoende geschikt om er soldaten te herbergen, die het terrein tussen de kazernen gelegen, deels als militair terrein konden benutten. Enkele jaren ervoor treffen we reeds de term Babino en Babylon in rekeningen aan. In 1655-1656 is er sprake van een "creecksken aan de Babino" en "delven en verdiepen van kreken achter het Babylon (1). Bij een "visite" (van Comm. ROBERTY) op 16 september 1655 wordt de aanleg aangeraden van "een steenen redoute op den dijck voor het Babelon" (2).

Deze redoute werd aanbesteed op 06 december 1655 en lag "in de halve maene ghenaempt Babylon" (3). Deze halve maene gaf via een communicatiebrug recht uit op de latere Babylonestraat. Deze halve maene en brug met stenen sortipoorte kregen hun definitieve vorm in 1666 (4), wanneer ook het Florida Bastion, het Bastion van Babilone en de zuidelijke Bastions heraangelegd werden en vaste vorm kregen tot op het einde van de 18e eeuw (1781). De benaming Babilonestraat spruit dus voort uit het bestaan van deze Halve maan en dit Bastion.

Bij de volkstoeloop (1781-1783) tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog kende de stad een tekort aan woongelegenheden en liet toe dat er noodwoningen voor armen werden opgericht tegen de zuidelijke hofmuur van het Wittenonnenklooster. Dit tot groot ongenoegen van de militairen die deze woningen in juli 1783 lieten afbreken. Bouwgronden waren immers genoeg voorhanden tussen de twee stadskazernen. We zien dan ook dat in de Korte Peperstraat (nu Aartshertoginnestraat) en langs de Westmolenstraat (nu H. Serruyslaan) vanaf 1786 huizen worden gebouwd.

Aan de west- en zuidkant van de kazerne bij het Wittenonnenklooster waren er gronden in het bezit van VAN LOOY, SNICK, van de redersfamilie J.N. DE WAELE en van SOLTEE. Pr. VANGUCHT kocht op 15 maart 1790 een "vague" grond van J.N. DE WAELE en was de eerste die langs de noordkant van de Babilonestraat een huis met één verdieping bouwde met een

magazijn achterin, tegen de kazernemuur (1204) , dat hij erbij zette (5), mits een "nieuwe looden goote" te leggen op de stadsmuur zoals zijn buren hadden gedaan (6).
Michiel BALBAERT, een reder die ook twee terreinen had gekocht van J.N. DEWAELE, kreeg op 7 september 1790 de toelating van de stad om een pakhuis te bouwen achteraan zijn erf en "een kleyn ende inutil vensterken van de kazernemuur te stoppen" en deze muur wat te verhogen (7).

Ook in de noordwesthoek werd er gebouwd. J. PRIEM had op 15 maart 1791 erven gekocht van J.N. DE WAELE en verkreeg van de stad op 26 mei 1791 de vergunning zeven huyskens te bouwen, nl. twee in de Westmolenstraat (1013 en 1014) en een huis in de Babilonestraat (1020). Daarenboven mocht hij "jegens de muur van de voorsyde van de stadscaserne vier huyskens oprichten mits de door hem daer op te leggen houte en loode gooten voor altijd t'synen coste te onderhouden". Deze vier huizekens tegen de kazernemuur (1018, 1018b, 1019 en 1019b) hadden toch een verdieping en een zolder en waren dus zo klein niet.

Een metser, Ant. H. CABOOTER, kocht ook op 15 maart 1790 van J.N. DEWAELE de noordhoek van de Babilonestraat-Westmolenstraat op en bouwde er (1016) evenals VAN DAELE vóór 1794 (1025).

Op de zuidkant va, de Babilonestraat in nr. 1 (1203) kwam het magazijn te staan van DE CLEER op grond door hem op 22 maart 1790 gekocht van de erfgenamen van Catharina SNICK. Links ervan (1204) was een "vague" grond met twee houten"logiën".

De eigenlijke straatnaam kwam geleidelijk tot stand. In allerlei akten sprak men wel over "publique straete" of "nieuwe dwarsstraete", maar reeds op 21 januari 1791 trof men de vermelding aan "de nieuw uytgestoken straete nu genaemt de Babilonestraete". Hiermee kreeg de straat een vaste naam die tot in de jaren 1920 bewaard zou blijven.

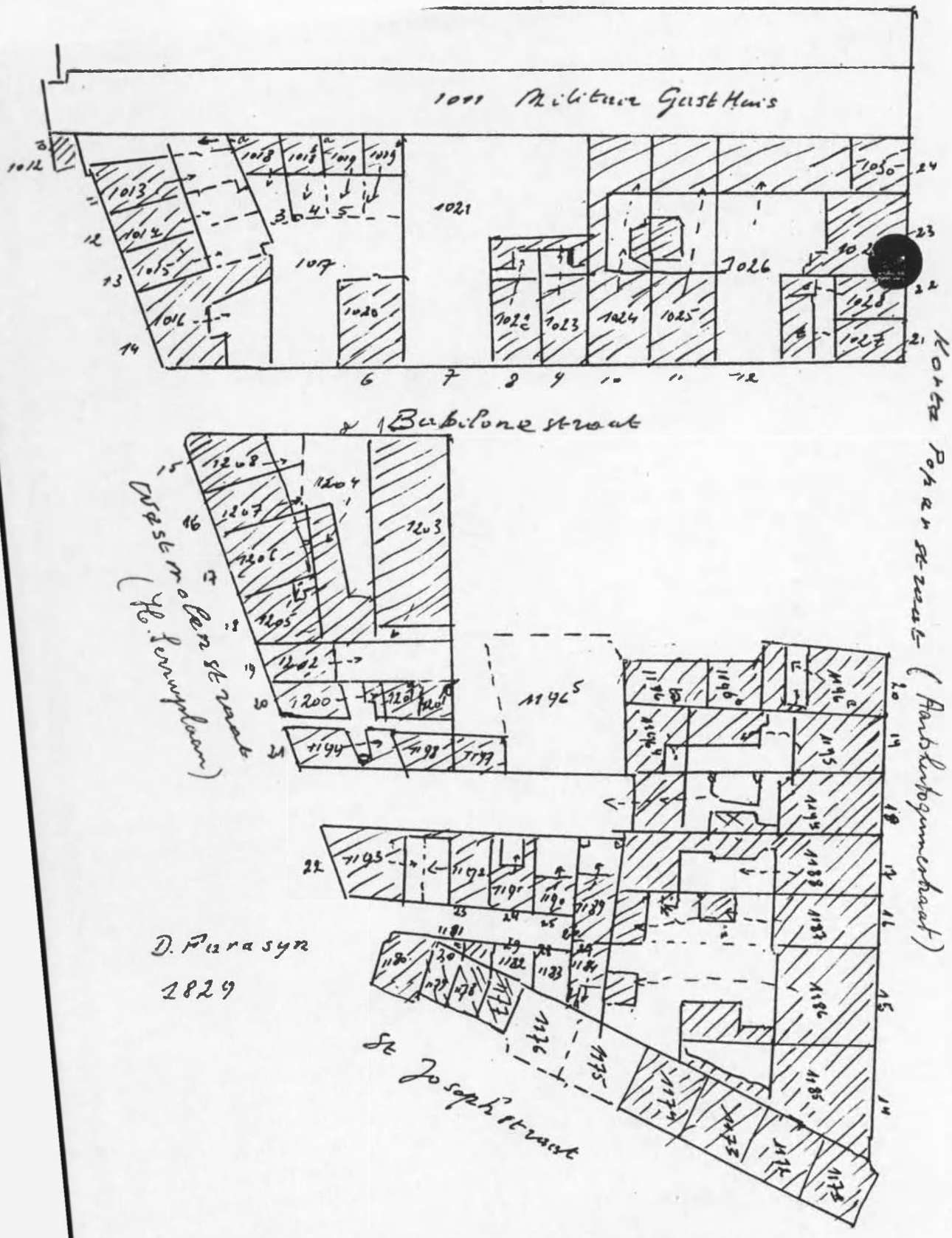
Terwijl op het zuidelijk deel van de Westmolenstraat en de Korte Peperstraat allerlei huizen werden gebouwd en in het zuidelijk deel van de blok zelfs steegjes tot stand kwamen als het "nieuw straatje zonder einde" en de "lange gemak" bleef de Babilonestraat een straat met een eigenaardige vorm. Het westelijk einde en de noordkant waren behuisd op de 1017 en 1021 na, maar de zuidoost kant vertoonde een ruime onbebouwde zone. Protestanten hadden wel een deel van deze grond aangekocht om er een kerk te bouwen, maar deze kerk kwam er nooit te staan.

Naar de volkstelling van 1798 was de noordzijde van de Babilonestaat nog schaars bevolkt. In 1018 woonden Nic. PISON (of BUSSON) afkomstig uit Lotharingen met zijn vrouw Caroline STEIN uit Mannheim met hun 4 kinderen. (Dit huis werd op 11 mei 1801 verkocht aan Bern. VAN WIJNSBERGHE voor 550 g., 41/237 R 131). Het huis ernaast 1018bis was onbewoond.

Het achterhuis 1019 was betrokken door een 71-jarige weduwe DE PUYS. Een tapissier Clement LESEURE (of LESOURE) betrok 1019 bis. Laurent PELGRIM, een 73-jarige werkman bewoonde 1023 en de 78-jarige Angeline SEGERS, een werkvrouw, 1024. De 30-jarige weduwnaar bakker Ch. VAN DAELE betrok 1025.

Op de zuidelijke hoek met de Westmolenstraat huisde weduwe Fr. PAQUET, een naaister uit Snaeskerke met haar twee kinderen. In 1807 werd dit huis 1208 verkocht aan een melkboer Jac. BOURGOGNE. Het telde één verdieping, had een hangar en een stal waarin hij 5 melkkoeien en 2 jaarlingen hield.

Op het einde van de Franse periode, 1814, was de bevolking op de noordkant van de Babilonestraat reeds aangegroeid tot 80 "zielen", verspreid over 22 gezinnen met 18 kinderen onder de 12 jaar. Op twee uitzonderingen na, woonden ze allen in huisjes die ze huurden.

1011 Militair Gast Huis
1021
1026
1107
1020
1022
1023
1024
1025
1027
1028
1050
1012
1013
1014
1015
1016
6 7 8 9 10 11 12
Babilone straat
1208
1204
1207
1206
1205
1203
1202
1200
1201
1199
1198
1197
1196
1195
1194
1193
1192
1191
1190
1189
1188
1187
1186
1185
1184
1183
1182
1181
1180
1179
1178
1177
1176
1175
1174
1173
1172
1171
1170
1169
1168
1167
1166
1165
1164
1163
1162
1161
1160
1159
1158
1157
1156
1155
1154
1153
1152
1151
1150
1149
1148
1147
1146
1145
1144
1143
1142
1141
1140
1139
1138
1137
1136
1135
1134
1133
1132
1131
1130
1129
1128
1127
1126
1125
1124
1123
1122
1121
1120
1119
1118
1117
1116
1115
1114
1113
1112
1111
1110
1109
1108
1107
1106
1105
1104
1103
1102
1101
1100
1099
1098
1097
1096
1095
1094
1093
1092
1091
1090
1089
1088
1087
1086
1085
1084
1083
1082
1081
1080
1079
1078
1077
1076
1075
1074
1073
1072
1071
1070
1069
1068
1067
1066
1065
1064
1063
1062
1061
1060
1059
1058
1057
1056
1055
1054
1053
1052
1051
1050
1049
1048
1047
1046
1045
1044
1043
1042
1041
1040
1039
1038
1037
1036
1035
1034
1033
1032
1031
1030
1029
1028
1027
1026
1025
1024
1023
1022
1021
1020
1019
1018
1017
1016
1015
1014
1013
1012
1011
1010
1009
1008
1007
1006
1005
1004
1003
1002
1001
1000
999
998
997
996
995
994
993
992
991
990
989
988
987
986
985
984
983
982
981
980
979
978
977
976
975
974
973
972
971
970
969
968
967
966
965
964
963
962
961
960
959
958
957
956
955
954
953
952
951
950
949
948
947
946
945
944
943
942
941
940
939
938
937
936
935
934
933
932
931
930
929
928
927
926
925
924
923
922
921
920
919
918
917
916
915
914
913
912
911
910
909
908
907
906
905
904
903
902
901
900
899
898
897
896
895
894
893
892
891
890
889
888
887
886
885
884
883
882
881
880
879
878
877
876
875
874
873
872
871
870
869
868
867
866
865
864
863
862
861
860
859
858
857
856
855
854
853
852
851
850
849
848
847
846
845
844
843
842
841
840
839
838
837
836
835
834
833
832
831
830
829
828
827
826
825
824
823
822
821
820
819
818
817
816
815
814
813
812
811
810
809
808
807
806
805
804
803
802
801
800
799
798
797
796
795
794
793
792
791
790
789
788
787
786
785
784
783
782
781
780
779
778
777
776
775
774
773
772
771
770
769
768
767
766
765
764
763
762
761
760
759
758
757
756
755
754
753
752
751
750
749
748
747
746
745
744
743
742
741
740
739
738
737
736
735
734
733
732
731
730
729
728
727
726
725
724
723
722
721
720
719
718
717
716
715
714
713
712
711
710
709
708
707
706
705
704
703
702
701
700
699
698
697
696
695
694
693
692
691
690
689
688
687
686
685
684
683
682
681
680
679
678
677
676
675
674
673
672
671
670
669
668
667
666
665
664
663
662
661
660
659
658
657
656
655
654
653
652
651
650
649
648
647
646
645
644
643
642
641
640
639
638
637
636
635
634
633
632
631
630
629
628
627
626
625
624
623
622
621
620
619
618
617
616
615
614
613
612
611
610
609
608
607
606
605
604
603
602
601
600
599
598
597
596
595
594
593
592
591
590
589
588
587
586
585
584
583
582
581
580
579
578
577
576
575
574
573
572
571
570
569
568
567
566
565
564
563
562
561
560
559
558
557
556
555
554
553
552
551
550
549
548
547
546
545
544
543
542
541
540
539
538
537
536
535
534
533
532
531
530
529
528
527
526
525
524
523
522
521
520
519
518
517
516
515
514
513
512
511
510
509
508
507
506
505
504
503
502
501
500
499
498
497
496
495
494
493
492
491
490
489
488
487
486
485
484
483
482
481
480
479
478
477
476
475
474
473
472
471
470
469
468
467
466
465
464
463
462
461
460
459
458
457
456
455
454
453
452
451
450
449
448
447
446
445
444
443
442
441
440
439
438
437
436
435
434
433
432
431
430
429
428
427
426
425
424
423
422
421
420
419
418
417
416
415
414
413
412
411
410
409
408
407
406
405
404
403
402
401
400
399
398
397
396
395
394
393
392
391
390
389
388
387
386
385
384
383
382
381
380
379
378
377
376
375
374
373
372
371
370
369
368
367
366
365
364
363
362
361
360
359
358
357
356
355
354
353
352
351
350
349
348
347
346
345
344
343
342
341
340
339
338
337
336
335
334
333
332
331
330
329
328
327
326
325
324
323
322
321
320
319
318
317
316
315
314
313
312
311
310
309
308
307
306
305
304
303
302
301
300
299
298
297
296
295
294
293
292
291
290
289
288
287
286
285
284
283
282
281
280
279
278
277
276
275
274
273
272
271
270
269
268
267
266
265
264
263
262
261
260
259
258
257
256
255
254
253
252
251
250
249
248
247
246
245
244
243
242
241
240
239
238
237
236
235
234
233
232
231
230
229
228
227
226
225
224
223
222
221
220
219
218
217
216
215
214
213
212
211
210
209
208
207
206
205
204
203
202
201
200
199
198
197
196
195
194
193
192
191
190
189
188
187
186
185
184
183
182
181
180
179
178
177
176
175
174
173
172
171
170
169
168
167
166
165
164
163
162
161
160
159
158
157
156
155
154
153
152
151
150
149
148
147
146
145
144
143
142
141
140
139
138
137
136
135
134
133
132
131
130
129
128
127
126
125
124
123
122
121
120
119
118
117
116
115
114
113
112
111
110
109
108
107
106
105
104
103
102
101
100
99
98
97
96
95
94
93
92
91
90
89
88
87
86
85
84
83
82
81
80
79
78
77
76
75
74
73
72
71
70
69
68
67
66
65
64
63
62
61
60
59
58
57
56
55
54
53
52
51
50
49
48
47
46
45
44
43
42
41
40
39
38
37
36
35
34
33
32
31
30
29
28
27
26
25
24
23
22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
Kortte Poorterstraat (Aardkluftgrachtje)
Oudestraat (Kloosterstraat)
D. Parasyn
1829
St Josephstraat

Weduwe Bern. VAN WIJNSBERGHE betrok 1018. Om haar bestaansmiddelen te verhogen,verhuurde zij een deel van haar huis aan het gezin van weduwe PEPERS en haar drie kinderen en aan twee alleenstaande werklieden. BROEDERS J. bezat 1024 en verhuurde dit deels aan de familie Fr. HOOYVAERE.

Alle ingezetenen, op Fr. MOLLET na, een scheepskapitein in 1027, behoorden tot de arbeidersklasse, die het zeker niet te breed hadden. Toch kon deze straat gerekend worden bij de "nette" straten, zeker in vergelijking met de aanpalende Westmolenstraat, waarin drankslijters of herbergiers in vier huizen zomaar acht animeermeisjes of "filles de joie" logeerden.

Het plein werd begin van de 19e eeuw gebruikt als koolmarkt. Op de kaarten van DEBROCK van 1831 en 1839 staat het nog aangeduid als "marché aux charbons".

Ongeplaveid bleef het geheel een doorgang tussen de vesten en de Korte Peperstraat, waar het op de grote moestuin van Fr. FLANDRIN uit Brugge uitkeek, uitgebaat door Leonard DEVOS.

Geleidelijk aan groeide het aantal bewoners en bereikte na de telling van 1826 reeds het cijfer van 166. Vooral de huisjes tegenaan de kazernemuur waren druk bezet. In 1018a woonde Jac. CLAEYS met dertien mensen. In 1018b Pr. VINCKE ook met 13. In 1019a Jos BERTEN met 27 en in 1019b Jan JOSSE met 18. In het huis 1023 Fr. DE BOYSER met 23 bewoners. Bij melkboer Bened. LINGNETTE 1024 telde men 14 inwoners. Bij kuiper Karel VANDAELE 1025, trof men 20 inwoners.

Op 7 december 1840 legde men de eerste steen van de gevangenis. Burgemeester J. VAN ISEGHEM, vader en zoon VAN HERCKE, beiden architecten en schepen DE KNUYDT waren op die plechtigheid aanwezig. Het massieve rechthoekige gebouw met hoge ringmuur vulde een groot deel van de vroegere lege Koolmarkt op en werd in 1841 in gebruik genomen.

Door het steeds aangroeiende succes dat Oostende als badstad en zomerse residentie van de koninklijke familie kende, door het stijgend aantal inwoners – in 1842 13.485, in 1866 16.726 – werd het tekort aan woningen nijpend. Van alle kanten ging men over tot nieuwbouw op versnipperde percelen. Ook het zuidwestelijk stadsgedeelte kende een dergelijke evolutie en werd meer en meer een arbeiderswijk.

In 1829 begon men met het opmaken van de kadastrale plannen van de stad. Wij willen hier de namen van de eigenaars en van de eventuele bewoners van de huizen van de Babilonestraat opgeven.

Het hoekhuis 1016 was eigendom van en bewoond door een scheepstimmerman Fr. CABOOTER. Het huis 1018 hoorde toe aan B. VAN WIJNSBERGHE en kinderen, werklieden, die er woonden. 1018b was eigendom van de zusters Marie en Francisca PIETERS, winkeliersters en bezet door diverse gezinnen. 1019a, 1019b en 1020 waren in het bezit van weduwe Const. VALCKE, keersgieter en betrokken door verscheidene gezinnen. 1022 en 1023 waren in handen van weduwe en kinders van Balthasar VAN DER HEYDE en respectievelijk bewoond door Brigitte VERBEKE en anderen en door Pr. DE BOYSERE en anderen. Melkboer Bened. LINGNETTE bezat 1024 en woonde er. Kuiper Karel VANDAELE bewoont zijn eigendom 1025. Het pakhuis 1026 van Michel BALBAERT en kinderen uit Brugge was verhuurd aan SOENEN. Het hoekhuis van de Korte Peperstraat, eigendom van Ls DECREUS was bezet door Leonard DE CLERCK en anderen. Op de zuidkant van de straat stond 1203 het pakhuis van weduwe K. DECLEIR en op 1204 het pakhuis van bakker Guill. LEFEVERE. Het zuidelijk hoekhuis 1208 hoorde toe aan bakker J. DEWITTE die het verhuurde aan anderen.

Merkwaardig is het dat bij de Babilonestraat ook berekend worden de huizen gelegen aan de zuidwesthoek van de Koolmarkt, nl. 1197, 1198, 1201, 1201b van weduwe Fr. DHONDT en weduwe Livina D'HIET en waren bewoond door weduwe CAPERON, weduwe VELDERT, weduwe MICHIELS en Martin RAMS.

De 1196a, 1196b en 1196c in het zuidoosten van de Koolmarkt hoorden echter bij de Korte Peperstraat 20 en waren eigendom van een winkelier Fr. VAN DEN BUSSCHE en van weduwe Fr. DHONDT en weduwe Livina D'HIET.

De eerste herpachtingen en nieuwbouw grepen plaats langsheen de Korte Peperstraat. In 1840 werd het huisnummer 20 of 1196c in vier kleine huisjes verdeeld. In 1844 ging men over tot wijzigingen van de blokken 1027, 1028, 1029 en in de Babilonestraat 1026. In 1848 wordt de Korte Peperstraat 18 of 1194 aangepakt en met nieuwe woonhuizen bezet tot aan de Westmolenstraat. Hierin werden in 1855 nog 4 huisjes heringericht. In het blok 1204 op de zuidkant van de Babilonestraat naast het gevang werd in 1850 het magazijn van Jn. DEBERT, uurwerkmaker, vervangen door een steeg met 6 huisjes met 15 m² tot 28 m² oppervlakte. Deze kregen als huisnummers Babilonestraat 18 tot 23 (8). Hierin werd in 1859 een leerlooierij van Joachim BONNEL ingewerkt. Deze steeg werd opgedoekt in 1869 en FEYS bouwde er een houten magazijn van 2 verdiepingen.

Ondanks alle maatregelen genomen door het "Comité de salubrité publique" opgericht op 13 januari 1849, zoals het witkalken, teren van muren, het ontsmetten van riolen, van privatieven enz., sloeg de choleraepidemie tot driemaal toe te Oostende en bracht angst en rouw in 1849-1855. Geleidelijk aan besefte men dat de overbevolking in armere wijken en de ellendige huisvesting die men er aantrof de hoofdoorzaken waren van de omvang van die epidemieën genomen hadden. In 1855 bracht men, tot schrik van deze wijk, alle besmette soldaten over naar de infirmerie militaire aan de noordrand van de Babilonestraat. Hier stierven toen 60 militairen aan cholera. In 1866 werd de zuidwestelijke wijk enigszins gespaard, maar in de stegen van de Werfstraat telde men toch 13 doden.

Rioleringswerken werden in 1854-57 uitgevoerd en een artisanale waterput in 1858 gegraven. In 1863 werd een eerste waterpomp in de Babilonestraat geplaatst tegen de muur van de gevangenis. Het geleverde water was echter niet drinkbaar. Een tweede pomp kwam er eerst op de hoek van de Babilonestraat en Aarthertoginnestraat in 1905 en bracht wat beter water aan, afkomstig uit de Brugse vaart. Uit voorzichtigheid bezat ieder ± welstellend gezin een aarden waterfilter om over enigszins drinkbaar water te beschikken.

De bouw van de gevangenis en de huizenversnippering errond, had tot gevolg dat er in feite twee Babilonestraten tot stand kwamen: één benoorden en één bezuiden het prison. Deze laatste met een westwaartse vertakking erbij die op de Westmolenstraat uitgaf tussen de kadasternummers 1200 en 1199.

Bij het invoeren van de nieuwe huisnummering van de wijk besliste de Gemeenteraad van 28 januari 1867, de zuidelijke Babilonestraat een nieuwe naam te geven. Dit werd van dan af aan de Gevangstraat (9).

Naar de volkstelling van 1866 telde men in de Babilonestraat nu 14 huizen, 48 gezinnen en 162 mensen. Hier waren ook nog 2 stegen, impasse A en B met respectievelijk 3 huizen, 4 gezinnen en 10 mensen en 2 huizen met 1 gezin en 4 mensen.

In de zuidelijke Babilonestraat of Rue de la Prison waren er 16 huizen met 21 gezinnen en 101 bewoners.

In het totaal van de Babilonestraten vond men dus 35 huizen met 53 gezinnen en 287 bewoners. In de Westmolenstraat telde men 67 huizen met 756 inwoners en in de 3 stegen hier nog 20 huizen met 96 bewoners. Hiermede bereikte deze Oostende zuidwesthoek een bevolkingsdichtheid en een even benarde woon- en leefsituatie als het Visserskwartier en het Hazegras (10).

1866 was ook het jaar waarin men het slopen van de stadswallen aanvatte die de stad uit de wurgende greep van de vestingen zou bevrijden. Dit verhoogde de plaatselijke werkgelegenheid, maar bracht geen verbetering in de huisvesting van armere bevolkingsklassen aan. Veel nieuwe arbeiders kwamen met hun gezin een onderkomen zoeken in de stad, in reeds overvolle huizen en kamers. "Embellisement" en "assainissement de la ville" waren de slagwoorden die naar het einde van de eeuw toe, steeds meer in de lokale pers voorkwamen.Voor onze wijk speciaal dacht men eraan de Westmolenstraat-Werfstraat aanzienlijk te verbreden tot een heuse laan, bezet met een reeks fonkelnieuwe villa's, het Leopoldpark op zijn noordwestflank wat uit te breiden, de sinds lang vervloekte "infirmerie militaire" af te breken en de omringende straten te verbreden. Dit zou bijdragen tot de "salubrité publique, car ce quartier comprend de nombreuses impasses des plus malpropres" (11).

Van deze veranderende situatie maakte de stad gebruik om in 1880-81 op de koer tegen de westgevel van het gevang een stelplaats te bouwen om er 2 stoombrandspuiten te bergen. Jos. CORNELIS voerde dit werk uit voor 6.195 fr. Op 24 mei 1884 kocht de stad het ruime magazijn 1203 van Ch. FEYS op om de pompierkazerne uit te breiden. Op het gelijkvloers werd een stelplaats voor de stoombrandspuiten ingewerkt en een stal voor de paarden. De eerste verdieping werd als magazijn en werkplaats ingericht en de bovenverdieping als slaapzaal voor de pompiers gebruikt.

Aan het oostelijk uiteinde van de Babilonestraat keek men uit op twee stegen tussen de Aartshertoginnestraat en de Christinastraat genesteld op de oude moestuinen van Flanderin. Bij de bouw van het klooster, de tuin en de kerk van de Paters Dominikanen in 1882-83 werd dit stegencomplex opgedoekt en konden alweer een 60-tal armen op zoek gaan naar een nieuw, bijna onvindbaar onderkomen in de stad.

Dit was de eerste sanering in de buurt. In 1896 werden de plannen van aanleg voor "sanering" van de wijk steeds duidelijker. Verbreding van de Witte Nonnenstraat, van de H. Serruyslaan, van de Aartshertoginnestraat , maar ook de doortrekking van de Ooststraat naar het Leopoldpark met het oog op het optrekken van het nieuw postgebouw. Vooral dit laatste wekte een toenemende ongerustheid over het verdere voortbestaan van de Babilonestraat.

Volgens de annuaires van STRACKÉ van 1897 en 1909 was deze straat toen bewoond door een gemende populatie van arbeiders en ambachtslieden. Typisch was het dat de zuidkant een blinde bakstenen muur vertoonde van de pompierkazerne, waarin A. DORCHAIN met zijn gezin woonde. Men telde er slechts 2 huizen. Het ene (nr. 4) herbergde P.DEHAEMERS, dagloner, J. DEGRYSE, plafoneerder, Em. VAN ACKER EN A. HAEGHEMAN, een visser. (In 1909 woonde hier een werkman Aug. SANDERS). In het andere (nr. 6) was de winkel van slager Arm. SEYS. Hier woonde scheepstimmerman Michel BORREY. (In 1909 was daar een winkel van H. SCHREUDER).

De noordkant van de straat was bezet door een rij aaneensluitende huizen met één verdieping, met achteraan pakhuizen en via een "garre" nog achterhuizen. Twee huizen waren hoger opgetrokken, nl. het hoekhuis "Het Hof van Belofte" van P. DESCHACHT in 1909 (bron STRACKÉ), uitgebaat door weduwe DECHAENE en het twee verdiepingen tellende huis van de borstelfabriek van weduwe HOULEY.

Van oost naar west had men in nr. 1 H. VELTER, een pompier. (In 1909 Renilde DEWULF). In nr. 3 woonden de rentenier J. DE ROO, C. DERAET een typograaf en F. VERMEIRE een metser. (In 1909 was dit huis betrokken door 2 metsers Gust BORGERS en F. VERMEIRE). Het nr. 5 was betrokken door het eerder stille, afstandige echtpaar Jules VAN CUYCK. (In 1909 woonden er H. HENDRIX, politieagent en Leopold VAN CRAEYNEST). Het nr. 7 was het huis en de werkplaats van Richard SCHEPENS die er woonde met zijn vrouw Victorine VANDENDRINCK, hun zonen Jules, Kamiel, Gustaaf, Maurice en hun dochters Margriet, Rachel en Bertha.

In het nr. 9 huisden kolenhandelaar H. DE KEYSER; 3 vissersfamilies: F. DE CRAECKE, A. JANSOONE en FLORENS en 3 werkmansgezinnen: Cyrille DE HAEZE, Ch. BOUDENGEN en P. SINNAVE. (In 1909 woonde hier een zeilmaker Eduard MEYER, die naar het zeggen van buren een "vuile café" openhield, met een lawaaierig orgel, zeer tot ongenoegen van omwonenden). In het nr. 11 was de Volksbank of Vlaamse Bank gevestigd. (Hierin woonde ook in 1909 Ch. MAERTENS, een stadsbediende). Nr. 13 was de woning van Ch. DECEUNINCK "fabricant de chaises" (in de volkstaal stoeltjesvlechter). In nr. 15 lag de grote borstelfabriek van weduwe HOULEY. Hiernaast in nr. 17 woonden de gebroeders BOOMERS; werkman smid BRISSINCK. In nr. 19 Alph. CALLEBAUT, weduwe MOLLEYN, machinist Em. STEENBRUGGHE en werkmannen J. VAN LEUVEN en Ch. MYERS. Tenslotte in nr. 21 politiebrigadier E. WIL LECOMME. (In 1909 zijn weduwe en zoon Isidore, een ebenist), ook P. BOUCKENAERE, tonnenmaker en Hipp. DECLERCQ, marmerbewerker.

In de vroegere Babilonestraat, nu Gevangstraat, bezuiden het gevang trof men nog in 1897 14 kleine huisjes aan betrokken door werklieden, dagloners en zeelieden, zoals BOURGEOIS Pierre, LOY A., DECUYPER L., weduwe ALLEMEERSCH, GOGGELS Oscar, VLAMINCK Julius, BROUCKAERT Edm., MAES L., LEYNE M., PAVY Leop., DEBOYSER H., MAES Aug., VERMEIRE J., DEBUF Jos, VIGNE P., DEPREZ P., VIGNE Pierre. In deze straat-steeg trof men ook 2 kleine kruidenierswinkels aan, nl. in nr. 5 van Ed. GOORENS en in nr. 14 van Marie VANDECASTEELE, waarbij ook visser Leopold BURKE en de gepensioneerde Michel SCHUYSMANS woonden.

Zo lang bleven die straat en huisjes niet bestaan. Een reeks huizen van de H. Serruyslaan waren gesloopt en vervangen door riante villa's. Eigenaars en bewoners van deze villa's namen het niet dat zij achteraan uitkeken op een nauwe, enigszins slordige, vuile, lawaaierige steeg. Van dit protest maakte de stad gebruik om de Gevangstraat en 16 aanpalende percelen en huisjes te verkopen aan Alf. SYMON, een groothandelaar in marmer en hardsteen. Deze liet het geheel slopen en bouwde er een groot atelier voor steenbewerking. De Gevangstraat werd officieel afgeschaft bij Koninklijk Besluit van 19 september 1898 (12). Aldus bleef van de gehele zuidwestelijke wijk slechts een steeg bestaan "het hol van Fluthol" met zijn 9 huisjes en een 50-tal bewoners en met op de hoek van de Jozef II straat het café "Bloemendael" van LINGIER, café berucht om zijn zondagsvechtpartijen alsook het befaamde "Poortje van Hoerah" op de oostkant van de "Archiduchessestraat" (13).

Deze onteigeningen hadden voor gevolg dat men in 1906 vaststelde dat er gebouwen waren in de Babilonestraat waarin 10 à 12 gezinnen huisden, waar er voorheen slechts 3 à 4 gezinnen woonden (14).

Alras bleek het dat de brandweer in de pompierkazerne te eng was behuisd. Het stadsbestuur bleef bij zijn project om een ruimere en modernere kazerne te bouwen aan de H. Serruyslaan. Daarom besloot de stad 5 gebouwen van de H. Serruyslaan en bezuiden de Babilonestraat gelegen, aan te kopen om te slopen voor de uitbreiding van de pompierkazerne, wat bij K.B. van 3 mei 1899 werd toegestaan (15). Het betrof percelen 1204, 1208, tabakswinkel van H. SCHREUDER, 1207, café van Ph. LACKBEEN, 1206 café van Flor. CAZAUX en café van Jn VAN ISEGHEM die nog in 1909 bewoond waren.

De plannen, bestek en lastenkohier voor de bouw van de nieuwe kazerne kwamen wel in het voorjaar 1903 klaar, maar in oktober 1903 achtte de stad het geraadzaam dit bouwproject enige tijd te laten rusten wegens de hoge bouwkosten, de talrijke bouwwerken die de stad nog te betalen had en de groeiende interesse voor de inplanting van de nieuwe pompierkazerne in het westerkwartier.

Het jaar 1910 was een keerpunt in de geschiedenis van de Babilonestraat. De stad gaf er de voorkeur aan om op de gronden van de gevangenis, van de pompierkazerne en van de huisjes van de Babilonestraat nu een stedelijke betalende meisjesschool op te richten, zoals HELIN het in vroegere jaren reeds had voorgesteld.

Op 22 februari 1910 werd een nieuw plan van aanleg goedgekeurd waarbij beslist werd alle huizen van de Babilonestraat te onteigenen en de straat zelf op te slorpen in de nieuwbouw van de "Ecole Moyenne", het latere Koninklijk Lyceum.

Door oorlogsomstandigheden duurde het nog tot 1921-1922 eer de Middelbare Meisjesschool door aannemer SMIS-DAMMAN opgetrokken werd. Alzo verdween de Babilonestraat uit het stadsbeeld en geleidelijk ook uit de herinnering.

---

(1) A.RA. Ch Co 28 804, 64
(2) A.R.A C der Fin. Re 361, 101
(3) A.R.A Ch Co 26805, 33^{1}
(4) A.R.A. Ch Co 26810, 34^{v}, 42^{2}, 49^{v}
(5) R.A.B. V.C. 41/247, 209
(6) R.A.B Vrije 17.158, 21^{v}, 22^{a}, 27.02.1794
(7) R.A.B.Vrije 17.157, 94^{v}, 15^{r}
(8) Prov. Kad. 1850/18
(9) Bull. Comm. 1867
(10) Rapp. Adm. 1866
(11) Rapp. Adm. 1892
(12) E.O. 28 april 1898.
(13) E.O. 9 mei 1899 nr. 53, p. 3 (c) en 5 september 1900.
(14) Rapp. Admin. (onleesbaar)
(15) E.O. 4 februari 1899 en 7 maart 1899.

In de Echo d'Ostende van 9 mei 1899 stond volgende tekst, bezorgd door dhr. Emile SMISSAERT: "Rixe dans une salle de danse. "Bloemendael" n'est réellement plus Bloemendael; pas un dimanche ne se passe sans qu'une rixe éclate dans cette salle de danse, située au coin de la rue St Joseph et de la rue du Carénage. Dimanche soir encore le nommé A. VAN HOUTTE, aidé de plusiers camarades s'est mis à briser les carreaux; bientôt il s'en suivit une rixe en règle entre les consommateurs".

Bibliografie:

- Daniël FARASYN: "Merkwaardige gebouwen te Oostende. Van gevang tot Koninklijk Lyceum, De Plate, VI, jg. 1977, nr. 9, p. 11-13.

- Raymond VANCRAEYNEST: "De Babylonestraat". De Plate, XXIV, jg. 1995, nr. 11, p. 296.

Nawoord door mevrouw G. FARASYN-SCHEPENS.

Ik wens hier een woord van dank te richten tot de heer Emile SMISSAERT voor zijn aanmoediging en professionele hulp bij het ontwarren van de soms onleesbare tekst die Daniël nagelaten heeft. Het was een zeer moeilijke klus die veel volharding vergde.
Jammer dat niet meer kaarten voorhanden zijn, waardoor de tekst soms moeilijk te volgen is. De kaart van 1829, door Daniël zelf opgemaakt, kan gebruikt worden als richtlijn om latere toestanden te kunnen volgen.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (60)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

De duitschers zijn er wederom op...kluiten uit! Enkel twee staaltjes voor vandaag:

Mevrouw Aimé BEERBLOCK, wonende Koninklijkestraat 55, kreeg heden het bezoek van een matroos, die haar bevool onmiddellijk naar de Kommandantur te komen. Alhoewel van niets wetend, ging zij er naartoe en ontmoette den heer policiekommissaris TANGHE, wien zij vroeg eenige oogenblikken te willen wachten.

In de Kommandantur vroeg men haar waarom zij verklaard had een onderofficier te zien ontbreken, in eene villa der Koninklijkestraat. Mevrouw BEERBLOCK, volkomen bewust van haar onschuld in die zaak, inkende. Daarop vroeg men haar inlichtingen over haren geldelijken toestand: "Heer kommissaris TANGHE, hier dichtbij wachtend, kan u daarover inlichten", was het antwoord. Heer TANGHE werd bijgeroepen en verklaarde dat Mevr. BEERBLOCK leven moest met de opbrengst van het seizoen. "'t Is goed, zei de duitsche bevelhebber, aangezien gij niet zeer bemiddeld zijt, moet ge maar 15 mark betalen, anders ware 't 500 mark!". En "bon gré, mal gré" mocht Mevr. BEERBLOCK 15 mark afspinnen...

Eenige dagen geleden woonde een duitsche officier, in gezelschap van twee jonge meisjes onzer stad, eene vertooning bij in den "Royal Cinema", Weststraat. Terwijl de zaal in de duisternis was gehuld, veroorloofde de officier zich zekere bewegingen: de uitbater van den Cinema diende daarover eene aanklacht in bij den heer onderkommissaris PAUWELS. Proces-verbaal werd opgemaakt en het stuk onderteekend door den h. Hoofdkommissaris DANNEEL. De Kommandantur stelde een onderzoek in, dat tot geenen uitslag leidde. De heer DANNEEL, naar de Kommandantur geroepen, kreeg 300 mark boet omdat hij het proces weskwestie had geteekend!!...

Eergisteren werd Mevrouw Arthur FONTAINE, wier echtgenoot, klerk bij een onzer belangrijkste rederijen; uitlandig is, voor de Kommandantur gedaagd, onder betichting het reglement op de duiven te hebben overtreden. Zij werd veroordeeld tot 17 mark boet en daar zij verklaarde die som niet te bezitten, werd zij veroordeeld tot 4 dagen gevang. Zij had goed te zeggen dat zij verscheidene kleine kinderen had, de duitscher bleef doof voor alle smeekingen; de arme vrouw zit diensvolgens, sedert eergisteren in 't gevang en wordt slechts Maandag losgelaten.

M. Camiel PIESSEN, die verleden Zaterdag aangehouden werd, is heden losgelaten.

Zondag 11e April 1915

HONDERD NEGENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Om 9 ure had in de HH. Petrus en Pauluskerk de duitsche militaire mis plaats, door een 300 tal soldaten bijgewoond. Daarentegen waren er weinig of geen soldaten tegenwoordig in den protestantschen eeredienst die om 10 ure in den anglikaanschen tempel der Langestraat plaats greep.

Een tien tal minuten voor 10 ure kwam een vliegtuig der Bondgenoten over de stad gevlogen. Er werd uitnemende hevig er op geschoten: het vliegtuig werd niet getroffen doch shrapnells die niet in de lucht ontploften en ten gronde neervielen mieken drie slachtoffers: een duitsch officier, die zich op den houtwerf over de hangaars Cockerill bevond, werd op den slag gedood. Een tweede shrapnell viel, dichtbij de tweede brug der De Meysluis, rechtover het huis van den havenmeester, al de ruiten van dit gebouw brekend en de hulpbrugwachter Polydore SAMYN (36 j. en vader van 7 kinderen) erg aan den voet kwetsend. De derde viel in 't kolenperk van 't Zeewezen, dicht bij de de kanons, de 13 jarige Honoré DEGRYSE (zoon eener weduwe der Liefkemoresstraat) erg aan den arm kwetsend. Beide gekwetsten werden, bij hoogdringendheid, naar het hospitaal van het "Hôtel de la Marine" overgebracht.

* * *

Ziehier nadere inlichtingen over de slachtoffers der duitsche shrapnells, deze morgen om 9 u. 50 gevallen: de hulp-brugdraaier Polydore SAMYN, wonende op het Sas-Slykens en vader van 7 minderjarige kinders, was sedert een drietal maanden in stadsdienst. Hij stond dicht bij de Leeuwenbrug (de tweede der bruggen aan de De Meysluis) te spreken met den knecht van M. H. SMIS-VALCKE, die daar met zijn rijtuigje een oogenblik vertoefde. De knecht hoorde de shrapnell ruischen en trachtte zich uit de voeten te maken: hij werd nochtans door een stuk getroffen en licht gekwetst. Wat SAMYN betreft, hij kreeg een stuk shrapnell tegen den linkervoet, die half werd afgerukt. Beide gekwetsten werden naar het hulphospitaal van het "Hôtel de la Marine" overgebracht, alwaar dokter VERHAEGHE onmiddellijk overging tot het afzetten van den gekwetsten voet.

Honoré DEGRYSE, een 15jarige knaap, wonende Liefkemoresstraat bij zijne moeder, de weduwe Karel DEGRYSE, ging naar de werkhuizen van het Zeewezen de wasch halen. Dicht bij de oesterputten gekomen hoorde hij de shrapnells ruischen en verschool zich onder een waggon: zulks baatte hem niet veel, want hij werd driemaal getroffen: een stuk shrapnell drong door den linker schouder, dicht bij den hals, een ander stuk trof hem in de lenden en een derde bracht hem eene lichte kwetsuur aan den arm toe. Hij werd onmiddellijk overgebracht naar het bureel van den oesterput Stracké, waar E.H. GHESQUIÈRE, onderpastoor op Sint Antonius (Vuurtoren) hem het H. Oliesel toediende. Kort daarna werd hij eveneens naar het hulphospitaal van het "Hôtel de la Marine" overgebracht. De jongen had juist 's morgens zijn Paschen gehouden. Over eenige jaren kwam zijn vader, klokluider te Ichteghem, bij 't luiden der klokken op deze gemeente, jammerlijk aan zijn einde.

* * *

Van 5 tot 7 ure had, in de HH. Petrus en Pauluskerk een orgelconcert plaats, gegeven op bevel der duitschers, door M. Leander VILAIN, orgelist der kerk. De duitschers hadden opzettelijk voor dit concert de welgekende fabrikant van orgels, M. SCHEYVEN zoon, van Brussel, doen afkomen ten einde het orgelspel te onderzoeken: hij vond alles volkomen in orde. Het orgelconcert weskwestie was met een liefdadig doel ingericht; de opbrengst was voorbestemd, de helft voor de duitsche veldhospitalen en de helft voor de armen van Oostende. Alhoewel de prijzen ver van overdreven waren (een mark voor de officieren en de burgers, 10 pfennig voor de soldaten) waren er heel weinig toehoorders; het programma – enkel godsdienstige stukken – was opperbest samengesteld, en men weet dat M. Leander VILAIN een meester in zijn vak is!

Deze avond rond 7 1/4 ure trokken duitschers, bij middel eener touw, uit de Visscherskaai het lijk op van een duitsche marine-officier. Nadat het lijk ruim een uur lang zonder overdekt te zijn geworden, op de straatsteenen was blijven liggen, werd het in auto naar de Duivenschieting, waar zooals men weet, de duitschers een doodenhuis hebben, overgebracht.

Maandag 12e April 1915

HONDERD EN TACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Ten stadhuize is een bericht aangeplakt dat de oude kasbons der stad slechts den 3n Mei, in plaats van den 15n April, tegen nieuwe kasbons zullen worden uitgewisseld.

Heden en morgen, van 2 tot 4 ure namiddag, wordt ten stadhuize een trimester pensioen uitbetaald aan de gepensionneerden van den Staat.

* * *

Volgens bericht is heden uitgeveerdigd:

BERICHT

BEVOORRADING IN BROOD
PRIJS VAN BROOD EN MEEL

Het College van Burgemeester en Schepenen der Stad Oostende.
Gezien het verslag van het Bevoorradings-Comiteit, waaruit blijkt dat door de verhooging van den prijs van het meel het noodig is dezen van het brood insgelijks te verhoogen;
Gezien artikel 9 van de verordening op de bevoorrading van brood vastgesteld door den Gemeenteraad in zitting van 8 December 1914;
Besluit:
Te rekenen van 15 April 1915 zal de prijs van het brood gebracht worden op 47 centiemen de kilo, en die van het meel op 50 frank de 100 kilos.
Gedaan in zitting van 2 April 1915.

Namens het College:

De Secretaris,
Fr. THONÉ

De Burgemeester,
A. LIEBAERT

* * *

Heden werd de herbergier GILLARD der Vander Sweepplaats, verleden Maandag aangehouden, in vrijheid gesteld. Men had beweerd dat hij veroordeeld was geworden tot een jaar vestingstraf en duizend mark boet; bovendien dat al het geld dat hij in huis had aangeslegen was geworden en zijne herberg niet meer mocht heropend worden. Zooveel woorden, zooveel onnauwkeurigheden: wel is waar werd zijne herberg Dinsdag gesloten, doch zij mag heropend worden; de inhoud der tooglade werd Maandag medegenomen, doch Dinsdag reeds terug in d'handen van Mevrouw GILLARD besteld, en wat M. GILLARD zelf betreft, met 8 dagen opsluiting en 10 markt boet is hij er van af gekomen.

* * *

Een voorbeeld van duitsche eerlijkheid:

Wij schreven dat de duitschers bij M. Juvenal DORCHAIN, 4 Sint Sebastiaanstraat, groote hoeveelheden koper opeischten. In de samentelling waren zij van 100 kilos gemist, ten nadeele van M. DORCHAIN. Deze laatste heeft het onmogelijke gedaan om den misslag te herstellen, doch

vruchteloos: de duitschers, alhoewel den beganen misslag erkennend, blijven halsstarrig weigeren de gegeven bon te veranderen. M. DORCHAIN zal nu trachten een paspoort voor Brussel te bekomen, ten einde zijnen nood te gaan klagen aan von BISSING, algemeene gouverneur van België.

De kroonprins van Saksen, een 22 jarige jongeling, baard- en knevelloos, met sympathiek voorkomen, is heden in stad geweest met admiraal VON SCHRÖDER, gouverneur van West-Vlaanderen. 's Namiddags bezocht hij het Officier's Kasino van het Marinekorps (in de "Société Littéraire" op het stadhuis). Het dagelijksch concert was juist aan den gang: het muziek speelde het saksisch lied. De kroonprins bleef nagenoeg een half uur in het Kasino en vertrok dan in auto.

Dinsdag 13e April 1915

HONDERD EEN EN TACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Te rekenen van heden is de heer Arthur VANDYCKE, gemeenteraadslid, door de duitschers aangesteld als burgemeester van het gedeelte van Mariakerke gelegen voorbij de Northlaan. De duitsche overheid is van oordeel dat dit deel, voor wat de bestuursaangelegenheden betreft, te ver van het midden der stad is afgelegen. Het verbod langer dan 5 ure van den namiddag open te zijn is opgeheven voor wat de herbergen betreft van het gedeelte der stad gelegen tusschen de Stuiversstraat en de Northlaan. De heer VANDYCKE zal zich, voor welke zaak ook, moeten wenden tot de Kommandantur, ingericht in soort kelderingen gemaakt onder het Museum Stracké. Als eerste werk moet hij zorgen voor het kuischen der grachten, voor het inrichten van eenen policiedienst, enz.

Volgend schrijven werd heden door de zorgen van het Onderstandkomiteit naar de bakkers gestuurd:

Onderstandcomiteit van Oostende

Oostende, den 13 April 1915

Mijnheeren,

Gezien de prijsverhooging van het meel heeft het Onderstandscomiteit besloten den prijs van het brood in evenredigheid met den eerstgenoemden te brengen. Wij zijn van meening, Mijnheeren, dat de prijs van 45 centiemen per Kg. wel de gepaste is, aangezien deze toelaat dezelfde winst te genieten als voorheen.

Wij verzoeken U tevens voortaan zelf persoonlijk het bedrag uwer facturen den Zondag op het gestelde uur te willen in ontvang nemen, en er geene kinderen of vreemde personen mede te belasten. Immers wij drukken er op dat geen gevolg zal gegeven worden aan de klachten nopens de betaling, nadat deze geschied is.

Om geene redenen mag een bakker nalaten regelmatig, ieder Zondag, het bedrag zijner facturen te ontvangen; want in het begin der navolgende week zullen al de facturen, de nietbetaalde zoowel als de betaalde ingediend worden en de betaling ervan tot eenen onbepaalden tijd uitgesteld zijn.

De nieuwe prijsverhooging van het brood zal in voege treden van af Maandag, den 19 April, in de plaats van den 15. De bakkers zullen hierom hun meel aan den prijs van 40 frank voort ontvangen tot dien datum.

Om allen misverstand te voorkomen bidden wij de Heeren afgevaardigden aan de bakkers te vragen, dat zij aan de binnenzijde hunner vitrien, eenen band aanplakken, die vermeld dat de prijs van 47 centiemen per kg. brood eerst van af Maandag in voege treedt. Zoo zal ook de bijzondere burger genoegzaam ingelicht zijn.

Er zal voortaan maar eene soort broodbons meer uitgegeven worden. Zij zullen alle het bijzonder teeken dragen.

Uitzondering bestaat nog alleen voor de kaarten met den stempel "Weldadigheid", omdat deze in het Weldadigheidsbureel op het einde van iedere maand betaald worden.

Na Zondag zijn geene oude kaarten meer geldig. Daarom zetten wij U aan al de oude kaarten, zonder eene enkele uitzondering Zondag aanstaande in te dienen.

Om alle bakkers, ook degene die Zondag brood uitleveren, in de mogelijkheid te stellen al hunne oude kaarten in te dienen, zal de zitting van Zondag den 18 Arpil, tot 1 uur (duutsch uur) duren.

Aanvaardt, Mijnheeren, de uitdrukking onzer gevoelens van achting.

Voor het Onderstandscomiteit

De Secretaris
L. DEMAECKER

De Voorzitters
H. DEVRIESE
Ach. CAMERLYNCK

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Doorlopend van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag)

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

OKTOBER 2003

OOSTENDSCHE SLOEP

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Het ISSN = 1373-0762

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Cultuurraad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 10 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND oktober 2003

IN DIT NUMMER

blz. 190: **I. VAN HYFTE**: Sint-Sebastiaanstraat 24: een verdienstelijke renovatie.

blz. 192: **M. CAPON:** Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 1).

blz. 200: **R. JANSOONE**: Oostende en de Zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (4).

blz. 205: **S. VAN DAELE**: Escoffier: zijn verblijf te Oostende en de creatie van de "Sole Ostendaise".

blz. 209: **S. IPPEL**: Het kanaal Oostende-Brugge.

blz. 211: Het Beleg van Oostende: 1604-2004

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene
Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit

OKTOBER ACTIVITEIT

Donderdag 30 oktober om 14u30 EN om 20 u

Namiddag- en avondvoorstelling in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6

DIAVOORSTELLING

1. **BOUW VAN DE STADSBIBLIOTHEEK KRIS LAMBERT: 1999-2000**
2. **OOSTENDE**

Twee diamontages in overvloeiprojectie van **Valère PRINZIE**.

In de eerste wordt de bouw van de nieuwe bibliotheek gevolgd van de eerste bulldozersteek tot de opening in september 2000.

In de tweede montage kadert Valère vertrouwde aspecten van onze stad in: gebouwen, monumenten, haven, strand, natuur……..

Hij laat dingen zien die soms aan ons oog ontsnappen of zorgt ervoor dat we het vertrouwde anders bekijken.

Onze stad het jaar rond in veertig minuten, een ode aan Oostende.

Valère PRINZIE was o.a. 35 jaar bibliotheek-assistent in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van onze stad en is al even lang een amateur-fotograaf.

Hij is bestuurslid en stuwende kracht bij fotoclub "De Meeuwen", een vereniging die al meer dan dertig jaar bestaat.

Onlangs werkte hij samen met de schrijvers Charlotte MUTSAERS en Eric DE KUYPER en kunstenares Liliane VANDENBROECKE, zijn echtgenote, mee aan de tentoonstelling "Stranden en Blikken" in de Venetiaanse Gaanderijen, begin dit jaar.

Op dit ogenblik kunt U zijn foto's onder de titel "Oostendse gebouwen anders bekeken" ook zien in ons eigen Oostends Historisch Museum in de Langestraat.

Het belooft dus een zeer boeiende namiddag en avond te worden.

Zij die onze avondvoordracht niet kunnen bijwonen krijgen nu vooraf de kans met de namiddag-voorstelling, want het zijn dezelfde twee onderwerpen.

Wij rekenen dus stellig op uw aanwezigheid. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden.

SINT-SEBASTIAANSTRAAT 24: EEN VERDIENSTELIJKE RENOVATIE

door **Ivan VAN HYFTE**

Altijd heb ik de Sint-Sebastiaanstraat een wat mysterieuze straat gevonden. Donker, smal, anoniem als ze was, gebruikte ik haar als sluipweg naar het hart van de stad. Ik kende wel de lelijke gevel van een weinig aantrekkelijk museum waar religieuze kunst achter stak. Of het restaurant van volksfiguur wijlen Roger DE LEE die aan de overzijde, vóór een Ensoriaanse etalage, als pop "de beste"mosselen serveerde. Of het rariteitenwinkeltje dat uitpuilde van snuisterijen. Ik kwam wel eens Robert LANOYE tegen die de drukkerij Omnia buiten stapte maar als jonge snaak keek ik, vanop de fiets, weinig op naar het ensemble van architect PIL's vier woonhuizen (nrs. 25-31) of diens realisatie op nr. 11 die ik nu wel bewonder om het spel van witte en wijnrode steentjes (bewaren en renoveren a.u.b.!). Maar nooit ging mijn aandacht naar het onopvallend eind-negentiende eeuws herenhuis op nr. 24.

Tot twee van onze Plate-leden, de heer en mevrouw R. TIMMERMANS, mede door de deskundige vakkennis van architect F. VERPLANKEN uit Gent, er een prachtig, stijlvol huis van gemaakt hebben dat model staat hoe je gezellig kunt wonen en leven in onze binnenstad (1).

Wat bracht mijn nieuwsgierigheid nu bij?...

De mij oudst bekende eigenaar die ik gevonden heb, is ene François PERLAU die in 1835, samen met zijn echtgenote Adeleine VENDERHEYDEN, het pand bezat. Het was Gotlieb GOLDBACH die er woonde op het toenmalige nr. 15. Op 25 augustus 1836 verkoopt notaris VAN CAILLIE het huis aan Georges ELLEBOUDT, "slagter" te Oostende, die nog meerdere eigendommen bezat.

Wanneer op 10 november 1844 zijn vrouw, Sophie DECLERCK, weduwe wordt is zij de enige erfgename van perceel 948. Een jaar later, op 27 april 1846, verkoopt dezelfde notaris het eigendom aan Jacobus T'JONCK, kuiper en weduwnaar van Monique DEPOTTER. Bij het overlijden van de man verkoopt notaris LIEBAERT op 17 februari 1869 het in 1861 vergrote pand aan de dochters Rosalie T'JONCK, echtgenote Charles GHEWY, en Pauline T'JONCK. Deze laatste verkoopt op 18 oktober 1871 haar deel in het eigendom aan haar zus Rosalie en aan haar schoonbroer Charles GHEWY.

Rosalie sterft op 5 februari 1883 en de erfenis gaat, notarieel, naar smid Charles GHEWY en zijn minderjarige dochter Marie Rosalie.

13 mei 1884: notaris SERRUYS verkoopt Sint Sebastiaanstraat nr. 28 aan bakker Desiré LELEU. In 1889 wordt het huis opnieuw wat groter gemaakt. Een jaar later (2) komt het in handen van havenmeester Edward SAVOYE, gehuwd met Rosalie LELEU, dochter van Desiré. Die breekt het gebouw af en bouwt het volledig herop in 1894. Om dit huis gaat het hier precies.

Na Rosalies overlijden (3) – ze was ondertussen weduwe geworden – wordt Desiré SAVOYE, "koopman-charcutier", de nieuwe eigenaar van St. Sebastiaanstraat nr. 24 (4-).

In 1906 is er een geneesheer die zich de nieuwe bezitter mag noemen van nr. 22: Hector GOFFIN (5). Vijf jaar later vergroot hij de woonst die in 1914 verkocht wordt aan Edouard THOMAS, een Franse rentenier (6).

De gekende advocaat Charles LAUWERS koopt het op 3 mei 1921 op zijn beurt. Wanneer zijn echtgenote, mevr. SANDERS op 24 oktober 1949 overlijdt, gaat het eigendom naar Charles

LAUWERS (die zelf het huis bewoont) en de kinderen. De doctor in de rechten sterft op 15 juni 1963 en de herenwoonst komt in handen van de erfgenamen.

Bij akte van notaris BEYER wordt op 6 september 1967 Aimée DELTOUR de nieuwe eigenares. Op 3 april 1968, akte notarais LACOURT, gaat zij een ruil aan waarbij N.V. Unimo en Georges BOUTELIER, architect in de Karel Janssenslaan 19 in Oostende, het pand in handen krijgen. Deze laatste eigenaars verkopen het op hun beurt, akte notaris LACOURT 10 mei 1973, aan Jean-Marie THIJS, herbergier en Monique DESMAELE.

Het reeds vele jaren leegstaand huis, dat oorspronkelijk bestemd was om gesloopt te worden begon te verkrotten en kwam opnieuw te koop. Bij akte verleden voor notaris VINCKE (7) wordt het pand eigendom van het echtpaar Roger TIMMERMANS-Rosa BUYSE. Na grondige verbouwingen en aanpassingen, binnen en buiten, is het nu een gezellige woning met veel ruimte en licht, midden in de stad.

Zo zie je maar, dat het mits wat creativiteit, mogelijk is om van een oud, verwaarloosd huis, een woongelegenheid te realiseren die voldoet aan alle actuele vereisten van modern en comfortabel wonen.

---

(1) Op het kadasterarchief West-Vlaanderen/Brugge zijn de gegevens te vinden onder: Oostende 1e Afd. perceel A 948 tot A 948 d.
(2) Akte notaris SERRUYS, 26 juni 1890.
(3) 3 januari 1900.
(4) Akte notaris SERRUYS, 20 februari 1900.
(5) Akte notaris VANDER HEYDE, 30 januari 1906.
(6) Akte notaris VANDER HEYDE, 24 juni 1914.
(7) Akte notaris VINCKE, 01 oktober 1981.

LIDGELD 2004

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2004 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	11 €
Steunend lid	15 €
Beschermend lid: vanaf	25 €

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 1)

door **Michel CAPON**

STICHTING

Onder impuls van Leon HINDRYCKX (1) en met medewerking van Hendrik DALLE (2) werden met talrijke wielerfanaten contacten gelegd om een wielerclub te stichten. Op 1 september 1922 werd de stichtingsvergadering gehouden in Café "Sportwereld", Vandersweepplein (3) (het huidige Ernest Feysplein), Oostende, uitgebaat door Julien VANTHOURNOUT (3).

De vereniging werd onder de benaming "De Zeemeeuw" over de doopvont gehouden. Dit door toedoen van de initiatiefnemer Leon HINDRYCKX, die samen met Hendrik DALLE, de eigenaar was van een vissersboot, die de naam "De Zeemeeuw" droeg (4).

De aanleiding tot het oprichten van deze wielerclub was de bouw in 1921 van een nieuwe velodroom in het Maria Hendrikapark. De aandeelhouders van deze piste werden de bestuursleden van de wielerclub. De verantwoordelijke uitbater van de wielerbaan was Camiel VAN BELLEGHEM. Achter de schermen had hij de nieuwe vereniging zijn morele steun gegeven. Hij werd dan ook als erevoorzitter van de "V.C. De Zeemeeuw" voorgedragen.

SAMENSTELLING EERSTE BESTUUR

Op 28 september 1922 werd overgegaan tot de samenstelling van het bestuur:

Erevoorzitter: Camiel VAN BELLEGHEM (5)
Voorzitter: Marcel VANISACKER (6)
Ondervoorzitter: Pol VERHULST (7)
Eerste schrijver: Henri VANCAMPO (8)
Tweede schrijver: Hendrik DALLE (2)
Oefenmeester: Leon HINDRYCKX (1)
Vaandrig: Louis JONGBLOET (9)
Commissarissen: Fernand MOUQUÉ (10)
Victor BROECK (10a)
Herman SCHREIBER (11)
Remi VAN BELLEGHEM (12)

DOEL

Het doel van de vereniging werd schriftelijk vastgelegd door de Algemene Vergadering van 5 november 1929.

Art. 1 van de standregelen bepaalt: " Er is te Oostende ten jare negentienhonderd twee en twintig op den 1e september een sportvereniging gesticht buiten alle politieke gedachten onder de naam van 'Velo Club De Zeemeeuw' hebbende voor doel het uitoefenen van alle velosporten, en zijn leden renners gedeeltelijk te ondersteunen, aan enkele koersen door het bestuur aangekondigd. De club is gevestigd bij de Heer Leon HINDRYCKX, 47 Timmermanstraat te Oostende".

EERSTE LEDEN

Gustaaf VAN SLEMBROUCK van de Hoge Barriere te Stene was de eerste aangesloten renner.

De eerste ondersteunende leden waren:

- Karel STEYAERT (Karel VAN WIJNENDAELE), journalist van "Sportwereld", Burgplaats, Torhout.
- Jerome DIET, vervoerder, Vandyckestraat, Stene.
- Florent DELAHAYE, autohuurder, Koninginnelaan, Oostende.
- Emile ROELENS, brouwer, Koningstraat, Oostende.
- Paul VAN TIEGHEM DE TEN BERGHE, bankier, Aartshertogstraat, Oostende.
- DESWAEF Gebroeders, brouwerij, Wellingtonstraat, Oostende.
- Etienne DERYCKER, brouwer, Leopold I plein, Oostende.
- Medard DECOSTER, bouwstoffen, Kaïrostraat, Oostende.
- Charles DEBOCK, loodgieter, Vrijhavenstraat, Oostende.

EERSTE WERKZAAMHEDEN

De eerste markante activiteit was de feestelijke huldiging op zondag 18 februari 1923 van clublid Jules VANHEVEL, als winnaar van de Brusselse zesdaagse (5 tot 10 februari 1923). Ook zijn winnende ploegmaat, Cesar DEBAETS, werd in de plaatselijke viering betrokken. Beiden hadden van VANKEMPEN-E. AERTS gewonnen met 1 ronde voorsprong. Het programma en de stoet werden op punt gezet door Marcel VANISACKER, Henri VANCAMPO en Camiel VANBELLEGHEM (13).

"Velo Club De Zeemeeuw" zat in de lift. Opnieuw moest er worden gefeest en gehuldigd en dit op 17 september 1923. De leden Jules VANHEVEL, nu winnaar van het Azencriterium in Parijs, en Julien VOLBRECHT, kampioen van Vlaanderen in Koolskamp, waren de gevierden. Journalist Arthur SOENENS belichtte dit gebeuren als volgt: "Vanaf 6 ure verdrong zich een ware menschenzee rond het lokaal Café Sportwereld op het Statieplein, ten einde de kampioenen op waardige wijze te ontvangen.

Toen de gevierden rond 7 ure aankwamen, steeg er een oorverdovend gejuich op, terwijl de muziek een flinke Brabançonne aanhief. Stoetsgewijze werden de feestelingen rond de stad geleid, waarna in het lokaal, een gemoedelijke ontvangst plaats had. Trainingmeester Leon HINDERYCKX nam er het woord uit naam van de club en overhandigde aan elk der gevierden een prachtigen bloementuil. Daarna deed Karel VANWIJNENDAELE een passende toespraak, en bedankte uit naam der rijders en uit naam van "Sportwereld" om de groote diensten die "De Zeemeeuw" aan haar leden-renners in 't bijzonder en aan de wielersport in 't algemeen bewijst.

En tot laat in den avond bleef de hartelijkste gulheid heerschen onder de leden van den vierende club" (14).

EERSTE MERKWAARDIGE PRESTATIES VAN DE ZEEMEEUW-RENNERS

Jules VANHEVEL

In 1923 won Jules VANHEVEL (°Koekelare 10 maart 1895 - + Oostende 21 juli 1969) het prestigieuze Azencriterium op de omloop van Longchamps te Parijs, met deelneming van al de beste renners en kampioenen. De Franse pers zag het als volgt: "Jules VANHEVEL a prouvé corum populo, qu'il était bien un as. Et même l'As des As" (Echo des Sports). "VANHEVEL était supérieur à tous. C'est le meilleur qui a gagné (L'Auto). Het jaar erop, 1924, wint Jules opnieuw; ditmaal waren de gangmakers fietsers en tandems. Commentaren: "Une course palpitante de bout en bout et parfaitement régulière, se terminant par la victoire de l'homme dont la presque unanimité des compétences avait fait son favori, et qui se montra réellement le meilleur" (Victor BREYER, 21

september 1924). "La victoire de VANHEVEL est incontestable et je crois incontestée. Elle fait honneur à ce formidable athlète dont la limite des moyens est inconnue" (Louis DELBLAT). "Uw overwinning was 'n groote, ze verdient een groot woord uit een groot hart" (Karel VAN WIJNENDAELE in Sportwereld). Vandaar werd hem in Frankrijk de naam "L'As des As" toebedeeld. Datzelfde jaar (1924) won hij ook nog Parijs-Roubaix in de sprint. De laatste rechte lijn was licht hellend en zowat één km. lang, uitstekend voor de man met de grote versnelling VANHEVEL.

Op de wielerbanen maakte Jules VANHEVEL in die periode furore bij de zogenaamde flandriens, de groep rond Mac BOLLE (alias Karel VAN WIJNENDAELE). Ook op de Oostendse wielerbaan behaalde hij op 7 en 8 juli 1923 samen met een andere Zeemeeuw-renner Julien (Katte) VOLBRECHT de overwinning in de 24 uren ploegkoers van Oostende; een herhaling van het jaar voordien 1922 (15).

Albert DEJONGHE

Deze Middelkerkenaar (° Middelkerke 14 februari 1894 - + 9 februari 1981) werd in het voorjaar van 1923 3e in een keiharde Ronde van Vlaanderen (voor zijn clubmakker J. VANHEVEL). Hij werd winnaar van de 4e rit in de Ronde van Frankrijk over 412 km van Brest naar Les Sables. Negen maal zou hij aan deze ronde deelnemen, van 1914 tot en met 1926.

Het j aar voordien, 1922, had hij Parijs-Roubaix met voorsprong gewonnen. Na 3/4 wedstrijd reed DEJONGHE alleen ver voorop. Hij begon zich vragen te stellen omtrent de juist te volgen weg. Gezien de hoge voorsprong op het voorziene tijdschema waren er nog geen toeschouwers langs de weg komen opdagen. Hij werd wantrouwig en in Seclin zag hij een bewoner, vertraagde en stopte om hem te vragen of hij zich niet van weg vergist had. Voor DEJONGHE kwam dit succes onverwacht. Een zware verkoudheid had hem de week ervoor immers belet deel te nemen aan de Ronde van Vlaanderen.

Zeemeeuwrenner Julien TUYTTEN in volle actie (1924). Hij was beroepsrenner van 1911 tot 1925. Was de eerste Oostendenaar die de Ronde van Frankrijk, in 1914, betwistte en uitreed (24e plaats)

Renner Albert DEJONGHE, als favoriet genoteerd, vóór het vertrek van Parijs-Roubaix in 1923. Die wedstrijd had hij het jaar voordien met voorsprong gewonnen. (Foto Pascal SERGENT).

Julien TUYTEN

De Zeemeeuwrenner en Oostendenaar Julien TUYTTEN (° Houplines in Noord-Frankrijk 11 november 1889) had zich voorgenomen om in 1923 opnieuw te starten in de Ronde van Frankrijk, doch zijn vrouw zag het niet zitten (16). In 1914, Julien was toen 24 jaar, had hij reeds de Tour op een 24e plaats beëindigd. Als afzonderlijke gestart was hij in deze rangschikking 2e. Hij was de eerste Oostendenaar die deelnam aan de Ronde van Frankrijk, met volgende uitslagen: 16e in 4e rit, 12e in 5e rit, 12e in 9e rit, 9e in 4e rit.

Julien was woonachtig op de Torhoutsesteenweg 317 en daarna 273. Gestart als beenhouwersgast werd hij nadien "velorijder" van beroep. Van 1911 tot en met 1925 was hij beroepsrenner. Ook op de piste was hij actief.

Hij reed voor "V.C. De Zeemeeuw" van 1923 t.e.m. 1925. Op 24 december 1961 overleed hij te Denderleeuw, vanwaar zijn echtgenote, Marie VAN ISTERDAEL, afkomstig was.

De 24 uren van Oostende in 1923. Winnaars Jules VANHEVEL en KATTE VOLBRECHT, met tussenin Christine HINDRYCKX, dochter van Leon HINDRYCKX (stichter van "V.C De Zeemeeuw Oostende").

Julien (Katte) VOLBRECHT

Werd geboren te Koekelare op 25 juli 1898.
Hij was 25 jaar en reeds twee jaar beroepsrenner toen deze Zeemeeuwrenner deelnam aan het populaire Kampioenschap van Vlaanderen te Koolskamp op 13 september 1923. Snel en lenig (vandaar de bijnaam "Katte") in de sprint zijnde won hij deze vermaarde wedstrijd tegen kleppers als Pier VANDEVELDE, Lucien en Camiel BUYSSE.
Ingevolge deze overwinning kwam hij via Karel VAN WIJNENDAELE terecht bij een Frans rijwielmerk.

Vanaf dan en tot in 1936 verbleef hij in Frankrijk, alwaar men hem "Banane" noemde, wegens zijn lange en magere gestalte. Na zijn wielerloopbaan vestigde hij zich te Oostende. Hij legde zich toe op fietsenverhuur aan toeristen. Begin 1983 (23 januari) struikelde hij thuis, in de Raversijdestraat 22, van de trap en verongelukte.

Benjamin MORTIER

Deze Zeemeeuwrenner was afkomstig van Koekelare (° 19 mei 1891). In 1923 nam hij het vertrek in de Ronde van Frankrijk en werd eervol 21e.

In datzelfde jaar, 1923, won "V.C De Zeemeeuw" de schaal Graaf BAILLET-LATOUR in de Grote Prijs van Brasschaat met haar renners J. VANHEVEL (individuele winnaar), Benjamien MORTIER en Julien VOLBRECHT.

Jules VANHEVEL, winnaar van de Omloop van de Zeekust voor onafhankelijken op 26 april 1914 over 110 Km. Het was de eerste wedstrijd die VANHEVEL in deze categorie betwistte. Hij was toen 19 jaar. De aankomst greep plaats op het Spiegelmeer in het Maria Hendrikapark, alwaar de renners nog 3 ronden dienden af te leggen. Naast de winnaar Camiel VAN BELLEGHEM (x) met vóór hem zijn zoon Remi.

Camiel VAN BELLEGHEM en de Oostendse wielerbaan

Camiel VAN BELLEGHEM was de basislegger van de bouw van de tweede Oostendse openlucht-velodroom. Begin 1921 werd de bouw aangevat van deze nieuwe wielerbaan. Zij was gelegen op dezelfde locatie als de thans nog bestaande vervallen piste, aan de ingang van het Maria Hendrikapark (in de omgeving van de kazerne); maar wel in tegenovergestelde as-richting.

De velodroom werd door de ingenieurs APOSTEL en MAMPAYE in de steigers gezet. De grond, waarop de piste gebouwd werd, behoorde toe aan de stad Oostende. De aandeelhouders waren de bestuursleden van "V.C. De Zeemeeuw", waarvan Camiel VAN BELLEGHEM de verantwoordelijke beheerder was.
Als huisbewaarder werd Willem VERHULST (17) aangesteld. Hij had er ook zijn adres: Velodroom, Oostende. Begin 1932 werd hij afgelost door Arthur DECERF (18) en dit tot mei 1940.

Op donderdag 16 juni 1921 greep om 15 uur de plechtige opening plaats. De eerste der wedstrijden voor beroepsrenners greep plaats op zondag 19 juni (19). Prijzen der plaatsen: tribune en pelouse: 2 Fr., omheining 1 Fr. (20).

De beginjaren waren zeer florerend. Er werd overgegaan tot het inrichten van een klassieke wegrit van Aarlen naar Oostende over 343 km met aankomst op de piste. De eerste organisatie greep plaats op 11 september 1921 en had als winnaar Marcel BUYSSE (verder Felix SELLIER in 1922 en

Maurits DEWAELE in 1923). Nagenoeg ieder week was er een meeting afwisselend beginnelingen, liefhebbers en beroepsrenners.
Reporter SPRINTER gaf in De Zeewacht van 30 juni 1923 volgend sfeerbeeld van de ontmoeting van 24 juni 1923: "De velodroom zat stampvol, en de kaartgevers werden overmand, zoodat de koersen een kwartier na den aangeduiden tijd begonnen, om iedereen toe te laten binnen te geraken voor de eerste proef aan den gang ging". Het moet gezegd dat deze meeting een omnium versierde tussen de zesdagenkoningen VANHEVEL-DEBAETS (die wonnen) en PERSYN-VANDEVELDE.

Maar nadien kwamen er ook mindere zondagen. Aldus was de uitbating van de wielerbaan niet altijd rooskleurig.

Sommige aandeelhouders hadden meer opbrengst van hun ingebracht kapitaal verwacht en zeurden daarover. Waarop Camiel de meeste aandelen van de malcontenten overnam, zodat hij op enkele aandelen na, eigenaar van de piste werd. Op het einde van de twintiger jaren gelastte hij zijn zoon, Remi VAN BELLEGHEM, met het sportief en financieel beleid.

Camiel VAN BELLEGHEM stierf op dinsdag 31 augustus 1937 in zijn woonplaats, de Smet de Naeyerlaan 16, in de ouderdom van 72 jaar (21). Tot aan zijn overlijden was hij erevoorzitter van "V.C. De Zeemeeuw". Hij is één van de baanbrekers van de wielerbeweging in Noord West-Vlaanderen geweest.

VERWIJZINGEN

(1) Leon HINDRYCKX: ° La Ferté Alais (Fr.) 27 februari 1889. Zelfstandig plafoneerder. Baatte samen met zijn vrouw, Delphina VANHOUTE, het café Sport uit in de Timmermanstraat 47 (thans nr. 53, postgebouw)

(2) Hendrik DALLE: ° Stene 14 juli 1888. Staatsbediende, Arsenaalstraat 11, Oostende (bevond zich toen ter hoogte van de huidige Bosweg - zie: Straatnamen van Oostende, 1998, Daniël DESCHACHT).

(3) Julien VANTHOURNOUT: ° Ichtegem 25 juni 1898, herbergier, echtgenote Florentina MALFAIT (° Menen, 20 oktober 1890).

(4) "De Zeemeeuw" was een niet officieel geregistreerd vissersvaartuig. Het was een sloep met twee bemanningsleden. In 1922 waren er te Oostende 191 officieel ingeschreven vaartuigen (cfr. De Oostendse Visserij – R. DESNERCK, blz. 68). Van de niet geregistreerde vaartuigen zijn geen statistieken voorhanden. Persoonlijk werden door mij opzoekingen verricht in het archief van de Monsterzaal te Oostende, Natiënkaai 5. De monsterrollen vermelden uiteraard enkel de ingeschreven vaartuigen. In de Analytische Inventaris van de Monsterrollen ter Visserij (1860-1910) van Gustaaf ASAERT is evenmin sprake van een officieel geregistreerd vaartuig onder de naam "De Zeemeeuw". Evenwel heeft Leon HINDRYCKX, samen met zijn schoonzoon Firmin VANDENBERGHE, in 1930 een nieuw vaartuig op de scheepswerf VANPRAET-VERSCHEUREN te Boom laten bouwen. Het schip was voorzien van draadloze telefonie, dieptemeter en een Deutz-motor van 240 PK. L.: 26 m. Br.: 6,30 m. – H.: 3,20 m. Tonnenmaat: bruto 100,35 hetzij netto 39,02. Het vaartuig werd in 1931 ingeschreven onder 0.310 De Zeemeeuw (bron: voornoemd archief + Belgische Visscherij Almanak 1935 blz. 37).

(5) Camiel VAN BELLEGHEM: ° Gistel 4 november 1865, bakker, Vandersweepplaats 9, Oostende.

(6) Marcel VANISACKER: ° Dikkebus 20 april 1884 - + 1961, bankbediende Generale Bankmij., Kapellestraat + uitbater Hotel de Bruges + zelfstandig boekhouder kleine KMO's na W.O.II, de Smet de Naeyerlaan 10, Oostende. Echgenote: Renilde VAN BELLEGHEM, zuster van Camiel.

(7) Pol VERHULST: de officiële voornaam was Gerard-Polydore, ° Oostende 22 januari 1860, vishandelaar, Langestraat 86, Oostende.
(8) Henri VANCAMPO: ° Ieper 5 januari 1878, drukker, A. Pieterslaan 3, Oostende.
(9) Louis JONGBLOET: ° Eernegem 9 april 1890, zuivelhandelaar, Passchijnstraat 10, Mariakerke, nadien Nieuwpoortsesteenweg 162, Oostende.
(10) Fernand MOUQUÉ: ° Oostende 15 juni 1891, postbeambte, Maria Theresiastraat 49, Oostende.
(10a) Victor BROECK: niet gekend in de kiezerslijsten van toen. Wel werd gevonden: Victor DEBROCK, ° Oostende 28 september 1875, machinist, Verlaatstraat 2, Oostende.
(11) Herman SCHREIBER: ° Oostende 2 juli 1891, bureelbediende, St. Petrus en Paulusplein 15, Oostende.
(12) Remi VAN BELLEGHEM: ° Oostende 23 april 1903, bakker, Vandersweepplein 9, Oostende, zoon van Camiel (zie 5), echtgenote: Eleonora STOER.
(13) De Zeewacht 24 februari 1923.
(14) Arthur SOENENS, De Kampioenen nr. 2, 1925, blz. 49.
(15) In 1920 had VANHEVEL vóór DEJONGHE de Ronde van Vlaanderen gewonnen. Na een maratonontsnapping vanaf de helling van Ichtegem hadden heide renners bij de aankomst een voorsprong van 11 minuten. Van de 85 vertrekkers waren er 27 aangekomen; de laatste had een achterstand van anderhalf uur.
(16) De Zeewacht 19 mei 1923.
(17) Willem VERHULST: ° Wilskerke 20 augustus 1901.
(18) Arthur DECERF: ° Oostende 4 november 1904, stadswerkman, hoek de Smet de Naeyerlaan/Lijndraaiersstraat. Zoon van Henri, zerkenmaker en arduinkapper van het Hazegras.
(19) De Zeewacht 11 juni 1921.
(20) De Zeewacht 16 juli 1921.
(21) De Zeewacht 11 september 1937.

Verdere bronnen: - archief Amedée GEVAERT
- persoonlijk archief

OOSTEND EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (4)

door **Roger JANSOONE**

6. AFTOCHT NAAR OOSTENDE

De vesting Antwerpen werd beschouwd als zijnde moeilijk in te nemen. Er werd dan ook op gerekend dat het Belgisch leger aldaar toch wel enkele maanden zou kunnen stand houden. Doch de vernietigende kracht van de Duitse kanonnen was zo enorm dat dit een illusie bleek te zijn. De forten van Walem en van Sint-Katelijne-Waver werden vrijwel weggeveegd, Dendermonde werd ingenomen, de forten van Lier werden vernietigd, en de buitenste verdedigingsgordel van Antwerpen werd op 2 oktober overrompeld.

Tot 29 september had de Belgische legerstaf er nog op gerekend dat de vesting Antwerpen door de geallieerden zou kunnen ontzet worden. Maar die dag tegen valavond werd het duidelijk dat dit niet mogelijk zou zijn : de Britse en Franse troepen waren nog te ver van Antwerpen en zouden de stad hoogstwaarschijnlijk niet meer tijdig bereiken. Hierop begon de legerstaf de aftocht uit Antwerpen intensief voor te bereiden. Om de aftocht te dekken , werden Britse troepen toegestuurd via Oostende en Zeebrugge. Tevens werd vanaf 5 oktober de kustzone een afzonderlijk militair gebied, onder bevel van generaal BIHIN, militair gouverneur. Op 7 oktober verlieten de Koning en de Belgische regering de stad Antwerpen om hun intrek te nemen in diverse gebouwen te Oostende. Aldus werd Oostende gedurende enkele dagen de feitelijke hoofdstad van België.

Het werd een "elastische" aftocht, in die zin dat de Belgen, vooraleer weg te trekken, de Duitse troepenmacht omheen Antwerpen nog zo lang mogelijk zouden "vastbinden" en aldus beletten zich vrij te maken om door te stoten naar Frankrijk. In die laatste dagen van de belegering van Antwerpen heeft de Belgische infanterie prestaties geleverd zonder voorgaande in zijn geschiedenis. De Belgen weerden zich als duivels, geen enkel fort gaf zich over, doch fort na fort moest door de Duitsers veroverd worden. Onze jongens presteerden het zelfs om verschillende tegenaanvallen uit te voeren en hierbij Duitse steunpunten opnieuw te veroveren. De wereld keek ademloos toe bij dit heroïsch gevecht van David tegen Goliath, ... terwijl de Duitse legerleiding knarsetandend de gang van zaken op de voet volgde.

Op 8 oktober begon de aftocht van het Belgisch leger uit Antwerpen, na het verlies van de laatste forten. Reeds op 9 oktober trok het gros van het leger door de straten van Oostende, een lange sliert van infanterie, ruiterij, artillerie, cyclisten. De aanblik van de troepen – vervuild en uitgeput – sloeg de bevolking met ontzetting. Ook werden al de gewonden uit de Antwerpse hospitalen overgebracht naar Oostende, waar ze eerst werden opgenomen in hotels en veldlazaretten om vervolgens ingescheept te worden naar Engeland of Frankrijk.

Op 10 oktober, met de val van Antwerpen, arriveert ook de Belgische legerstaf in Oostende om zijn intrek te nemen in "Hôtel du Phare". Daar worden de laatste schikkingen genomen voor de ontruiming van het Belgisch grondgebied tot aan de Ijzer ... en meteen ook voor de beslissende slag die daar zal moeten geleverd worden tegen de oprukkende vijand.

Intussen worden de Duitse krijgsgevangenen, het goud van de Nationale Bank, de dossiers van de Ministeries, de dokumenten van de legerstaf ,per schip overgebracht naar Frankrijk of naar Engeland. Vervolgens vertrekken in de ochtend van 12 oktober de Koning, de Belgische regering en een aantal leden van het Corps diplomatique naar Le Havre aan boord van een pakketboot. Anderzijds vertrekt de Belgische legerstaf naar Aalter, waar een achterhoede van het leger zich heeft opgesteld om de aftocht te dekken. In een proclamatie van diezelfde datum laat de regering weten dat , samen met de bondgenoten, de strijd wordt voortgezet vanuit Frankrijk.

7. VLUCHT NAAR HET BUITENLAND

Op diezelfde 12 oktober worden , samen met hun gezin, ook de directie van het Zeewezen evenals de loodsen ingescheept. Doch reeds voordien, in de loop van september, was er een uittocht naar het buitenland (vooral naar Engeland) op gang gekomen, vooreerst vluchtelingen uit het binnenland doch daarna in toenemende mate ook Oostendenaars. Van groot belang voor het verder verloop van de bevoorrading van de bevolking (maar dan wel in negatieve zin), is het feit dat vanaf eind september ook de vissers de wijk nemen naar het buitenland, niet alleen uit angst voor het Duits leger maar misschien vooral omdat zij de visserij vanuit Belgische havens niet meer zien zitten. De stoomtreilers trekken naar Engeland (waar zij vrij vlug een visserijvergunning bekomen) en de zeilsloepen zetten koers naar Frankrijk of naar Engeland, allen volgestouwd met meubels en huisraad en met een ongewone bemanning, nl. vrouwen en kinderen, aan boord.

Begin oktober begint paniek te ontstaan onder de bevolking, en na de val van Antwerpen op 10 oktober ontstaan chaotische toestanden, meer bepaald in en om het Zeestation, waar duizenden personen met al hun bagage elkaar verdringen in de hoop een plaats te bemachtigen op een vertrekkende pakketboot. Anderen begeven zich naar Frankrijk, via de Nieuwpoortsteenweg.

Op 14 oktober doet de burgemeester een oproep tot kalmte. Hij wijst erop dat Oostende een "open stad" is, met alle gevolgen vandien, en hij vraagt samenscholingen te vermijden en gewoon thuis te blijven "als Duitse troepen onze stad zouden binnenkomen".

Dit is zijn laatste oproep, want 's anderendaags omstreeks tien uur duiken de eerste Duitsers op in Oostende, een voorpost van acht verkenners die onmiddellijk de weg vragen naar het "Rathaus". Op deze weinig spectaculaire manier begint de bezetting van Oostende, wat echter niet wegneemt dat in Berlijn de "verovering" van onze stad met veel heisa en vreugdeschoten wordt gevierd.

De eerste nobele bezettingsdaad van de nieuwe heersers bestaat in het roven van de stadskas. De buit bedraagt 7.256,52 frank ... en de Stadsontvanger ontvangt hiervoor een "Quittung" zodat administratief alles in orde is ("Ordnung muss sein"). De officier die aan de haal gaat met dit "beschlagnahmtes Geld", is kennelijk een echte bureaucraat, want met ware "deutsche Gründlichkeit" weet hij in de "Quittung" aan te stippen dat "... die Kassenführung an der Hand des Journals von mir geprüft und für Ordnung gefunden würde". Er is ook sprake van het opleggen van een oorlogsschatting, doch dit kan nog wel een paar dagen worden uitgesteld.

Anderzijds is de kennis van aardrijkskunde bij deze wereldveroveraars nog voor enige verbetering vatbaar. Zij laten zich rondleiden in de stad en willen hierbij eerst en vooral van op de zeedijk ingespannen staren in de richting van Engeland omdat zij denken dat men bij zeer helder weer de krijtrotsen van Albion kan zien. Ook zullen zij op de zeedijk kanonnen opstellen met een reikwijdte tot in Engeland ! Aangekomen ter hoogte van het kruispunt "Petit Paris", menen zij reeds te zijn aanbeland in de buitenwijken van Parijs. Wanneer echter blijkt dat Parijs nog iets verder ligt, zijn ze wel graag bereid te poseren voor een "Gruppenbild" achter een bord met de opbeurende slogan "Auf nach Paris !".

Ongewild leveren de Duitsers intussen ook een bijdrage tot het behoud van het pover restant van de Oostendse vissersvloot. Terwijl steeds meer Fritzen de stad binnentrekken, wil "in extremis" een overmoedige schipper zijn kans nog wagen om met een volgestouwde visserssloep zee te kiezen. Maar bij het verlaten van de havengeul wordt hij beschoten, zodat hij ijlings rechtsomkeer maakt en braafjes terug gaat aanleggen aan de kade.

Reeds tijdens de eerste voorafgaande schermutselingen in augustus en september, had zich in Oostende de mare verspreid dat het zo geroemde keizerlijk leger niet alleen bestond uit een stelletje

woeste moordenaars en oorlogsmisdadigers, maar dat het ook niet meer was dan een vulgaire roversbende. Dit wordt ten overvloede bewezen wanneer de Duitse troepen het Zeestation komen bezetten. Ingevolge het chaotisch inschepen van vluchtelingen net voor de aankomst van de vijand, zijn er in dit station gigantische stapels bagage achtergebleven : valiezen, kisten, koffers, manden, enz. De Duitsers storten zich hierop als een bende gieren. Alles wordt vliegensvlug opengereten en in een mum van tijd verandert het station in een kleurrijke rommelmarkt waarin de meest uiteenlopende zaken en voorwerpen achteloos over de vloer verspreid worden. In de orgie van hun overwinningsroes tooien de soldaten zich met prachtige dameshoeden en met "le dernier cri" van de damesmode. Uiteraard is er vooral belangstelling voor goud, zilver en juwelen. Na deze uitbundige plundering biedt het station een desolate en verbijsterende aanblik ...

In de verwarring van de terugtocht had de Britse bevoorradingsdienst in het station een aantal wagons achtergelaten, volgeladen met kostbare levensmiddelen. Deze wagons worden opengebroken en vakkundig leeggeplunderd. Wat niet dienstig is of te veel of overbodig, wordt uitgestrooid, uitgegoten en vertrapt.

Deze Duitse plunderrage werkt echter aanstekelijk op de bevolking, die ook wel beseft dat er magere jaren voor de deur staan. Als een lopend vuurtje verspreidt zich het nieuws dat er zich nog voorraden bevinden in de stapelhuizen van de Tilburyboten. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn en in minder dan geen tijd gaan Oostendenaars aan de haal met suiker, bloem, beschuiten, zeep, schoenen, textiel, enz.

De burgemeester en de politie zijn door al die snel opeenvolgende gebeurtenissen totaal overrompeld. In het station laat de burgemeester alle persoonlijke dokumenten en papieren verzamelen , voor de plunderaars waardeloze rommel maar allicht toch belangrijk genoeg om eventueel later aan de rechtmatige eigenaars te worden terugbezorgd. In een dergelijke sfeer eindigt de eerste dag van de bezetting. Eigenlijk geeft die dag reeds in voldoende mate een voorsmaakje van wat de stad hierna te wachten staat.

8. HET BEGIN VAN DE BEZETTING

Niet alleen de eerste dag van de bezetting maar ook de daaropvolgende dagen verliepen nogal chaotisch. Dat was uiteraard vooral het gevolg van het verder verloop der krijgsverrichtingen aan wat voortaan de geschiedenis zou ingaan als "het Ijzerfront". Op 18 oktober was immers de slag aan de Ijzer begonnen. De uitgeputte restanten van het Belgisch leger (slechts nog ruim 50.000 man) moesten daar stand houden tegen vijf Duitse divisies. Vanzelfsprekend waren zij tegen die overmacht niet opgewassen, en na een week harde strijd werd de toestand zo dramatisch dat er moest worden teruggegrepen naar een aloud en beproefd verweermiddel, nl kunstmatige overstroming van de laagvlakte, in casu het terrein tussen de Ijzer en de spoorlijn Nieuwpoort-Diksmuide. Tegen het einde van oktober was dit gebied volledig overstroomd en was het Duits offensief vastgelopen in het water en de modder. En een jarenlange stelling- en loopgravenoorlog kon beginnen.

Niemand was voorbereid op zo'n langdurige en massale oorlogvoering, noch aan het front, noch achter het front, en reeds tijdens de eerste oorlogsmaanden was dit duidelijk merkbaar. De Duitsers hadden gerekend op een snelle overwinning, via een vrije en vlugge doortocht door België en vervolgens een vernietigende tanggreep op het Franse leger, zoals voorheen in 1870. Maar zowel aan de Marne als aan de Ijzer liepen zij zich te pletter, zodat zij ijlings hun strategie moesten aanpassen, niet alleen in militair opzicht maar ook wat betreft de bezette gebieden, die zij aanvankelijk behandelden als een oorlogszone waar de troepen moordend en plunderend konden doorheen trekken.

Aan Duitse zijde groeide dus al vrij vlug het besef dat die bezetting wel eens van langere duur zou kunnen zijn, en dat bijgevolg een bepaald beleid moest op punt gezet worden ten aanzien van het bestuur van land en bevolking. Aldus werd België een "gouvernement-generaal" onder leiding van generaal Colmar von Bissing (tot diens overlijden in 1917). Onder dit militair bewind poogden de Duitsers weliswaar het Belgisch overheidsapparaat en de justitie in werking te houden, maar omdat dit gebeurde onder zeer scherpe Duitse controle, verliep die werking erg moeizaam en niet zonder wrijvingen . In Berlijn was er trouwens bestendig onenigheid over de te voeren "Belgienpolitik" (incl. een "Flamenpolitik", doch dat was bijna een onderwerp op zichzelf), maar een constante in dit beleid was in ieder geval een directe en loodzware inmenging in de economie en in de sociale verhoudingen. Hoe dan ook , de economische en sociale gevolgen van deze aanpak (die bezwaarlijk een "beleid" kon genoemd worden) waren voor België rampzalig : in de loop van de oorlog zou de landbouwproduktie (voor 1914 al niet zo bijster hoog) met liefst –30 % dalen, terwijl de industriële produktie in een nog dieper dal terechtkwam. Ook de financiële en monetaire evolutie werd een regelrechte ramp , nog verergerd door het opleggen van oorlogsbelastingen en de massale invoer van Duitse marken.

Meer bepaald inzake voedselvoorziening ontstond in dergelijke omstandigheden al vrij vlug een (letterlijk en figuurlijk) levensgroot probleem, ingevolge voedselschaarste, prijsstijgingen, woekerprijzen en inflatie (een nieuw fenomeen). Door het verdwijnen van Staatshoofd en Regering (samen met een aantal topambtenaren) was er voor het snel en doeltreffend behandelen van dit nijpend probleem een gevaarlijk vacuüm ontstaan dat de Duitsers blijkbaar niet zelf wilden opvullen. Zeer opvallend hierbij is het feit dat enkele leidende figuren uit de Belgische "haute finance" en industrie onmiddellijk terzake een verantwoordelijkheid op zich hebben genomen die normaliter aan de privé-sector niet toekomt. Aldus ontstond reeds eind augustus 1914 een "Nationaal Hulp- en Voedingscomité" (N.H.V.C.) onder leiding en impuls van de industrieel Ernest SOLVAY, E. FRANCQUI (Société Générale) en D. HEINEMANN (SOFINA). Anderzijds werd vervolgens op 22 oktober 1914 te Londen , op initiatief van de Amerikaanse zakenman Herbert HOOVER, de "Commission for Relief in Belgium" opgericht, en gedurende gans de oorlog zou E. Francqui fungeren als verbindingsman tussen beide organismen. Gaandeweg (en noodgedwongen) zou dit N.H.V.C. in toenemende mate een zeer autonome rol gaan spelen, ... uiteraard tot groot ongenoegen van de bezettende overheid, die echter geen valabel alternatief in de plaats kon stellen. Beschikkend over een doeltreffende structuur en een netwerk van ruim 125.000 agenten en medewerkers, werd het N.H.V.C. uiteindelijk zelfs een min of meer officieuze regering in bezet gebied, met nauwe contacten in het buitenland, meer bepaald met de Belgische regering in Le Havre, de geallieerden en de USA.

In oktober en november 1914 was men zich in Oostende van die initiatieven op nationaal vlak nog niet echt bewust ... en had men trouwens op dat ogenblik wel andere bekommernissen van meer lokale aard. Oostende bevond zich immers in de oorlogszone, zeer dicht achter het front. De onmiddellijke zorg van de Duitse bevelvoering ging naar de krijgsverrichtingen aan het Ijzerfront ... en dat verliep voor hen zeker niet naar wens. Het werd een voortdurend terugvoeren van (uiteengeslagen) troepen en een aanvoeren van (verse) troepen , en het wisselend karakter van de in Oostende tijdelijk verblijvende soldaten was dan ook niet van aard om rust en orde te garanderen in de stad. Zij werden ingekwartierd in onbewoonde villa's en leegstaande woningen, die zij in de kortste keren omtoverden tot een vuilnisbelt. Zelfs het meubilair en het huisraad van de koninklijke villa bleven niet onaangeroerd. Ook werden huizen opengebroken van hen die gevlucht waren naar het buitenland. Vooral de wijnkelders waren hierbij erg in trek. De gevolgen hiervan laten zich raden ! Gaandeweg verlegde hun aktieterrein zich ook naar hotels, restaurants en cafés (zelfs naar "Hôtel Bristol" waarvan de eigenaar nochtans een Duitser was). Uiteindelijk werden ook gesloten winkels opengebroken en geplunderd.

In tegenstelling tot de gewone soldaten en onderofficieren gedroegen de Duitse officieren zich veel beschaafder. Ze hadden een vaste pleisterplaats gevonden in het "Hôtel du Phare", waar zij zich te goed deden aan uitgebreide banketten en uitgelezen wijnen , dranken en sigaren, ... terwijl de rekening telkens ten laste viel van het Stadsbestuur.

Intussen was er, naast al die plunderingen voor eigen rekening, ook een officiële vorm van plundering op gang gekomen, en dit onder de benaming "Requisitionen" (opeisingen). Voor de onmiddellijke noodwendigheden aan het front werden vooreerst alle paarden en rijtuigen opgeëist. Doch de opeisingen werden pas echt zorgwekkend wanneer ze de voedselvoorziening van de burgerbevolking in het gedrang dreigden te brengen. Reeds op 18 oktober moest het Stadsbestuur niet minder dan 20.000 kg brood leveren. Op 21 oktober werd vis en vlees opgeëist.

Met ingang van 22 oktober werd trouwens iedere vorm van visvangst verboden. De inventaris van de in Oostende achtergebleven vissersloepen biedt overigens geen vooruitzichten op een omvangrijke visserij-aktiviteit : de O.100, O.15, O.45, O.192, al met al welgeteld vier sloepen! Het kon zelfs slechts één sloep geweest zijn (nl. de O.100), ware het niet dat, zoals hoger beschreven, de O.15 bij de verovering van Oostende op 15 oktober een ultieme vluchtpoging had moeten staken, en ware het niet dat de O.45 en de O.192 , zich van geen kwaad bewust, terugkerend van de visvangst op 16 oktober de haven waren binnengelopen. Gelukkig zouden er achteraf nog enkele sloepen opdagen, die in de algemene verwarring van die eerste dagen werden beschouwd als zijnde gevlucht naar het buitenland.

Doch zelfs met de opeisingen, ofschoon "officieel", begint het allengs ook uit de hand te lopen, en wel in die mate dat de Ortskommandant zich op 23 oktober ertoe genoodzaakt voelt (uitsluitend in het Duits) volgende "Bekanntmachung" uit te vaardigen (die, tussen de regels, laat doorschemeren dat er valse "Requisitionen" in omloop waren): "Im Stadtgebiet Ostende sind Requisitionen nur gultig gegen Abgabe eines Requisitionsscheines, welcher die Unterschrift eines Offiziers und ein Dienstsiegel trägt. Das empfangende Truppen- oder Marine-Teil muss auf dem Schein deutlich bezeichnet sein. Requisitionen von Wein und Zigaren bedürfen die Genehmigung der Ortskommandantur"

(wordt vervolgd)

ESCOFFIER: Zijn verblijf te Oostende en de creatie van de "Sole Ostendaise"

door **Serge Van Daele**

Wie een hotelopleiding of kookcursus gevolgd heeft, kwam zeker reeds in contact met de keukenbereiding "Sole Ostendaise". Volgens de richtlijnen van het Departement Onderwijs in september 1980, waar het Nederlands in de hotelopleidingen gepromoot werd, vertaald op de restaurantkaart als "Zeetong naar Oostendse wijze". Maar wie was de architect van dit gerecht en wanneer serveerde men deze exquise bereiding voor het eerst?

Mijn hobby als verzamelaar van prentkaarten van en documentatie over de oude hotels en horeca van Oostende bracht terzake opheldering.

Wie was Escoffier ?

Auguste Escoffier [1], zoon van de hoefsmid van het dorp, kreeg de microbe van het koken te pakken dankzij zijn tante, die een klein maar keurig hotelletje exploiteerde te Nice. Via een vriend van de familie die maître d'hôtel was in het Parijse restaurant "Le Petit Moulin Rouge" komt Escoffier terecht op de befaamde Champs Elysées. Hij start in de grote keukenbrigade en begint een snelle carrière naar de top als "chef de cuisine".
Enkele van zijn troeven zijn orde en systematiek in de keuken.
Zijn grootste verdienste is vooral dat hij de eenvoud bracht bij de bereidingen van gerechten in vergelijking met de protserige versieringskunst van de 19e eeuw.
"Toujours faites simple" was dan ook zijn leuze.

A. Escoffier

Escoffier schreef ook graag. Dankzij die gave is zijn levenswerk bijna volledig bewaard gebleven: 6000 menukaarten, dagboeken, kookboeken, tijdschriften, originele recepten zijn nog steeds te raadplegen in het archief. Hij was zich welbewust van de evolutie van de kookkunst en hij voorzag dat zijn werk voor ca. 50 jaar gelegenheid zou bezitten en daarna herzien zou moeten worden.

Zijn woorden werden bewaarheid met de revolte van meesterkok Paul Bocuse in de jaren 1965-1975.

De schitterende carrière van Escoffier kende een hoogtepunt tussen 1890 en 1905. In die periode is César Ritz[2] zijn beste vriend, en samen openen ze (of leiden ze de eerste openingsmaanden) van o.a het Ritz hotel te Parijs, het Savoy-hotel te Londen, de Adlon te Berlijn, de Carlton te Londen enz.. Van de Duitse Keizer Wilhelm II kreeg hij de titel "Keizer der koks".

Escoffier en Oostende

In 1897 krijgt Escoffier het voorstel om de keukens op te starten van het Royal Palace Hotel te Oostende. De vraag wordt gericht door de raad van beheer van de Compagnie Internationale des Wagons-Lits. De voorzitter van deze raad is Dhr O. Neef-Orban, een nijveraar uit Luik.

---

[1] Villeneuve-Loubet (Fr.) 1846 - Nice 1935
[2] als eigenaar of als hoteldirecteur

De Compagnie des Wagons-Lits barst in 1896 uit haar voegen van dynamisme met het succes van de expresstreinen en de slaapwagens. Wanneer gekroonde hoofden aankomen in stations in Europa verwachten ze dezelfde luxe en service in hun hotel als op de treinen. Het klassieke hotelwezen (anno 1890) was namelijk verstoken van zaken met een voldoende standing .
De maatschappij gaat dus zelf grote hotels bouwen en beheren die in staat zijn haar passagiers op de voornaamste punten van het internationale verkeer te verwelkomen.[3]
Escoffier is in 1898 52 jaar oud en op het toppunt van zijn carrière. Hij reist Europa rond om keukenbrigades op te starten, lezingen te geven betreffende hygiëne in de keuken (toen al!) en grandioze feestdiners te dirigeren.

Royal Palace Hotel

Op 5 juni 1898 is hij te Parijs om de opening van het Ritz hotel in goede banen te leiden. Begin juli komt hij naar Oostende. In september vinden we hem terug in Caïro.

Men kan een vergelijking maken met de gastronomische weekends die tussen de jaren '60 en '80 met wisselend succes in het casino georganiseerd werden. Heel wat beroemde huizen en topkoks deden Oostende aan. Dhr Van Geel, uitbater van het Thermae hotel, deed in 1994 nog een poging om de gastronomische weekends herop te starten, met de komst van Michel Troisgros, driesterrenkok uit Roanne (Fr.) en met medewerking van de hotelschool, doch het bleef bij dit ene initiatief.
Op vraag van Dhr Carlos Van den Driessche, één van de directeurs van de uitbating, is ook meesterkok André Henry van het Cécil hotel te Kopenhagen aanwezig bij de opening van het Royal Palace hotel. In feite zijn er gans de maand juli 1898 openingsfeesten in het hotel. Mijn opzoekingen leverden 4 feesten op: een openingsreceptie met voorstelling van het hotel aan de pers, een inhuldigingsbanket met een menu van 16 gangen, royaal overspoeld met champagne die speciaal voor het hotel was geselecteerd met persoonlijk etiket, een muziekfeest in de grote feestzaal met een symfonie-orkest eigen aan het hotel en een groot bal voor de binnen- en buitenlandse adel. Het waren dus drukke tijden voor de keuken- en restaurantbrigade.[4]

De "Sole Ostendaise"

Tot aan 1900 was het lijvige tweedelige werk "La cuisine classique"[5] aanwezig in elke keuken die zichzelf respecteerde. Helaas, zoals eerder gemeld, had men meer aandacht voor de presentatie van de gerechten dan voor de werkelijke inhoud en smaakafwerking. Alle gerechten staan veelal door elkaar en van orde is geen sprake. Het boek staat vol met prachtige afbeeldingen van pronkstukken die gemaakt werden in ijs, vet of suiker.
Beeldhouwen, ijsmodellen kappen en decoratief kleuren werden toen ook vereist van een "chef de cuisine"!!
Escoffier wilde daar komaf mee maken en stelde zijn eigen standaardwerk samen, "Le Guide Culinaire".[6] Overzichtelijk, per rubriek en product geordend, stelde hij zo niet alleen de klassieke Franse keuken te boek maar ook een ganse reeks internationale recepten.

---

[3] In 1898 wordt met dit doel een dochtermaatschappij opgericht. De Compagnie des Grands Hôtels bouwt luxe hotels te Peking, Oostende, Monte-Carlo, Nice, Istanboel, Lissabon, Cairo enz...
[4] Escoffier was niet groot van gestalte. Daarom zou hij schoenen met hoge hakken dragen om boven de potten en pannen uit te komen. Deze schoenen zouden gemaakt zijn door een Oostends klompenmaker. De schoenen zouden zich bevinden in het museum te Villeneuve-Loubet. Deze gegevens heb ik niet naar waarheid kunnen controleren. Ze kwamen bij mij via mondelinge overlevering.
[5] La cuisine classique – Urbain Dubois et Emile Bernard - 1872
[6] Le guide culinaire – A. Escoffier – Flammarion, Editeur, Paris 1-11-1902 Eerste editie

De "Guide Culinaire" is tot op vandaag nog een bestseller[7] en wordt aanzien als de "Bijbel" van de keuken. Elke epicurist, gastronoom, kok, zaalmeester, of levensgenieter moet dit boek gewoonweg bezitten. Het boek is trouwens ook een baken tijdens nationale en internationale wedstrijden.[8]

Dat de Oostendse zeelucht zal ingewerkt hebben op de culinaire inventiviteit van Escoffier hoeft geen betoog. Reeds bij de eerste editie van de "Guide Culinaire" in 1902 wordt Oostende 3 maal in verband gebracht met een recept, namelijk "Filets de Sole à l'Ostendaise", de "Rissoles à l'Ostendaise" en de "Barquettes d'huîtres dites à l'Ostendaise".

Wat een eer voor Oostende want in de "Cuisine classique" van 1872 is er van een Oostendse bereiding geen sprake.

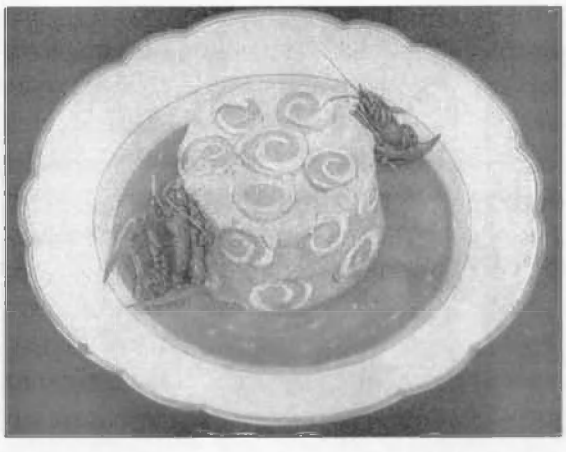

Keukenbrigade van het Ritz hotel te Parijs vergelijkbaar met die van het Royal Palace

Oostende (met de verse vis en de oesters) zat dus duidelijk in de lift want de op 8 maart 1914 gepubliceerde "Répertoire de la Cuisine" vermeld maar liefst 7 recepten gewijd aan Oostende.
Oeufs pochés à l'Ostendaise, Omelette Ostendaise, Coquilles St. Jacques Ostendaise, Maquereau à l'Ostendaise, Sole Ostendaise, Turbot Ostendaise en Tartelette Ostendaise.

Dit boek is een vereenvoudigde versie van de "Guide Culinaire", meer bedoeld om vlugge informatie door te geven aan koks en zaalmeesters betreffende een bepaalde garnituur of recept.[9]
Het boek werd samengesteld door leerlingen van Escoffier.

P. Dagouret plaatst in zijn "Abrégé de cuisine" van 1922 zelfs een "Potage Ostendais".[10]
En in de "l'Art culinaire Moderne" van 1936 is er sprake van een "Pompadour de filets de sole à l'Ostendaise" – een culinair hoogtepunt in het menu dat dikwijls geserveerd werd op het paleis van de Franse president ter gelegenheid van de ontvangst van buitenlandse gasten!![11]

Pompadour de filets de sole

[7] 11e Editie
[8] o.a. Beste Junior Kok van België, Prosper Montagnée ...
[9] TH. Gringoire et L. Saulnier – Le Répertoire de la Cuisine – Dupont et Malgat Paris 1914
[10] P. Dagouret – Abrégé de cuisine 1922 Petite Encyclopédie du restaurateur – Flammarion Paris
[11] l'Art Culinaire Moderne – H. Pellaprat – Comptoir Français du Livre 1936-Paris

De "Sole Ostendaise" volgens Escoffier.

Letterlijk: *Masquer les filets de farce de poisson; les plier et les pocher avec beurre et fumet de poisson. Dresser en turban avec, au milieu, 8 huîtres pochées et ébarbées. Napper de sauce Normande additionnée de la cuisson réduite ; placer une lame de truffe sur chaque filet, et entourer de petites croquettes de filets de sole façonnées en forme de losanges.*

Uitleg

Oorspronkelijk gaat het om "Filets de sole", dus zeetongreepjes.
De zeetong wordt gefileerd en de tongreepjes worden ingesmeerd met een "farce" van vis. Escoffier pureerde graag wijting (zeer doordringende smaak) waaraan hij wat rivierkreeftenboter toevoegde.
De tongreepjes worden geplooid met de buitenkant naar binnen en gepocheerd in visfumet en boter.
Sauce Normande: is een visveloutésaus met champignonkookvocht en mosselkookvocht.Afgewerkt met room, eierdooiers en roomboter.
De gepocheerde tongreepjes worden geschikt in tulbandvorm en in het midden van de bereiding komen er gepocheerde (Oostendse) oesters. Het geheel wordt overgoten (genappeerd) met de saus.
Op elke tongfilet komt er een schijfje truffel en de schotel wordt versierd met kroketjes van zeetong. Dit zijn filets van zeetong die in zeer fijne reepjes gesneden worden (losanges), ingesmeerd met wat visfarce en gehakte champignon en gehakte truffel. De filets worden gepanneerd met eiwit en chapelure (broodkruim) en gefrituurd.

Escoffier is uiteraard met de Oostendse oesters in contact gekomen tijdens zijn verblijf in het Royal Palace. In de "Guide Culinaire" adviseert hij om geen oestersap te gebruiken in bereidingen vanwege de te sterk gezouten smaak. In de laatste decennia der 19e eeuw werden de "Ostendaises" of "Perles d'Ostende" ook "Royal d'Ostende" genaamd, een zo goed als onmisbare gang op de tafels van alle Europese paleizen en luxe-restaurants.In 1898 (jaar van de opening van Royal Palace) werden maar liefst 357.791 kg oesters ingevoerd van Engelse havens om uitgezet te worden in Oostendse parken, waar ze in het zoute water hun eigen verfijnde smaak en het gegeerde blanke vlees verkregen.[12]

De verdwijning van de Oostendse oesters, Wereldoorlog II, het sociaal toerisme, de smaakloze fastfoodcultuur enz... allen droegen ze hun steentje bij tot de vervlakking van klassieke bereidingen (niet alleen van de "Sole Ostendaise").
Hier doet men er garnalen bij, daar doet men er mosselen bij, sommigen maken er gewoon een potje van met zeevruchten en groene kruiden enz...

Toch ben ik verheugd omdat ik het gerecht aantrof op 18 restaurantkaarten van restaurants en hotels in Oostende (studie juli 2003).

Een hemels geschenk van een kok die 105 jaar geleden voor korte tijd in Oostende was, maar die toch de gastronomische waarde van onze stad op de wereldkaart plaatste.

[12] Oostends Oesterboek – R. Halewyck en N. Hostyn Oostende 1978

Het Kanaal Oostende –Brugge (1)

door **Simon IPPEL**

In het jaarboek van de Heemkundige Kring van Bredene "Ter Cuere" -2002 heeft Raymond Vancraeynest een prachtige uiteenzetting gegeven over het historisch ontstaan van de sluis van Plassendale. Als laatste bladzijde is niet verder ingegaan op de troebelen die de aanleg van het kanaal en zijn gevolgen die het toen bij de schippers heeft te weeg gebracht.

Even herhalen wat vooraf ging.

1648 was een zeer belangrijk politiek feit. Het maakte door de vrede van Munster een einde aan de tachtigjarige Oorlog. Het was in feite de verzoening tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en het Koninkrijk Spanje. Maar de gevolgen voor onze gewesten waren erg: de Schelde en het Zwin bleven gesloten zodat Antwerpen, Gent en Brugge geen scheepvaartroute meer hadden naar zee.

De Zuidelijke Nederlanden konden echter wel rekenen op de haven van Oostende en de Brugse handelaars hoopten dat het "stadje" aan de zee een voorhaven zou zijn van de aloude metropool en dat ze na meer dan een eeuw crisis terug een maritieme welvaart te verwerven.

Toen de verbinding Oostende-Brugge-Gent in 1618 tot stand kwam begonnen de twisten tussen de schippers van die steden. Het werden kibbelpartijen en zelfs processen. Zo vonden de Bruggelingen dat een schip dat in Oostende van overzee aankwam en voor Brugge bestemd was, niet door de Oostendenaars mocht worden overgeladen (2). Wanneer hij echter voor Gent bestemd was, dan vonden ze dat dit in Brugge moest worden overgeladen.
En niet te Oostende (3).

De Bruggelingen wilden echter niet uitsluitend afhankelijk zijn van Oostende en daarom hadden ze reeds een grote inspanning geleverd en een vaarweg klaar gemaakt naar Duinkerke (4). Maar door de Vrede van de Pyreneeën, gesloten tussen Spanje en Frankrijk waarbij Artesië bij Frankrijk werd ingelijfd, ging deze vaarweg in 1659 verloren.

De Bruggelingen hadden feestgevierd bij de vrede van Munster door allerlei manifestaties: een Te Deum, een banket, klokken werden geluid, salvo's afgeschoten, muziek gemaakt, toneel gespeeld (5) en een groot vuurwerk (6) afgeschoten.

Aan hun vreugde voor het winnen van de vrede kwam in 1662 een definitief einde omdat de Engelsen de haven van Duinkerke aan de Fransen hadden verkocht. Dus moest men wel Oostende als waterweg kiezen (7).

Dit kanaal moest dringend aangepast worden voor zeeschepen. Tussen mei en december 1664 werd deze verbreed en uitgediept opdat schepen van meer dan 300 ton erdoor konden varen. Met man en macht werd in een minimum van tijd deze werken uitgevoerd.
De geldelijke middelen kwamen uit Brugge. Eerst uit de kas van het maalderijrecht, dan werden leningen uitgeschreven en vervolgens leenden Burgmeester en Schepenen uit eigen zak.

Francesco DE CASTEL-RODRIGO was benoemd tot nieuwe markgraaf in de Zuidelijke Nederlanden en kwam verschillende malen de werkzaamheden inspecteren (8).

Op 20 juni 1664 begon de uitdieping en op 28 december trok de gouverneur CASTEL-RODRIGO van Brugge over Nieuwpoort naar Oostende om vandaar op 31 december door het verbrede en verdiepte kanaal naar Brugge terug te varen (9).

In februari 1664 had de landvoogd aan de Brugse schippers de algemene vrije doorvaart toegestaan op alle vaarwegen in Vlaanderen. Dat vonden ze uitstekend, maar ze aanvaardden niet dat aan de schippers van andere steden hetzelfde werd toegekend.

De Brugse schippers stonden erop dat de zeeschepen die via Oostende en Brugge landwaarts vaarden en te Brugge hun goederen gingen lossen op kleinere "lastbrekers" om zo hun Middeleeuws voorrecht te behouden. Dit voorrecht was een voorbijgestreefd en oneconomisch recht dat aangevochten werd door reders en handelaars (10). Deze laatsten vonden dat het privilege niet meer van toepassing was en met deze gedachte was het centraal bestuur te Brussel eens.

Zo kwam op 21 februari 1664 een schip toe te Oostende met bestemming Gent en wilde zonder "lastbreken" doorvaren. Hij werd aan de ketting gelegd. Waarop de Oostendenaars met een Hollands en Engels schip, de doorvaart voor Brugge bestemd, verhinderde.

Maar Brugge nam dit niet. Toen een paar schepen in mei 1664 komende uit Oostende met zout voor Gent werden gesignaleerd, werd op 12 mei door "moetwillige gasten" de kaai aan de Gruuthusebrug in het water gegooid en aan de Eekhout- en Meebrug lichters tot zinken gebracht om de doorvaart voor grote schepen onmogelijk te maken.

Protesten liepen uit de hand: van de notabelen uit Brugge werden ruiten ingegooid, opruiende biljetten aangeplakt en scheepsladingen werden gegijzeld. Zelfs het volk werd tot oproer aangezet. De avondklok werd ingesteld en zes schippers werden van hun bed gehaald, maar deze bleken onschuldig.
Dagelijks werd te Brugge omgeroepen, dat wie mensen kon verklikken 200 gulden kreeg. Later is het zelfs tot 3000 gulden opgevoerd. Tevergeefs, niemand meldde zich aan om te verklikken.

Tussen Scheepsdale en de Dampoort werd te Brugge een afdamming gemaakt en om geen al te groot gezichtsverlies te lijden deelde men mede dat deze nodig was voor de uitdieping.

Steeds braken er rellen uit te Brugge, schepen werden met stenen bekogeld en zelfs tot zinken gebracht. Deze feiten bleven zich zelfs een eeuw lang voordoen tot in 1763 de gouverneur-generaal Karel van Lotharingen het "lastbreken" definitief afschafte en de vrije doorvaart verzekerde.

De schippers van Oostende, Brugge en Gent gaven zich nog niet gewonnen en ze bleven heftig protest aantekenen tegen de Staten van Vlaanderen, tot het keizerlijk decreet van 21 januari 1788 een algemene vrije doorvaart verzekerde.

Dit alles duurde meer dan 170 jaar, wat aanduidt hoe groot de macht en de invloed was van sommige vastberaden schippers die voor niets terug deinsden om hun voorrechten te behouden.

Welke de eigenlijke reacties van de Oostendse schippers zelf in feite waren, kon men niet uitmaken in deze geschriften. Maar dat het geen "doetjes" waren is onbetwistbaar.

---

(1) Samenvatting met betrekking tot Oostende uit "Makelaars en Handelaars" door A. VAN DEN ABEELE en M. CATRY, een publicatie van de kamer voor Handel en Nijverheid uit Brugge (1992-blz. 208).
(2) Overladen was het overbrengen van de lading op een binnenschip (binnenlander).

(3) Oostende had dan in feite niets meer te doen.
(4) Dat reeds klaar was in 1641.
(5) Op de markt van Brugge en die echter eindigde in een vechtpartij doordat ze "bi dranke" waren.
(6) Op 01 mei 1660 werd voor de eerste maal vuurwerk gemaakt zoals we het nu nog kennen (?). Voordien waren het Bengaalse vuren en brandende pektonnen.
(7) Brugge heeft steeds iets tegen Oostende gehad. Was het omdat Brugge zeer katholiek was en Oostende niet?
(8) Maar geld uit zijn zak, dat is er niet gekomen.
(9) In dergelijke korte tijd was het werk Oostende-Brugge af. Men vraagt zich af hoeveel manschappen er met schop en kar daar voor nodig waren?
(10) Onder andere ook door Oostendenaars.

HET BELEG VAN OOSTENDE: 1604-2004

In tegenstelling tot onze noorderburen kunnen wij ons moeilijk voorstellen welke ingrijpende veranderingen het Beleg van Oostende heeft teweeggebracht op sociaal, politiek, godsdienstig, economisch, staatkundig en militair vlak.

Inderdaad, deze Spaanse Pyrrhusoverwinning luidde eigenlijk het einde in van hun honderdjarige wereldhegemonie en het prille begin van de Hollandse Gouden Eeuw.

De geschiedenis van dit Beleg bleef eeuwenlang heel wat mensen boeien en tot het begin van de vorige eeuw vormde het een hoofdstuk in de krijgsgeschiedenis bij de opleiding in militaire scholen.

Reeds in 1604, bijna onmiddellijk na het einde van het Beleg van Oostende, verscheen het eerste manuscript in het Nederlands, onmiddellijk daarop gedrukt in een Duitse, Franse en een Engelstalige versie. Daarna verschenen regelmatig, ja zelfs nog in 2003, erudiete werken over deze historische scharnierperiode.

Met een tijdelijke tentoonstelling van de voornaamste boeken, artikels en prenten daarover wenst de Heemkundige en Geschiedkundige Kring "De Plate", van 15 juli tot 15 september 2004, in ons museum, mee te werken aan de herdenking van het "Beleg van Oostende".

Het is onze wens om deze tentoonstelling bij voorkeur te stofferen met boeken, artikels en prenten over het Beleg die in het bezit zijn van onze leden. Daarom richten wij een oproep tot alle leden van onze vereniging met de vraag of zij hierover iets in hun bibliotheek bezitten en bereid zijn om dat gedurende drie maanden beschikbaar te stellen om in ons museum in gesloten kasten ten toon te stellen.

Wij vragen U hierover contact op te nemen met onze voorzitter, dhr. Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, te Oostende (tel. 059/70.92.05) en hem te laten weten over welke werken, artikels of prenten U beschikt. Onze hartelijkste dank bij voorbaat.

De beheerraad

EEN MENSELIJK PORTRET VAN EEN INTRIGEREND STAATSHOOFD

In oktober 2003 verschijnt van de hand van Michel CAPON, ons geacht lid, het boek "Prins Karel, seigneur van Raversijde".

Toen Koning Leopold III na de Tweede Wereldoorlog gedwongen in het buitenland verbleef, werd zijn broer Karel plaatsvervangend staatshoofd van België. Vijf jaar lang zou prins Karel regent van België zijn: 1945-1950.

Bij de terugkeer van Koning Leopold III uit ballingschap verloor prins Karel niet alleen het regentschap maar ook elk contact met de leden van de koninklijke familie. Hij trok zich terug op zijn verblijf in Raversijde.

Daar ontstonden vele kleurrijke verhalen bij de bewoners.

Michel CAPON, Oostendenaar van geboorte, verzamelde persoonlijke getuigenissen van de bewoners van Raversijde en omstreken, die hij herwerkte tot een volks "document humain".

☼

Smeuïge "petites histoires" over de laatste graaf van Vlaanderen

☼

Over de "pot à l'eau", kersen en maîtresses

☼

Kroniek van een edel man in een volkse omgeving

Uitvoering: paperback
Omvang: 176 pagina's
Formaat: 14 x 20,9 cm
Prijs: 14,90 €
ISBN 90-443-0865-3

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Doorlopend van 14 juni tot en met 14 september (gesloten op dinsdag)

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

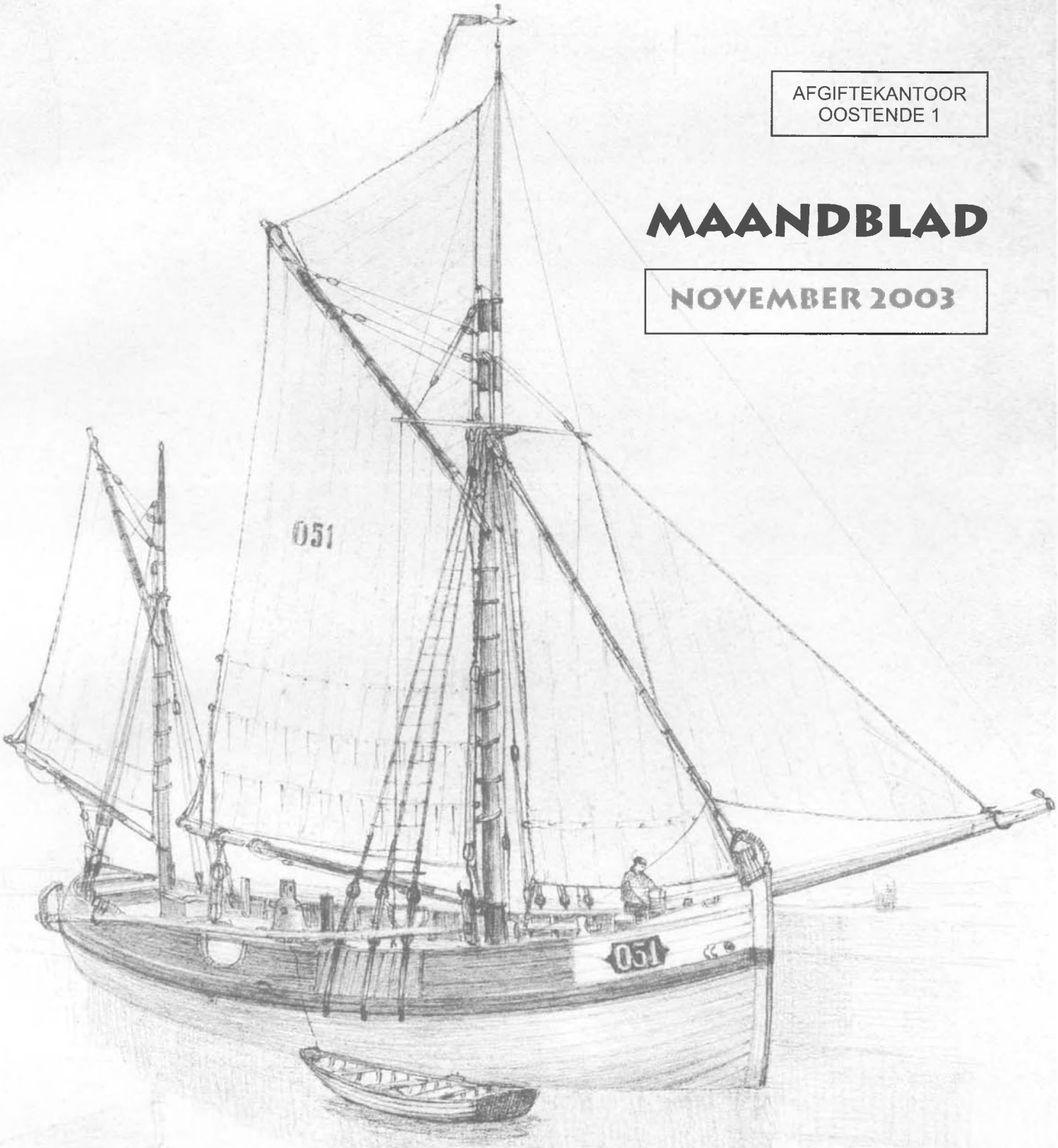

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

NOVEMBER 2003

OOSTENDSCHE SLOEP

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Het ISSN = 1373-0762

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Cultuurraad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 11 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND november 2003

IN DIT NUMMER

blz. 219: **B. VANSEVENANT**:200 jaar Kamer voor Handel en Nijverheid in Oostende.

blz. 225: **M. CAPON:** Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 2).

blz. 231: **I. VAN HYFTE**: Pieter Franciscus Le Doulx (1698-1773).

blz. 232: **E. SMISSAERT**: Oostende, opnieuw "Koninklijke Residentie"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-195 (deel 1).

blz. 238: **R. JANSOONE**: Oostende en de Zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (5).

blz. 241: **S. IPPEL**: Uit mijn oude doos – deel 6.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Bart VANSEVENANT: Ijzerstraat 24A, 8400 Oostende.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

NOVEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 27 november om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6

Onderwerp: **KONING ALBERT I EN KONINGIN ELISABETH IN OOSTENDE 1910-1914**

Spreker: dhr. **Emile SMISSAERT**

Emile SMISSAERT is lic. historicus en gegradueerde bibliotheekschool.

Hij was tijdelijk bibliothecaris bij de Academie te Gent en werd later assistent-dienstleider in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende, waar hij de leeszaal en het fonds "Ostendiana" onder zijn bevoegdheid had. Sedert 2000 is hij gepensioneerd.

Als jarenlang medewerker aan "Open Monumentendag" is hij ook medeauteur van de brochure. Reeds 31 jaar is hij bestuurslid van "De Plate".

Deze avond brengt hij in primeur hoe het verblijf tussen 1910 en 1914 van onze vorsten hier in Oostende verliep.

Prins Albert, in december 1909 op de troon als koning Albert I, is, vóór Wereldoorlog I, bij ons Oostendenaars bekend gebleven als promotor van de "Ibis" een weeshuis voor visserskinderen en school voor de opleiding van zeelui.

Een ander initiatief was een hulpkas voor vissers.

Albert I en koningin Elisabeth alsmede hun kinderen Leopold, Karel en Marie-José waren geregeld te gast in Oostende alwaar ze het Koninklijk Chalet betrokken. Hun levensstijl was "anders" dan die van Leopold II, hun oom, die Oostende voortrok. Terwijl Albert I en familie veel gereserveerder stonden t.o.v. het publiek dat vaak bedreigend overkwam voor hun privacy.

Wij rekenen op uw aanwezigheid. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden.

DECEMBER I – ACTIVITEIT; Middagmaal en kleinkunstnamiddag

Onze jaarlijkse maaltijd en kleinkunstgebeuren gaan dit jaar door op

ZATERDAG**MIDDAG** 6 DECEMBER 2003

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat.

Op het menu staan:

Geschonken aperitief van het huis met vleugje
perzikenlikeur

❀

Gebakken ganzenlever met een sausje van porto en vanillepunten
krachtige sla roquette en kerstomaat

❀

Scharretjes afkomstig van de Trap in Oostende
met versnijding van groene kolen
blanke botersaus

❀

Heerlijk smeuïg ijs van pistache en zijn noten

❀

Koffie

Gezien het groot succes de twee laatste jaren hebben wij opnieuw de heer Martin Vanderstraeten gevraagd om de muzikale omlijsting te verzorgen. Als uitstekend pianist zorgt hij gedurende de ganse middag, voor een medley van zeer gekende wijsjes en meezingers. En misschien komt er nog een verrassingsact!

De deelname in de kosten bedraagt 30 €. Hierin zijn begrepen: aperitief, maaltijd, de koffie en het optreden. Om de kosten niet te veel te doen stijgen wordt er geen wijn bij de maaltijd geschonken. Iedereen is vrij te drinken wat hij wil.

De betaling gebeurt door storting op rekening 380-0096662-24 van De Plate
H. Serruyslaan 78/19
Oostende

Met vermelding "deelname aan maaltijd op 6 december met X personen" en dit vóór 2 december.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

LET OP: HET GEBEUREN BEGINT OM 12 UUR dit op vraag van vele personen (men gaat 's avonds niet graag meer buiten – het eten bevalt beter 's middags, enz.).

200 JAAR KAMER VOOR HANDEL EN NIJVERHEID IN OOSTENDE

door **Bart VANSEVENANT**
Algemeen directeur Kamer voor
Handel en Nijverheid West-Vlaanderen

Om de handel in de streek te bevorderen werd, op aanbevelen van consul BONAPARTE – de latere Keizer Napoleon – op 24 april 1803 te Oostende een Kamer voor Handel en Nijverheid opgericht.

Napoleon kende goed Oostende. Op 13 februari 1798 was de toen 28-jarige generaal op bezoek in Oostende om de versterkingen te inspecteren. Het zou niet bij dit ene bezoek blijven.

In juli 1794 was Oostende in handen van de Fransen gevallen. Het was een heel moeilijke periode voor de kuststad met voortdurende opeisingen voor de Franse garnizoenen in Oostende. Aan visvangst moest er eveneens niet gedacht worden want haast elke dag doorkruisten Engelse oorlogsschepen de kustwateren. Het was ook het einde van een roemrijke periode voor Oostende als "wereldhaven".

17e eeuw

Al na de vrede van Utrecht in 1713 voeren Oostendenaars op Indië en het bekwam hen economisch en financieel uitstekend. Bankiers en handelaars stonden te trappelen om deel te nemen aan de winstgevende handel. In 1722 verkregen ze van Karel VI van Oostenrijk de toelating om een handelsmaatschappij op te richten die het monopolie had van de handel op Oost-Indië: de Oostendse Compagnie. Jammer genoeg was de Compagnie geen lang leven beschoren. Onder druk van de grote mogendheden en uit vrees voor de oorlogsdreiging verbood de Oostenrijkse keizer in 1731 alle verkeer met de kolonies vanuit Oostende.

Toch was voor Oostende in diezelfde eeuw nog voorspoed weggelegd, toen Oostende in 1781 het statuut van "vrijhaven" verkreeg. Oostende was in die tijd één van de belangrijkste Noordzeehavens. Het hoogtepunt lag in 1782 toen, in de loop van dat jaar, meer dan 2.500 schepen aanmeerden in de Oostendse haven.

Op het eind van de 18e eeuw was van al deze glorie nog slechts weinig te merken. Oostende kende een zware economische recessie. En precies in die periode drongen de Oostendse kooplieden erop aan om een Kamer van Koophandel op te richten. Dit was ook al gebeurd na de ontmanteling van de Oostendse Compagnie – en misschien is dat best ook te begrijpen. Wanneer het wat minder gaat, ontstaat steeds een drang om zich te verenigen en de krachten te bundelen.

In 1791 en in 1792 waren herhaalde "requesten" – vragen van de kooplieden – om een "Caemer van Commercie" of een Kamer van Koophandel op te richten, met daarbij ook herhaalde klachten over de voortdurende neergang van de havenactiviteit als gevolg van een aantal ongunstige handelspraktijken.

De idee van een Kamer van Koophandel

Consul BONAPARTE zou evenwel de eerste zijn die aan de Oostendse aanvragen een gunstig gevolg gaf. In 1798, gaf hij zijn toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken de opdracht een "Conseil de Commerce" op te richten, die 5 jaar later zou uitmonden in de oprichting van een "Chambre de Commerce".

De kooplieden wisten wat een Kamer was. In onze contreien waren goede voorbeelden. In Brugge en Gent waren Kamers van Koophandel actief. De "Caemere van Negotie en de Commercie van Brugge", opgericht in 1667, is trouwens de oudste Kamer ter wereld.
De idee van een Kamer van Koophandel had zich in de 16e eeuw in Frankrijk ontwikkeld en vanuit Marseille verspreidde het initiatief zich over de hele wereld.

Tot op vandaag zijn er over de gehele wereld verspreid zo'n 20.000 Kamers van Koophandel.

De Kamer was in oorsprong een vrije vereniging die met nadruk afstand nam van corporatieve structuren zoals gilden en ambachten. Een Kamer van Koophandel bracht de handelaars en nijveraars van een streek samen en was – en is vandaag nog steeds – een interprofessionele vereniging die opkomt voor de belangen van haar leden en voor een goed ondernemingsklimaat in de streek.

Napoleon

Niettemin zou Napoleon van de Kamers een publiekrechtelijke organisatie maken. Staatsman als hij was, had hij al spoedig het praktisch en politiek nut van de Kamers goed begrepen. Nadat in Frankrijk omstreeks 1791 overal de Kamers waren afgeschaft – omdat ze voor sommigen nog een instelling waren van het "ancien régime" – werden zij door Napoleon, enkele jaren later, overal onder een nieuwe vorm terug in het leven geroepen.

Dit gebeurde in een tweetal bewegingen – een eerste besluit van 24 december 1802 regelde de werking en de samenstelling van de handelskamer in een twintigtal steden in het Franse gebied, waaronder Antwerpen en Brussel, en een tweede besluit van 24 april 1803 regelde de oprichting van de Kamer in Brugge, Gent, Oostende en Keulen.

De Kamer had tot taak de overheid te informeren over de economische toestand in de regio. De Kamer beschikte over een belangrijk adviesrecht en hield, als officiële schakel tussen het centraal bestuur en het plaatselijke bedrijfsleven, toezicht op de uitvoering van openbare werken met betrekking tot handel en scheepvaart. Zij controleerde of bepaalde staatsopdrachten wel correct en snel uitgevoerd werden.

Uit een en ander blijkt dat de Franse bezetter groot belang hechtte aan de inschakeling van het plaatselijke bedrijfsleven in de militair niet onbelangrijke sectoren als scheepsbouw en openbare werken. Oostende was in die tijd vooral een militair bolwerk.

Op 10 juli 1803 arriveerde Eerste Consul BONAPARTE voor de tweede keer in Oostende met een schitterend gevolg. Napoleon overnachtte toen in Huize Louise-Marie in de Langestraat 69 in Oostende, waar vele jaren later, gedurende de periode 1982 tot 1990, de zetel van de Kamer voor Handel en Nijverheid gevestigd was. Napoleon droomde ervan Engeland te veroveren en dit zou gebeuren via Oostende. Oostelijk en westelijk van de stad werden 20.000 soldaten ingekwartierd (dit was driemaal zoveel als het aantal geregistreerde Oostendenaars in die tijd). Op het oostelijk havenhoofd installeerden ze de "Batterie Napoléon" en tussen 1810 en 1814 bouwden 500 Spaanse krijgsgevangen, onder leiding van plaatselijke metselaars, het "Fort Impérial, later omgedoopt tot Fort Napoleon.

Op 17 mei 1803 verkozen 44 voorname Oostendse handelaars de eerste leden van de Raad van Beheer van de Kamer van Koophandel.

De Kamer voor Handel en Nijverheid ijverde in haar beginjaren vooral voor het opheffen of versoepelen van ongunstige Franse maatregelen zoals de opheffing van het Franse embargo op de haven voor de handel met Engeland en voor de vermindering van haventaksen en douanetarieven.

Nederlands bewind

Na de val van Napoleon en de vorming van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden werden weinig veranderingen aangebracht aan de vorm en inhoud van de Kamers van Koophandel.

De raadgevende functie van de Kamer die onder het Franse Bewind beperkt was tot het centraal bestuur te Parijs, werd wettelijk uitgebreid tot de gemeentebesturen. De administratief controlerende taak van de Kamer inzake openbare werken werd evenwel aan haar bevoegdheid ontnomen en overgedragen aan de gemeente.

Onder de regering van Willem I heeft de Kamer zich ingezet voor de gelijkschakeling van de handelswetgeving en handelsvoorwaarden in Noord en Zuid.

Belgische Staat

De Belgische omwenteling en onafhankelijkheid brachten evenmin grote veranderingen teweeg in de werking en samenstelling van de Kamers van Koophandel.

In de jaarrapporten die de Kamer vanaf 1841 verplicht was op te maken, lag de nadruk steeds op de activiteiten in en rond de handelshaven en op de toestand in de visserij. Pas vanaf 1865 worden de eerste aanduidingen gegeven van de situatie in de toeristische sector.

Nochtans was deze sector reeds vóór 1850 een wezenlijk bestanddeel van de Oostendse economie – onder meer door de aanleg van de spoorlijn Brussel-Mechelen-Oostende in 1838 en de scheepslijn Oostende-Dover, 8 jaar later. Heel wat Engelsen – onderweg naar Waterloo – blijven haperen aan de kust. De Koninklijke Familie komt met haar aanhang regelmatig in Oostende kuren, in de toenmalige media wordt de lof van het zeewater en het tonische klimaat bezongen,.....allemaal elementen die het toerisme rond 1850 tot een bloeiende nijverheid zullen maken.

Havenlobby

De Kamer kijkt echter met wat wantrouwen toe op deze nieuwe ontwikkelingen. De havenlobby, die goed vertegenwoordigd was in de Kamer, vreesde dat de toeristische expansie haar plannen voor uitbreiding van de haven zou dwarsbomen. Dit blijkt duidelijk uit een aantal discussies die toen in de schoot van de Kamer gevoerd werden.

Als in 1864 beslist wordt om de oude stadswallen te slopen, erkende de Kamer weliswaar dat deze stedenbouwkundige aanpassing noodzakelijk was in het kader van de nieuwe toeristische functie van de stad, maar zij wees er toch fijntjes op dat de vrijgekomen gronden hun belang hadden voor de noodzakelijke havenuitbreiding. Ook toen al werd hevig gedebatteerd over ruimtelijke ordening en stedelijke afbakening.

Vanaf de tweede helft van de zestiger jaren toonde de Kamer zich (vooral) bezorgd over de gebrekkige uitrusting van de handelshaven. Vanaf 1872 formuleerde de Kamer met dit doel meerdere concrete voorstellen aan de minister.

Chambre de Commerce Libre

Maar vanaf 1870 komt er meer en meer kritiek op de officiële Kamers van Koophandel. Er was kritiek op de "staatsinmenging" (onder invloed van het liberalisme), maar ook het representatief karakter van de Kamers werd steeds meer in vraag gesteld door de nieuwe generaties van zakenlieden.

Een en ander had voor gevolg dat het Parlement besliste dat handel en nijverheid beter gediend waren met private verenigingen, die geen politieke bindingen vertoonden en die vrij van regeringsinmenging of subsidies konden werken.

Met de afschaffing van de officiële kamers dreigde de Oostendse havenlobby een belangrijk drukkingsinstrument te verliezen. En juist in die periode stond zij voor de grootste uitdaging van haar tijd: de vernieuwing van de Oostendse haveninfrastructuur. Deze vernieuwing was noodzakelijk geworden door de definitieve doorbraak van de stoomschepen in de koopvaardij. Zij hadden een grotere lengte, breedte en diepgang dan de oude klippers. De Oostendse havenkringen hadden nood aan een nieuwe representatieve en democratische organisatie om deze uitdaging te beantwoorden.

Sinds 1840 maakte Oostende een enorme opgang als toeristisch centrum. Omstreeks 1874 raakte deze nieuwe "industrie" in een stroomversnelling. De stad kende een belangrijke stijging van het bevolkingscijfer, vooral als gevolg van haar economische aantrekkingskracht. In de dienstensector ontstond een nieuwe economische toplaag die kon wedijveren met de gevestigde handelsburgerij. De middenstand kende een aanzienlijke uitbreiding en bij de vrije beroepen zag men een opmerkelijke toename.

Hoog tijd dus om de organisatie op een nieuwe leest te schoeien en dat gebeurde. In 1876 wijzigde het statuut van de Kamer van officiële instantie tot "Chambre de Commerce Libre".

De nieuwe "Chambre" kreeg de vorm van een ledenvereniging met een sterke centrale leiding en verschillende comités die de belangen van de verschillende sectoren verdedigden. De dominantie van de havenlobby was flink afgeroomd. Aan de top van de Kamer fungeerden twee organen: het Bureau en het Permanent Comité. Zij vormden respectievelijk het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur (te vergelijken met de Raad van Beheer). Daaronder stonden een aantal secties, elk met hun eigen bestuur. De secties waren de weerspiegeling van de diverse economische sectoren. Het Bureau was het uitvoerend en administratief centrum. Het was samengesteld uit de voorzitter, vice-voorzitter, secretaris en schatbewaarder. Van de hele organisatie zou dit steeds het meest dynamische element zijn. Het voerde een uitgebreide correspondentie en van hieruit vertrok meer dan ooit de actie naar de pers toe. Vanaf 1885 verzorgde het Bureau de redactie van het "Bulletin Mensuel" waarin de standpunten van de Kamer rijk gedocumenteerd verdedigd werden.

Tot 1911 waren er 5 secties in de Kamer: een sectie handel en transport, een sectie industrie, een sectie visserij, een sectie toerisme en een sectie landbouw.

In 1911 werd dit aangevuld met een sectie expediteurs en in 1913 kwamen er nog eens twee secties bij: een sectie bank en wisselactiviteiten en een sectie voeding, als aanzet tot de latere oprichting van een sectie kleinhandel om de Kamer eveneens open te stellen voor de middenstand.

Hoewel hun inzet in de Kamer niet alleen ingegeven werd door ambitie maar ook door beroepsbelang, hebben een aantal leidinggevende figuren van de Kamer in de periode 1880-1912 aanzienlijke prestaties verricht. Het meest treffende voorbeeld daarvan was de actie voor nieuwe haveninstallaties in de genoemde periode.

Sommige bestuursleden van de Kamer hebben een niet onbelangrijke rol gespeeld in de onderhandelingen over de nieuwe haveninstallaties. Toen de regering daarover in 1894 met de stad Oostende een overeenkomst gesloten had, werden een aantal bestuursleden voor de uitvoering daarvan betrokken in het Oostendse schepencollege.

Ondanks het feit dat de Kamer sinds de jaren zeventig van de 19e eeuw met veel inzet had geijverd voor de nieuwe haveninstallaties was zij reeds vóór de eerste wereldoorlog ontgoocheld over de resultaten van de nieuwe haven. De uitvoering ervan bleef onvoltooid en de verwachtingen ten aanzien van nieuwe trafieken bleven onvervuld. De kans dat Oostende opnieuw een grote zeehaven zou kunnen worden werd daardoor flink ondermijnd.

Verdere ontwikkeling

De Kamer heeft doorheen de verdere decennia een geheel eigen ontwikkeling gekend in Oostende waarbij – naast de blijvende zorg voor het ondernemingsklimaat in de streek – ook de dienstverlening aan bedrijven steeds belangrijker werd.

Op 22 november 1936 nam de Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende de vorm aan van een vzw. Aan het principe van vrije vereniging veranderde niets. In datzelfde jaar krijgt de Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende een aantal overheidsopdrachten toegewezen voor het viseren van certificaten van oorsprong en handelsdocumenten en later ook voor het afleveren van ATA-boekjes.

In het midden van de 90-er jaren stapt Oostende mee in de fusiebeweging die tussen de Kamers voor Handel en Nijverheid in Vlaanderen is op gang gebracht. In juni 1997 wordt de vzw Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende ontbonden na de integratie met de Kamer voor Handel en Nijverheid Kortrijk-Roeselare-Tielt.

Op 24 juni 2002 worden alle Kamers voor Handel en Nijverheid in West-Vlaanderen: enerzijds de (gefuseerde) Kamer voor Handel en Nijverheid Kortrijk-Oostende-Roeselare-Tielt en anderzijds de inmiddels ook verenigde Kamers voor Handel en Nijverheid van Brugge, Veurne en Ieper, samengebracht in de vzw Kamer voor Handel en Nijverheid West-Vlaanderen.

Deze vzw telt vandaag 4.300 leden met 6 kantoren in Brugge, Ieper, Kortrijk, Oostende, Roeselare en Veurne. Niettegenstaande deze West-Vlaamse structuur is de Kamer voor Handel en Nijverheid nog steeds sterk lokaal verankerd.

Regiowerking

Het kantoor in Oostende coördineert integraal de gebiedsgerichte werking van de Kamer. Naast de veelzijdige functie van "ondernemersloket" zijn de belangrijkste opdrachten: het voorbereiden van standpunten en acties inzake streekontwikkeling via het Lokaal Comité en de Lokale Raad. Dit zijn adviesorganen die op geregelde tijdstippen samen komen om de streekdossiers te bespreken, zoals de stadsvernieuwingsprojecten voor Oostende, de ontwikkeling van de haven, de industriële ontwikkeling, de toekomst van de luchthaven Oostende, de ontwikkeling van het toerisme....

Andere (streekgebonden) opdrachten zijn:

- het verdedigen van de belangen van de plaatselijke bedrijven

    - onder meer via de vertegenwoordiging in tal van instanties en organisaties (waarvan de belangrijkste zijn AG Haven Oostende, AG Stadsvernieuwing Oostende, EKO nv, Toerisme

Oostende, Plassendale nv, Streekplatform Oostende, STC (Subregionaal Tewerkstellingscomité), en vele gemeentelijke commissies en adviesraden (Gecoro, Milieuraad, Verkeersraad, Raad voor Middenstand….)
- maar ook via vele formele en informele ontmoetingen met beleidsverantwoordelijken

- het voeren (organiseren) van overleg tussen bedrijven onderling en met de overheden
- het stimuleren van netwerkvorming in de streek.

Dit laatste uit zich onder meer in de organisatie van evenementen zoals de "Nieuwjaarsreceptie voor ondernemend Oostende" en de maandelijkse "Kamer Café".

Het kantoor Oostende vervult ook een ondersteunende (secretariaats)functie voor de Oostendse Havengemeenschap.

Steunend op de krachtlijnen van het strategisch plan "Oostende, micropolis aan zee", ijvert de Kamer voor Handel en Nijverheid sinds meerdere jaren voor een verbetering van de infrastructuur op vlak van havens en toerisme en voor diversificatie van de economische activiteiten in de regio. Een belangrijk spilpunt hierin is het Plassendale-project. De Kamer voor Handel en Nijverheid is aandeelhouder van de nv Plassendale die instaat voor het beheer en de promotie van de bedrijvenzone.

Naslagwerken

- "Voor koningin geboren – Oostende, 100-jarig boegbeeld van maritiem Vlaanderen": Werner RABAU.
- "Oostende": Julien VAN REMOORTELE.
- "Napoleon in België": Gustave MAISON, Anne & Paul VAN YPERSEELE DE STRIHOU.
- "De Kamers van Koophandel van Oostende 1803-1914, de evolutie van een drukkingsgroep": Dirk METSU.

VERSCHENEN BOEK

Ons geacht lid, dhr. Eddy BAELS, heeft dit jaar een nieuw geschiedkundig werk geschreven en onlangs gepubliceerd, getiteld: "Napoleon Bonaparte".

Dit werk omvat een overzichtelijke en historisch verantwoorde weergave van het leven van deze alom bekende Franse keizer en veldheer van Europees formaat.
Indien gewenst kan een exemplaar bekomen worden door storting van 12 (twaalf) Euro (inclusief portkosten) op het nr. 384-0975394-46 op naam van de auteur-uitgever.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 2)

door **Michel CAPON**

AANVULLING BESTUUR IN 1925

Vervoegden het bestuur vanaf 14 september 1925:

- Louis DRIESSENS (tot 30 augustus 1929) (22)
- August HILLEGEER (tot 30 augustus 1929) (23)
- Pierre TACKOEN (tot 17 januari 1928) (24)
- Pierre VAN TONGELE (tot 30 augustus 1929) (25)
- Edgard VAN ISACKER (tot 17 januari 1928) (26)

Vanaf 17 januari 1928 werd Raymond VERBIEST (27) de nieuwe secretaris. Ook Gentiel MARES (28) vervoegde het bestuursorgaan. Gentiel was reeds vanaf 14 september 1925, samen met Gustaaf VANSLEMBROUCK (29) rennersafgevaardigde bij het bestuur.

Bij voornoemde bestuursvergadering van 14 september 1925 werden o.a. twee huldigingen aangekaart.

1) Inhuldiging van het vaandel van de club op 27 dezer. Uit het verslagboek: "er werd besloten dat men ging gebruik maken van dat mooie feest die (sic) zal plaats nemen den 27sten om op eene sierlijke manier onzen nieuwen welgekomen vaandel in te huldigen".

2) Huldiging van clubrenner Gustaaf VANSLEMBROUCK, kampioen van België der Onafhankelijken 1925.
Uit het verslagboek: "Den Heer Voorzitter (M. VANISACKER) laat weten alsdat het zoudet zijn eerst te vragen aan den Heer VANSLEMBROUCK of hij wezentlijk wil komen; in geval van ja dat wij hem zullen per auto aan zijn huis afhalen en dat wij een deel van het muziek der fanfare van Waereghem zullen mede nemen. Ook wordt den secretaris gevraagd eene banderole te laten maken ter dezer gelegenheid en dat deze het volgende opschrijft zoudet dragen: "Hulde aan Gustaaf VANSLEMBROUCK, kampioen van België Onafhankelijken 1925". Deze mag niet te groot zijn en moet kunnen aan een auto vastgehecht worden".

* * *

Uit het bestuursverslagboek van 12 mei 1926: "...Daarna werd de vergadering gesloten om 21.05 uur en tot het gewoon kaartenspelletje overgegaan en waar Arthur DEBROCK en Remi VANBELLEGHEM eene specialiteit hadden genomen van te zeuren en geruchte te maken.....".

Het lidgeld van de clubleden bedroeg toen op jaarbasis 5 Fr. Vanaf 1928 werd het 6 Fr.

* * *

Uit het verslagboek van de jaarlijkse algemene vergadering van dinsdag 8 januari 1929: "...De schatbewaarder drukt op de gezonde toestand van de kas die 640 Fr. inhoudt....".

OMLOOP DER ZEEKUST

Vóór de eerste wereldoorlog werd met vertrek en aankomst te Oostende jaarlijks "De Omloop der Zeekust" ingericht. Wedstrijd die door de oorlogsomstandigheden vanaf 1915 niet meer werd

georganiseerd. Na het staken van de vijandelijkheden in 1918 nam niemand het initiatief om de wedstrijd opnieuw te laten rijden. Het bestuur van "Velo Club De Zeemeeuw" besliste in 1924 om opnieuw de wedstrijd te laten plaatsgrijpen. De winnaar werd clubrenner Odiel VANHEVEL (30).

Zeemeeuwrenner Odiel VANHEVEL, winnaar van de Omloop der Zeekust in 1924.

Deze kustklassieker werd verder jaarlijks ingericht tot aan Wereldoorlog II, waardoor er een onderbreking was van 1940 tot 1948. Het gebeuren, vertrek en aankomst, greep meestal plaats aan "Café Sport" in de Timmermanstraat 47 (huidig postgebouw nr. 53). Ernaast was een garage alwaar de renners zich konden kleden en wassen. Van 1929 t.e.m. 1939 werd de wedstrijd bedacht met de ondertitel "Grote Prijs Jupiter". "Jupiter" was het handelsmerk van de gelijknamige fietsen met kleur rood-groen, geproduceerd door Gentiel MARES die zijn uitbating had in de Kerkstraat 28 te Oostende.

De "Omloop der Zeekust" werd vanaf 1949 opnieuw jaarlijks ingericht op een zondag. Wegens het toenemend verkeer op de kustbanen tijdens de weekends moest er uitgeweken worden naar een andere dag van de week.

In 1965 besliste het Zeemeeuwbestuur Oostende een wielerhoogdag te bezorgen door de "Omloop der Zeekust" voor liefhebbers en de jaarlijkse beroepsrennerswedstrijd (31) op dezelfde dag in te richten. De aankomst situeerde zich in de Van Iseghemlaan ter hoogte van de Hertstraat.

Velodroom Oostende 1930. Van links naar rechts: Frans DECERF (huisbewaarder velodroom) – Leon VANBELLE – Leon HINDRYCKX (stichter V.C. De Zeemeeuw) – Gentiel MARES – Raymond VERBIEST (secretaris) – renner X – Remi VANBELLEGHEM (voorzitter vanaf 1929) – Jozef SCHABALLIE (speaker) – X – renner X – Marcel VANISACKER (voorzitter tot 1929, daarna schatbewaarder) – X.

De inrichters hadden voor die 2 wedstrijden 300 beschikbare rugnummers voorzien, een serie van 200 en een serie van 100. Bij de beroepsrenners (150 km. met vertrek om 14 uur) waren er buiten verwachting 181 inschrijvingen. De Belgische Wielrijdersbond (B.W.B.) had de dag voordien beslist dat voor die koers ook de onafhankelijken bij de beroepsrenners mochten aantreden. Vandaar het onvoorziene groot aantal deelnemers. Het probleem was dat de club zich daar niet op voorzien had. De liefhebbers (120 km., vertrek om 15 uur) schreven in na het beëindigen van de inschrijving van de beroepsrenners. Door het overschot van 19 beroepsrennernummers hadden de inrichters nog 119 officiële rugnummers voor de liefhebberskoers. Doch er daagden veel meer renners op waardoor de rugnummers plots uitgeput waren. Paniek bij het bestuur aan de inschrijvingstafel. Wat nu? Is dit nog op te lossen en zo ja, hoe? Sommigen dachten er aan in ijltempo zelf papieren nummers te maken. Doch dit vergde weerom tijd, die er trouwens niet meer was.

Maar, zoals het al meermaals gebeurd was, de handige en doortastende secretaris van toen, Amedée GEVAERT, sloot zijn ogen en dacht diep na. En plots toverde Amedée, bij manier van spreken, een konijn uit zijn dikke boekentas. Gans onderaan, goed verpakt, lag er een nog nooit gebezigde reservevoorraad nummers; een reeks van 1 tot 50. Het gevolg was dat er twee reeksen nummers van 1 tot 50 gebezigd werden, zodat bepaalde nummers voor diezelfde liefhebberswedstrijd tweemaal voorkwamen.

Door deze tribulaties en het groot aantal deelnemers geraakte de inschrijving der liefhebbers niet tijdig klaar tegen het voorziene vertrek van 15 uur. Voor deze wedstrijd waren het weekblad "Het Visserijblad" en het publiciteitsblad "VandeWeek", beiden van Pros VANDENBERGHE, de sponsor. De publiciteitsmedewerker van de sponsor, Willy MAECKELBERGHE, die van het

koersgebeuren nogal onwetend was, gaf rond 15 uur zelf de start voordat de B.W.B.-afgevaardigde ter plaatse was en terwijl de inschrijving nog steeds lopende was.

De B.W.B.-afgevaardigde, Leon BERBEN, telefoneerde onmiddellijk naar de politiedienst van Blankerberge om de renners tegen te houden en een nieuwe start te geven. Op de terugweg van Duinbergen, het keerpunt, werden alle renners aan de muur van Zeebrugge verzameld. Daar werd de officiële start gegeven.

Deze "Omloop van de Zeekust" eindigde op een massaspurt van meer dan 100 renners. Toen was er nog geen foto-finish. De plaatsen werden door de B.W.B.-aankomstrechters met het blote oog vastgelegd. 15 renners reden ongeveer op dezelfde hoogte over de aankomstlijn. Moeilijk werd het om een juist klassement op te maken, alleen al door de dubbele nummering van sommige renners. Het was een dag vol tegenslagen. Winnaar werd Norbert VAN CAUWENBERGHE, neef van de winnaar bij de beroepsrenners, Willy BOCKLANDT.

Het volgend jaar, 1966, werden beide wedstrijden opnieuw voor 9 juni op de kalender geplaatst. Helaas werd eind april 1966 een Koninklijk Besluit aangaande het inrichten van wielerwedstrijden op de openbare weg uitgevaardigd, waarbij het gebruik van rijks- en provinciewegen verboden werd; met uitzondering van de klassieke en belangrijke stad tot stad wedstrijden.

Ondanks het aandringen bij de plaatselijke overheid kon geen toelating bekomen worden om de twee wedstrijden van 09 juni 1966 in te richten. Een omloop van 10 km. zonder het gebruik va,n provincie- en rijkswegen kon op het grondgebied Oostende niet uitgestippeld worden. Wegens heerkracht was het bestuur verplicht de organisatie te schrappen. Dit werd dan ook het einde van de gereputeerde klassieke "Omloop van de Zeekust" (Gelukkig werd enkele jaren later de wetgeving aangepast en een soepeler houding aangenomen)

De meest bekende winnaars:

1929: Sylveer MAES
1932: Camiel VANISEGHEM
1935: Maurice MAES
1948: Julien PASCAL
1962: Patrick SERCU

<u>WERELDKAMPIOENSCHAP 1928. Julien VANHEVEL op weg naar de wereldtitel en toch gevloerd</u>

Het wereldkampioenschap op de weg voor beroepsrenners werd op 16 augustus 1928 in Boedapest (Hongarije) verreden. Ieder land mocht maximum 3 deelnemers afvaardigen. Voor België werden geselecteerd: Zeemeeuwrenner Jules VANHEVEL, Antwerpenaar Georges RONSSE en de kampioen van België Jozef DERVAES. De Italianen BINDA, titelverdediger, en GIRARDENGO, waren de theoretische favorieten. Vroeg in de morgen om 06.15 uur startten 16 beroepsrenners om over een afstand van 192 km. uit te maken wie wereldkampioen zou worden.

Benevens de tropische temperatuur waren sommige delen van het parcours zeer slecht. Het bestond uit stukken aangestampte aarde of gewoon zandpaden, zodat dit wereldkampioenschap af en toe meer weg had van een veldrit (cyclo-cross) dan van een wegwedstrijd. Op bepaalde ogenblikken moesten sommige renners van de fiets omdat ze niet door het mulle zand konden rijden (32). In de door de zon verschroeide droge wegen en grasvlakten reden de renners door wolken prikkelend stof.

Rond km. 50 valt reeds de beslissing. Jules VANHEVEL ontsnapte. Georges RONSSE voegde zich even later bij hem. Half koers kreeg VANHEVEL een lekke band. Beide renners hadden toen reeds een voorsprong van 8 minuten. VANHEVEL herstelde maar verloor 2 minuten. Na een korte jacht stond Jules op het punt RONSSE te vervoegen. Maar het noodlot sloeg op 40 km. van het einde opnieuw toe. Een boer was toevallig met een grote kudde ossen en koeien de omloop aan het dwarsen. Bij het passeren raakte het stuur van Jules VANHEVEL een koe waardoor hij zwaar ten val kwam.

Gekwetst en bebloed aan kin, armen en benen krabbelde Jules recht en zette de achtervolging in. VANHEVEL liep RONSSE terug in, maar de inspanningen en de kwetsuren van de valpartij hadden te veel van hem gevraagd. Jules moest nadien op een helling lossen en door de hevige pijnen moest hij noodgedwongen de strijd staken.

RONSSE won met 20 minuten voorsprong. Wat een tegenslag voor Jules VANHEVEL, die in de sprint zeker sneller was dan RONSSE! En zoals de sportkrant "Sportwereld" toen titelde: "VANHEVEL door een koe gevloerd".

Zeemeeuwrenner VANHEVEL heeft ook deelgenomen aan het wereldkampioenschap in 1927 (opgave). Uitzonderlijk en eenmalig werd het wereldkampioenschap in 1931 te Kopenhagen (Denemarken) als wedstrijd tegen het uurwerk (tijdrit) over een afstand van 172 km. betwist. Als 36-jarige werd Jules VANHEVEL eervol 8ste geklasseerd.

POL VERHULST

Geboren te Oostende op 22 januari 1860. Zijn officiële voornaam was Gerard, Polydore. In Oostende was hij gekend als Pol. De familie VERHULST had een grote traditie in de vishandelmiddens. Pol zelf was "expéditeur de poissons".

Pol VERHULST was de eerste ondervoorzitter van de "Velo Club De Zeemeeuw Oostende". Samen met Hendrik DALLE heeft hij het stichtingsverslag opgesteld.

Als polyvalent sportbeoefenaar was hij in diverse sportmiddens bekend. Hij was één van de eerste Oostendenaars die aantrad in de atletiekcompetities. In zijn woning in de Langestraat 86 liep hij iedere dag tot driemaal na een de trappen op en terug naar beneden. "Dit als fysische training", stelde hij. Ook op de fiets was hij niet weg te denken uit de Oostendse straten. Op 63-jarige leeftijd nam hij deel aan een wielerwedstrijd over 100 km. voor veteranen in Parijs. Verslaggever SPRINTER van "De Zeewacht" (30 februari 1923) becommentarieerde het als volgt: "Onze veteraan Pol VERHULST heeft zich verleden week wel onderscheiden met 21ste binnen te komen in een 100 km. voor al "oude gloriën" waarin mannen zaten, zo als GARIN, die nog de Tour de France won, BOUHOURS één der beste Franse stayers, FISCHER, overwinnaar van Bordeaux-Parijs, enz. Allen mannen die meer dan 10 jaar jonger zijn dan onzen Pol en die hem geen zier voor gaven".

Wanneer in 1926 door de Belgische Wielrijdersbond de liefhebbersafdeling (met uitsluitend prijzen in natura) opgericht werd, was Pol de eerste plaatselijke aangeslotene als lid van "V.C. De Zeemeeuw"; en dat op meer dan 65-jarige leeftijd. Pol VERHULST overleed op 1 februari 1936 op 76-jarige leeftijd.

STICHTER LEON HINDRYCKX EN NAZATEN

Leon HINDRYCKX werd geboren te Ferté Alois (Fr) op 27 februari 1889. Van beroep was hij plafoneerder. Gedurende W.O. I verloor hij een been. Vanaf 1919 werd hij zelfstandige, met personeel. Leon was gehuwd met Delphine VANHOUTTE (° Jabbeke 13 juni 1889). In 1924

vestigden ze zich definitief in de Timmermanstraat 47, alwaar ze het bekende "Café Sport" uitbaatten. Naast het café was er een ruime bergplaats met garagepoort.

Bij het tot stand komen en het ontstaan van "V.C. De Zeemeeuw" was Leon HINDRYCKX de stuwende kracht geweest. "Café Sport" was de start- en aankomstplaats van zeer vele wielerwedstrijden. Bij de uitbating van de Oostendse wielerbaan was hij de eerste adjunct van Camiel VAN BELLEGHEM. Bij de meeste belangrijke verplaatsingen van de Zeemeeuwploeg was hij de begeleider. Hij was bestuurslid van 1 september 1922 tot aan zijn vertrek naar Argentinië op 1 december 1949, hetzij 27 jaar en meestal als oefenmeester – in de volkmond "entreneur".

Samen met zijn schoonzoon Firmin VANDEN BERGHE (echtg: Rachel HINDRYCKX) vertrok hij naar de welvaartstaat die Argentinië ooit was. Heel wat Vlaamse gezinnen lieten zich na W.O. II tot een avontuurlijke overtocht verleiden. De overvaart werd gedaan met de 0.205 "Montreal", een omgebouwde Canadese mijnenveger. In april 1950 kwamen de 47 opvarenden (waaronder 9 vrouwen en 20 kinderen) op de bestemming Mar del Plata aan.

Na het verlies van hun schip in oktober 1951 kwamen Firmin en zijn vrouw, samen met de kinderen René en Roland, terug. René werd nadien huismeester in de STIMJO en Roland werd later ambtenaar bij de BTW-administratie. Thans is hij uitbater van de "Saxon-horlogewinkel" in de Adolf Buylstraat. Een andere broer, François, kwam in 1974 naar België terug. Omdat hij geen uitstel had gevraagd werd hij als 40-jarige nog ingelijfd in het Belgisch leger (33).Stamvader Leon HINDRYCKX bleef verder in Argentinië en overleed er op 31 augustus 1955.

VERWIJZINGEN

(22) Louis DRIESSENS: ° Oostende 4 augustus 1891. Uurwerkmaker en juwelier, A. Pieterslaan 2, Oostende. Was oorlogsinvalide 1914-18. Nadien uitbater "Café Passage", Torhoutsesteenweg 114, Oostende.
(23) August HILLEGEER: ° Moerkerke 27 september 1894. Fietsenhandelaar "La Mer", Torhoutsesteenweg 71 (thans bandagist "Ferla") met uitrit in de Nieuwpoortsesteenweg 15 (nu nr. 7 tussen "Café Mackintosch" en "Optiek Serry", schuin over de "Châtelet".
(24) Pierre (Pieter) TACKOEN: ° Oostende 9 september 1894. Herbergier, Kapucijnenstraat 34, Oostende.
(25) Pierre VAN TONGELE: ° Oostende 9 maart 1904. Bankbediende, Kapellestraat 23, Oostende.
(26) Edgard VAN ISACKER: ° Dikkebus 9 mei 1885. Hotelhouder "Les Neuf Provinces", Oesterbankstraat 1, Oostende.
(27) Raymond VERBIEST: ° Oostende 24 mei 1906. Ooststraat 49, Oostende. Exploiteerde samen met zijn broer Hendrik VERBIEST (° 16 januari 1897) op het adres Kaaistraat 41, Oostende een groothandel in suikerwaren. Hendrik was actief in "V.G. Oostende" (mondelinge mededeling van Edmond MESTDAGH).
(28) Gentiel MARES: ° Gistel 15 mei 1899. Velomaker, Kerkstraat 28, Oostende. Fietsmerk "Jupiter" met kleur rood-groen.
(29) Gustaaf VANSLEMBROUCK: ° Oostende 23 mei 1902, + Oostende 07 augustus 1968. Beroepsrenner van 1926 tot 1934. Ronde van Frankrijk: 1926, 1 rit gewonnen; 1927, 2 ritten gewonnen; 1929, 1 rit gewonnen. Ronde van Vlaanderen: 1926, 2e; 1927, 2e. Bordeaux-Parijs: 1927, 3e.
(30) Odiel VANHEVEL: ° Eernegem 11 oktober 1902, + Brugge 22 juli 1994. Neef van Jules VANHEVEL. Prof van 1928 tot 1935 met 13 zeges, waaronder de toen vermaarde beker "Sels" in 1931.
(31) Beroepsrennerswedstrijden: 1ste maal ingericht in 1947 en daarna van 1952 t.e.m. 1965.
(32) Wim VAN EYLE, Wereldkampioen, blz. 17.
(33) De Zeewacht 12 april 2002.

PIETER FRANCISCUS LE DOULX (1698-1773)

door **Ivan VAN HYFTE**

Hij zal waarschijnlijk nooit een straatnaam krijgen, noch een gedenkplaat of standbeeld. Maar wanneer je als einde zeventiende eeuwer in het vestingstadje Oostende geboren wordt en het tot schilder en kronikeur schopt, verdien je uit de anonimiteit gehaald te worden (1).

Zijn vader, Pieter le DOULX, was ook al niet niks: tweemaal burgemeester van onze stad, van 24 september 1696 tot 01 september 1697 en van 05 september 1698 tot 23 november 1699. Tussen die twee ambtsperiodes in schenkt zijn moeder, de Brugse Maria Cornelia WAUCKIER, hem het leven op 17 april 1698. Het jaar erop wordt ze al weduwe en vestigt zich in haar geboortestad waar ze instaat voor de opvoeding van haar enige zoon. Pieter loopt er college bij de Augustijnen om nadien, in 1716, filosofie te gaan studeren in Douai.

Terug in Brugge, wijdt hij zich bijna uitsluitend aan de studie van letteren en geschiedenis wat resulteert in een aantal werken waaronder:

- "Wonderlycke aventure ofte geschiedenisse van eene wilde dogter oud omtrent 18 jaeren die opgenomen is in de stad van Antwerpen den 5 mai 1700, en gevangen onder de heerlykheid van Cranenbourg".
- "Het leven en de dood van pater Bartholomeus De Blende".
- " Cronicke beginnende van het jaer 430, en eyndigende met het jaer 1596, behelzende het voornaemste dat er is voorgevallen in de weerelt tot dien tyd".
- "Al de wetten der stadt Brugge, beginnende sedert het jaer 1329 tot 1717 als mede het gedenkweerdigste dat er op ieder jaer is voorgevallen".

Geen enkel schilderij (2) van hem is mij bekend.

Op 22 mei 1720 huwt hij Rosa BOUCKAERT. Het echtpaar krijgt meerdere kinderen waaronder de niet onverdienstelijke landschapsschilder Pieter LE DOULX (3) (1730-1807) die net als zijn vader ook historische traktaten schreef.

In 1724 wordt hij Brugs raadlid, het jaar erop schepen. Wanneer de Oostenrijkers de stadsregering hervormen, benoemt de keizer hem tot één van de zes hoofdmannen ("chef-homme") van de stad, een functie die hij tot aan zijn dood bekleedt (+ Brugge 24 september 1773).

Hij werd begraven in de (nu verdwenen) Sint Donaaskerk).

---

(1) Echo d'Ostende, 18 november 1865, p. 3
(2) De "Moniteur" van 5 november 1865 noemt hem "peintre"
(3) Nationaal Biografisch Woordenboek p. 248-251

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?:
afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (*)

door **Emile SMISSAERT**

"De Oostendse bevolking is er innig van overtuigd dat al hetgeen onder de Hoge Bescherming van onze Koninklijke Familie ondernomen wordt, een buitengewoon succes tegemoet gaat" (Burgemeester Adolf Van Glabbeke, in: De Kustbode, 9 juli 1954, p. 1

DEEL I: VOORAFGAAND HISTORISCH OVERZICHT

1. Lang lang geleden: ca. 1822-1895

1822 (vanaf): Vorsten van Würtenberg jaarlijks op vakantie.
1834 (vanaf): Praktisch jaarlijks verlof van de Belgische Koninklijke Familie.
1857 (17 september): de "Feuille d'Ostende" oppert het idee voor de bouw van een Koninklijke Villa.
1863 : Oprichting van "Koninklijke Paviljoenen": twee houten gebouwtjes op de duinen (1).
1863 (8 augustus): Koning Leopold I legt de eerste steen van het "Koninklijk Paleis" bij het "Prinsenpark" (d.i. ter hoogte van de Hofstraat in het centrum van Oostende).
1874: Houten paviljoenen van Leopold I worden weggenomen.
1874 (22 september): Leopold II huldigt het eerste deel in van zijn "Koninklijk Chalet".
1874: het half opgetrokken "Koninklijk Paleis" aan het zgn. "Prinsenhof" wordt afgebroken.
1875-76: Het tweede deel van het "Koninklijk Chalet" wordt opgetrokken (2).

INTERMEZZO: Wat merkwaardige feiten.

* Luc JANSSENS: "Het was een zeer grote, geprefabriceerde houten constructie die in 1873 (sic) door de Engelse aannemersfirma LUCAS Bros (3) uit Lowestoft voor koning Leopold II werd gebouwd ter vervanging van de twee oude duinpaviljoenen van zijn vader. Vanaf 1876 werd door de Diensten van openbare werken van de stad Oostende, onder leiding van ingenieur SYMON, en mogelijk naar tekeningen van A. BALAT, een gelijkaardig doch bakstenen paviljoen voor Koningin Maria Hendrika toegevoegd.
Beide paviljoenen werden door een 46 meter lange, glazen gaanderij met in het midden een grote wintertuin verbonden (4).

* Het houten gedeelte uit 1873 was een geschenk van Koningin Victoria van Groot-Britannië. Of toch niet? René LEFÉBURE, toenmalig administrateur-gedelegeerde van de Koninklijke Schenking ontkent: "(...) Dikwijls denkt men, dat het Koninklijk Chalet in Oostende geschonken werd (...) Daar is niets van aan. Koning Leopold heeft het doen bouwen en betaald met eigen geld" (5). Het is mogelijk, maar heeft LEFEBURE overtuigende argumenten? – dat vraag ik me af.

* Norbert HOSTYN: (...) Brits van origine, betrof het (zgn. "Chalet") een soort prefabconstructie ontworpen door architect W.J. GREEN en gebouwd door een gespecialiseerde firma, LUCAS Bros (Bros = Brothers, gebroeders) die veel dergelijke gemakkelijk verscheepbare gebouwen naar de kolonies exporteerde (6).

* Georges DE VENT (eigenlijk DEVENT): "(...) De duinglooiing aan zeezijde, werd met bakstenen bekleed en aan beide uiteinden van monumentale trappen voorzien" (7). Deze dondkerrode, steile, in feite inlelijke helling bovenop de dijk was, het hoeft beaamd, hinderlijk qua ligging en uitzicht; ze verwekte heel wat wrevel, veelal binnensmonds (naar de zeden van die tijd), bij de bevolking...én bij de Koning zelf!

1877 (18 juli): (Nog een) deel van Mariakerke, waarbij o.m. het "Koninklijk Chalet", wordt geannexeerd door Oostende.
1895 (15 januari) Leopold II koopt het gewezen terrein van het "Pavillon du Rhin" (8). Aldaar wordt de Koninklijke galerij-Maquet gebouwd (9).

2. Bouw van een nieuw "Chalet"? Van een galerij "du soubassement du chalet"?: ca. 1908

* In maart 1908 was er 800.000 toenmalige frank voorzien als galerij in onderbouw van de dijkmuur van het Chalet. "Er is overigens een materieel bewijs van een begin van uitvoering der werken voorzien voor Oostende: het neerzetten op het bouwterrein van de witte stenen die nodig zijn voor de bouw van de kapel en van (voornoemde) galerij onder de dijk van het Chalet. *De plannen, voor laatstgenoemd werk, zijn geheel voleindigd sedert vier jaren (= 1903/04-1908)* (cursief van ons. E.S.). En het valt zelfs te betreuren dat het werk niet onmiddellijk uitgevoerd werd, want het zou de grote, schuine muur doen verdwijnen hebben, een muur, zo weinig decoratief, die het terras van het Koninklijk Chalet ondersteunt. De (ontworpen) galerij, met zijn monumentaal uitzicht, zal ook het grote voordeel hebben, dat de wandeldijk verbreed zal worden (10).

* "De Koning", zo bericht men uit Oostende naar de krant "La Métropole", "heeft het besluit genomen om zijn Chalet op de dijk volledig te laten afbreken en om op deze plaats een monumentaal bouwwerk weer op te richten".
Drie maanden later, einde juni 1908 en anderhalf jaar vóór de onverwachte dood van Leopold II: "(...) De heropbouw, (...), dat hangt een beetje af van de beslissing welke de Kamers zullen treffen in verband met de overname van Congo (als kolonie) en van de 45 miljoenen frank voor de uit te voeren werken door België. Inbegrepen bij deze werken, is de verbouwing van de steenglooiing gelegen vóór het Chalet. Maar, denken wij, tot op heden (d.i. einde juni 1908) is nog geen sprake van de herbouw van het Chalet (11).
Einde juli, begin augustus 1908: Koning Leopold II verbleef voor de laatste keer op zijn Chalet. Zijn dokters hadden hem afgeraden voortaan nog te vertoeven aan zee en zie, midden december 1909, redelijk vlug en geheel onverwacht voor eenieder (ook voor hemzelf), overleed onze tweede vorst. Alles is bij plannen maken voor de toekomst blijven steken.....

* Het Oostende, nederlandstalige weekblad-met-prestige "De Zeewacht" bevestigt in 1931, 22 jaar na het verscheiden van Leopold II, mijn weergave van voornoemde plannen en gebeurtenissen:

> "(...) (De Koning) vatte het gedacht op de omheining van zijn Chalet te verbeteren. De Koninklijke Gaanderijen en de Gaanderij Maquet waren de eerste proeven. Hij wilde absoluut de lelijke stenen muur doen verdwijnen waarop de (Dienst) Bruggen en Wegen zijn Chalet gebouwd hadden. Zijn gedacht was, dientengevolge(,) de gaanderij Maquet te verenigen met de Koninklijke Gaanderijen, door een gang onder het Chalet dat hij ook wilde herbouwen" (12).

* BESLUIT: Nu nog bestaat een stuk van de oorspronkelijke, erg hellende steenglooiing in donderrode, bordeaux baksteen. Dit fragment van, ik schat, 20 à 25 meter (mogelijks wat meer of is het wat minder?) is ontsnapt aan de afbraak, einde 1953, van het Chalet. Het is gelegen om de hoek van de Zeedijk en de "Nieuwe Koninklijke Gaanderen" (dit

bouwsel kreeg geen eigen benaming!), aan de achterzijde van de "Drie Gapers", daar waar de Koninginnelaan begint ter hoogte van de bakstenen, lagere omheining van wat nu het "Koningspark" genoemd wordt.

INTERMEZZO: Een binnenzicht van het Chalet

De tekenaar "Mars" (ps. van de BONVOISIN) schreef in het weekblad "The Graphic" volgende impressie neer over het interieur:

> "Binnen de Koninklijke Villa (sic) treffen twee zaken de bezoeker: eerst en vooral de extreme soberheid (modicité) van de bemeubeling en vervolgens de onverwachte afmetingen van de appartementen: de kamers zijn ruim, goed verlucht en aantrekkelijk. Geen schilderijen aan de muren, tenzij ja – een zicht op Oostende en een andere van Rouen, beide geschilderd door Robert MOLS.
> De slaapkamer van de Koning is allerminst opzichtig: stoelen en een toilettafel in pitchpine-houtsoort, wandbekleding in cretonnen met roze en witte bloemen, alsook een groot koperen bed; een grote telescoop staat vóór het venster. Naast de slaapkamer treft men het bureau aan, zeer sober gemeubeld zoals de andere vertrekken en zeer "businesslike" met zijn twee tafels geladen met papieren, boeken en manuscripten…
> Zijne Majesteit staat steeds om zes uur op, neemt zijn ontbijt, middagmaalt om 12u30, dineert om 7 uur en gaat slapen om 10 uur 's avonds…(13).

Koning Leopold ontving voor het laatst in zijn Chalet op de dijk te Oostende, op 2 augustus 1908, een gezelschap ter gelegenheid van het internationaal militair schermtornooi. Op 10 augustus 1908 verliet de Vorst, vanuit zijn Chalet en niets vermoedend, voorgoed Oostende om nooit meer terug te komen! (14).

3. Kort vóór en tijdens Wereldoorlog I, het Interbellum en een beetje Wereldoorlog II

Toen Leopold II het tijdelijke met het eeuwige verwisselde, op 17 december 1909, was het de diepste wens en zorg van de Stad, dat Koning Albert I en Koningin Elisabeth eveneens voor Oostende zouden opteren als tweede Koninklijke Residentie. Conform het visitekaartje dat luidde: "Ostende, la capitale d'été de la Belgique, la seconde résidence royale" (15) De pas aangetreden vorst was in het verleden al meerdere malen te gast geweest aan de Belgische Kust, maar zeker niet in exclusiviteit te Oostende, alwaar hun verblijf in "Villa Osterrieth" op de Zeedijk in Mariakerke door de tijden heen in het geheugen is blijven nazinderen, in hoofdzaak door de geboorte aldaar in 1906 van prinses Marie José, pas overleden in januari 2001.

Albert I stond erop, dat het Koninklijk Chalet eerst weer grondig in orde zou gebracht worden en gemoderniseerd (o.m. door het aanbrengen van elektriciteit en centrale verwarming), iets wat een jaar in beslag nam. Pas dan kwam de Koninklijke Familie aldaar sporadisch verblijf houden. In tegenstelling met Leopold II (die zijn gevoel voor privacy niet snel in het gedrang zag komen en er minder graten in zag): meer en meer ongaarne. Een blik in de pers in augustus 1913: "Het enige dat onze koninklijke bezoekers hier (in Oostende) vervelt, is die kwellende nieuwsgierigheid van het volk (…). Zo komt het, dat de Koninklijke Familie in Oostende niet meer de rust vindt die ze boven alles wenst" (16).

Het documentair verhaal over het verblijf van Albert I, Elisabeth en hun kinderen reserveer ik voor een nog te houden lezing, november 2003, voor het publiek van de Oostende Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate".

Even maakte "men" gewag dat het Koningspaar op zaterdagmorgen 11 juli 1914 te Oostende zou aankomen om er te verblijven tot op het einde van de maand augustus 1914 (17). Maar dit ging niet door... De internationale situatie was van kwaad naar erger geëvolueerd... en er kwam oorlog! Het aangevallen België bood weerstand, werd toch overrompeld en door de Duitsers bezet: 1914-1918, het eerste mondiaal conflict. Enkel achter de kleine stroom de Ijzer was Vrij België nog een realiteit. Aldaar heeft Albert I, als koning en als opperbevelhebber van het leger, zich uitmuntend gedragen, gesteund door zijn brouw Elisabeth:

> "(...) Volgens alle getuigenissen was hij meer begaan met de troepen dan velen in de Belgische generale staf.
> (...) De bezorgdheid van Albert om "zijn" leger is legendarisch geworden, voor één keer een legende die overeenkomt met de waarheid. Alberts stugge wil tot vasthouden aan de vaderlandse grond, daarentegen, was pure mythe. Het verdedigen van het zo symbolische "hoekje vaderland" achter de Ijzer was een kwestie van volslagen toeval, en de "Koning-Soldaat" had er privé een hard hoofd in" (18).

Vanaf 4 augustus 1914, dag van de inval der Duitsers, tot aan zijn dood, liet de mythe "Koning-Ridder", een zgn. "held van het vaderland in de oorlog", Albert I niet meer los, hij die verstandig genoeg inzag dat eenieder per slot van rekening zijn plicht gedaan had...(19).

In De Panne wachtte de vorsten geen rijkelijke villa. Zij betrokken de zgn. Villa Maskens, van 13 oktober 1914 tot 11 november 1918, dag van de Wapenstilstand. De bezoekers werden ontvangen in de zgn. residentie Terschueren (20). De Villa Maskens was de kleinste van de drie woningen en zonder water noch chauffage: het comfort was eerder spartaans (21).

Maar, om terug te komen op ons eigenlijk onderwerp: hoe doorstond het Koninklijk Chalet te Oostende de Eerste Wereldoorlog? Slaan wij de krant "Le Carillon" op na:

> "(...) De Moffen hebben natuurlijk, van bij hun aankomst in Oostende, het Chalet ingenomen en er zich als gebieders in genesteld. Maar niet voor lang. Dank zij de tussenkomst van prins Ruprecht van Beieren, richtten zij slechts weinig schade aan, - volgens de krant "L'Etoile belge".
> Toegegeven: alles wat de Moffen in verleiding kon brengen, was in verzekerde bewaring gebracht.
> Gedurende de Bezetting hebben de Mariniers er een bewakingspost bemand. Loopgraven werden gegraven "sur le terre-plein (opgehoogd stuk grond) supérieur du perré (steunmuur)". En verblijven in beton beveiligden de Moffen tegen vliegtuigbommen. Geen enkele bom, geen enkele obus viel ooit op het Chalet noch op haar bijgebouwen.
> Gedurende de oorlog werd 70 hectaren van het terrein beplant met aardappelen en de tuin van het Koninklijk Chalet bracht heerlijke (wortel) knollen (tubercules) voort" (22).

"De Zeewacht" wist te vertellen, dat "de schade tot 600.000 fr. beloopt. Voor al de herstellingswerken zullen 40 aanbestedingen noodig zijn" (23). Vier maanden later, november 1919: "(...) Alleen de meubels moeten nog geplaatst worden. De villa werd van onderen tot boven gekuischt, gewasschen, geboend en geschilderd. Het stelsel van buizenverwarming, door de Moffen erg en moedwillig beschadigd, is nog altoos buiten gebruik. Evenwel bestaan in alle plaatsen der villa opene vuren, zoodat men ze gemakkelijk kan verwarmen bij middel van steenkolen" (24). Zaterdag 13 december 1919: na een bezoek van Albert I aan Oudenaarde, Avelgem, Kortrijk en Diksmuide, kwam de Koning overnachten in het Chalet. "Hij vertrok den zondagmorgen naar Brussel, zeer tevreden te zien dat het Chalet in gereedheid gebracht was" (25).

Niettemin: het Chalet was ouderwets en bleef ongezellig (26); het voldeed niet aan de verlangens qua comfort van de Koninklijke Familie en haar gevolg; een storend gebrek aan privacy stond een aangenaam, verpozend, langdurig verblijf te Oostende in de weg. Ongeveer midden de jaren twintig maakte het Stadsbestuur aldaar aanstalten om het Chalet te slopen en om op dit vrij te maken terrein het toen actuele Thermenpaleis te bouwen, een plan dat niet doorging. Maar ook het Vorstenpaar zelf keek uit naar elders. Een voorbeeld: "De Zeewacht" (mei 1928) was, ik citeer, "(...) gelukkig te vernemen dat de Koning en de Koningin afgezien hebben van het domein van Lombartzyde (sic) en dat zij dus het Koninklijk Chalet zullen behouden als zomerverblijfplaats" (27).

Uitstel werd geen afstel en wat Oostende al geruime tijd vreesde (terecht!), werd bewaarheid. Daniël FARASYN en Marc CONSTANDT vatten het als volgt samen:

> "(...) Het Oostende toeristische leven verloor (echter) aan elan. Heel wat gegoede toeristen ontvluchtten als het ware de badplaats waar ook gewone toeristen kwamen. "Het Zoute" was voor de elitaire toeristen een dankbaar toevluchtsoord. Ook koning Albert I opteerde in 1933 definitief voor "Het Zoute" als koninklijk vakantieoord en liet daar zijn nieuwe villa bouwen. Oostende was zijn koninklijke patronage kwijt en verloor stilaan het luxe-toerisme" (28).

Was het werkelijk Koning Albert I, een jaar later schielijk verongelukt te Marche-les-Dames op 17 februari 1934? Of eerder door toedoen van Prins, later Koning Leopold III die door schenking van grond in "Het Zoute" Oostende als vakantieoord liet voor wat het was? Bij mijn weten spreken ook hier de bronnen elkaar tegen en hoe de juiste toedracht die privé was, nu nog kunnen achterhalen?

Hoe ook, ik verlaat me op Knokke-specialist André D'HONDT waar die schrijft:

> "(...) Als het vliegveld geopend werd, schonk de "Compagnie (du Zoute)" in 1930 grond bij het Zwinpark aan prins Leopold, voor een koninklijke verblijfplaats; de prins was (vier jaar eerder), in 1926, in het huwelijk getreden met prinses Astrid van Zweden. Architect VIERIN ontwierp de plannen voor de Koninklijke Villa midden een groot park. Aannemer Frans DESMIDT voltooide het bouwwerk in (mei) 1934 (...). "Het Zoute" werd het uitverkoren zomerverblijf (van het nieuwe vorstenpaar). Leopold III wou ook het gehele Zwin aankopen, maar dit weigerde de Compagnie.
> Tot de oorlog uitbrak. Franse militairen namen hun intrek in de Koninklijke Villa en richtten veel vernielingen aan in 1940. De Duitsers volgden, bouwden in het bosje hangars voor vliegtuigen en grote putten voor watervoorraden. Toen de Bezetter, einde oktober (1944) de buurt verliet, was het één verwoesting (...).
> De Compagnie bood Leopold miljoenen om het domein bij "Het Zoute" weer in te palmen, - hij vroeg vijf miljoen maar stelde zich met vier tevreden" (29).

In 1952 werd de voormalige Koninklijke Villa aldaar het "Zwin Chalet".

Zo kon Oostende na het tweede wereldconflict weer volwaardig aan zet komen als "Koninklijke Residentie"!

(wordt vervolgd)

NOTEN

* Ik dank dhr. Glenn ROMAN, bibliothecaris, voor wat welkome faciliteiten.

(1) Een foto is te zien in de leeszaal van het VVF-Oostende-Kuststreek.
(2) D. FARASYN: Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878(2de uitg., 2001) (herwerkt door Philippe MENU), p. 84-88 (passim).

(3) Bros : Brothers, gebroeders.
(4) - Koninklijke paleizen en residenties: tentoonstellingscatalogus / red.: Luc JANSSENS. – Brussel: Algemeen Rijksarchief, 1991. – 27 p. : ill. – (Educatieve dienst. Catalogussen; nr. 104).
- P. LOMBAERDE: Leopold II en de ontwikkeling van de Belgische kust, in: Dynastie en cultuur in België (Antwerpen, 1990), p. 216-217 en 220-221.
(5) R. LEFÉBURE: La Donation Royale: conférence (1952), p. 23. Treffend in deze materie is hoe de een de ander tegenspreekt of logenstraft. Over alles wat met het vorstenhuis te maken had, hing een waas van mysterie die met-zekerheid-trancheren quasi onmogelijk maakt…
(6) N. HOSTYN: Oostendse kijkboeken opnieuw bekeken, in: De Plate; nr. 1, januari 2002, p. 15.
(7) Georges DE VENT: Zee en duinen (Brugge, 1991), p. 123.
(8) D. FARASYN, o.c., p. 87-88.
(9) P. LOMBAERDE: Leopold II koning-bouwheer (1995) p. 60.
(10) Le Carillon; 24 maart 1908, p. 1 (a, b).
(11) Le Carillon; 25 juni 1908, p. 2 (d).
(12) De Zeewacht; 18 juli 1931, p. 1 (e).
(13) Emmanuel DE BONVOISIN: "Mars", témoin de son époque: sa vie (1849-1912), son oeuvre, p. 220.
(14) Le Carillon; 18-19 december 1909, p. 2.
(15) Echo d'Ostende; 18-19 december 1909, p. 3 (a).
(16) Le Carillon; 23-24 augustus 1913, p. 1 (e). Ook aangehaald door E. SMISSAERT: "Hier schouw ik over zand en zee: het vorstelijk memoriaal van Leopold II in Oostende", brochure "Open Monumentendag Oostende 2001", p. 16.
(17) Le Carillon; 11-12 juli 1914, p. 3 (a).
(18) Sophie DE SCHAEPDRIJVER: De Groote Oorlog: het Koninkrijk België tijdens de Eerste Wereldoorlog (Amsterdam, 1997), p. 98-99.
(19) Zie: Laurence VAN YPERSELE: Le roi Albert: histoire d'un mythe (1995).
(20) Albert (I): een koning een tijdsbeeld (1975), p. 88.
(21) P. WEBER: Elisabeth de Belgique: l'autre Sissi (1998), p. 91-92.
(22) Le Carillon; 22 juni 1919, p. 3 (c).
(23) De Zeewacht; 12 juli 1919, p. 2 (a).
(24) De Zeewacht; 22 november 1919, p. 2 (c, d).
(25) De Zeewacht; 20 december 1919, p. 2 (c).
(26) Iconografie binnenin het Chalet is nergens voorhanden. Zie: N. HOSTYN: Onvindbare Oostends gezichten, in: De Plate; nr. 12, 1998, p. 271-272 n.a.v het gelijknamige overzicht van O. VILAIN, in: De Plate, nr. 5, 1998, p. 139.
(27) De Zeewacht; 26 mei 1928, p. 1 (a).
(28) D. FARASYN en M. CONSTANDT: Oostende, in: Te Kust en te Kuur (1987), p. 296.
(29) A. D'HONDT: Van Zwin tot polders (1994), p. 304 en 306.

GEBOUWEN IN OOSTENDE ANDERS GEZIEN

Van 18 oktober 2003 tot en met 14 februari 2004 kunt u in ons Museum de tentoonstelling "**Gebouwen in Oostende anders gezien**" bekijken.

Dit is een fotoreeks van ons bestuurslid en fotograaf Valère PRINZIE. De voorbije jaren fotografeerde hij tal van vertrouwde Oostende gebouwen op een manier die voor de kijker heel wat verrassingen inhoudt. Zelfs van gebouwen in afbraak maakt hij nog schitterende beelden.

Deze tentoonstelling is een MUST voor iedereen en speciaal voor onze leden

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (5)

door **Roger JANSOONE**

9. HET HEROPSTARTEN VAN DE VISSERIJ

Met ingang van 22 oktober 1914 werd door de bezetter iedere vorm van visserij verboden, en dit was één van de eerste in een lange reeks van verbodsmaatregelen. Overigens was, vanuit het standpunt van de Duitsers, deze maatregel nogal begrijpelijk, en dit om evidente redenen die uiteraard op de visvangst als dusdanig geen betrekking hadden. Tevens waren zij bijzonder waakzaam ten aanzien van vissersvaartuigen die eventueel de haven nog wilden binnenlopen na de bezetting van Oostende. Zij waren eigenlijk zeer achterdochtig tegenover al wat nog vanuit het zeegat opdaagde, zodat zij bij het minste vermoeden van onraad overgingen tot beschieting.

Aldus is het geval bekend van een stoomtreiler die op 3 maart 1915 kwam aangevaren vanuit oostelijke richting en die, aangekomen ter hoogte van de havengeul, plots begon te zwenken en ging opstomen naar volle zee. Voor de Duitsers was dit voldoende om onmiddellijk in actie te treden met de kanonnen van de kustbatterij die zij intussen alhier hadden opgesteld. De hevige beschieting was dadelijk raak, want de boot begon te zinken en poogde nog de havengeul te bereiken. Doch ter hoogte van de kop van het westerstaketsel verdween hij volledig onder water. De Duitsers snelden ter hulp en konden alle bemanningsleden oppikken. De schipper was zwaar gekwetst aan het hoofd, een bemanningslid was licht gewond en de overigen waren ongedeerd. Het bleek hier te gaan om een treiler uit Boulogne, de B.142, die – naar vernomen werd vanuit de Kommandantur – geladen was met cement en tot opdracht had de ingang van de havengeul te versperren door zich tot zinken te laten brengen. Merkwaardig is wel dat, luidens de officiële versie dd. 04.03.1915 van het Oberkommando des Heeres het hier ging om een Franse stoomboot, geladen met munitie die bestemd was voor Nieuwpoort, en die, ingevolge een vergissing van de dronken bemanning, Oostende wou binnenvaren, bijgevolg beschoten werd en tot zinken werd gebracht.

Dit incident, tijdens een oorlog op zichzelf vrij onbelangrijk, was echter wel kenschetsend voor de omstandigheden waarin zou kunnen gedacht worden aan het heropstarten van de zeevisserij. En dit was niet zo denkbeeldig, al was het maar omwille van het feit dat de bonte verzameling van achtergebleven sloepen en scheepjes uiteindelijk wel wat omvangrijker was dan aanvankelijk kon vermoed worden, nl. in totaal 33 vaartuigen, weliswaar merendeels slechts garnaalsloepen (de "schiptjes") en garnaalbootjes, maar toch voldoende in aantal en zeewaardig om het uitoefenen van althans toch de kustvisserij opnieuw te organiseren.

Door de toevloed van badgasten tijdens de "Belle Epoque" was er in Oostende en ook in de andere badplaatsen een steeds maar stijgende vraag naar garnaal ontstaan, met als gevolg een aanzienlijke uitbreiding van de vloot van kleine kustvissers. Het kleinste type was het garnaalbootje ("geirnaosbootje"), met het kenmerkend vierhoekig razeil en een tweekoppige bemanning, open bootjes in klinkwerk vervaardigd, doorgaans groen geverfd met de bovenste plank in het zwart. Verder dan drie mijl waagden zij zich nooit in zee. De vangst werd niet gekookt aan boord (daarvoor konden die kleine bootjes trouwens ook niet worden ingericht). Om "levende vers" aan wal te worden gebracht, werd de garnaal in een net gestopt dat buiten boord in het zeewater bleef hangen.

Doch van groter belang voor de aanvoer van garnaal waren de garnaalsloepen, in Oostende "schiptje" of "sloepe" genoemd. Deze sierlijke en gestroomlijnde sloepen – vrucht van eeuwenlange Oostendse scheepsbouwkunst - waren, ofschoon klein van omvang, bijzonder zeewaardig, snel en hanteerbaar. Schipper en bemanning moesten wel ervaren zeilers zijn. Bij zwaar weer en felle wind moest zeil geminderd worden door het strijken van het topzeil en

desnoods door het inhalen van de kluiver, waarna de sloep dan nog enkel bleef varen op zijn grootzeil en zijn stagzeil. Bij stormweer kon de schipper zich soms ertoe verplicht zien het grootzeil te "reven", dit door de gaffel een eind te laten zakken (om daarna het zeil weer aan te spannen, werd de onderste rand opgebonden door middel van de reeftouwen die bevestigd waren aan de reefband).

Deze nogal technische beschrijving van een verdwenen zeilvaart is binnen het bestek van deze studie wel van enig belang , heel eenvoudig omdat precies met een dergelijk, zeer bescheiden vlootbestand de zeevisserij opnieuw zou moeten kunnen opgestart worden, en dit ook in minder goede weersomstandigheden.

Volledigheidshalve hier ook nog een beknopte technische toelichting aangaande de grotere zeilsloepen. Zoals hoger aangestipt, waren deze vissersvaartuigen in september en oktober 1914 vrijwel allen uitgeweken naar het buitenland (vooral naar Frankrijk, meer bepaald in Dieppe, terwijl de stoomtreilers de wijk hadden genomen naar Engeland, vooral in Milford Haven). Door diverse eerder toevallige omstandigheden waren toch nog een paar sloepen in Oostende achtergebleven.

De Oostendse één-mast-sloep had een stevige romp met bolle lijnen. Het was een bijzonder zeewaardig vaartuig, zeer geschikt voor de visserij op de verder gelegen visgronden. Gedurende vele decennia voldeed het volledig aan alle bedrijfsnoodwendigheden, zodat dit scheepstype al die jaren vrijwel geen wijziging diende te ondergaan. De buitenwand bestond uit dikke eiken planken die, in karveelwerk, op dubbele spanten gespijkerd waren.

Maar ook deze zeilsloep vereiste zeer veel behendigheid van de bemanning. Vooral de relatief grote afmetingen van het grootzeil maakten het zeilen soms erg moeilijk en zelfs gevaarlijk. Om die reden werden er uiteindelijk ook sloepen gebouwd die werden voorzien van twee masten, de zogenaamde "dandy" (een verbastering van Dundee, de Schotse haven waar dit model oorspronkelijk gebouwd werd).

Tenslotte werden , vanaf omstreeks 1870, in Oostende ook "platgat"-kotters gebouwd (naar een Engels model), langsgetuigde tweemasters met een spitse boeg en een overhangende spiegel (vandaar de benaming "platgat", in tegenstelling tot de "rondgat"-sloepen). Het waren zeer vlugge zeilers, die echter bij zwaar weer veel water schepten, wat voor de bemanning aan dek niet zo prettig was.....

Deze bonte verzameling van sloepen en bootjes die in 1914 in Oostende waren achtergebleven, lagen eerst gedurende enkele maanden aan de keten langsheen de Visserskaai. Op 2 maart 1915 lieten de Duitsers alle vaartuigen overbrengen naar het dok van de Hangars. Daar werden ze opgeladen op wagens en vervolgens ondergebracht in de hangars. Het zag er dus niet naar uit, dat er tijdens de oorlog nog enige vorm van visserij zou kunnen of mogen bedreven worden. Het was dan ook in mineurstemming dat op Tweede Paasdag, nl. op 5 april 1915, de traditionele Vissersmis werd opgedragen. Ofschoon de meeste vissers, meestal samen met hun gezin, waren uitgeweken naar het buitenland, was er toch opvallend veel volk in de kerk. Zoals ieder jaar, werd de homilie gebracht door visserij-aalmoezenier "Paster Puupe", maar er werden geen gedachtenisprentjes uitgereikt ter nagedachtenis van de op zee omgekomen vissers. Er was al evenmin de jaarlijkse optocht na de Vissersmis. En uiteraard ontbrak de "Masse en paaie", dit is de jaarlijkse geldelijke afrekening met de reder. In die omstandigheden lag het anders zo bruisende visserskwartier er doods en stil te wachten op betere tijden.

Wie niet kon wachten op betere tijden, begon stiekem te vissen in het verlaten dok van de Cockerillboten. De vis bleek flink toe te bijten, en wel in die mate dat al vrij vlug visventers in de

straten hun waar voor een zacht prijsje gingen verkopen. Aldus ontstond een feitelijke toestand waar de Duitsers zich na enkele dagen reeds bij neerlegden (allicht vooral omdat zij ook wel zin hadden in wat verse vis). Bijgevolg werd toelating gegeven om te vissen langsheen het staketsel en de Cockerillkaai, en dit zowel tijdens de dag als 's nachts. Aan die "nachtvisserij" kwam echter spoedig (nl. op 8 mei 1915) een einde, na een nachtelijk incident met een Duitse schildwacht die op een vissersbootje geschoten had.

In ieder geval was met deze prille hervatting van de visvangst de kogel min of meer door de kerk. Aangemoedigd door deze vrij gunstige ontwikkeling, begon de burgemeester hierop met de Ortskommandant gesprekken aan te knopen met het oog op het heropstarten van de kustvisserij. Als resultaat hiervan werd uiteindelijk terzake toestemming verleend voor de 15 scheepjes van 1 à 4 BT (er waren er eigenlijk 16, maar de eigenaar van deze laatste viel bij de Kommandantur in ongenade toen bleek dat hij titularis was van een zeer zwaar strafregister).

Er mocht gevist worden tot net buiten de havengeul, maar er mocht niet gevaren worden westwaarts in de richting van het "Palace Hotel", om zich niet te laten opmerken door de geallieerde kustbatterijen aan het nabijgelegen front in Nieuwpoort.

Er werd ook overeengekomen dat de andere sloepen eveneens zouden mogen starten zodra de Duitsers zouden beschikken over een visserijwachtschip. Hiervoor had men het oog laten vallen op een motorbootje dat in het derde dok was achtergelaten door een uitgeweken persoon uit Luik. Dit bootje was vrij spoedig weer opgekalefaterd en zeewaardig gemaakt, zodat enkele dagen later ook de andere sloepen reeds konden uitvaren.

Wat betreft de verkoop van vis, dit mocht enkel gebeuren in de vismijn. Enigszins hinderlijk was wel het feit dat voor ieder vaartuig een "Schein" vereist was van zeer tijdelijke duur, en dat die "Schein" bovendien moest afkomstig zijn van de Oberkommandantur in Brugge.

Doch spijts die bureaucratische aanpak, was men al heel blij dat er opnieuw mocht gevist worden. Op 21 mei 1915 had vervolgens in de vismijn de eerste officiële verkoop plaats sedert de bezetting van Oostende op 15 oktober 1914. Het ging om de vangst van zes "schiptjes", al met al voor een totale bruto-besomming van 108 frank! Een zeer bescheiden begin, en om de vis enigszins te kunnen verdelen naar de behoeften van een modaal gezin, werd de vangst te koop aangeboden in dienovereenkomstige kleine hoeveelheden (bv. 2 grote tongen samen met 2 "slips").

Aldus begon ook de vismijndirectie weer op dreef te komen, onder leiding van vismijndirecteur SWAELS, bijgestaan door afroeper DE GRAEVE en de vismijnbedienden SIMON en VAN DE PUTTE. Aanvankelijk bleven de vangsten vrij gering omdat men niet veel verder dan de havengeul mocht vissen. Doch hierin zou spoedig een gunstige kentering optreden.

(wordt vervolgd)

UIT MIJN OUDE DOOS – DEEL 6

door **Simon IPPEL**

Wie van mijn speelmakkers kan ik mij nog herinneren?[1]

* Mijn makker was Carlo Buts (acht dagen jonger dan ik en de zoon van de kleermaker in de Veldstraat, zijn vader was tevens ondervoorzitter van de Oostendse Turnvereniging Noordzee),
* Madeleine (Van?) Beselaere (dochter van de bakker, nu nog is er een bakkerij).
* Een dochter van dokter Daems, zij ging naar de balletschool en was zeer lenig.
* Rosette Dooms, mocht niet veel buitenspelen, moest piano studeren en is later meer bekend geworden onder de naam Rose d'Ivry, haar vader was koffiebrander en woonde op de A. Pieterslaan waar nu de kledingszaak "Coventry" is.
* De gebroeders van de boekhandel Degrijze. (jaren ouder dan ik, en waar zij woonden daar is nu een linnenhandel).
* Armand Maene van het café links naast de "Noordsterre"[2] van de sosjes[3]. Als ik niet mis ben noemde het café "In de maane".
* De gebroeders Lingier, van de kleermaker op de hoek van de Veldstraat en de "Boulevard du Midi")[4].
* en nog een hoop anderen van wie ik de naam niet meer ken (mijn verontschuldiging daarvoor).

Deze straat was een echte volksbuurt en daar er geen verkeer was, het ideale speelterrein voor de jeugd van toen.

Nog andere bewoners van de Veldstraat zijn in mijn geheugen opgekomen.

Over de deur van "Bloeling"[5], was een grote inrit en een zeer deftig huis. Deze poort gaf uit op een binnenkoer waar vroeger de stallingen en de koetshuizen zich bevonden. De eigenaar was een gebrekkige die met één been van uit de knie rond draaide vooraleer hij hem op de grond kon zetten[6]. Soms vroeg hij ons met een karretje[7], lichte grond te gaan halen in het bos[8]. Wat we met plezier deden. Natuurlijk speelden we eerst met het karretje in het bos en op 't laatste ogenblik schepten we wat aarde en "klaar was kees". Met het gevolg dat hij niet tevreden was, maar wij wel.

Iets verder was het etablissement "Flora", dat naar het schijnt ook niet "te katholiek" was (volgens mijn ouders). Daar zaten meisjes van plezier, wat dit betekende heb ik maar later vernomen. Nu is er de balletschool van Rose d'Ivry gevestigd..

Op de hoek van de Torhoutsesteenweg en de Veldstraat was er een café-chantant en dancing de "Stad Roeselare". Soms mocht ik mee wanneer er variété gegeven werd.

Op de Boulevard du Midi had men nog een grote zaal "Bij Prosper"[9] waar tijdens de tweede oorlog "Bertino" optrad met liedjes en ten voordele van "Het pakje van de soldaat", een actie van het Rode Kruis.

---

[1] Mijn verontschuldiging indien ik de namen niet juist schrijf.
[2] In feite "De Noordstar".
[3] nu de SP-A.
[4] Nu Alfons Pieterslaan
[5] Zie "uit mijn oude doos nr 4".
[6] Volgens mijn ouders was het een oorlogsinvalide.
[7] Een omgebouwde kinderwagen.
[8] Maria-Hendrikapark.
[9] Nu een winkel waar men alles kan kopen aan zeer goedkope prijs (dit is geen reclame).

Op de hoek van de A. Pieterslaan en de Rogierlaan was er nog een etablissement met een soort "Pierement" die open gehouden werd door een zekere "Lang Jan", zijn zoon hield later een garage open op het einde van de Frère Orbanstraat.[10]. Kort vóór de oorlog heeft "Lange Jan" prachtige zandtapijten gemaakt (of laten maken - dat laat ik voor wat mijn geheugen mij nog vertelt).

Volledig aan de andere zijde van de Veldstraat was de muur van het Hospitaal. Daartegen kon men "schotten" zoveel men wilde. De nonnetjes van het Hospitaal die achter de muur hun brevier lazen, zegden er niets van.
Aan de overzijde van deze straat waren de huizen van de Kaïrostraat.

Voor de jeugd had men in bijna iedere straat een spekkenwinkeltje, in de Veldstraat 85, op de hoek van de Boulevard en de Romestraat, op de hoek van de Amsterdamstraat en Ieperstraat, en je mag er zeker van zijn dat er veel waren.
Eigenaardig genoeg de meeste noemden "Louize-tje" van daar of van daar. Eén winkel droeg onze voorkeur (maar niet de voorkeur van onze ouders) "D'aptjes"[11]. Wanneer men "zantjes"[12] verzamelde dan kon men die daar ruilen zonder iets te kopen. Later hebben zij voor Charel Rommelaere van de verkoopszaal "d'oud Oostende" in de Amsterdamstraat, alle verkochte waren bij de kopers gebracht met hun stootkar.
Het waren magere mannetjes maar ze hadden zeer veel macht in de spieren en waren dan ook zeer geschikt voor het verhuizen van meubels en soortgelijke zware of lichte stukken huisraad.

PLATE-VEILING 2004

Voor de veiling 2004 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2003. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. Op de avond van de veiling, donderdag 29 januari 2004, zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

---

[10] Zoals je ziet was er aan vermaakgelegenheden geen gebrek. De TV was er niet en het waren prettige ontmoetingslokalen.
[11] Het waren enkel broers en die hadden een aangezicht dat veel gelijkenis had met het dier.
[12] Prentjes

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

LIDGELD 2004

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2004 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunende lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 30 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

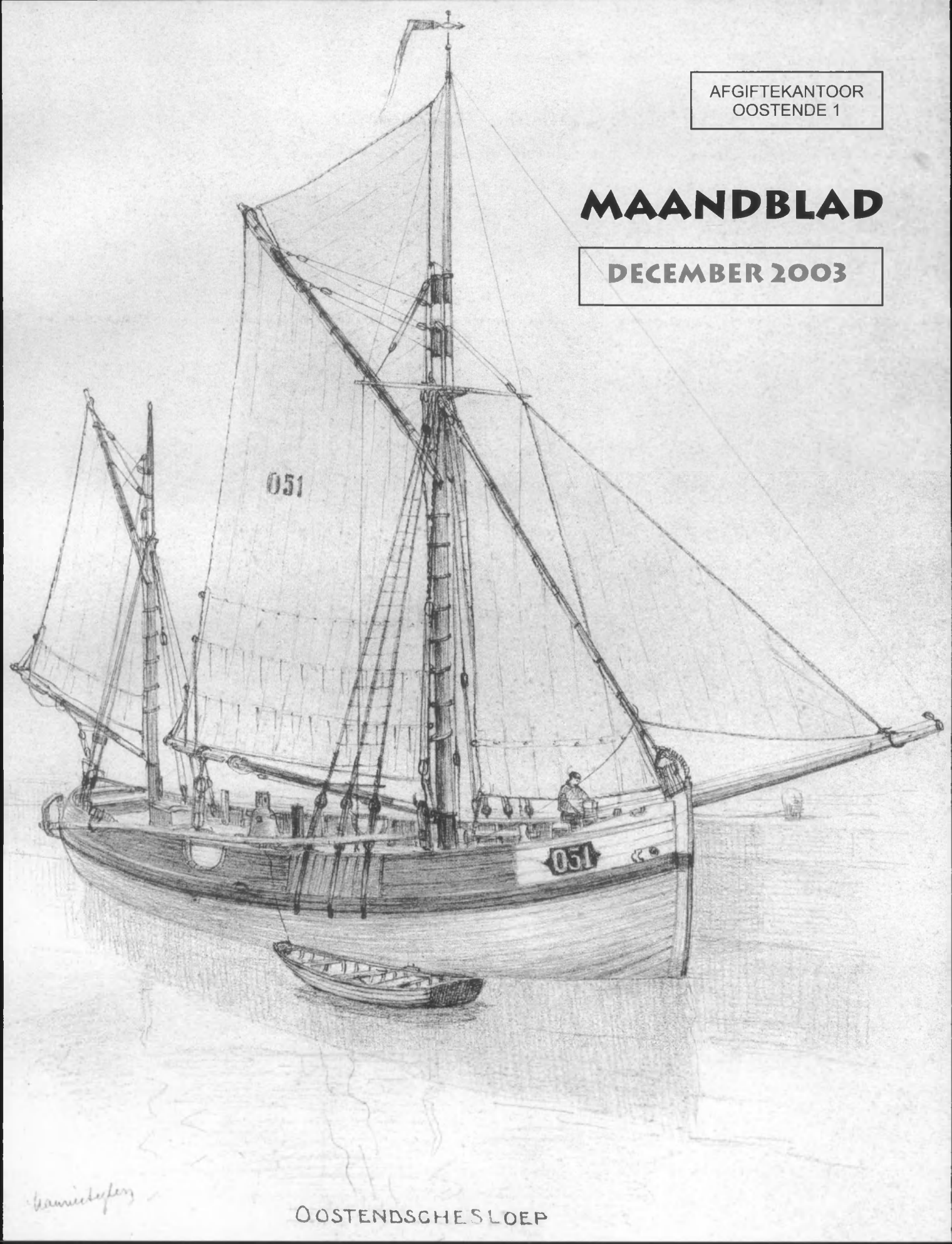

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

DECEMBER 2003

OOSTENDSCHE SLOEP

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Het ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 32
NUMMER 12 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND december 2003

IN DIT NUMMER

blz. 248: **F.GEVAERT**: Het titelblad: De Oostendse tweemastsloep.

blz. 249: **S. VAN DAELE**: Het einde van restaurant "La Renommée" – 30 jaar geleden.

blz. 253: **E. SMISSAERT**: Oostende, opnieuw "Koninklijke Residentie"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (deel 2).

blz. 263: **I. VAN HYFTE**: De familie Van Iseghem, nadrukkelijk aanwezig op Raversijde.

blz. 265: **J. KLAUSING**: Omtrent "Stierman Leize".

blz. 268: **E. SMISSAERT**: Biografische benadering van Prins Karel.
Vraag.
N. HOSTYN (editor): Virginie Loveling op bezoek in Oostende: herinneringen.

blz. 270: **M. CAPON**: Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 3).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Jef KLAUSING: Koninginnelaan 34/2, 8400 Oostende.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

DECEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 16 december om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6

Onderwerp: **GESPOELD GESPUID GEBAGGERD!!**

Spreker: dhr **FREDDY HUBRECHTSEN**

FREDDY HUBRECHTSEN is secretaris van de kring en heeft reeds enkele voordrachten op zijn actief zoals "De militaire hospitalen van Oostende" en "Een wandeling op de vesting van Oostende in 1850".

De voordracht van deze avond is een historische benadering van het probleem van de toegang tot onze haven.

Tot circa midden de 15de eeuw moesten onze vissers hun scheepjes op het strand zetten en wachten tot een volgende vloed om terug in zee te steken.

In 1445 werd de toelating verleend voor het aanleggen van een haven. Na een paar tientallen jaren reeds moest men maatregelen nemen om de aanslibbing tegen te gaan.

De nieuwe haven die er kwam na het beleg van 1601-1604 was ook een getijdenhaven zoals de vorige met na verloop van tijd net dezelfde probleem.

Gedurende twee eeuwen werd het systeem van spoelpolders gebruikt om de haven vrij te houden. Een inspanning met wisselend succes.

In de Franse periode ging men over tot het spuisysteem dat echter ook geen echte oplossing bleek te zijn en op het einde van de 19de eeuw verscheen het eerste stoombaggerschip in de haven.

Het verhaal van zand en slib in de Oostendse haven wordt u gebracht met woord en beeldmateriaal.

Wij rekenen op uw aanwezigheid.
Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden

HET TITELBLAD: DE OOSTENDSE TWEEMASTSLOEP

door **Ferdinand GEVAERT**

Het onderwerp van het titelblad van het oktober 2003-nummer van het tijdschrift De Plate is een tekening van de hand van Maurice SEGHERS, van een Oostendse tweemastsloep.

Deze tekening verscheen als illustratie in het boek "De laatste visschersschepen van de Vlaamsche kust, vóór de komst van de motor"" Het boek met tekeningen van M. SEGHERS en toegelicht door R. DE BOCK, verscheen te Antwerpen bij de uitgeverij De Sikkel in 1943.

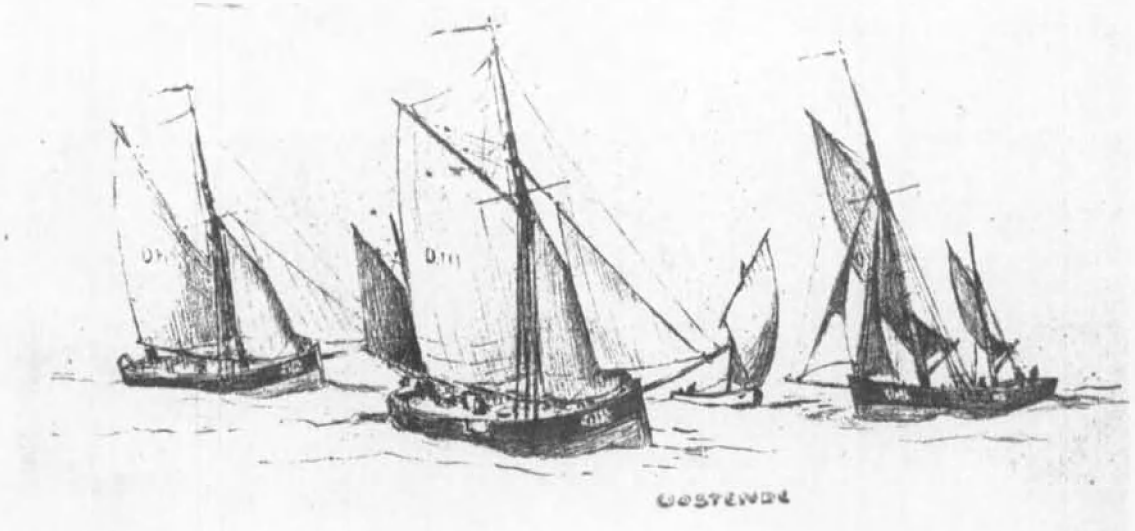
In de 19de eeuw en zowat het eerste kwart van de 20e eeuw telde Oostende een aantal types zeilvissersschepen die specifiek waren voor deze vissershaven. Namelijk o.m.: het schipje, de langbomer (of eenmastsloep), de smack, de dandycuttezr (of dundee cutter), de garnaalschuit en de Oostendse tweemastsloep (zie figuur, tekening van M. SEGHERS).

Een voornaam element van ons maritieme en maatschappelijk cultureel erfgoed zijn de Vlaamse zeilvissersschepen. Van de vele honderden vaartuigen die ooit voeren vanuit de Vlaamse havens op of vanop de stranden, zijn er geen materiële getuigen overgebleven.

Echter, hieraan werd en wordt verholpen. Enkele jaren terug werd een varende replica gebouwd van de Blankenbergse "scute". Dit is een houten platbodem zeilvissersvaartuig, typisch voor Blankenberge. Het vaartuig heeft een platte bodem, daar tot in 1865 Blankenberge geen haven had en de vissers vanaf het strand voerden.

Oostende heeft nu ook een materiële getuige van ons maritiem verleden. Op zaterdag 6 september 2003 werd op de werf van de Maritieme Site Oostende (MSO)een replica van een Oostendse tweemastsloep (1) te water gelaten. Het vaartuig, waarvan de kiel plechtig gelegd werd op vrijdag 12 januari 2001, wordt nu aan de afwerkkade van de MSO verder afgewerkt.

(1) Zie: De Plate, jg. 31, nr. 2, februari 2002, blz. 41. Aankondiging spreekbeurt door dhr. André NOLF, met als onderwerp de bouw van een houten vissersschip op de Maritieme Site Oostende.

eenmanssloep Oostendse tweemastsloep garnaalschuit langbomer

HET EINDE VAN RESTAURANT "LA RENOMMÉE" --- 30 JAAR GELEDEN

door **Serge Van Daele**

Het is goed leven aan de Belgische kust en daar is Oostende wel het mooiste voorbeeld van.
Ensor noemde haar: 'De Stad der duizend gezichten'.
Maar Oostende is ook de stad van de duizend gastronomische geneugten!
Dat gaat in stijgende lijn van het kleinste garnaalkraampje aan de'Vistrap', langs verschillende categorieën van eenvoudige eethuizen, naar burgerrestaurants tot de meest gesofisticeerde tempels der gastronomie.

Er zijn nu éénmaal namen en zaken die voor eeuwig en altijd zullen verbonden blijven met Oostende:
Leopold II, Ensor, Piers, de casino, het hotel du Parc, de Maale, en ...de Renommée.

Wanneer er dijkwandelingen georganiseerd worden door gidsenkringen, of oudere collega's van de Horeca een praatje doen, nog altijd blijft men een ogenblik stil staan vóór het Andromeda hotel met een nostalgische blik: hier was de Renommée!!
In de cursussen van de hotelschool wordt erover gedoceerd en in de allerlaatste edities van culinaire boeken over de Belgische kust, schrijft men er nog over; zelfs in 4 talen.

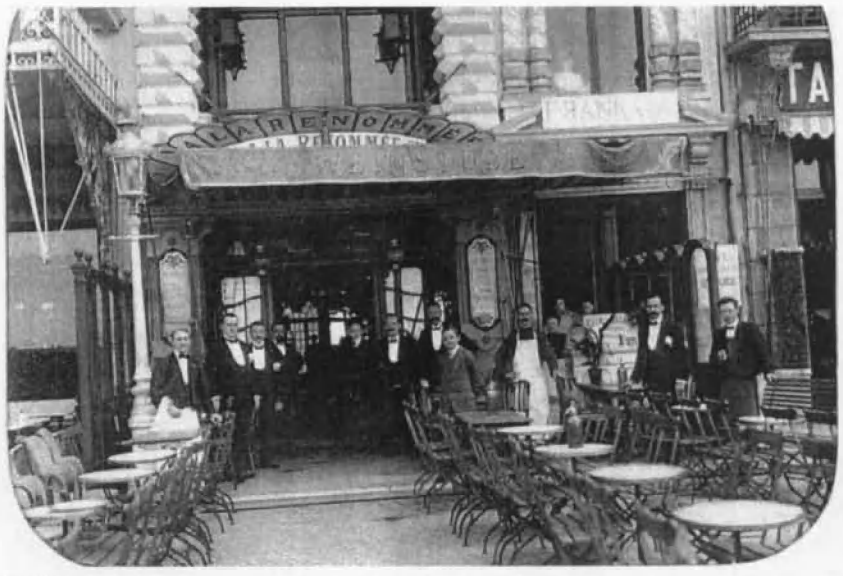
Op de plaats waar nu het prachtige complex "Andromeda"(1) staat, stonden er tot anno 1976 enkele vermaarde gebouwen en hotels.
Links op de hoek-nabij het kursaal-was het eerste gebouw de villa Legrand, daarnaast villa Emma-William. Daarnaast de hotels du Globe en Wellington met daarnaast de 'Villa Triton'.
Al deze gebouwen vielen onder de slopershamer om plaats te maken voor de Andromeda.
Naast de 'villa Triton' was er nog een prachtig hoekhotel, het hotel Helvetia. Nu vinden we er het restaurant 'Le Basque'.

De 'villa Triton' werd gebouwd in 1888 en was eigendom van de Brusselse familie Brouwet de Ponthieu. Het gebouw met prachtige openhaarden en 18 kamers deed dienst als privé-huis, maar werd door de familie eerder gebruikt als tweede verblijf aan de kust.

Tussen 1905 en 1908 is er een patisserie in gevestigd en in 1907 komt er voor een zeer korte tijd (waarschijnlijk maar één jaar) een joods restaurant –Frank- op de eerste verdieping.

In 1908 komt de Heer Georges Simard naar Oostende om er zijn toekomst uit te bouwen.
Hij is afkomstig uit Parijs waar hij een winkel openhield van boter en eieren in de Rue Denfert-Rochereau.

Aangezien er familie werkt in de Langestraat, in het gekende hotel-restaurant "La Renommée"(2), is het ijs vlug gebroken voor deze ondernemende persoon.

De benedenverdieping van het restaurant Frank op de zeedijk is te huur en Georges Simard besluit zijn kans te wagen.
Om niet in het vaarwater te komen van zijn familie in de Langestraat start hij geen restaurant maar een "Weinstube".

1908 – Weinstube

In 1908 is er duidelijk een rijk Duits cliënteel aanwezig te Oostende en er is vraag naar Duitse wijnen, wat in Oostende niet zo evident is in die tijd.

Bij de wijnen worden er stilaan ook oesters en kreeften geserveerd. Ook schaaldieren en gerookte zalm (in die tijd moeilijk te verkrijgen) komen op de menukaart.
Origineel aan die formule was dat de gast een kreeftenticket kreeg, waar het nummer op stond van de kreeft. Als gast at je dan bvb kreeft nr. 12458. Origineel en een leuke souvenir. Dit idee was overgenomen van het beroemde Parijse restaurant 'La Tour d'Argent' waar de eenden een nummer kregen.

Zo ontstaat langzaam de "mythe" van de Renommée.

De naast elkaar gelegen hotels Wellington en du Globe serveerden wel luxueuze maaltijden in hun weelderige restaurants, maar kreeft eten met champagne op een terrasje na een avondje casino: dat was nieuw!!!
De modale Oostendenaar kon er alleen maar van dromen.

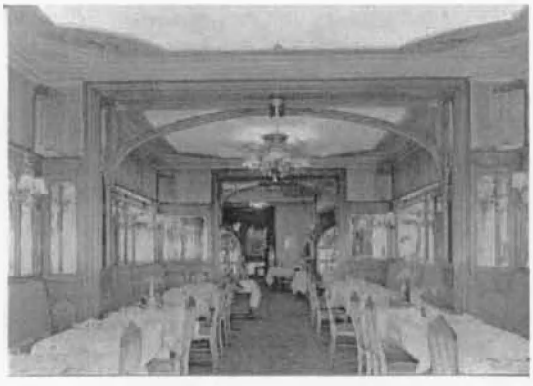
Niet lang na de opening was de Renommée 'the place to be' in Oostende.

WOI gooit roet in het eten. De Heer Georges Simard moet dienst doen in het Franse leger en de zaak wordt gesloten.
Gelukkig overleeft Georges de oorlog en start na de overwinningsfeesten ('14-'18) opnieuw de Renommée op.
Dankzij het overweldigend succes van de goede service en de kwaliteit van de producten wordt toch overgestapt naar restaurant.

Het succes in het interbellum is enorm. Paul, de zoon van Georges, en zijn dame helpen verder aan het uitbouwen van de reputatie.

Koning Albert I is aanwezig op de stichting van de Rotary in 1929 in het hotel Providence Regina. Een maand later verhuist men naar de Renommée waar het clublokaal gevestigd blijft tot 1973!

Vorsten, edelen en hoogwaardigheidsbeklederS uit de vier hoeken van Europa verblijven er. Kunstenaars en dichters hebben er hun pleisterplaats.
De romanschrijfster en toneelspeelster Irmgard Keun schrijft: "De Renommée is een wonderbaar restaurant en zo duur dat er steeds meer kelners dan gasten zijn. En de gasten zijn ook vaak niet zo mooi gekleed als de kelners. De muren zijn van spiegels en de tafellakens zijn stijf en wit zodat ik schrik heb alleen maar met ze aan te kijken, ze vuil te maken."

WOII betekent met de massale vernielingen het einde voor de luxe hotels van Oostende.
De familie Simard verblijft de ganse oorlog te St.Andries.
Na de bevrijding blijkt dat de schade nogal meevalt, in vergelijking met de ontelbare verwoeste hotels en restaurants aan de zeedijk.
De Renommée gaat terug van start in 1946 met een dynamisme en enthousiasme eigen aan de familie Simard,
De Renommée is bovenal een familiale onderneming. Na de dood van Paul (1966) is zijn steeds actieve weduwe Mevr B. Dierycx, omringd door haar kinderen Georges en Odette en schoondochter Christiane Devriendt. Ze hebben slechts één doel voor ogen: de tevredenheid van het trouwe cliënteel bewerkstelligen.
Lastig is het wel, want beiden leven een dubbel bestaan. Christiane is zeer kunstzinnig en opent een kunstgalerij "De Orangerie" op de hoek van de Ijzerstraat.
Georges is socioloog, leraar en later directeur van de Hoge School voor Sociale Studies te De Haan. Hij laat een prachtig werk na in de bibliotheek ("Ostendiana") van Oostende dat nu nog geraadpleegd wordt door studenten en leraars, met name'De sociografie van een beroep': het hotelbedrijf te Oostende 1953-1954'.

In de "Golden Sixties" was de Renommée 'het' huis aan de Belgische kust.

De wereldtentoonstelling 1958 had België tot ver buiten de grenzen een nieuwe bekendheid gegeven.
Ontelbaar zijn de VIP's en beroemde gasten.
Georges Simard: "Zeer doelbewust werd er geen gouden boek bijgehouden. Discretie op het hoogste niveau. Nooit is er om een handtekening gevraagd, zelden om een foto.
Nooit is er gestreefd naar een sterrenstatus....al onze gasten waren de sterren".
Geregelde gasten in de Renommée waren leden van de Koninklijke familie, o.a. Prins Albert en Paola, Prins Alexander,Prins Karel, Nourejev,Paul Delvaux, Josephine Baker, Audrey Hepburn enz...

G. Simard en kunstschilder F. Labisse

Kunstschilder J.J. Gaillard heeft er zijn grootste inspiratiemomenten beleefd.
Hugo Claus logeerde er op de 1e verdieping en schreef er zijn boek 'Tijl Uilenspiegel'.

Op de menukaart van de Renommée telde ik maar liefst 234 ! gerechten en bereidingen die te verkrijgen waren. Zeer veel zaalbereidingen gebeurden in het restaurant zoals Gevlamde flensjes,

Geflambeerde kreeft, Niertjes "Beaugé", Tournedos "Rossini" (afgewerkt met truffels en ganzenleverpastei) , Kalfszwezeriken " Maurice des Ombiaux" (afgewerkt met verse asperges en roomsaus), Sole "Renommée" (gepocheerde zeetong met kreeftensaus, garnalen en stukken kreeft), Lamskroon met groentenkrans, Gepocheerde tarbot met amandelen.
De sterkte van de zaak was dat je er zowel de simpele basisgerechten kon verkrijgen zoals een haringreep met mayonaise of sardientjes in olie als de meest geraffineerde bereidingen zoals kreeft met kreeftensaus, kaviaar, lamsribbetjes en sabayon.

Gasten komen naar een zaak voor de kwaliteit maar ook voor het standvastig personeel. Heel wat klanten bouwen zo een vriendschapsrelatie op met de kelners en koks.
Zo bleven een zaalmeester, de Heer J. Van Hecke en een chef-kok, de Heer G. Peynet er ooit 50 jaar werken. Een leven gewijd aan de Renommée. Zij werden steeds aangesproken met "Mijnheer".
Meesterkok Fernand Sabbe leerde er het beroep en werd er chef, Jacques Ghaye deed er zijn stage en ervaring op en was de grote meester van de Villa Maritza. En zelfs Arno Hintjens was er stagiair toen hij nog in een vorig leven leerling aan de hotelschool was.

Begin jaren zeventig verdwijnt de glans rond de Renommée. Bouwheer Friederichs komt er graag eten maar wil meer. De Renommée moet een deel worden van zijn levensdroom, het statige hotel Andromeda. Na veel onderhandelingen wordt de zaak verlaten in 1973 en komt er na 65 jaar familie Simard een glorieus einde. In 1979 gebeurt de afbraak en in 1981 de afwerking van het Andromeda hotel.
Toch nog een troost want al het prachtige zilverwerk van de Renommée wordt overgenomen en nu nog wordt er heerlijk gedineerd in het restaurant van de Andromeda met bestekken van meer dan 80 jaar oud, maar die nog blinken als de mooiste spiegel.

De afbraak...1979

Alle gerechten worden nog steeds geserveerd op mooie zilveren schotels en bepaalde stukken van het interieur zijn verwerkt in het nieuwe hotel.
Vandaar dat er vandaag nog heel wat vaste klanten van de Renommée komen naar het restaurant van de Andromeda om met nostalgie te genieten van de pluchen zetels, het fonkelende kristal en het gastronomische raffinement.

Of het nu vanuit het restaurant is, op het promenadeterras of vanaf de dijk, u kijkt uit op één van de mooiste zandstranden van de kust en de zee waaruit de warmte en onsterfelijkheid van de Renommée zich weerspiegelt.
En de zee die zingt...

Hartelijk dank aan Dhr en Mevr Simard voor het interview en de fijne memoires.

---

(1) Levensdroom van Marcel Friederichs, Oostends politicus, bouwheer en hotelier.
(2) Waar vroeger cinema Capitole was, en nu de sportarena.

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?:
afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956

door **Emile SMISSAERT**

DEEL II: HET KONINKLIJK CHALET: TIJDENS EN NA WERELDOORLOG II, HAAR AFBRAAK (1953-1954)

1. Een overzicht: ca. 1944 tot 1953

Het Oostende, vlak na 1944-1945. "Was zij nog de 'Koningin der Badsteden' volgens de formule 1900 of was zij gewoon, zonder omhaal, een statige stad, een mooie verleidster in het aanschijn van de zee?". Qu'importe...de wedergeboorte was er! De stad werd één bouwwerf. Aldus drukker-uitgever-journalist Robert LANOYE (1).

Eén van de ambities van stad verwoordde de toen invloedrijke advocaat en gemeenteraadslid Leo PORTA, naar aanleiding van het aftreden van Prins Karel als Regent der Belgen, juli 1950: "Ik wil eraan herinneren dat Oostende het inzicht heeft en steeds wenst 'Koninklijke Residentie' te blijven" (2).

Derhalve, rond het midden van de vijftiger jaren, werd Oostende als volgt voorgesteld in de toenmalige toeristische kleurenbrochures: "Oostende, Koningin der Badsteden, Koninklijke Residentie, Europees toeristisch centrum, lokt gans het jaar door honderdduizenden (sic!) toeristen aan" (3). Op het voorblad, bovenaan en goed zichtbaar, prijkt een koningskroon... Gedenk de woorden van burgemeester Adolf VAN GLABBEKE: "De Oostendse bevolking is er innig van overtuigd, dat al hetgeen onder de Hoge Bescherming van onze Koninklijke Familie ondernomen wordt, een buitengewoon succes tegemoet gaat" (3a).

Toen de leden van de pers rondgeleid werden op het terrein van het Chalet dat sedert een maand (december 1953) in volle afbraak was, gaf architect DUGARDIJN, uit Brugge, volgende omschrijving: "Het nieuw complex zal geen chalet zijn", benadrukte hij, "maar wel een paviljoen". Het nieuwe paviljoen zal werkelijk een verlofoord zijn; het vroegere chalet was destijds immers niets anders dan een passage-verblijf, un 'pied à terre' de quelque envergure". Wat trouwens steeds het inzicht zou geweest zijn van koning Leopold II toen hij het Chalet liet bouwen.

Bekijken wij even de oorspronkelijke Franse tekst die, vermoed ik, uit de pen stamt van Robert LANOYE: het chalet van Koningin Victoria werd te klein van afmetingen en de vele wijzigingen ondergaan in de loop der jaren – "la brique rouge alterne avec la pierre de taille et le béton dans un ensemble auquel aucune laideur ne manque même pas l'imitation du rocher comme au jardin zoologique" – gaven nooit voldoening, ondanks een klaarblijkelijk (vraisemblable) comfort van het interieur, noch aan Leopold II, Albert I en Elisabeth, noch aan de prinsen, "dont les séjours s'y firent de plus en plus rares pour disparaître lors de la construction de la villa Royale au Zoute (...)" (4).

Even inlassen, dat prins Karel wèl Oostende aan het hart bleef koesteren.

Omer VILAIN: "Prins Karel heeft altijd veel van Oostende gehouden. Veel "histories" (5) zijn er ook met hem verbonden (...). Hij bezocht onder de bombardementen van mei 1940 onze stad en tekende als laatste het gulden boek dat op het stadhuis (op het

> Wapenplein) lag en een paar dagen later mede de vlammen inging. Na de oorlog kreeg de geteisterde stad een paar bezoeken van Prins Karel als Prins-Regent" (6).

"De Zeewacht" noemde, einde september 1944, hem "een groote vriend van Oostende waar hij, zoowel 's winters als 's zomers, menige weken en maanden sleet (...). Bij schoon weder was hij, van 's morgends (sic) vroeg, op weg naar zijn doeningske van Raversijde. Hij plantte, herplantte en verplantte, dat het een plezier was; hij sloeg er ook tenten en barakken op en labeurde er net als een werkman. Hij was goed bekend met planten en bloemen. Hij bewoonde het gedeelte van het Chalet in steen, waar hij drie kamers betrok; het houten gedeelte van de woonst was bestemd voor de Koninklijke Familie. Hij ontving er volgaarne kennissen en vrienden; hij kreeg er dikwijls het bezoek van een Engelschen vriend, waarmede hij in betrekking kwam in het college van Eton. De meubileering van het gedeelte waar Prins Karel woonde, was zeer eenvoudig en den dienst gering (...). Prins Karel is een liefhebber van lectuur en zijn grootste plezier was, 's zomers, in de groote zaal van 't Chalet, geteekend SALVE, boeken te doorloopen, onder de rookwolken van een pijpje lekkere Semois" (7). Nog een blijk van medeleven om en zorg om het beproefde Oostende kwam naar voor in volgende reactie. Op Allerheiligen, 1 november 1944, ontving voornoemde stad op het onverwachts het bezoek van Prins-Regent Karel. Zeer geïnteresseerd en (...) ontsteld bij het zicht van deze, volgens hem, "onnoembare verwoesting, sprak de Prins bij het afscheid volgende zin: "Deze stad heeft teveel geleden, opdat ik mij haar lot niet zou aantrekken" (8).

Gedurende de Duitse Bezetting werd, in het kader van de opbouw van de Atlantik Wall, het Koninklijk Chalet gebruikt als "Marine Peilstation van de Kriegsmarine" (9). Een document van 16 juni 1943, dat de Duitse militaire inplanting te Oostende weergaf, presenteerde het bouwsel als volgt: "(...) 'Chalet royal: important poste de T.S.F. 'bezet door mariniers. Elke avond arriveren marine-fusilliers in camions en nemen stelling in in die versterkte omschansing. Hun aantal wordt globaal geschat op één peloton, zij die de stellingen voor de mitrailleurs innemen. 'Un double détecteur pour le repérage en mer' is er, tegenover de zee, geïnstalleerd (...)" (10).

8 september 1944, een dag om nooit meer te vergeten: Oostende bevrijd! Een fel geteisterde stad wier heropbouw jaren zal duren. Het Chalet, zoals eerder aangehaald, werd genoemd als verouderd (11), ja reeds in 1926 aanzien als rijp voor afbraak (12), was voor eenieder die het zag een ruïne. Zoals "Het Kustblad" opmerkte: "Het lot van het Chalet is afhankelijk van het Koninklijke Vraagstuk" (11).

Binnen het toenmalige Stadsbestuur had men zo zijn plannen en intenties. Eerste schepen Emile VROOME lichtte, juli 1952, een en ander toe:

> "(...) Op een gegeven ogenblik was er grotelijks kwestie van onze 'koninklijke residentie' prijs te geven. Zelfs werd het voorstel gedaan, aan de koninklijke familie een gewone villa te Mariakerke aan te bieden. Dit aanbod werd geweigerd. Men had dit gedaan met de gedachte op de oude plaats van de residentie een soort "Moeder Lambic" of "Moeder Siska" in te richten. Samen met Schepen-collega DE KINDER, de Grootmaarschalk van het Hof, de Heer Secretaris-Generaal van het Ministerie van Geldwezen (Voorzitter van de Koninklijke Schenking) werd op mijn initiatief de zaak onderzocht (...). Ik mag u zeggen (...) dat de herinrichting van de 'Koninklijke residentie' te Oostende op goede voet staat" (13).

Let op de zinsnede: een villa aanbieden. En wanneer men de Oostendse kranten van de vijftiger jaren doorneemt, treft de onkritische, ongenuanceerde houding ten opzichte van al wat koning is en wat daar rond draait. Oostende wilde kost wat kost hen weer terug, wenste opnieuw de tweede residentie van het Vorstenhuis te worden! Dat is de rode draad die in heel wat spreken en handelingen, openlijk of bedekt, verweven is. "Royalty" als locomotief voor het toerisme waar

velen van leven, net zoals men nu "cultuur" als troef in het toeristische kaartspel wenst want zon en goed weer zijn soms ver te zoeken en te onzeker, te hachelijk om aan te bieden, om overtuigend uit te spelen.
Waarom heeft deze heropbouw zo lang aangesleept? Luisteren wij, einde 1953, nog maar eens naar E. VROOME, tweede stadsmagistraat in de rangorde:

> "(...) Indien er een oplossing bereikt werd inzake de heropbouw van het Koninklijk Chalet, dan is dit wellicht te wijten aan de gezamenlijke (voet)stappen (démarches) die wij, ex-Schepen DE KINDER en VROOME, gedaan hebben (...). De Grootmaarschalk van het Hof alsook de afgevaardigde-beheerder van de Koninklijke Schenking waren mede akkoord, dat het geval van de glooiing een *stadszaak* was. De twee zaken (Villa en voornoemde helling) konden niet samengekoppeld worden, ten aanzien van de oorlogsschade. Dit alles is zo gemakkelijk niet van stapel gelopen en het is *slechts na ettelijke jaren dat een oplossing voor de heropbouw kon bereikt worden.*
> Dan hebben wijzelf, met een zekere opdracht van het (Schepen)College, aangeboden om de glooiing te herbouwen op de kosten van de Stad. Wij hebben er zelfs bijgevoegd, indien het nodig was, de omgeving eveneens in orde te laten brengen. Indien wij (zelf) dit voorstel niet gedaan hadden, wie weet indien wij ooit de heropbouw van het Koninklijk Chalet zouden verkregen hebben (!).
> Ons tevreden stellen met de bestaande glooiing is niet aan te raden, want het zou een misbaksel (sic) wezen. Indien het (financieel) geen geschenk is, dan is het evenwel een goed geplaatst kapitaal voor het algemeen uitzicht en het toeristisch belang van de stad (13a).

2. Eindelijk schot in de zaak!

Midden mei 1953, bij de eedaflegging van prins Albert als marineaspirant van de Zeemacht, een fel opgemerkte gebeurtenis die plaats greep op het Wapenplein te Oostende, "heeft volksvertegenwoordiger Jan PIERS mogen verklaren, dat onmiddellijk na de zomer met de wederopbouw van het Koninklijk Chalet zal begonnen worden (...). De Koninklijke Familie heeft de verzekering gegeven, dat zij vaak naar Oostende zal komen" (14). Een bedenking: eigenaardig dat PIERS, wel lid van het Schepencollege maar iemand die bij mijn weten in gans het dossier-Koninklijke Villa toen geen eersterangsrol gespeeld heeft, dat juist hij de primeur heeft van dit toch wel belangrijk nieuws?! Of heeft hij zijn mond voorbij gepraat? Wie weet.....

Toevallig (?) viel dit bericht samen met de eedaflegging: "Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk". Prins Albert was nu officier bij de Marine (15). Midden mei 1953, in opgemerkte afwezigheid van Koning Boudewijn, grieperig. Zodat Koning Leopold óók niet in zijn zog meekwam. Een tegenslag, want men was van plan aan Koning Leopold, na afloop van de plechtigheid en als incognitobezoeker, de ruïnes van het Chalet te tonen, evenals de nieuwbouwplannen van architect DUGARDIJN (16).

Misschien een gelegenheid hier om in te gaan op een treffende, merkwaardige omstandigheid. Architect Antoine DUGARDIJN (Spinolarei, uit Brugge) beweert dat hijzelf verwonderd was en bleef over zijn keuze terzake door het "Paleis"!

> "(...) De opdracht was even moeilijk als eervol. Want de Hofmaarschalk vroeg dhr. Dugardijn een "eenvoudig, smaakvol en landelijk familieverblijf voor de Koninklijke Familie (...)". Twee maanden later liet hij weten, dat zijn plannen gereed waren. "(...) De architect was uitgegaan van de gedachte, dat een rustig landhuis opgevat kon worden in de typische stijl van het Vlaamse land. Hij had dan ook niet geaarzeld een gerieflijk huis te tekenen waar licht, lucht en ruimte de voornaamste eigenschappen van waren

(...)". Nauwelijks drie weken later werd A. Dugardijn andermaal op het Paleis ontboden: zijn plannen waren zonder meer goedgekeurd en hij kon onmiddellijk met de bouw beginnen (!...). "(...) Deze opdracht was niet moeilijker en niet gemakkelijker dan andere, op dit ene punt na, dat ik maar moest gissen naar de persoonlijke smaak van de leden van de Koninklijke Familie. Ik schijn goed gegist te hebben (...)" (17).

Naar de kranten opvingen, was het de bedoeling in september (1953) over te gaan tot de wederopbouw, zodat "(...) Het Koninklijk Paleis (sic) in 1954 volledig zal wederopgebouwd zijn en zodat Oostende opnieuw een koninklijke verblijfplaats zal worden (...) (18). Een architect was, zoals gezegd, reeds aangeduid en wel door de Koninklijke Schenking. Maar er diende nog een aannemer in bouwopdrachten gevonden te worden, m.a.w. de "aanbesteding der werken" moest uitgeschreven worden (19). En voor alle bouwwerken is een bouwvergunning nodig. Het Schepencollege besloot in principe op 29 juni 1953:

a) de glooiing van het Chalet op stadskosten te wijzigen, zodanig dat ze in harmonie zou zijn met de bouwtrant van de nieuwe constructie;
b) deze werken op te nemen in het programma van de aannemingen, die zullen bekostigd worden met de gelden van de Conventie van 1912, en aan de uitvoering ervan prioriteit te geven (20).

Insgelijks einde juni 1953 kwam, zoals het weekblad "De Zeewacht" blokletterde: "De Koninklijke Familie te Oostende: ontroerend afscheid van Prins Albert en bezoek aan Koninklijk Chalet". Aanleiding was de inscheping van de Prins, voor de duur van ruim één maand, aan boord van het Belgische fregat "Luitenant ter zee Victor Billet", dit in het kader van zijn opleiding bij de Marine. De stad wemelde van het volk! "(...) Alhoewel niet voorzien op het programma (...) werd een bezoek gebracht aan het chalet (...). Aan de grote ingang stonden heel wat belangstellenden die de leden van de Koninklijke Familie warm toejuichten, wanneer de wagens in- en uitreden". En de journalist besluit zijn reportage met: "(...) Meer en meer wordt Oostende zich weer bewust van de grote eer Koninklijke Residentie te zijn" (21).

In dit royalistische elan deed wat men in Oostende noemt "De Maatschappij van de Koers" haar duit in het zakje: besloten werd een "Koninklijke Loge" te bouwen op de Wellingtonrenbaan (22), in de hoop Koning Boudewijn te strikken, in navolging van zijn koninklijke voorvaders Leopold II en Albert I. Naar later bleek een grote desillusie; enkel Prins Albert, en dan nog in de jaren zestig (20 juli 1963, om heel precies te zijn), kwam metterdaad langs in de Hippodroom bij toenmalig voorzitter DUGNOLLE (23)...

3. De aanbesteding

Nog een maand later, op woensdag 29 juli 1953, werd een volgende stap voorwaarts gezet; de aanbesteding greep plaats te Brussel voor aanvankelijk onderschatte, veel uitvoeriger en tijdrovender, ook veel kostelijker aan te vatten werkzaamheden. Bij inzage voorzag het lastenkohier in:

- 430 werkdagen voor het optrekken en afwerken van het gebouw;
- opruiming van 2000 m³ gewapend beton, nog afkomstig van door de Duitsers in Wereldoorlog II opgetrokken "blokhuizen";
- 18000 m³ puin dient opgeruimd te worden.

"(...) Dat alleen zal een hele tijd in beslag nemen, vooraleer men met de feitelijke wederopbouw aanvang zal kunnen nemen (...). Het valt moeilijk thans reeds een schatting te doen van de kosten, daar de aanbesteding nog moet plaats hebben. Nochtans werd aangestuurd (sic) om het gebouw

komfortabel te maken zonder in overdreven luxe te vervallen (...)", aldus een lokaal weekblad (24) dat op dezelfde dag van de uitslag van de aanbesteding, woensdag 29 juli, diende uit te komen!

Deze aanbesteding liep over volgende punten:

- opruiming van het puin;
- herbouwen van het chalet;
- herstellingswerken aan de gaanderij Maquet;
- bouwen van een zwemkom in de hovingen.

OPGELET! - Het omwerken van de glooiing, kant zeedijk, is NIET INBEGREPEN!
- Nadien zullen nog de aanbestedingen moeten plaats hebben voor de:
  - ° centrale verwarming;
  - ° elektriciteitswerken;
  - ° gezondheidsinstellingen;
  - ° opschikken van de hovingen.

Er werd beroep gedaan, voor deze eerste en beperkte aanbesteding, op een twintigtal firma's. Zestien dienden een offerte in. De firma Mevr. Weduwe J. VAN COILLIE was laagste aanbieder met een bedrag van 15.461.938, - frank. Een overzicht van deze aanbesteding:

1. VAN COILLIE, Wwe J., Oostende	15.461.938,-
2. VERSCHEURE, Ichtegem	16.013.703,28
3. PAUWELS en VEREECKE, Middelkerke	16.683.328,13
4. COTTYN, Heule	16.948.891,85
5. DEVOS, Pierre, Oostende	16.974.899,96
6. MICHIELS, Gent	17.037.219,70
7. VANHECKE, Middelkerke	17.297.581,77
8. CLICTEUR, Oostende	17.470.808,86
9. LINGIER, Richard, Oostende	17.628.247,72
10. MERGAERT en DEGROOTE, Knokke	18.007.513,54
11. GOETINCK, Brugge	18.606.901,-
12. RAYÉE, Joseph, Oostende	18.824.148,40
13. PRIEM, Louis, Brugge	18.975.392,90
14. SERCK (*), Gent	20.500.230,15
15. LANNOO, Marke	21.669.888,10
16. DEGROOTE, C., Knokke	22.406.084,50

BRON: "De Zeewacht"; 7 augustus 1953, p.1.

(*) Een drukfout voor STERCK?

De toewijzing aan de Firma Wwe VAN COILLIE kreeg een staartje (25). Bij ordemotie drukte Sebastiaan BOUDOLF (B.S.P.) zich als volgt uit in de Gemeenteraad van midden augustus 1953:

- S. BOUDOLF: "(...) In naam van mijn politieke groep en van de politieke gevangenen, vraag ik verzet van het Stadsbestuur tegen het toekennen van de aanbesteding aan de firma Van Coillie". Reden: *incivisme tijdens de oorlog!*
- Burgemeester A. VAN GLABBEKE vraagt de raad niet in te gaan op deze vraag, om diverse hier niet weergegeven redenen. O.m.: "Het Krijgsauditoraat van Gent heeft beslist dhr. Van Coillie buiten vervolging te stellen (...) (25). Daarbij is de onderneming in handen van Weduwe Van Coillie: over haar valt niets dan goeds te zeggen. als er ooit vertraging zou komen

in de opbouw van het Koninklijk Chalet, dan verklaar ik het achtbaar lid daarvoor verantwoordelijk. Het incident is gesloten.

Dhr. BOUDOLF brengt nog tussen, dat het Schepencollege toch wel advies had kunnen geven. Repliek van de Burgemeester: "Het College heeft geen advies te geven in zaken die het niet aangaan!" (26).

"(...) De firma Wwe VAN COILLIE die wij geraadpleegd hebben", schreef weekblad De Zeewacht, "liet uitschijnen, dat om de werken tot een goed einde te brengen binnen de voorziene 430 werkdagen, er een honderdtal werklieden zullen moeten gebruikt worden. Er zal ook dienen gelet te worden voor de munitie die, naar het schijnt, nog tussen het puin bedolven ligt (...). De grootste verschillen in prijs waren vast te stellen in de schattingen van de opruimingswerken daar men ook hier diende rekening te houden met de waarde van de gerecupereerde materialen (...). De uitvoerder der werken moet binnen de negentig dagen aangeduid worden, maar alles laat voorzien dat dit sneller zal geschieden zodat, rechtstreeks na het seizoen, een aanvang zal kunnen genomen worden met de werken (...)" (27).

Tot slot een koninklijk faits-divers. "Een privaat strand voor Koning Boudewijn?: Oostendse Vuurtorenwijk komt in aanmerking (28). Een proefballonnetje van iemand die zich wil interessant maken? Of een gerucht met sneeuwbaleffect? Of gewoon wishful thinking, opgevangen en aangedikt door "De Zeewacht". Hoeft het gezegd, dat er niets, zo het al een beetje waar was, van in huis kwam...

4. Opinies allerhande

Even een "volkse" noot, die van een plaatselijke chroniqueur met pseudoniem "Cognac", in het "Nieuwsblad van de Kust" d.d. 7 augustus 1953:

Ons Chaletje wordt herbouwd

> "'k Spreek van ons Chalet, zot. De aanbesteding is gedaan en ze zullen algauw beginnen met dat "oud kot" af te breken". 'k Vond dat nogal oneerbiedig gesproken ten overstaan van de Koninklijke Familie, maar inwendig moest ik mijn vrouwtje gelijk geven, want veel meer dan een "kot" is die ruïne niet meer. Ik ken mensen die allang 's avonds langs daar niet meer durven voorbijgaan omdat het daar zo benauwelijk is, zeggen ze. A part een politieagent, enkele duizenden mussen en een inderdaad zeer benauwelijk reukje, heb ik daar nog nooit iets verdachts kunnen merken.
> (...) Maar intussen weet ik er die blij zullen zijn dat het weldra zal gedaan zijn met dat waken, rond iets dat er al lang niet meer is. Dat zijn onze brave agenten die dag in, dag uit hun rondekens mogen kloppen, eenzaam en verlaten als broeder Job op z'n mesthoop. Ze zullen feeste (sic) houden in den hof van 't chalet de dag van de aanvang der werken en z'hebben al elk een schietlap besteld om eventuele kandidaat-liefhebbers van gratis dineetjes weg te jagen (...).
> En dien dag zal 't feeste zijn, want na de Kursaal krijgt Oostende zijn koning terug (...). Want hoewel de (Sosjes van Oostende) nu zo precies niet erg royalistisch denken en voelen, weten ze wat een prachtige publiciteit dit voor Oostende zal zijn (...)" (29).

Let op de volgende bewoordingen: "*na de Kursaal (begin 1953) krijgt Oostende zijn koning terug*" en "*wat een prachtige publiciteit dit voor Oostende zal zijn*".

In de pers komen de klachten los. Zoals: "(...) Welke Oostendenaar, dien naam waardig, heeft zich niet in de laatste jaren steeds weer opnieuw geërgerd aan dit verwaarloosde complex, met de

nameloze "jungle" er achter, die eens een sierlijk en aristocratisch park was?" (30) Of deze zware oprisping: "(...) Bij de mensen van heden wekte dit paleis, vooral in zijn vervallen toestand, al lang geen bewondering meer. En naar de steile, donkere glooiing werd met tegenzin opgezien, bijzonderlijk 's avonds, wanneer ze de wandelaars scheen toe te roepen: "tot hier en niet verder". De meesten deden daar dan ook gewoonlijk rechtsomkeer. Enkel de rakkers genoten door er hun kaatsballen op te gooien, tot ergernis van de passanten want de politie greep niet in. Bovendien, "de glooiing kon aanzien worden als een symbool van het verschil van standing tussen wat daarboven huisde en daar beneden rondliep" (31).

Herinner u Schepen VROOMEs uiteenzetting waarin hij een en ander verduidelijkte: "(...) de glooiing te herbouwen op *kosten van de stad.* Wij hebben er zelfs bijgevoegd (...) de *omgeving eveneens in orde te laten brengen*" (31a) Precies op dit thema haalde "Het Kustblad" zijn beste pen (ondertekend door L.W.; waarschijnlijk de initialen van de toentertijd sterjournalist: LAUWERS, Wardje) te voorschijn om te pleiten voor een "waardige omgeving" omheen deze nieuwbouw: "(...) De vereiste omgeving? Neen, die is er tot op heden niet (...). Er ontbreekt wat wij zullen noemen: het cachet van "voornaamheid" (32). Het artikel dagtekent van 14 oktober 1953.

5. De afbraak van het Chalet

Op maandag 9 november 1953 "(...) begint men met de afbraak van het Koninklijk Chalet. De toelating daartoe werd door het Schepencollege verleend en het is de firma Wed. VAN COILLIE die de werken zal uitvoeren. Alle plannen zijn reeds neergelegd bij de bevoegde diensten met het oog op een spoedige goedkeuring. Wij vernemen verder, dat de oude Oostendse firma Thomas KYNDT-NEYTS gelast werd met het uitvoeren van de centrale verwarming met stralingswarmte en van de sanitaire inrichtingen in het Koninklijk Paviljoen te Oostende. Wij wensen beide Oostendse firma's geluk met hun aanduiding voor de uitvoering der werken (...)" (33).

Er schuilde gevaar, groot risico: "(...) Onder dit puin en in de hovingen werd door de werklieden heel wat oorlogstuig, vooral Duitse granaten, gevonden die door de Ontmijningsdienst van de Zeemacht werden weggehaald. Thans werd beslist dat de Ontmijningsdienst bestendig zou ter plaatse blijven tot de opruimingwerken geëindigd zijn (...). Aldus het aan de Kust toonaangevende weekblad "De Zeewacht" dat een cartoon – toen een zeldzaamheid – er voor over had: "(...) Maar waarom er rond dit alles zo'n strenge geheimzinnigheid gehouden wordt, is ons een raadsel! Als het zo voortgaat, zal het met die werken spoedig gesteld zijn zoals onze tekenaar het hierboven heeft afgeschilderd!" (...) (34).

De afbraak weekte nostalgische emoties los: "Vooraleer zulks een voldongen feit is, schijnt het ons gewenst dat er een laatste foto van het puin zou worden genomen. Heeft men eraan gedacht! Wij stellen de vraag" (35).

Het "Nieuwsblad van de Kust" bracht als enige krant (bij mijn weten) de wijze van afbreken ter sprake, begin december 1953: "(...) Momenteel wordt 't middengedeelte afgebroken, daar waar de nieuwe residentie komen moet. Het is waarlijk geen klein bier: de muren zijn geweldig dik, men moet ze afbreken met betonboren. Eenmaal dit gedeelte afgebroken, kan men de bouw beginnen, terwijl de "zijdsgedeelten" (sic) dan zullen worden afgebroken (...)" (36).

DEEL III: BUITEN- EN BINNENZICHT VAN DE VILLA. DE "FEESTZAAL". HET PARK.

Op maandag 30 november , 21 dagen na de aanvang der werken, kon de pers zich, ter plaatse op het terrein van het Chalet, vergewissen van de uit te voeren werken. Ik stel voor dat wij, jullie lezers en ikzelf, ons bij hen aansluiten. Het weekblad "De Kustbode" gaf nadien nog het beste en het meest

leesbare, vlot geschreven verslag van de stand van (nog te doene) zaken en de plannen van het "nieuwe paviljoen" (37):

> Het was architect dhr. DUGARDYN (sic) uit Brugge zelve die aan de hand van zijn plannen en voor en rondgang op de werken onder geleide van de aannemer dhr. Victor VAN COILLIE, een volledig overzicht gaf van het aanstaande zomerverblijf dat in een rustige, landelijke stijl zal worden aangelegd en volledig in harmonie zal zijn met het natuurkader gevormd door zee, stranden, bos.
>
> Het gebouw dat de residentie uitmaakt, zal centraal gelegen zijn op het grondplan van de vroegere gebouwen. Het middengedeelte ligt op 23 meter van de verhoogde zeedijk, terwijl een rechter- en linkervleugel acht meter dichter dan de voornoemde lijn zullen liggen. Daar de vroegere gebouwen op vijf meter van de verhoogde zeedijk waren opgetrokken, blijkt dat de nieuwe residentie merkelijk verder achteruit zal worden gebouwd. Gezien het paviljoen zes meter hoog zal zijn tot aan het dak, terwijl het dak nog 6,5 meter hoger oprijst, zal het ganse complex van op het strand en het noordelijk en het westelijk gedeelte van de zeedijk goed zichtbaar zijn.
>
> Het gebouw zal opgetrokken worden in gewone baksteen die achteraf wit zal worden gekalkt, terwijl het raamwerk eveneens in witte verf zal worden gestoken. De eiken versterkingen zullen niet beschilderd worden. Het dak wordt belegd met rode, platte tegels. De ingang tot het verblijf ligt aan de zijde van de Koningsstraat waar trouwens steeds de hoofdingang was gelegen.
>
> Wanneer men een lange oprit volgt, bereikt men het verblijf. Links en rechts ziet men twee terrassen gericht naar het zuiden en het oosten; langs een hall krijgt men toegang tot het gebouw. Links heeft men een officierenkamer en rechts een vestiaire. Verder gaande komt men in een grote hall met zicht op strand en zee; rechts en links op het gelijkvloers vindt men de woonvertrekken van de Koninklijke Familie.
>
> Westelijk loopt een grote living uit tot bij de Zeedijk. Noordelijk komt het salon op gelijke hoogte van deze living.
>
> Op de verdiepingen heeft men aan de ene zijde de slaapvertrekken van de Koning en aan de andere zijde het salon, de eetkamers en slaapvertrekken van de officieren, de Hofhouding, de gouverneur, de nurse, enz.
>
> De meubilering zal uitgevoerd worden in klassiek moderne stijl.
>
> De indeling en de aanleg van het hoofdgebouw getuigen van comfort en gemakkelijke organisatie van de huiselijke bezigheden. De officieren kunnen o.m., zonder eenmaal de koninklijke gasten te storen, hun dienstkamer en hun persoonlijke vertrekken bereiken en hebben ook een eigen uitgang langs de Koninginnelaan; hetzelfde geldt voor het dienstpersoneel.
>
> <u>DE FEESTZAAL</u>
>
> De ganse noordelijke, thans nog overeindstaande vleugel(s) langs de Parijsstraat worden behouden maar volledig opgeknapt. In deze vertrekken zal de Vorst bij gelegenheid feesten kunnen inrichten. Men krijgt toegang tot deze feestzaal die gelegen is langs de Parijsstraat, via een grote hall van 25 meter op 12,5 meter waar de Vorst zijn gasten zal

ontvangen. De receptiezaal geeft uit op het park en is ook slechts via de hoofdingang te bereiken.

In het park dat het verblijf scheidt van de Koningin Astridlaan zal een zwempool worden aangelegd van 20 meter op 7. De pool zal een diepte hebben van 3 meter, doch geleidelijk opklimmen tot 1 meter. Naast de zwempool wordt ook een solarium aangelegd. Het park zal bij aanwezigheid van de Koning schitterend kunnen verlicht worden. Voor de aanleg van dit park staat dhr. LATINNE, tuinarchitect uit Antwerpen, in terwijl dhr. COPPENS uit Westkapelle voor de beplantingen zorgt.

Dit alles onder de leiding van de algemene architect DUGARDIJN die tevens de binnenhuisarchitectuur op zich heeft genomen.

Van belang is – en bij enig kritisch nadenken doet het de wenkbrauwen fronsen – dat men aanneemt, en dat ook zegt, dat de nieuwbouw klaar komt in augustus 1954. Een al te voortvarende, onvoorzichtige uitlating, want menige kink in de kabel zorgde voor problemen en vertragingen allerhande…

(wordt voortgezet)

NOTEN

Voor het onderzoek werd bijna uitsluitend geput uit de toenmalige pers. Geen archief research was, bij mijn weten, mogelijk.

(1) Robert Lanoye: Oostende's epos (vert. uit het Frans door J. Vissenaeken), p. 134.
(2) Gemeenteblad Stad Oostende 1950; nr. 8, 24 juli 1950, p. 414.
(3) Oostende: (brochure). – Oostende: Unitas, 195? – 14 p.: ill.
(3a) De Kustbode; 9 juli 1954, p. 1.
(4) Het Kustblad; 2 december 1953, p. 1 en 7.
Le Courrier du Littoral; 5 december 1953, p. 1 en 5.
(5) Te Oostende frekwenteerde hij de toen alom bekende "La belle blonde".Een beeldschoon meisje dat één der dochters was van een electricien die een winkel had in de Langestraat. "La belle blonde" had twee zusters en één broer; haar portret, met een dochtertje, sierde een paar jaren mede de fotowinkel van fotograaf François in de Christinastraat. "La belle blonde" huwde een rijke meneer bij wie ze een dochtertje had maar zij kon hem niet gewoon worden. Een coiffeur, wijlen dhr. Edmond Borgers jr., was indertijd soldaat en stond op wacht vóór het Chalet; hij zag haar af en toe per auto binnenrijden in het Chalet (inlichting: Mevr. S. Dekeyser).
(6) O. Vilain: Oostende: badstad van de Koningen!, in: De Zeewacht (extra. ed.), 19 juli 1980, p. 8.
(7) Prins Karel wordt regent van België, in: De Zeewacht; 30 september 1944, p. 1.
(8) De Prins-Regent Karel op bezoek te Oostende, in: Het Kustblad; jrg. 1, nr. 7, 5 november 1944, p. 1.
(9) De bevrijding van Oostende: (tentoonstelling) opgebouwd rond de collectie Asseloos. – Oostende, 1994. – foto 111.
(10) André Asseloos: Oostende onder de Nazi's: 1940-1944. Deel 2, p. 138.
(11) Daar waar het gaat over Koninklijk Chalet en Kursaal, in: Het Kustblad; 14 september 1947, p. 1.
(12) "(…)Architect Gustaaf Vandamme projecteerde zijn derde en laatste ontwerp voor de bouw van de Thermen op de plaats waar het Chalet royal stond, *dat toch zou worden afgebroken*",

in: Willem Bruls en Dorothée Van Hooff: Grands Hotels van de Benelux. – Amsterdam: De Bataafsche Leeuw, 1991, - p. 200-201.

(13) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 8, 11 juli 1952, p. 463 en Het Kustblad, 24 juni 1953, p. 9.

(13a) Gemeenteblad Stad Oostende 1953, p. 1352.

(14) Dries Van Damme: Oostendse gehechtheid aan Koninklijke Familie, in: De Zeewacht,; 22 mei 1953, p. 1.

(15) Vijftig jaar later vierde Albert II zijn tienjarig Koningschap op datzelfde Wapenplein. Zie: Oostende, 12 juli 2003: militaire plechtigheden, etc.: (brochure). Zie ook: Jean Vandecasteele: "Voor u is Oostende altijd een beetje thuiskomen, Sire", in: dagblad "Het Volk" (ed. Oostende-westkust); 14 juli 2003, p. 14.

(16) Le Courrier du Littoral; 22 mei 1953, p. 1 en 29 mei 1953, p. 5.

(17) De Post: weekblad; nr. 6, 10 februari 1957, p. 20.

(18) Nieuwsblad van de Kust; 26 juni 1953, p. 3 en De Kustbode; 26 juni 1953, p. 2.

(19) Het Kustblad; 24 juni 1953, p. 9.

(20) Jaarverslag 1953 Stad Oostende, p. 229.

(21) De Zeewacht; 3 juli 1953, p. 1-2 en Het Kustblad; 1 juli 1953, p. 1-2, 4 en het Nieuwsblad van de Kust; 14 augustus 1953, p. 1.

(22) De Kustbode; 17 juli 1953, p. 1 en Le Courrier du Littoral; 24 juli 1953, p. 1 en De Zeewacht; 22 oktober 1954, p. 17 en het Nieuwsblad van de Kust; 31 maart 1955, p. 1.

(23) Bezoek van Z.K.H. Prins Albert: 20 juli 1963, in: Jan Piers 1920-1990. – Oostende: Oostende Persclub, 1990. p. (95): 3 foto's.

(24) Het Kustblad; 29 juli 1953, p. 1.

(25) Nieuwsblad van de Kust; 21 augustus 1953, p. 3 en 28 augustus 1953, p. 1.

(26) Nieuwsblad van de Kust; 21 augustus 1953, p. 3.

(27) De aanbesteding van het Koninklijk Chalet, in: De Zeewacht; 7 augustus 1953, p. 1.

(28) De Zeewacht; 31 juli 1953, p. 1. Koning Leopold II had aldaar inderdaad een badhuisje, veel vroeger toen er nog weinig bewoning was. Zowel in de Thermen als in de ruimten van "Ostende Plage" was een koninklijke kabine voorhanden, ja dat wèl. Men wilde de jonge Koning zowat overal neerplanten... Ook in het Kursaal. Zie: Le Courrier du Littoral; 4 september 1953, p. 5.

(29) Nieuwsblad van de Kust; 7 augustus 1953, p. 2.

(30) Het Kustblad; 3 februari 1954, p. 4.

(31) Nieuwsblad van de Kust; 5 augustus 1954; p. 3.

(31a) Gemeenteblad Stad Oostende 1953, p. 1352 (reeds uitvoeriger aangehaald in 13a).

(32) L.W.: Kan Oostende rond de koninklijke residentie een koninklijke omgeving scheppen?: het vertreksein is gegeven: komt de "oude glorie" terug?, in: Het Kustblad; 14 oktober 1953, p.1-2.

(33) De Kustbode; 6 november 1953, p. 1.

(34) De Zeewacht; 20 november 1953, p. 1.

(35) De Kustbode; 27 november 1953, p. 1.

(36) Nieuwsblad van de Kust; 4 december 1953, p. 1-2.

(37) Het Koninklijke Paviljoen te Oostende: klaar in augustus 1954, in: De Kustbode; 3 december 1953, p. 1 en 4: ill.

DE FAMILIE VAN ISEGHEM, NADRUKKELIJK AANWEZIG OP RAVERSIJDE

door **Ivan VAN HYFTE**

Wanneer de ongehuwde Isabelle Claire OCKET(profession: propriétaire) in 1886 komt te sterven, erft haar zus Virginie meer dan 4 hectare, "dunes, jardin, bâtiment rural, maison en pâtures" (1),gelegen op het gehucht "Walraversijde".

Ze was toen al weduwe van Thomas-François VAN ISEGHEM (+ Oostende 14 mei 1863) en had in haar vruchtbaar leven 11 kinderen op de wereld gezet (en er heel wat zeer vroeg verloren...) (2).

Twee van hen interesseren ons speciaal voor wat de plaatselijke geschiedenis van Raversijde betreft en in het bijzonder de omgeving van de 3 parallelle lanen, Westlaan-Middenlaan-Zeelaan (3).

Vooreerst was er André-Jean-Louis VAN ISEGHEM (1830-1886), gehuwd met de Gentse Bertha-Wilhelmina DE PAUW (1833-1914). En ook zijn drie jaar oudere broer Charles-Thomas-Jean VAN ISEGHEM (° 1827), getrouwd met Amélie-Josèphe-Pauline VAN AELTERT uit Aalst (° 1826). Samen hebben ze elf Van Iseghems gehad, waarvan er vier aan het onbeduidend gehucht van de gemeente Middelkerke (kerkelijk was het Mariakerke) een grondige uitzichtwijziging hebben gegeven.

In 1908 kopen Georges (4) en André (5), zonen van André-Jean, en Alphonse (6) en Louis (7) zonen van Charles-Thomas, tussen de zeedijk en hun Raversijds familie-erfgoed tientallen aren staatsduinengrond die later verkaveld en bebouwd zal worden (8).

Zo had Georges aan de westelijke zijde van de Middenlaan een villa opgetrokken en werd hij tussen 1913 en 1920 alleen eigenaar nadat hij zijn broer en neven rechtmatig had uitgekeerd (9). Hij heeft véél gebouwd en verkocht zoals het een "propriétaire" past. Tot op vandaag zijn er in het huizenpatrimonium van Raversijde nog sporen te vinden van de man wiens inkomsten niet uit arbeid maar uit vermogen voortkwam.

* Met dank aan onze ere-voorzitter, August VAN ISEGHEM, die als allerlaatste telg van deze familietak voor mij, als bron een onvermoeibaar verteller was.

NOTEN

(1) Extrait de la matrice cadastrale de la commune de Middelkerke, art. 337 en art. 540 (11 augustus 1886).

(2) Renseignements généalogiques sur la famille Van Iseghem Ostende, imp. lith. A. Elleboudt-Desmet.

(3) G. BILLIET noemt deze lanen "een merkwaardige infrastructuur, enig aan onze kust". (De Plate 1997, p. 173).

(4) Georges-Thomas-Jean: geboren te Nieuwpoort op 9 maart 1868; was gehuwd met Angèle REBOULH de VEYRAC; in 1908 woonachtig in Gent als "propriétaire"; gestorven te Brussel op 31 oktober 1952.

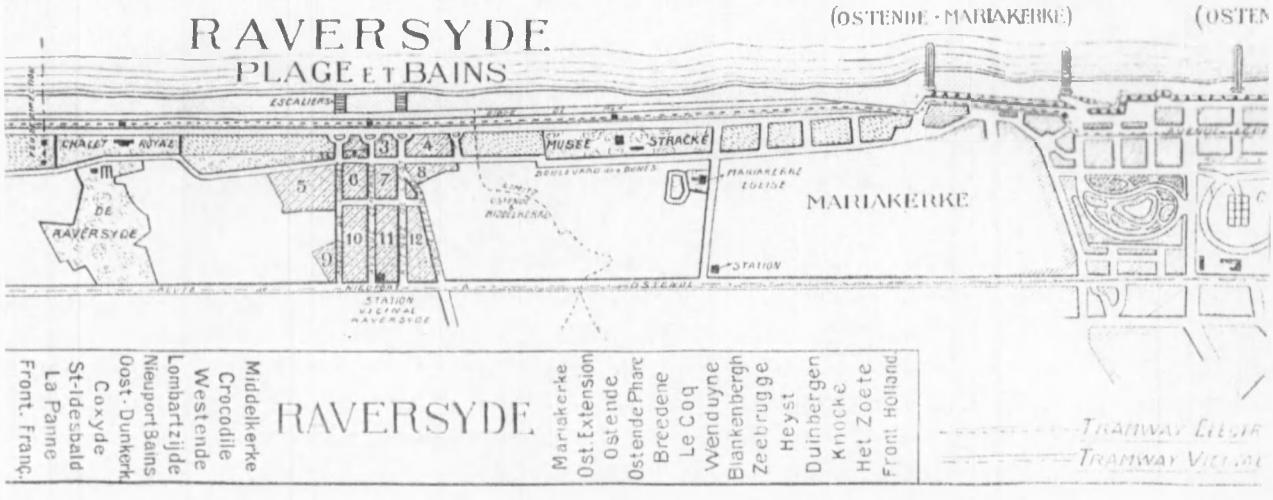
(5) André-Charles-Napoleon: geboren te Gent op 6 oktober 1865; in 1908 advocaat woonachtig in Elsene.

(6) Alphonse-Leopold-Marie: geboren te Oostende op 15 juli 1856; was provincieraadslid en "propriétaire à Ostende".

(7) Louis-Charles-Léon: geboren te Oostende op 11 juni 1859; was provincieraadslid en burgemeester van Snaaskerke; ligt aan de basis van de aanleg van de Peter Benoitstraat.

(8) Zie afgedrukt plan.

(9) Ook Raymond SERRUYS, nog een Oostends propriétaire, wordt voor zijn stuk domaniale grond uitbetaald.

OMTRENT "STIERMAN LEIZE"

door **Jef KLAUSING**

De vissers van Heist moesten in het begin van de vorige eeuw naar Damme om te loten en, zoals in de meeste lotelingengemeenschappen het geval was, zongen ze hun lijflied:

En de stierman en ze joengen
Z'eten geiren toengen
Vivat 't Noorden
Heist is hier.
Heist is hier.
Vivat 't Noorden
d'Heistenaars zijn op de zwier.

Te Oostende kende men een verwant lied, over een Stierman, dat werd gezongen maar met een ander refrein

En de stierman ze joengen,
Hij vrit zoe geiren toengen
Tring tring tring
Stierman Leize, Stierman Leize
Tring tring tring
Stierman Leize volt in de bassing.

In de volgende strofen ging het zoals in het bekende studentenlied "Schele Vanderlinde", al naargelang de inspiratie en de fantasie van de voorzanger.

Als Stierman Leize gemoazen at,
Ze kwamen al schuuffelend uut ze gat
Tring tring tring....

En Stierman Leize at geiren koekebrood
En hij at er zoe geiren en hij ging er van dood
Tring tring tring...

In onze stad werden de "trings" in het refrein van "Stierman Leize" gezongen, gesuggereerd en verzonnen in de jaren 1950 gepolemiseerd over die Stierman.

Wie was die onbekende bekende Oostendenaar?

In 1958 meende Omer VILAIN dat het hier kon gaan over een machinist, stuurman van de trein die per ongeluk met zijn trein in de bassing (het dok) zou gereden zijn.

Volgens VILAIN kende men te Oostende een zekere LARSEN die machinist was bij de spoorweg. De naam LARSEN zou door de Oostendenaars vervormd zijn tot "Leize" en zo had men te Oostende een "Stierman Leize".

De dochter van die LARSEN, Blanche, was gehuwd met de conciërge van het "museum Liebaert" dat in het "bosje" naast de (vroegere) zwemschool gelegen was. Haar dochter, Olga CALMEIN was een bekende operazangeres die lerares was aan het muziekconservatorium te Oostende. In de

stadsuitgave over het muziekconservatorium van Oostende staat Olga CALMEYN vermeld als lerares zang van 1 december 1945 tot 1 september 1973.

Roland DESNERCK wist het beter. In het nummer van "De Stoeten Ostendenoare" van september 1995 beweerde hij dat hij de "echte" "Stierman Leize" gevonden had. Zijn voornaam was Edmond, hij was geboren rond 1850 en had een dochter Blanche, die geboren was op 23 oktober 1878. Maar Roland deelt (veiligheidshalve?) mede dat er meer dan één "Stierman Leize" zou bestaan hebben.

Volgens DESNERCK zou die LARSEN gehuwd zijn geweest met Marieke LAPON en een dochter gehad hebben die geboren was op 23 oktober 1878 en dat hij waarschijnlijk familie was van de bekende Oostendse musicus Edmond LAPON.

Maar DESNERCK zou nog een andere "Stierman Leize" gekend hebben. C. LAUWERS, geboren in 1885, getrouwd maar weggelopen van zijn vrouw. Hij was koetsier die zijn standplaats had bij de paardenkoers. Deze "Stierman Leize" bezat alle kenmerken van zijn beroep: vaak bezopen, hield veel van de vrouwen. Het was met een stuk in zijn kloten (schrijft DESNERCK), gezeten op de bok van zijn koets en met een blind paard, dat hij bij de Kapellestraat de bocht aan de brug miste en in het tweede handelsdok terechtkwam. Naast nog talrijke andere details van minder belang, weet DESNERCK waarom hij zijn naam "Leize" gekregen had: hij droeg regelmatig een paar laarzen met riempjes.

In 1941, terug uit krijgsgevangenschap en zonder werkgelegenheid als onderwijzer, kwam ik in de zeevisserij terecht en ik ben tot nu toe, ondanks talrijke moeilijkheden en miserie, dit bedrijf trouw gebleven. Ik heb er veel mensen en goede vrienden leren kennen, die me nieuwsgierig maakten naar de "Stierman Leize" waar zoveel over gezongen werd.

De kapitein van een bescheiden vissersboot noemde men "Stierman" zodat het mijn mening was dat men hier te doen had met een bekend figuur uit de kustvisserij, de bootjessjouwerij. Dat werd langs veel kanten bevestigd.

Als gevolg op de polemiek over wie de echte "Stierman Leize" eigenlijk was en waar ik me ook in verwikkeld had, kreeg ik van Jan COOPMAN de fotokopie van een officieel documentje met volgende tekst:

INGANG BILJET
VOOR HET BURGERLYK HOSPITAEL TE OOSTENDE

Ik ondergeteekende Officier van Gezondheid der burgerlyke hospiciën te Oostende verklaer dat de genaemde Frans Therry
geboortig van Oostende.....*Provincie*
oud 46 *jaren*, zoon *van*..... *en van* Maerie Thiry.....
woonachtig te Oostende.....*in de* Werf *straet, N°* 10...
in het geval is van in het burgerlyk hospitael aanveerd te worden, zynde aengedaen met variole
Echtgenoote van
Maerie Barbee
van beroep visscher

Oostende, den 2 8ber *1865*
Oorlof om in het burgerlyk hospitael aenveerd te worden
DE BESTUURDER
D. Lanszweert

Bijgenaemd Stierman Leise

Dit bracht me op het spoor van de familie THERRY.

In mijn loopbaan in de visserij heb ik tamelijk veel de 'lapnaam' "Stierman Leize" gehoord. Maar heb briefje van het burgerlijk hospitaal te Oostende trok meest mijn aandacht en zo ging ik op zoek naar "Stierman Leize" in onze visserijmiddens.

De naam LEIRE kwam tamelijk veel voor in de Oostendse kleine visserij. Die naam kon gemakkelijk tot "Leize" vervormd worden, mogelijk ook door analogie met het gekende lied.

De titel Stierman werd ook gegeven aan de gezagvoerder, de meester van een scheepje uit de garnaal- of kustvisserij. Vergelijk hiermede de "stierman" uit het lied van de lotelingen uit Heist. "Stierman" zou wel betrekking gehad kunnen hebben met de machinist van de trein, maar ik heb deze titel zelden in dit verband horen vermelden.

Uit de herinneringen van Wardje DEDRIE, mij medegedeeld door Richard VERBANCK, die veel vissers gekend heeft in en om de herberg "Het Meivischje" van zijn ouders, op de hoek van de Sint-Franciscusstraat en de Visserskaai, dicht bij de "sierk", de oude vismijn, waar veel gezongen werd, onder meer door de leden van de folkloregroep de "Vismijnvrienden" die er hun lokaal hadden, leerde ik dat het lied reeds in 1907 gezongen werd, toen Wardje DEDRIE nog een klein jongentje was.

Vader Frans VERBANCK vermeldde in het tijdschrift "De Plate" van maart 1973 tussen de gekende "lapnamen" van Oostendse kustvissers dat een zekere E.T. (THERRY) de lapnaam had van "Stierman Leize".

Einde maart 1900 is Emiel THERRY, visser aan boord van de sloep 0.201 door een golf over boord geslagen en verdronken. Zijn lijk werd gevonden in de kuil toen het net opgehaald werd.

14 oktober 1891: aan boord van de 0.158 "Watergeus" rond 20 u. gleed een andere stierman, de patroon Alfons THERRY, uit met zijn hiel en viel over de verschansing. Hij is niet meer boven gekomen. Hij was 41 jaar oud, en liet zijn weduwe Amelia BOUCKENAERE met 5 kinderen achter. Hij was de zoon van François THERRY en Marie BARBAIX.

De "Echo d'Ostende" van 5 augustus 1900 meldde dat de Oostendse visserssloep 0.172, eigenaar Weduwe LAUWEREINS, meester Louis EVERAERT op donderdagnamiddag met de vlag halftop binnengevaren was. De visser Jean THERRY, bijgenaamd Lèèze, heeft een slag van de roerpen gekregen en is hierdoor over boord gevallen. Hij is niet meer aan de oppervlakte gekomen. De ongelukkige, 50 jaar oud, laat een weduwe en verschillende kinderen achter.

Maar de naam LARSEN was ook gekend in de Oostendse visserij. Het blad "Echo d'Ostende" van 11 januari 1870 deelt mede dat François LARSEN, oud 21 jaar en 6 maanden – visser – echtgenoot van Prudence DELEY, op zee gestorven is.

Voortgaande op mijn vondsten zou ik durven aannemen dat de "voorvader" zou kunnen te vinden zijn in de familie THERRY. Die lapnaam, zoals dit in Heist ook het geval is, is men waarschijnlijk aan de mannelijke familieleden, waaronder verscheidene "stiermans", blijven geven.

BIOGRAFISCHE BENADERING VAN PRINS KAREL

Michel CAPON, ons welbekend door zijn tintelende, goed gedocumenteerde artikels over plaatselijke, nu "historie" geworden volkse sportevenementen, wilde de nagedachtenis van Prins Karel in Raversijde met woorden portretteren.

Het is een geslaagd, welgeschreven en aangenaam leesbaar boek geworden, dat al aan een tweede druk toe is! Er staat veel in, met grote letters en niet te dik van omvang. Goed gestructureerd, vol anekdotes, faits divers en weetjes over de bekendste Raversijdenaar die als Prins-regent (1944-1950) in de vaderlandse geschiedenis prijkt en die permanent waardig gememoreerd wordt in het "Domein Raversijde", schoner dan hij in feite was.

Als geschenk voor de komende feestdagen een aanrader, verzorgd uitgegeven....en niet duur van prijs.

Michel CAPON: Prins Karel, seigneur van Raversijde: petites histoires. – 2de druk. –Antwerpen: The House of Books, 2003. – 165 p.: foto's, facs. – ISBN 90-443-0865-3. – 14,90 €.

Emile SMISSAERT

VRAAG

Is er onder de talrijke De Plate-lezers een verzamelaar (ster) die een afbeelding of foto bezit van de eerste watertoren in het Maria-Hendrikapark (Bosje) vóór de instorting in juni 1899?

Het gaat niet over de geklasseerde bakstenen oude watertoren die nu nog te zien is in het Maria-Hendrikpark. Maar wel over de metalen constructie, 38 m. hoog, die eerder op dezelfde plaats stond, gebouwd werd in 1895 en instortte in 1899.

Wie kan helpen, neme contact op met Roger Timmermans, St.-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende, tel. 059.50.99.98.

Alvast bedankt.

VIRGINIE LOVELING OP BEZOEK IN OOSTENDE: herinneringen

door **Norbert HOSTYN** (editor)

Als kind bezocht de schrijfster Virginie Loveling (Nevele 1836 – Gent, 1923) samen met haar ouders, haar zussen en een vriendinnetje Oostende. Het werd een gezellig dagreisje vanuit hun landelijke Nevele (Oost-Vlaanderen)[1]

"...En wij vertrokken. Het was een klare zomerdag. Eerst in een huurchaise met rinkelende ruitjes tot aan Landegem, op een uur afstands over een aardeweg. Er was enkel plaats voor vier personen; wij zaten er, behalve de koetsier, met zevenen in geperst en de ene op de schoot van de andere.

[1] V. LOVELING, Herinneringen (bezorgd door A. VAN ELSLANDER), Hasselt (Uitg. Heideland), 1967, (Vlaamse Pockets; 219).

Van de trein heb ik niets anders onthouden, tenzij dat ik aan 't raampje zitten mocht, en dat de naaste bomen snel achteruitschoven en de verre lijnen traag met ons medegingen. Oostende was toen een vesting.[2] Wij moesten om de zee te bereiken door een lang gewelf, waar de stappen hol weerklonken, er waren loopgrachten met gras, effen als fluweel, begroeid , er was een sloot, een brug, waar kettingen aan hingen, en op een vraag van Papa, werd door een man met een ringbaardje en een pijp in de mond geantwoord: "Het Sint-Uleportje".

Vele jaren later vernam ik dat die opening in de vesting waarschijnlijk "het hulppoortje"[3] heette. Het tij moest laag zijn, het water lag ver. De zee scheen mij een langwerpige grauwe lage berg, die vooruitrolde. Kinderen met rode en gestreepte mutsjes op speelden met schopjes in het zand en schreeuwden van de pret.

De dijk was smal, er waren slechts drie gebouwen op heel de lengte –dat bemerkte ik eerst jaren later- : "Le Pavillon des Dunes"[4], ver op de ene uitzijde, "Le Pavillon du Phare"[5], ver op de andere; de Kursaal[6] in het midden; voor zover ik meen te weten was het een houten huis zonder verdieping, groen geverfd, als uit de lucht gevallen, zo eenzaam stond het daar, lang en smal. Dit alleen van de drie trok mijn aandacht. Het water naderde al meer en meer in grote schuimende vegen over 't strand. Karretjes, wit of met gekleurde, horizontale strepen stonden in rijen gereed; enkele kwamen met een paard daaraan gespannen uit het water, andere reden klotsend daarin.

Mama zou een bad nemen. Op het zand, in volle, hete zon, zat een groep dikke wijven[7], met blauwe baaien aan, blote, bruinrood geroosterde armen, blote, dito benen en afzichtelijke gezichten als met een bronzen tint overborsteld. Het waren bepaald allen monsters en ik schrok ervan :
"Madammetje, een bad?" riepen zij.
"Het water is zo goed vandaag!"
"Kom, wij-je er nie in?" en dergelijke verlokkingen meer.

De keus viel inderdaad op één dier gedrochten en Mama stapte ermee in een der witte koetsjes. Wij zagen ze door het wijf, dat half uit het water recht bleef staan, ginder ver, vastgehouden, met het hoofd onder de opkomende baren duiken.

Toen moesten wij aan 't eten gaan. Wij trokken in de Kursaal[8], daar stonden tafeltjes met wit overdekt. De stoelen waren, geloof ik, van hout, en groen.

Een heer in 't zwart met witte das, en zonderling! een wit voorschoot aan , dat schier sleepte, en een servet op de arm naderde en luisterde. Papa zei hem 't een en 't ander en noemde hem "kelner".

Voor al de aanwezige kinderen van ons gezelschap werd vóór het vertrek een geschenk gekocht bij een kraampje[9], war schelpentuig en schopjes en ik weet niet wat al te koop stond. Elk van ons kreeg een mandje, een sluitmandje dan nog, zo mooi, zo blank en fris, zo sierlijk, zo fijn gevlochten, dat de enkele aanblik ervan een schoonheidsverlangen bevredigde; tevens zo kloek, dat een ervan, uit de schipbreuken van huiselijke voorwerpen gered, enige jaren geleden te mijnent nog bestond en in de keuken tot schuilplaats diende voor tijm en laurierblaren..."

---

[2] Bij aandachtig toekijken zien we op foto nr. 17 in André VAN CAILLIE's Oud Oostende in Beeld 3 nog de zuidwestelijke vestingen van de stad die de einder richting "Petit Paris" afsluiten.
[3] Te zien op: André VAN CAILLIE, Oud Oostende in Beeld 3, nr. 3.
[4] Te zien op: Oud Oostende in Beeld 3, nr. 12.
[5] Te zien op: Oud Oostende in Beeld 1, nr. 4; Oud Oostende in Beeld 2, nr. 6; Oud Oostende in Beeld 3, nrs. 8 & 9.
[6] Te zien op: Oud Oostende in Beeld 3, nr. 11.
[7] Badpersoneel te zien op: Oud Oostende in Beeld 1, nr. 25, Oud Oostende in Beeld 3, nr. 10.
[8] Gebouwd in 1852: wat de reis in of na dat jaar moet situeren. Echt "kind" was Virginie Loveling (°1836) dan al niet meer, ze vermeldt ook de later toegevoegde glas- en gietijzeren uitbouw niet.
[9] Speelgoedkraamtjes te zien op: Oud Oostende in Beeld 3, nr. 23.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 3)

door **Michel CAPON**

HERSCHIKKING BESTUUR 1929

Bij de bestuursvergadering van 10 september 1929 werd een ernstige herschikking van het bestuur doorgevoerd:

- Voorzitter: Remi VAN BELLEGHEM (12)
- Erevoorzitter: Pol VERHULST (7)
- Ondervoorzitter: Gentiel MARES (28)
  August DIRICKX (34)
- Secretaris-schrijver: Raymond VERBIEST (27)
  (vanaf 20/01/1938 werd Karel STOER (35) secretaris;
  R. VERBIEST bleef commissaris
  Albert PAUWELS (36) werd hulpsecretaris vanaf 26/02/1939)
- Schatbewaarder: Marcel VAN ISACKER (6)
- Oefenmeester: Leon HINDRYCKX (1)
- Leden: (commissarissen) Emiel MASSENHOVE (37)
  Edmond BORGERS (38)
  Hubert LACOERE (39)
  René VANHOUCKE (40)
  Louis MORRAYE (41)
- Vaandrig: Alfons ROOMS (42)

***

Intussen had Remi VAN BELLEGHEM van zijn vader Camiel, die samen met zijn familie eigenaar van de Oostendse wielerbaan was geworden, opdracht gekregen zich met het sportieve en financiële beheer van de velodroom te gelasten. Wielerfanaat Remi ontwierp een plan en beperkte de baanactiviteit tot 4 meetings per jaar met ervaren pistiers en bekende wegrenners. Met de Gentse brouwerij Meiresonne sloot hij een zakelijke overeenkomst voor de uitbating van de kantine.
Zijn aanpak had een gunstige kentering. De belangstelling voor de wielerbijeenkomsten steeg, waardoor men het seizoen afsloot met een batig saldo.

Wat betreft de V.C. De Zeemeeuw, Raymond VERBIEST en Gentiel MARES waren de drijvende kracht geworden. Zij dirigeerden achter de schermen de vereniging en stonden samen met Leon HINDRYCKX ook in voor de begeleiding van de wielrenners. Voorzitter Remi VAN BELLEGHEM zorgde voor de geldelijke inbreng in de club. Leon HINDRYCKX en Jules VAN HEVEL waren de deskundige oefenmeesters.

1932 TIENJARIG BESTAAN

Is op zaterdag, 13 december 1932 door 35 personen passend gevierd in het Hotel de Bruges gelegen in de de Smet de Naeyerlaan te Oostende.

Het diner: Koninginnehapje als voorgerecht
Tomatensoep
Tarbot met witte saus en gestoomde aardappelen
Konijn met appelmoes
Zeemeeuwtaart en koffie

De schrijver gaf volgend verslag: "Het feest verliep in een goeie stemming, spijtig dat er geen muziek aanwezig kon zijn, en duurde tot rond 2 uur".

1934. Interclubkampioenschap West-Vlaanderen: ploegentijdrit Oostende-Torhout-Oostende. Vertrek en aankomst aan de Fietsenhandel DEWEERT, Torhoutsesteenweg 1 (thans sportwinkel DEWEERT).
Van links naar rechts: Cyriel LUST, Jules DEWULF, Maurits MAES (Snaaskerke), Theo HOSTE, Albert PAUWELS, Albert VANRAEPENBUSCH.
Deze ploeg werd eerste en aldus kampioen.

1934. Velodroom Oostende. Laatste onderrichtingen.
Van links naar rechts: Emiel MASSENHOVE (commissaris), Cyriel LUST, Raymond VERBIEST (secretaris), Albert PAUWELS

25 februari 1934. De renners van V.C. De Zeemeeuw voor de start van het Belgisch kampioenschap cyclo-cross te Quatre Bras. Er waren meer dan 200 deelnemers.
Van links naar rechts: Pol MAES (19e), Benoit VERFAILLIE (62e – Conterdam; werkman bij bierhandel VANDEHEUVEL; na wielrenner veldloper), Emiel CLAEYS (opgave door pech, Opex), Remi VAN BELLEGHEM (voorzitter), Camiel SCHALLIER (44e – Bredene), Alfons DUMON (101e – Bredene), Leon BAERT (90e), Leon HINDRYCKX (stichter en oefenmeester)

UNIEKE BIJZONDERHEID IN 1933

De vereniging telde toen 4 velomakers onder zijn leden:

1) Gentiel MARES (28), Kerkstraat 28, Oostende ? Fietsen JUPITER
2) August HILLEGEER (23), Torhoutsesteenweg 71, Oostende ? Fietsen LA MER
3) André DEBLIECK (43), hoek Torhoutsesteenweg/Steenbakkersstraat 207, Oostende ? Fietsen TURBIE
4) Omer VANSLEMBROUCK (44), Stuiverstraat 49 (nu 61), Oostende ? Fietsen LA PLAGE.; voordien Edmond VANSLEMBROUCK die zich later vestigde in de Nieuwpoortsesteenweg 66, Oostende ? Fietsen GIRO.

UIT HET VERSLAGBOEK VAN DE BESTUURSVERGADERING VAN DINSDAG 12 JUNI 1934.

"...Romain MAES wordt voor het Sportkomiteit geroepen op woensdag 13 juni voor de Ronde van Frankrijk. Gentiel (MARES) en de secretaris, Raymond (VERBIEST), stellen voor dat ons bestuur op deze bijeenkomst zou moeten vertegenwoordigd zijn, om Romain te verdedigen.
De voorzitter (Remi VAN BELLEGHEM) en de secretaris zullen zich naar Brussel begeven..."
Romain MAES werd in de Tour-ploeg van 1934 opgenomen. De verplaatsing van de bestuursleden was niet tevergeefs geweest.

OOSTENDE – KNOKKE – OOSTENDE 1927-1939

Als voorbereiding op het wegseizoen werd vanaf 1927 de wedstrijd "Oostende-Knokke-Oostende" op touw gezet.
De vóóroorlogse laureaten waren:
1927: Louis VERSTRAETE (smid in de Gistelsesteenweg 4, Stene. Na W.O. II bestuurslid voetbal Hermes Club Oostende)
1928: Maurits VANDENBUSSCHE (woonachtig in de wijk Sas-Slijkens, dokwerker en café-uitbater "Bij de Minister", Nukkerstraat, Bredene. Welbespraakte folklorist die fantasie, leugen en werkelijkheid zodanig mengde dat eerst zijn vader en later ook de plaatselijke bewoners hem de bijnaam "Minister" gaven.)
1929: August DUMAREY
1930: Emiel MINY
1931: Kamiel SCHALLIER (beroepsrenner uit Bredene)
1932: Michel GOUWY
1933: Romain MAES (woonachtig te Zerkegem; koerste in 1933 in 3 categorieën, nl. juniors, onafhankelijken en beroepsrenners. Won in iedere afdeling met als topprestatie de zege in de meerdaagse Omloop van het Westen in Frankrijk.)
1934: Karel DUMON (nadien werd hij uitbater van een rijwielhandel hoek Leffingestraat/Wagenstraat, Oostende ? Fietsen UNION, nu uitgebaat door Luc JACOBS.)
1935: Leon JORIS (beroepsrenner van Blankenberge)
1936: Kamiel VAN ISEGHEM (beroepsrenner van de Conterdam-Stene)
1937: Jozef GEORGES (junior van Koekelaere)
1938: Jozef DEVOS (beroepsrenner van Heist)
1939: August DEMEULENAERE (junior)

Deze wedstrijden waren gekenmerkt door een hoge lastigheidsgraad. Dit deels door de meestal gure, koude wind die de kuststrook teisterde. De Zeewacht van 05/03/1937 gaf hierover het volgende commentaar: "11e Oostende-Knokke en terug, de Parijs-Roubaix van de V.C. De Zeemeeuw".
Vanaf 1946 werd deze wedstrijd als clubkampioenschap betwist. Wegens het steeds toenemende verkeer op de kustbaan tijdens de weekends, schafte men vanaf 1959 deze wedstrijd af.

VERWIJZINGEN

(34) August DIRICKX: °Zoutleeuw 14/08/1899. Tandarts, Kerkstraat 29, Oostende, thans Kunsthandel SEGHERS
(35) Karel STOER: °Kampen (Nl) 10/02/1885, Nederlandse nationaliteit, uitbater Kerlinga op het Wapenplein, nu Mac Donald. Remi VAN BELLEGHEM huwde met zijn dochter Eleonora STOER.
(36) Albert PAUWELS: °Oostende 07/01/1916, schoenmaker en wielrenner, Grensstraat 1A, Oostende.
(37) Emiel MASSENHOVE: °Oostende 18/11/1909, postbode, Steenbakkersstraat 60, Oostende.
(38) Edmond BORGERS: ° Oostende 28/10/1886, haarkapper, Witte Nonnenstraat 32, Oostende.
(39) Hubert LACOERE:°Stene 17/09/1903, Café Sportpaleis, hoek Torhoutsesteenweg 422/Molenaarsstraat, Stene.
(40) René VANHOUCKE: postbode + uitbater Café Stella, Nieuwe Dokstraat, Conterdam-Stene.
(41) Louis MORRAYE: °Denterhoutem 31/07/1898, wijnhandelaar, Kapucijnenstraat 38, Oostende.
(42) Alfons ROOMS: Noordstraat 15, Stene.
(43) André DEBLIECK: °Oostende 05/02/1906.
(44) Audomaar "Omer" VANSLEMBROUCK: °Oostende 07/04/1917.

Bronnen:- archief Amedée GEVAERT
- eigen archief

PLATE-VEILING 2004

Voor de veiling 2004 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2004. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. Op de avond van de veiling, donderdag 29 januari 2004, zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

LIDGELD 2004

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2004 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen zij die tot nu toe niet betaald hebben (laatste storting ontvangen op 30 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2003

- Elke zaterdag

- Gedurende de schoolvakanties (gesloten op dinsdag)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53